တပ်မတော်ပညာရေးကျောင်း

တိုင်းရင်းဘာသာစာပေနှင့် စကားပြော

သင်တန်း

ရှမ်းဘာသာ

သင်ရိုးညွှန်းတမ်း နှင့် သင်ခန်းစာ

ရှမ်းဘာသာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် သင်ခန်းစာ၊ ၁၉၇၂-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ၊ ပထမအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၁၀၀၀

ထုတ်ဝေသူ — ဗိုလ်မှူးဘဟိန်း၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်သူ့စစ်နှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး၊ ရန်ကုန်မြို့က ကင်းလွတ်ခွင့်အမှတ် (၇၉၇) အရ ထုတ်ဝေသည်။

ပုံနှိပ်သူ — ဦးဘိုးဟန် မင်းထွန်းမိုးပုံနှိပ်တိုက် ၀၂၂၆၀၊ အမှတ်-၆၀၊ ၁၆၅-လမ်း ရန်ကုန်မြို့က ပုံနှိပ်သည်၊ (ကန့်သတ် တပ်မတော်ပညာရေးကျောင်း သင်တန်းသုံးဖြစ်သည်။) အဖုံး-မင်းထွန်းမိုး။

10/12/2004

အမှာစာ

တပ်မတော်ပညာရေးကျောင်းတွင် ဖွင့်လှစ်သော တိုင်းရင်းနှင့် အိမ်နီးချင်း၊ နိုင်ငံခြားဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောသင်တန်းများကို ၁၉၆၈ ခုနှစ်မှ စတင်ဖွင့်လှစ် သင်ကြား ပေးခဲ့ရာ၊ ယနေ့အထိဆိုလျှင် (၁၀) နှစ်တိုင် ကြာခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယင်း သင်တန်းများကို သင်ကြားပြသရန် တိုင်းရင်းနှင့် နိုင်ငံခြားဘာသာများအတွက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် သင်ခန်းစာများအား ယခင် (၁၂) လ တိတိ သတ်မှတ် သင်ကြားပေးခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အချိန်ကန့်သတ်ချက်ကို လျှော့ချ၍ (၉) လသင်တန်းများ ပြုလုပ်လာခဲ့ပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်နှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံးမှ အခါအားလျော်စွာ လာရောက်စစ်ဆေး၍ လိုအပ်သည်များကို ညွှန်ကြားခြင်း၊ သင်တန်းကာလနှင့် သင်ကြားပြသမှု အတွေ့အကြုံများကို မှတည်သုံးသပ်ခြင်း စသည့် အချက်များအပေါ် အခြေခံကာ၊ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် သင်ခန်းစာများကို ပြန်လည်တည်းဖြတ် ပြုစုထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

လက်တွေ့ သင်ကြားပြသရာတွင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့်အညီ တိတိကျကျ သင်ကြား ပြသ ပေးသည့်အပြင်၊ နည်းပြဆရာများနှင့် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ တာဝန်ခံ ဌာနမှူးများသည် အချိန်ပြည့် စေတနာထားကာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင်မပါဝင်သော အထွေထွေပိုင်းဆိုင်ရာတို့ကို သင်ကြားပေးခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် သင်ခန်းစာများ ပြုစု၍ စာစောင်အဖြစ် ထုတ်ဝေရာတွင် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ထည့်သွင်း ဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိသဖြင့် ယင်း စာစောင်များကို သုံးသပ်စစ်ဆေးကာ ပြည်သူ့စစ်နှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးမှ ဖြည့်စွက် ညွှန်ကြား လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခင် သင်ခန်းစာများတွင်ပါဝင်သော အခန်းကဏ္ဍများသည် လက်တွေ့ပိုင်းနှင့်သင်ကြားရေးပိုင်းအတွက် အထောက်အကူပြုရန်သာ ဦးတည်ပြုစု ရေးသားသော်လည်း၊ ယခုထုတ်ဝေသည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် သင်ခန်းစာများတွင်မူ အတတ်နိုင်ဆုံး ပြည့်စုံအောင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

တပ်မတော်သားများအတွက် မိမိတို့ တာဝန်ဝတ္တရား ထမ်းဆောင်ရာတွင် ထိတွေ့ရမည့် အကြောင်းအရာများနှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်သွားကြနိုင်ရေးကိုရှေးရှု၍ ရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်သည့်အပြင်၊ ဤတိုတောင်းလှသောသင်တန်းကာလအတွင်း တတ်ကျွမ်းမှုအတိုင်းအတာကို အခြေခံ၍၊ အဆင့်မြင့်သော ဘာသာစာပေဆိုင်ရာ လေ့လာမှုအတွက် တနည်းတဖုံ အထောက်အကူပြုနိုင်ရေးအတွက်ကိုပါ လမ်းညွှန်မှုသဘော သက်ဝင်စေရန် စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်ပါပေသည်။

နေရာ၊ မေမြို့။
ရက်စွဲ၊ ၃၀-၁၀-၇၉၊

တပ်မတော် ပညာရေးကျောင်း၊
မေမြို့။

တပ်မတော်ပညာရေးကျောင်း၊ မေမြို့
တိုင်းရင်းနှင့် နိုင်ငံခြားဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောသင်တန်း
ရှမ်းဘာသာ သင်တန်းဖွင့်လှစ်သင်ကြားခြင်း။

ရည်ရွယ်ချက်

တပ်မတော်သားများသည် ပြည်နယ်နှင့် နယ်ခြားဒေသအသီးသီးတို့တွင် လုံခြုံရေး၊ ပြည်သူ့စစ် စည်းရုံးရေး၊ ပြည်နယ်နှင့် နယ်ခြားဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး စသော တာဝန်များ ထမ်းဆောင်လျက်ရှိကြရာ၊ လုပ်ငန်း ပိုမိုထိရောက် အောင်မြင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသော တိုင်းရင်းဘာသာတရပ် ဖြစ်၍၊ ယင်း ဘာသာစာပေနှင့် စကားတတ်မြောက်၍၊ ယင်းတို့၏စကားဖြင့် ပြောဆို ဆက်ဆံနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဦးတည်ချက်

နိုင်ငံတော်ကောင်စီ နှင့် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီမှ ထိပ်တန်း ဦးစားပေးကာ၊ အလေးအနက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အဓိက လုပ်ငန်းကြီးဖြစ်သော တိုင်းရင်းသား အားလုံး၏ တကယ့်စစ်မှန်သော စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အခိုင်အမာ တည်ဆောက်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သင်တန်း၏အကျယ်အဝန်းနှင့် အဆင့်အတန်း

ရှမ်း ဘာသာ စာပေနှင့် စကားပြောကို သာမန်အဆင့်ထက် တတ်မြောက်အောင် သင်ကြားပါမည်။ သာမန် အဆင့်အတန်းဟူရာ၌ သင်ယူသောစာပေကို ကောင်းမွန်စွာ ဖတ်ရှုနားလည်၍၊ တာဝန်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော အကြောင်းအရာများကို စာဖြင့် နားလည်အောင်ရေးသားနိုင်ခြင်း၊ ရှမ်း ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့လည်းကောင်း၊ မြန်မာဘာသာမှ ရှမ်းဘာသာသို့ လည်းကောင်း၊ နားလည်အောင် ဘာသာပြန်ဆိုနိုင်ခြင်း (TRANSLATION) သင်ယူသော ရှမ်းဘာသာ စကားကို ကောင်းမွန်ရေလည်စွာ ပြောဆိုနိုင်၍၊ မြန်မာဘာသာဖြင့် စကားပြန် ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း (INTERPRETATION) အဆင့်ကို ဆိုလိုပါသည်။ ရှမ်းဘာသာဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာ၊ သမိုင်း စသော တိုးတက်လိုက်စားမှုများပါဝင်မည်မဟုတ်ပါ။ တဦးနှင့်တဦး လွယ်ကူစွာ ဆက်သွယ်နိုင်ခြင်း၊ ဘာသာစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို သိရှိနိုင်ခြင်း စသည့်အကျိုးကို ရည်မျှော်၍ လေ့လာသင်ကြားတတ်မြောက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်ပညာရေးကျောင်း၊ မေမြို့
တိုင်းရင်းဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောသင်တန်း
သင်တန်း (၄၀) ပတ်အတွက် သင်ရိုးမာတိကာအသေးစိတ်

စဉ်	ဘာသာရပ်	သင်ချိန်	မှတ်ချက်
၁	ဗျည်း နှင့် သရ	၁၈	
၂	ဗျည်း နှင့် သရ (ပေါင်းစပ်ခြင်း)	၂၈	
၃	နာမ် ဝေါဟာရ (ခေါင်းစဉ်အလိုက်)	၁၆၆	
၄	ကြိယာဝေါဟာရ	၂၀၀	
၅	သဒ္ဒါ (ဝါစကများ)	၆၄	
၆	သဒ္ဒါဝါကျတည်ဆောက်ခြင်း	၁၀၀	
၇	အရည်အတွက်၊ ကိန်းဂဏန်း၊ အချိန်အတွယ်၊ အခြင်အတွယ် အတိုင်းအတာနှင့် မျိုးပြများ	၂၆	
၈	ဒေသန္တရ မြေမျက်နှာပြင်	၁၀	
၉	ဘာသာရေးဆိုင်ရာ	၁၀	
၁၀	ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ထုံးဓလေ့	၅၀	
၁၁	စီးပွားရေးဆိုင်ရာ	၃၈	
၁၂	စစ်ရေးစစ်ရာဆိုင်ရာဝေါဟာရ	၄၈	
၁၃	နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ	၃၅	
၁၄	အထွေထွေ နေ့စဉ်သုံး စကား	၂၅၀	
၁၅	ဝါကျတို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း	၈၉	
၁၆	စာပိုဒ်များဘာသာပြန်ဆိုခြင်း	၈၂	
၁၇	ပေးစာများ ရေးသားခြင်း	၅၀	
၁၈	စာစီစာကုံး ရေးသားခြင်း	၇၇	
၁၉	ဖတ်ပြီး စာပိုဒ် ပုံပြင် အကြောင်းအရာတခုခုကို သိရှိနားလည်မှု လေ့ကျင့်ခြင်း (COMPREHENSION)	၈၀	
၂၀	ဖတ်စာများ	၁၀၀	
၂၁	အထွေထွေ	၇၂	
၂၂	အရန်ချိန်	၈၈	
၂၃	သင်တန်းဝက်ပိတ်ခြင်း	၈၈	
	စုစုပေါင်း	၁၇၆၀	

တပ်မတော်ပညာရေးကျောင်း၊ မေမြို့
တိုင်းရင်းဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောသင်တန်း
သင်တန်း (၄၀) ပတ်အတွက် သင်ရိုးမာတိကာ အသေးစိတ်

စဉ်	ဘာသာရပ်	ပို့	ကျင့်	တွေ့	ပေါင်း	မှတ်ချက်
၁	ဗျည်း နှင့် သရများ					
	(က) ဗျည်း ရေးနည်း/ဖတ်နည်း	၄	၅		၉	
	(ခ) သရ ရေးနည်း/ဖတ်နည်း	၄	၅		၉	
		၈	၁၀		၁၈	
၂	ဗျည်းနှင့်သရ ပေါင်းစပ်ခြင်း					
	(က) ဗျည်းနှင့်သရ အုပ်စုလိုက်တွဲစပ်ခြင်း	၂	၆		၈	
	(ခ) သံစဉ်များရှင်းလင်းခြင်း	၂	၆		၈	
	(ဂ) သရ ပေါင်းချုပ် ဇယားကွက် ရှင်းလင်းခြင်း	၂	၁၀		၁၂	
		၆	၂၂		၂၈	
၃	နာမ် ဝေါဟာရများ (၁)					
	(က) ကိုယ်ခန္ဓာဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ	၁၀	၁၂		၂၂	
	(ခ) အဝတ်အစားများ	၃	၃		၆	
	(ဂ) အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်ပစ္စည်းများ	၈	၉		၁၇	
	(ဃ) ယာဉ်ရထားများ	၁	၁		၂	
	(င) လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေး	၁	၁		၂	
	(စ) ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန်များ	၁၀	၁၂		၂၂	
	(ဆ) သစ်ပင်ပန်းမာလ်များ	၄	၄		၈	
	(ဇ) အစားအသောက်နှင့် အရသာ	၅	၅		၁၀	
	(ဈ) ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ	၅	၅		၁၀	
	(ည) သစ်သီးဝလံများ	၄	၄		၈	
	(ဋ) ရောဂါနှင့် ဆေးဝါးများ	၅	၅		၁၀	
	(ဌ) အဆောက်အဦများ	၃	၃		၉	
	(ဍ) အရောင်အဆင်း	၁	၁		၂	

စဉ်	ဘာသာရပ်	ပို့	ကျင့်	တွေ့	ပေါင်း	မှတ်ချက်
	(ဃ) လူတန်းစား	၆	၆		၁၂	
	(ဏ) ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံ	၃	၃		၆	
	(တ) လူမျိုးနွယ်	၂	၂		၄	
	(ထ) ရာသီဥတုနှင့် အချိန်ကာလ	၈	၉		၁၇	
	(ဒ) တူရိယာ	၁	၁		၂	
		၈၀	၈၆		၁၆၆	
၄	ကြိယာ ဝေါဟာရများ ③					
	(က) လှုပ်ရှားမှုအထွေထွေ	၈၀	၁၂၀		၂၀၀	
၅	သဒ္ဒါ (ဝါစကများ)					
	(က) နာမ်စား ပုဒ်များ ④	၃	၆		၉	
	(ခ) ဝိဘတ်များ ⑤	၃	၆		၉	
	(ဂ) သမ္ဗန္ဓများ ⑥	၂	၄		၆	
	(ဃ) နာမဝိသေသနများ ⑦	၆	၁၂		၁၈	
	(င) ကြိယာ ဝိသေသနများ ⑦	၈	၁၄		၂၂	
	မှာဖေ ဒွိယ (၈)	၂၂	၄၂		၆၄	
၆	သဒ္ဒါ ဝါကျ တည်ဆောက်ခြင်း					
	(က) ကျိုးကြောင်း ဖော်ပြချက်	၂			၂	
	(ခ) ဝါကျ အကြောင်း	၂			၂	
	(ဂ) ကြိယာအကြောင်း	၂			၂	
	(ဃ) ဝါကျ အမျိုးအစား	၂			၂	
	(င) ရိုးရိုးဝါကျ	၈	၁၅		၂၃	
	(စ) ရောနှောဝါကျ	၈	၁၅		၂၃	
	(ဆ) ရှုပ်ထွေး ဝါကျ	၈	၁၅		၂၃	
	(ဇ) ချဲ့ထွင်ဝါကျ	၈	၁၅		၂၃	
		၄၀	၆၀		၁၀၀	

စဉ်	ဘာသာရပ်	ပို့	ကျင့်	တွေ့	ပေါင်း	မှတ်ချက်
၇	အရည်အတွက် ကိန်းဂဏန်း အချိန်အတွယ်၊ အခြင်အတွယ်၊ အတိုင်းအတာနှင့် မျိုးပြပုဒ်များ					
	(က) အရည်အတွက် ကိန်းဂဏန်း	၃	၃		၆	
	(ခ) အချိန်အတွယ်	၁	၁		၂	
	(ဂ) အခြင်အတွယ်	၁	၁		၂	
	(ဃ) အတိုင်းအတာ	၁	၁		၂	
	(င) ငွေကြေး	၂	၂		၄	
	(စ) မျိုးပြပုဒ်များ	၄	၆		၁၀	
		၁၂	၁၄		၂၆	
၈	ဒေသန္တရ မြေမျက်နှာပြင်ဆိုင်ရာ					
	(က) ဒေသန္တရမြေမျက်နှာပြင်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ	၄	၆		၁၀	
၉	ဘာသာရေးဆိုင်ရာ					
	(က) ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ	၃	၇		၁၀	
၁၀	ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်း					
	(က) လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း	၂	၂		၄	
	(ခ) ရိုးရာပွဲလမ်း/အခမ်းအနားပွဲများ	၃	၃		၆	
	(ဂ) ရိုးရာဆိုင်ရာအက	၈	၃၂		၄၀	
		၁၃	၃၇		၅၀	
၁၁	စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ					
	(က) စိုက်ပျိုးရေး	၃	၅		၈	
	(ခ) မွေးမြူရေး	၂	၃		၅	
	(ဂ) ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရေး	၁၀	၁၅		၂၅	
		၁၅	၂၃		၃၀	

စဉ်	ဘာသာရပ်	ပို့	ကျင့်	တွေ့	ပေါင်း	မှတ်ချက်
၁၂	**စစ်ရေးစစ်ရာ ဆိုင်ရာ**					
	(က) စစ်ရေးစစ်ရာဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ	၁၂	၁၆		၂၈	
	(ခ) စစ်ရာထူးအဆင့်	၂	၂		၄	
	(ဂ) လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်	၄	၈		၁၂	
	(ဃ) စစ်ဝတ်တန်ဆာများ	၂	၂		၄	
		၂၀	၂၈		၄၈	
၁၃	**နိုင်ငံရေး**					
	(က) နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ	၁၅	၂၀		၃၅	
၁၄	**အထွေထွေ နေ့စဉ်သုံး စကားများ**					
	(က) ဈေးရောင်း ဈေးဝယ်ခြင်း	၄	၂၀		၂၄	
	(ခ) လမ်းခရီး အကြောင်း မေးမြန်း ဖြေကြားခြင်း	၄	၂၀		၂၄	
	(ဂ) အစားအသောက်နှင့်ဆိုင်သော မေးမြန်းပြောဆိုချက်	၆	၂၅		၃၁	
	(ဃ) အစားအသောက်နှင့် ပတ်သက်၍ အထွေထွေ	၆	၂၅		၃၁	
	(င) ရဲဘော်နှင့် ဦးကြီး အပြန်အလှန် ပြောဆိုခြင်း	၈	၃၀		၃၈	
	(စ) ဖမ်းဆီးရမိသော တရားခံ စစ်ဆေး မေးမြန်းခြင်း	၄	၂၀		၂၄	
	(ဆ) အလင်းဝင်တဦးအား စစ်ဆေး မေးမြန်းခြင်း	၄	၂၀		၂၄	
	(ဇ) စစ်ကြော မေးမြန်းခြင်း	၁၂	၄၂		၅၄	
		၄၈	၂၀၂		၂၅၀	
၁၅	**ဝါကျတိုများ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း**					
	(က) ဝါကျတိုများကို သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားခြင်း	၁၀	၇၀		၈၀	

စဉ်	ဘာသာရပ်	ပို့	ကျင့်	တွေ့	ပေါင်း	မှတ်ချက်
၁၆	စာပိုဒ်များ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း					
	(က) စာပိုဒ်များကို သက်ဆိုင်ရာဘာသာ သို့ ပြန်ဆို ရေးသားခြင်း	၅	၇၇		၈၂	
၁၇	ပေးစာများ ရေးသားခြင်း					
	(က) သူငယ်ချင်းထံ ပေးစာ	၂	၁၀		၁၂	
	(ခ) မိဘထံ ပေးစာ	၂	၁၀		၁၂	
	(ဂ) အရာရှိ/အထက်လူကြီးထံပေးစာ	၂	၁၂		၁၄	
	(ဃ) ဖိတ်ကြားစာ	၂	၁၀		၁၂	
		၈	၄၂		၅၀	
၁၈	စာစီစာကုံး ရေးသားခြင်း					
	(က) ကျွန်ုပ်ကျောင်း အကြောင်း	၃	၇		၁၀	
	(ခ) ကျွန်ုပ် အကြောင်း	၃	၇		၁၀	
	(ဂ) ကျွန်ုပ်ရွာ အကြောင်း	၃	၇		၁၀	
	(ဃ) ကျွန်ုပ်ဆရာ အကြောင်း	၃	၇		၁၀	
	(င) စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းသည် အင်အား	၃	၇		၁၀	
	(စ) ပြည်ထောင်စုနေ့	၃	၇		၁၀	
	(ဆ) ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ	၅	၁၂		၁၇	
		၂၃	၅၄		၇၇	
၁၉	ဖတ်ပြီးသော စာပိုဒ် ပုံပြင် အကြောင်းအရာ တခုခုအကြောင်း နားလည်သိရှိမှု လေ့ကျင့်ခြင်း					
	(က) နွားနှင့်ယင်ကောင် ပုံပြင် မေးခွန်းများ	၃	၁၀		၁၃	
	(ခ) အ,သော သူတောင်းစားပုံပြင်နှင့် မေးခွန်းများ	၃	၁၀		၁၃	
	(ဂ) ကျီးနှင့် မြေခွေးပုံပြင်နှင့် မေးခွန်းများ	၃	၁၀		၁၃	
	(ဃ) လူအိုတယောက် နှင့် သေမင်း ပုံပြင် မေးခွန်းများ	၃	၁၀		၁၃	
	(င) အကြံကောင်းလျှင်တချက် ပုံပြင်နှင့် မေးခွန်းများ	၄	၁၀		၁၄	
	(စ) လိမ္မာသောတောခွေးနှင့်ပုံပြင်မေးခွန်းများ	၄	၁၀		၁၄	
		၂၀	၆၀		၈၀	

စဉ်	ဘာသာရပ်	ပို့	ကျင့်	တွေ့	ပေါင်း	မှတ်ချက်
၂၀	ဖတ်စာများ					
	(အ) အဘိုးအိုအဘွားအို	၅	၅		၁၀	
	(ခ) အရပ်ရှစ်မျက်နှာ	၅	၅		၁၀	
	(ဂ) စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း	၅	၅		၁၀	
	(ဃ) ခြသေ့်ကိုတုသော မြေခွေး	၅	၅		၁၀	
	(င) မကာစားသင့်သော မီး နှင့် ရေ	၅	၅		၁၀	
	(စ) ရှမ်းပြည်နယ်	၅	၅		၁၀	
	(ဆ) ခိုးတတ်သော ကျီးကန်း	၅	၅		၁၀	
	(ဇ) အိုက်၊ ရီ၊ ဆမ်၊ ဆိုင်၊ ငို့	၅	၅		၁၀	
	(ဈ) ဆင်နှင့် မျက်မမြင်ခြောက်ယောက်	၅	၅		၁၀	
	(ည) သစ္စာမဲ့သော မြေခွေး	၅	၅		၁၀	
		၅၀	၅၀		၁၀၀	
၂၁	အထွေထွေ					
	(က) သင်တန်းဖွင့်	၂			၂	
	(ခ) သင်တန်းဆင်း	၄			၄	
	(ဂ) စာမေးပွဲ					
	၁။ လပတ်စာမေးပွဲများ			၂၄	၂၄	
	၂။ သုံးလပတ် စာမေးပွဲများ			၂၄	၂၄	
	၃။ သင်တန်းဆင်း စာမေးပွဲ			၁၆	၁၆	
	(ဃ) ပို့ချမှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာရှင်းလင်းခြင်း	၂			၂	
		၈		၆၄	၇၂	
၂၂	အရန်အချိန်				၈၈	
၂၃	သင်တန်းနှစ်ဝက် ပိတ်ခြင်း				၈၈	

ဗျည်းသရများ

မေႇသိင်ငဝ်ႇ (ဗျည်း)

ၵ	ၶ	င
ၸ	သ	ၺ
တ	ထ	ၼ
ပ	ၽ	မ
ယ	ရ	လ
ဝ	ႁ	ဢ

မေႇသိင်ၵီမ် (အရံဗျည်း)

ၻ	ၿ	ၾ	သ

ဧမၞသိင်သ္ဍခန် (ဗျည်းဆင့်/ဗျည်းတွဲ)

(ဂ+ဝ) = ဂွ

ဂွ	ခွ	သွ	တွ	ပွ	လွ

(ဂ+ယ) = ဂျ

ဂျ	ချ	သျ	ပျ	ဖျ	မျ

(ဂ+ရ) = ဂြ

ဂြ	ခြ	ပြ	ဖြ	တြ	သြ

ဗမာ့ဂပ်းငဝ်း (အခြေခံသရ်/သရစင်)

–	–ါ	ိ / ီ	ေ–	ဧ–	ု / ူ	ူဝ်	ေ–ါ	ိုဝ်	ိူဝ်
က	ကါ	ကိ / ကီ	ကေ	ဧက	ကု / ကူ	ကူဝ်	ကော	ကိုဝ်	ကိူဝ်

ဗမာ့ဂပ်းသွ္ခင် (သရ်တွဲ/သရစုံ)

–’	–’ါ	–	–	–	ုယ်	ူယ်	’ / ဝ	ိုယ်	ိူယ်
–ဝ်	–ါဝ်	ိဝ်	ေဝ်	ဧဝ်	–	–	–	ိုဝ်	ိူဝ်
ၚ	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ကံ	ကၢံ	-	-	-	ကုၺ်	ကူၺ်	ကွံ	ကိုၺ်	ကိူၺ်
ကဝ်	ကၢဝ်	ကိဝ်	ကဲဝ်	ကၨဝ်	-	-	-	ကိုဝ်	ကိူဝ်
ကၣ်	-	-	-	-	-	-	-	-	-

အသတ်စာလုံးများ

နှၢသံအသတ်စၢ်လုံး (၃၀)

ကမ်	ကၢမ်	ကိမ်	ကဲမ်	ကၨမ်	ကုမ်	ကူမ်	ကွမ်	ကိုမ်	ကိူမ်
ကခ်	ကၢခ်	ကိခ်	ကဲခ်	ကၨခ်	ကုခ်	ကူခ်	ကွခ်	ကိုခ်	ကိူခ်
ကင်	ကၢင်	ကိင်	ကဲင်	ကၨင်	ကုင်	ကူင်	ကွင်	ကိုင်	ကိူင်

အသံပြတ် အသတ်စာလုံး (၃၀)

ၵပ်	ၵႃပ်	ၵိပ်	ၵႅပ်	ၵဵပ်	ၵုပ်	ၵူပ်	ၵွပ်	ၵိုပ်	ၵိူပ်
ၵတ်	ၵႃတ်	ၵိတ်	ၵႅတ်	ၵဵတ်	ၵုတ်	ၵူတ်	ၵွတ်	ၵိုတ်	ၵိူတ်
ၵၵ်	ၵႃၵ်	ၵိၵ်	ၵႅၵ်	ၵဵၵ်	ၵုၵ်	ၵူၵ်	ၵွၵ်	ၵိုၵ်	ၵိူၵ်

အသံစဉ် သင်္ကေတများ (တူခိုးသီင်)

၁	၂	၃	၄	၅	၆
–	–ႇ	–ႈ	–း	–ႉ	–ႊ
ၶႃ	ၶႃႇ	ၶႃႈ	ၶႃး	ၶႃႉ	ၶႃႊ

(က) ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်း

၁။ ဦးခေါင်း	ၵွၵ်းရှုဝ်
၂။ ဦးခေါင်းအရေခွံ	ခၔၚ်ရှုဝ်
၃။ ဦးခေါင်းအရိုးခွံ	လုပ်ႇၵွၵ်းရှုဝ်
၄။ ငယ်ထိပ်	သီးမွမ်း / သီႇမွမ်း
၅။ ဖွဲ	ယၔၴရှုဝ်
၆။ ဆံပင်	ခူၔၴရှုဝ်
၇။ ဦးနှောက်	ကွၵ်းၔကၟ
၈။ မျက်နှာ	ခၔၞး
၉။ နဖူး	ခၔၞးယၢၵ်း
၁၀။ နှာခေါင်း	ခူးလၚ် / ခူးခၔၚ်
၁၁။ မျက်စိ	တၟ
၁၂။ မျက်ခုံး	ရှုဝ်တၟ
၁၃။ မျက်ခုံးမွေး	ခူၔၴတၟ
၁၄။ နား	ရှူ
၁၅။ ပါး	ၵီမ်း
၁၆။ မေး	ၵၢၚ်း
၁၇။ မေးစေ့	တုမ်ႇၵၢၚ်း
၁၈။ ပါးစပ်	သူပ်း
၁၉။ နှုတ်ခမ်း	သီႇသူပ်း
၂၀။ လျှာ	လိၔၴ
၂၁။ အာခေါင်	ၵူၚ်ခၔၞး
၂၂။ သွား	ၼဝ်း
၂၃။ အံသွား	ၼဝ်းလူၚ် / ၼဝ်းၼပ်ႇ
၂၄။ သွားဖုံး	ရှိၵ်ႇ
၂၅။ မုတ်ဆိတ်မွေး	ခူၔၴၵၢၚ်း / မွ်ၵၢၚ်း
၂၆။ နှုတ်ခမ်းမွေး	ခၔူတ်ႇ
၂၇။ ပါးသိုင်းမွေး	မွ်ၵီမ်း

၂၈။ နားရင်း	ငဝ်ႈႁူ
၂၉။ နားထင်	သီႈမ်ဝ်ႉ
၃၀။ လည်ပင်း	ၶေႃး
၃၁။ ဇက်/ဂုတ်	ႁွင်ႈၶေႃႈ
၃၂။ လည်ချောင်း	လွတ်ႈၶေႃး
၃၃။ ပခုံး	ႁူဝ်မႃႈ/မႃႈ
၃၄။ ချိုင်း/ဂျိုင်း	ၵိင်ႈၸႄႉ/ငၢဝ်ႈၸႄႉ
၃၅။ ချိုင်းမွေး	မွၵိင်ႈၸႄႉ/
၃၆။ လက်	မိုဝ်း
၃၇။ လက်မောင်း	ၶႅၼ်
၃၈။ တံတောင်ဆစ်	ၶွၵ်ႈသွၵ်ႇ/ငွၵ်ႈသွၵ်ႇ
၃၉။ လက်ဝါး	ၽႃႇမိုဝ်း
၄၀။ လက်ချောင်း	ၼိဝ်ႉမိုဝ်း
၄၁။ လက်မ	ႁူဝ်ၸမ်ႈမိုဝ်း/ၼိဝ်ႉပုၵ်ႈ/ႁူဝ်ၸမ်ႈပုၵ်ႈ
၄၂။ လက်ညိုး	ၼိဝ်ႉၸီႉ
၄၃။ လက်ခလယ်	ၼိဝ်ႉၵၢင်
၄၄။ လက်သူကြွယ်	ၼိဝ်ႉတၢမ်း
၄၅။ လက်သန်း	ၵိင်ႈၵွႆႈ/ၵိင်ႈၵွႆ
၄၆။ လက်သည်း	ၼဵပ်ႉမိုဝ်း
၄၇။ ဘယ်လက်	မိုဝ်းၶွၼ်သၢႆႉ/မိုဝ်းသၢႆႉ
၄၈။ ညာလက်	မိုဝ်းၶွၼ်ၶႂႃ/မိုဝ်းၶႂႃ
၄၉။ ကျော/ကျောကုန်း	လင်/ႁွင်းလင်
၅၀။ ရင်ဘတ်	ၵူၵ်း/ႁူဝ်ၵူၵ်း/ၶႄႈၵူၵ်း
၅၁။ နို့	ၼူမ်း
၅၂။ ခါး	ဢႅဝ်ႈ/ဢႅဝ်
၅၃။ ဗိုက်	ပုမ်
၅၄။ ချက်	သၢႆလီ/သၢႆၼီ
၅၅။ အသည်း	တပ်း
၅၆။ အဆုတ်	ပွတ်ႈ

၅၇။ နှလုံး	မၢၵ်ႇႁူဝ်ၸႂ်
၅၈။ သည်းခြေ	လီ
၅၉။ အစာအိမ်	ထူင်ၶီႈ / ထူင်ၶီႈႁႃႉ / ထူင်ၵလႃႉ
၆၀။ ဆီးအိမ်	ႁူင်းယဵဝ်ႈ
၆၁။ အူ	သႆႈ
၆၂။ အူတက်	သႆႈၵိင်ႉ
၆၃။ သေလုံး	ပၢင်ႈ
၆၄။ ကျောက်ကပ်	မၢၵ်ႇလိမ်း
၆၅။ နံရိုး	လုပ်ႉၶီႈ ၶၢင်ႈ
၆၆။ ခြေထောက်	တိၼ်ႈ
၆၇။ ပေါင်	ၶႃ
၆၈။ ဒူး	ႁူဝ်ၶဝ်ႉ
၆၉။ ဒူးကောက်ကွေး/ခွက်	လွၵ်းတွင်ႉၶွင်ႈ / တွင်ႉၶွင်ႈ
၇၀။ ညှိုသူကြီး	ၶႄႈၶိူင်ႈ
၇၁။ ခြေသလုံး	မၢၵ်ႇၵၢဝ်ႈ
၇၂။ ခြေမျက်စိ	တႃတိၼ်
၇၃။ ခြေဖနောင့်	သူၼ်ႈတိၼ်
၇၄။ ခြေဖဝါး	ၽႃႉတိၼ်
၇၅။ ခြေချောင်း	ၼဵဝ်ႉတိၼ်
၇၆။ တင်ပါး	ႁုမ်ႉ / ႁုမ်ႉ ၵူၼ်ႈ
၇၇။ ဖင်	ၵူၼ်ႈ
၇၈။ စအို	ႁူးၵူၼ်ႈ
၇၉။ သွေး	လိူတ်ႈ
၈၀။ အသား	ၼိူဝ်ႉ
၈၁။ အရိုး	လုပ်ႉ / လုၵ်ႉ
၈၂။ ချဉ်ဆီ	မၼ်းလုပ်ႉ
၈၃။ အကြော	ၵဵၼ်
၈၄။ သွေးကြော	ၵဵၼ်လိူတ်ႈ
၈၅။ အရေခွံ	ၼင်

ကန့်သတ်

၃၆။ အဆစ်	လုပ်,ဂဝ်ႏလုပ်,ထော့,
၃၇။ အမွေး/မွေးညှင်း	မွံ/ခူခၩ်,/ခူခၩ်ခရူခၩ်ႏ
၃၈။ တံတွေး	ခမေ်.လၢ်ႏ/
၃၉။ ချွေး	ဂှိဝ်,
၄၀။ ချွဲ/သလိပ်	ခီ့တှိဝ်,
၄၁။ နားဖာချေး	ခီ့ရှူ
၄၂။ နှပ်ချေး	ခီ့မုၵ်ႇ
၄၃။ နှာရည်	ခီ့မုၵ်ႇသိ/ခမေ်.ခီ့မုၵ်ႇသိ
၄၄။ သွားရည်	ခမေ်.ဂ့./ခမေ်.ဂၢင်ႏ
၄၅။ ဂျီး	ခံႏ
၄၆။ မျက်ရည်	ခမေ်.တ့
၄၇။ ကျင်ကြီး	ခီ့/ယံ့လူင်
၄၈။ ကျင်ငယ်	ယိဝ်ႇ/ယံ့ခွံ./ယံ့ကွၶၩ်,

(ခ) အဝတ်အစား

၁။ အထည်အလိပ်	ယၢ်ခၩ်,ခူဝ်ႏ/ယၢ်ခၩ်,ပိၵ်ႇယၢ်ခၩ်,ခူဝ်ႏ
၂။ ချည်ထည်	ယၢ်ခၩ်,မံဂုလ်
၃။ ပိုးထည်	လံၢ့
၄။ ခေါင်းပေါင်း	ခ်ခၩ်ႏရှူဝ်
၅။ ဦးထုပ်	မၢၵ်,ရှူဝ်
၆။ မျက်နှာသုတ်ပဝါ	ယ့ထိတ်.ခေ့/ယၢ်ခၩ်,ထိတ်.ခေ့
၇။ လက်ကိုင်ပဝါ	ယ့ထိတ်./ယၢ်ခၩ်,ယ့ထိတ်.
၈။ အင်္ကျီ	သိူဝ်ႇ
၉။ အင်္ကျီလက်တို/လက်ရှည်	သိူဝ်ႇ ခ်ခၩ်ပွတ်ႏ/ယၢဝ်ႏ
၁၀။ တိုက်ပုံအင်္ကျီ	သိူဝ်ႇတၢ်ၵ်,ပုမ်
၁၁။ ကွတ်အင်္ကျီ	သိူဝ်ႇဂုတ်ႇ
၁၂။ ပုဆိုး/လုံချည်	ယ့တူင်,
၁၃။ ထဘီ	သိခၩ်ႇ

၁၄။ ဘောင်းဘီတို/ရှည်	ဂူခ်ပွတ်း/ယၢဝ်း
၁၅။ ရှမ်းဘောင်းဘီ	ဂူခ်တ်း
၁၆။ အနွေးအင်္ကျီ	သိုဝ်ႇခၠေ/သိုဝ်ႇကုၜ်,/သိုဝ်ႇသ္ဂၜ့်
၁၇။ ခြေအိတ်	မူင်တိခ်/ဝၠ,တိခ်
၁၈။ လက်အိတ်	မူင်မိုဝ်း/ဝၠ,မိုဝ်း
၁၉။ ခါးပတ်	သံၢ/သံၢဂိတ်း/သံၢရှတ်.
၂၀။ သဘက် [illegible]	ယၠႇမံ [illegible]

(ဂ) အိမ်တွင်းအိမ်ပြင် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ

၁။ စားပွဲ	[illegible] ခမိုၜ်
၂။ ကုလားထိုင်	တင်,/တင်, ခၜင်ႇ
၃။ ခုတင်	ဂူ,
၄။ မှန်	မၢခ်,/မၢခ်, လမ်ႇ
၅။ ဘီး	ဝီ/ဝီရူဝ်
၆။ ဖျာ	သၢတ်,
၇။ သေတ္တာ	တိုဂ်ႇ
၈။ အိုး	မေၠႇ
၉။ မီးခြစ်	ယှ့်းခိတ်,/ကဵပ်,ယှ့်း/ဂဝ်းယှ့်း
၁၀။ မီးခွက်	ရှဂ်းယှ့်း
၁၁။ မီးဖို	ယီးယှ့်း/မုဂ်.ယှ့်း
၁၂။ မီးသွေး	ထၢခ်,/ထၢခ်,မီႇ
၁၃။ မီးညှပ်	ဂိမ်းလှၢဝ်ႇယှ့်း/ဂိမ်းယှ့်း
၁၄။ မီးပြောင်း	မူဂ်,ပဝ်,ယှ့်း
၁၅။ ဖယောင်းတိုင်	တ်ခ်း
၁၆။ ခရားအိုး	ငွ့်း
၁၇။ ယောက်မ	လၢမ်ႇ/ဂၢဂ်,
၁၈။ ယောက်ချို	ထေၠ.လူင်
၁၉။ ရေတ်ဆုံ	ခူဂ်.

၂၀။ ရေတ်ကျည်ပွေ့	သၢဂ်ၣ/သၢဂ်ၣ ခူဂ်ၤ
၂၁။ စဉ်းနှီးတုံး	ဒိင်
၂၂။ ဇွန်း	လေၢၤ
၂၃။ ခက်ရင်း	လေၢၤငီမ်ၥ
၂၄။ တူ (ထမင်းစားတူ)	ထူၣ
၂၅။ ထင်း	ခိုခ်း
၂၆။ ဓား	ယၢၤ
၂၇။ ဓားမြှောင်	မိတ်ၥ
၂၈။ ပေါက်ဆိန်	တၢမၢတ်ၣ/ရှူဝ်ခ့ၢခ်
၂၉။ ရဲတင်း	တၢမ်တ်း
၃၀။ တူရွင်း	လေၢး
၃၁။ ပေါက်တူး/ပေါက်ပြား	သိမ်/ခေၢသိမ်
၃၂။ လွှ	လိဂ်းလူဝ်ၥ
၃၃။ တူ	ခွခ့်လွဂ်း
၃၄။ ဆောက်	သိဝ်ၣ
၃၅။ တံဇီး/တံစည်း	ထခ်းသၢင်း
၃၆။ တံစဉ်	ဒိဝ်း
၃၇။ ဆန်ကော	လူင်ၥ
၃၈။ ဆန်ကာ	ဒိုင်
၃၉။ ခြင်း	သၢၤ
၄၀။ တောင်း	ဂူလ်/ပီတ်ၥ
၄၁။ ပလိုင်း	ခလၢင်း
၄၂။ ဂုန်နီအိတ်	ထူင်လၢခ်ၥ
၄၃။ ပုလင်း	ထဝ်ၥ/တိင်ၣ
၄၄။ စဉ့်အိုး	ကုမ်/ကွမ်
၄၅။ ရေအိုး	ကုမ်ခမ်ၤ/မေၢၥခမ်ၤ
၄၆။ ပန်းအိုး	မေၢၥ မွဂ်ၣ
၄၇။ ရေပုံး	ပုင်းခမ်ၤ
၄၈။ ဒယ်အိုး	မေၢၥခၢင်

၄၉။ ပေါင်းအိုး — မေႃႈၶိုင်ႈ
၅၀။ ပေါင်းချောင် — ႁႆၶဝ်ႈ
၅၁။ ပန်းကန်ပြား — ဝၢၼ်ႇၽေ/ဝၢၼ်ႇ ၽေလေႊ
၅၂။ ပန်းကန်လုံး — ဝၢၼ်ႇ သွင်း/ဝၢၼ်ႇ လလွင်း
၅၃။ ခွက် — ၵွၵ်း
၅၄။ ဂျပ်ကြေး — ၵိမ်းႁႆး/ၵိမ်း
၅၅။ အပ် — ၼဵမ်
၅၆။ အပ်ချုပ်စက် — လၢၵ်ႈယဵပ်ႉ
၅၇။ အပ်ချည် — မႆႉ/မႆႉလေႃႉ
၅၈။ ဖိနပ် — သွၵ်းတိၼ်/ၶဵပ်းတိၼ်
၅၉။ တံမြက်စည်း (ကြမ်း/ချော) — ယူႈ/ယူႈပတ်ႈ
၆၀။ ဖိခနောက် — ၵဵင်း
၆၁။ ကျပ်ခိုးစဉ် — ၶႃႈ, ၽႂ်ႈ
၆၂။ ရေနံဆီ — ၼမ်ႉမၼ်းတၢႆး
၆၃။ ထီး — ၸွင်ႈ
၆၄။ ခမောက် — ၵုပ်း
၆၅။ ဆပ်ပြာ — သပ်ႉပျႃႇ
၆၆။ သွားတိုက်တံ — မၢၵ်ႈသီၶဵဝ်ႈ
၆၇။ သွားတိုက်ဆေး — ယႃႈပွတ်ႈၶဵဝ်ႈ
၆၈။ မိုးကာအင်္ကျီ — သိူဝ်ႈယႃႈယၢင်/သိူဝ်ႈမူဝ်းၽႃႇ
၆၉။ လက်နှိပ်ဓာတ်မီး — ၽႆးထၢတ်ႈ
၇၀။ တုတ် — ၸွၶ်ႉ
၇၁။ ပိုက်ကွန် — ၶေႇ/ၶေ
၇၂။ နာရီ — ၶေႃႈလီႇ/ၶေႃႈရီႇ/မူင်း/မွင်း
၇၃။ လက်စွပ် — ႁၢင်ႈၸွပ်ႇ/မွင်းၵူၺ်း/ၶၢင်းသႅင်
၇၄။ နားဒောင်း — ဝီႇႁူ
၇၅။ လက်ကောက် — ၵႅၼ်
၇၆။ မွေ့ရာ — ယႃႈၵွပ်း
၇၇။ ဂွမ်းကပ် — ယႃႈႁူမ်ႉၵုလ်/ယႃႈႁူမ်ႈတိင်ၵုလ်

၇၈။ စောင်	ယၠႃမံယၠႃရှူမ်,/ယၠႃထွင်,
၇၉။ ခေါင်းအုံး	မွခ်ရှုဝ်
၈၀။ ခြင်ထောင်	သုတ်း
၈၁။ အိပ်ရာခင်း	ယၠႃသိုဝ်,/ယၠႃထၢခ်ႃ
၈၂။ ကန့်လန့်ကာ	ယၠႃဂင်ႃ
၈၃။ လွယ်အိတ်	ထူင်ပၠႃ
၈၄။ ဆွဲကြိုး	သံၢခေၠႃ/သံၢသွံႃ

(ဃ) ယာဉ်ရထား

၁။ စက်ဘီး	လိ်င်/လိ်င်တိခ်/ထၢဂ်ႃပိင်ႃ
၂။ လှည်း	လေၠႉ
၃။ လှေ	ရှိုဝ်ႃ
၄။ မီးရထား	ရထၠႃယှ'ႃ
၅။ မော်တော်ကား	ဂၠႃ
၆။ မြင်းလှည်း	လေၠႉမၠႉ
၇။ သင်္ဘော	ရှိုဝ်ႃသၢင်ႃယေၠႃ
၈။ လေယာဉ်ပျံ	ရှိုဝ်ႃမိခ်
၉။ ဖောင်	ၔပႃ
၁၀။ သမ္ဗာန်	ရှိုဝ်ႃ
၁၁။ ရွက်လှေ	ရှိုဝ်ႃလၢင်ႃယၢခ်ႃ
၁၂။ စက်လှေ	ရှိုဝ်ႃထၢဂ်ႃ

(င) လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး

၁။ လမ်း	ထၢင်ႃ
၂။ ကားလမ်း	ထၢင်ႃဂၠႃ
၃။ မီးရထားလမ်း	ထၢင်ႃရထၠႃယှ'ႃ
၄။ မြို့ပတ်လမ်း	ထၢင်ႃလိဝ်ႃဝိင်ႃ

၅။ လှည်းလမ်း	ထၢင်းလေႃႉ
၆။ လူသွားလမ်း	တၢင်းၵူၶ်းၶူႁႇ
၇။ လမ်းမကြီး (ပေတရာလမ်း)	ထၢင်းလူင်
၈။ ကျောက်လမ်း	ထၢင်းမၢၵ်ႇႁိၶ်
၉။ မြေလမ်း	ထၢင်းလိၶ်
၁၀။ တောလမ်း	တၢင်းထူိၶ်ႇ
၁၁။ ဖြတ်လမ်း	ထၢင်းလတ်း
၁၂။ တောင်ကြားလမ်း	တၢင်းၵေႇလွႆ
၁၃။ ကုန်းကြောင်း	တၢင်းလိၶ်
၁၄။ ရေကြောင်း	တၢင်းၶမေ်ႉ
၁၅။ လေကြောင်း	တၢင်းလူမ်း
၁၆။ လမ်းခွဲ	ထၢင်းဧယႃ
၁၇။ လမ်းဆုံ/လမ်းခွ	ထၢင်းသူမ်ႇ/တၢင်းလူႉ

(၂၀) ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန်

၁။ နွား	ဝူဝ်း
၂။ ကျွဲ	ၵႂၢႆး
၃။ မြင်း	မႃႉ
၄။ ဆိတ်	ပေႉ
၅။ ခွေး	မႃ
၆။ ဆင်	ၸၢင်ႉ
၇။ ကြောင်	မႅဝ်း
၈။ ကြွက်	ၼူ
၉။ ယုန်	ပၢင်တၢႆး
၁၀။ ကျား	သိူဝ်
၁၁။ မျောက်	လိင်း
၁၂။ ခြင်္သေ့	သၢင်ႇသီႈ
၁၃။ ဝက်ဝံ	မီ

၁၄။ တောဝက် မူထိူၼ်ႇ
၁၅။ တောကြောင် မႅဝ်းထိူၼ်ႇ/ႁႅၼ်
၁၆။ တောခွေး မႃထိူၼ်ႇ
၁၇။ မြည်း မႃႉလီႈ
၁၈။ လား မႃႉလေႃႈ
၁၉။ သမင် တိုင်
၂၀။ ကျီ ယႃၼ်း
၂၁။ ဆတ် ၸႃင်
၂၂။ စိုင် ယိူင်း
၂၃။ ကြံ့ ႁူင်
၂၄။ ရေမြင်း မႃႉၼမ်ႉ
၂၅။ မွေး တွၼ်ႇ/ၵူၼ်ႈ
၂၆။ ဖျံ မႅၼ်ႈ
၂၇။ မြွေပါ လွၼ်ႈယိူင်း
၂၈။ မိချောင်း ၶိူၵ်ႈ
၂၉။ လိပ် တဝ်ႇ
၃၀။ အိမ်မြှောင် လိူင်ႉႁိူၼ်း
၃၁။ နဂါး ၼၵႃး
၃၂။ ဂဠုန် ၵႃႇလုၼ်ႇ
၃၃။ ပုတ်သင်ညို ၵႃၵ်ႇၶႃင်
၃၄။ ဖျံ မူၼ်ႈ
၃၅။ သင်းခွေချပ် လိၼ်ႈ
၃၆။ ခြင် ယုင်း
၃၇။ ယင်ကောင် မႅင်းမူၼ်း
၃၈။ လိပ်ပြာ ၵႃဝ်ႇမိူဝ်ႈ
၃၉။ တီကောင် တိူၵ်ႇလိူၼ်
၄၀။ ကြမ်းပိုး ႁိူတ်ႈ
၄၁။ သန်း မတ်း/မိၼ်း/ႁဝ်/ႁႆး
၄၂။ မျှော့ ပိင်

ကန့်သတ်

၄၃။ ကျွတ်	တဵၵ်ႉ
၄၄။ ပုရွက်ဆိတ်	မူတ်ႉ
၄၅။ ခါချဉ်	မူတ်ႉသူမ်ႈ
၄၆။ ခူကောင်	မူင်ႈ/မူင်ႈၶူၼ်
၄၇။ ပင့်ကူ	ၵူင်ႇၵၢဝ်
၄၈။ မွှား	ထၵ်ႈႁဵဝ်ႈ
၄၉။ များ	ယိုင်ႈ
၅၀။ လောက်ကောင်	ၶၼွၼ်
၅၁။ ကင်းမြီးကောက်	မႅင်ႈၵူၼ်ႈငေႃႈ
၅၂။ ကင်းခြေများ	မႅင်ႈလလၢင်ႈ
၅၃။ ပိုးဟတ်	မႅင်ႈသၢပ်ႇ
၅၄။ နှံကောင်	ထၵ်ႈ/ထၵ်ႈၶဵပ်
၅၅။ ခြ	ပူၵ်ႇ
၅၆။ ပိုးစုံးကြူး	မႅင်ႈႁိင်ႇႁူႈ
၅၇။ ပိုးမွှား	မူင်ႈမႅင်ႈ
၅၈။ ငါး	ပႃ
၅၉။ ငါးရံ့	ပႃလမ်/ပႃၵေႃႇ
၆၀။ ငါးခုံးမ	ပႃပွၵ်ႈ
၆၁။ ပုစွန်	ၵုင်ႈ
၆၂။ ငါးခူ	ပႃလုၵ်ႈ
၆၃။ ဂဏန်း	ပူ
၆၄။ ခရု	ႁွႆ
၆၅။ ငါးရှဉ့်	ပႃယီၼ်ႇ
၆၆။ ငါးသလဲထိုး	ပႃလူႈ/ပႃၶီႈလူႈ
၆၇။ ငါးကြင်း	ပႃမုင်ႈ
၆၈။ ငါးသလောက်	ပႃလၢတ်ႇ
၆၉။ ဖား	ၶိတ်ႇ
၇၀။ မြွေ	ငူႈ
၇၁။ ရေမြွေ	ငူႈၼမ်ႉ

၇၂။ မြွေဟောက်	ငူးႁဝ်ႇ
၇၃။ မြွေပွေး	ငူးတိူင်း
၇၄။ မြွေစိမ်း	ငူးၶဵဝ်
၇၅။ ဒေါင်း	ၼူၵ်ႉယူင်း
၇၆။ ကျီးကန်း	ၵႃ/ၵႃလမ်
၇၇။ ကြက် . [illegible]	ၵႆႇ, [illegible]
၇၈။ ဘဲ	ပဵတ်း
၇၉။ ဘဲငန်း	ႁၢၼ်ႇ
၈၀။ ဥသြငှက်	တူင်ႉလေႃး
၈၁။ ချိုး (ချိုး)	ၼူၵ်ႉတူႇ
၈၂။ ဗျိုင်း	ၼူၵ်ႉယၢင်း
၈၃။ ငှင်းတ	ၶၢင်းတႃႉ/လၢင်းတႃႉ
၈၄။ ဇီးကွက်	ၵဝ့်
၈၅။ စွန်	ႁူင့်
၈၆။ စာကလေး	ၼူၵ်ႉလွၵ်ႇ
၈၇။ လင်းနို့	မိင်ႇ
၈၈။ ငှက်ခါး	ၵႃၶႃပ်ႇ
၈၉။ နှံပြည်စုတ်	ၼူၵ်ႉပိတ်ႇ/ၼူၵ်ႉမၢၵ်ႇ,ႁဵင်ႈမၢၵ်ႇ,ၼိူဝ်
၉၀။ ငုံး	ၼူၵ်ႉၶူမ်ႈ
၉၁။ ခို	ၵႃၵိူဝ်ႈ/ၵႃၵေႃ/ၵႃၶူဝ်
၉၂။ ကြက်ဆင်	ၵႆႇထၢင့်
၉၃။ တောကြက်	ၵႆႇထိူၼ်ႇ
၉၄။ အောက်ချင်း	ၼူၵ်ႉၵူၵ်ႇ,ၵၢၵ်ႈ
၉၅။ ပုံလွှား	ၼူၵ်ႉၵဵၼ်ႇ,ယႃႉ
၉၆။ သာလိကာ	ၼူၵ်ႉၵဵင်ႈ
၉၇။ ဇရက်	ၼူၵ်ႉၵဵဝ်ႇ
၉၈။ သိန်း	ယဵဝ်ႈ

ကန့်သတ်

၉၉။ တစ်တီတူး	တၢ်တၢ်းတၢ်ဝ်း
၁၀၀။ ကြိုးကြာ	ကွၣ်,
၁၀၁။ ခါ	ခူၣ်ဂၢတ်,

(ဆ) သစ်ပင်ပန်းပင်

၁။ ကျွန်းပင်	တူခၣ်မံ့သက်း
၂။ ပျဉ်းကတိုး	တူခၣ်မံ့တိုင်း
၃။ ပိတောက်ပင်	တူခၣ်ပီးတွက်ႇ
၄။ ညောင်ပင်	တူခၣ်မံ့လှွင်,
၅။ ကံ့ကော်ပင်	တူခၣ်ဂမ်ႉဂေ,
၆။ ဝွေးပင်	တူခၣ်မၢက်,ကွက်,
၇။ လက်ပံပင်	တူခၣ်မံ့ခိဝ့်
၈။ စိန်ပန်းပင်	တူခၣ်မွက်,ယုံးယူင်း
၉။ ချယ်ရီပင်	တူခၣ်မွက်,ကွၣ်/တူခၣ်မွက်,ထိင်
၁၀။ ထင်းရှူးပင်	တူခၣ်မံ့ပီၣ်,
၁၁။ ကြံပင်	တူခၣ်ကွံ
၁၂။ စပါးပင်	တူခၣ်ခဝ်
၁၃။ ကိုင်းပင်	တူခၣ်ပူင်းလဝ်း/တူခၣ်ခီမ်း
၁၄။ ဂုန်လျှော်ပင်	တူခၣ်ပေ
၁၅။ ဆူးပင်	တူခၣ်ခေါမ်
၁၆။ ကြိမ်ပင်	တူခၣ်ဝံ
၁၇ ဖက်ပင်/သနပ်ဖက်ပင်	တူခၣ်တွင်/တူခၣ်တွင်မခၣ်
၁၈။ သနပ်ခါးပင်	တူခၣ်သခပ်ခၣ်း
၁၉။ ယူကလစ်ပင်	တူခၣ်မံ့ခေါင်းလဝ်း
၂၀။ ဆေးရွက်ပင်	တူခၣ်ယၣ်မိ
၂၁။ ကြူပင်	တူခၣ်မံ့ကေၣ်
၂၂။ သက်ကယ်ပင်	တူခၣ်ခၣ်း
၂၃။ မြက်	ယိုဝ်/ယိုဝ်ယၣ်

ကန့်သတ်

၂၄။ ဝါး	မံ.မူဝ်/မံ.
၂၅။ ဝါးပိုး	မံ.ပူဂ်,
၂၆၊ ဝါးနက်	မံ.မွင်/မံ.မွင်လမ်
၂၇။ ထီးရိုးဝါး	မံ.လလွမ်း
၂၈။ ကြခတ်ဝါး	မံ.သၢင်းၶႄမ်
၂၉။ နှင်းဆီပန်း	မွဂ်,ၶၢၼ်ႇသီ,
၃၀။ စပယ်ပန်း	မွဂ်,ၶဝ်ႈတၢၵ်,
၃၁။ ကြာပန်း	မွဂ်,မူဝ်
၃၂။ မြတ်လေးပန်း	မွဂ်,မူးလေး
၃၃။ တရုတ်စကားပန်း	မွဂ်ႈလၢမ်ဂျး
၃၄။ သစ်ခွပန်း	မွဂ်ႈၶမ်းလမ်ႈ
၃၅။ နေကြာပန်း	မွဂ်,ပၢၶၢၼ်းလိုၶၢၼ်း/မွဂ်,ဝၶၢၼ်းဝံၢ,
၃၆။ သစ္စာပန်း	မွဂ်,မင်းၶေ
၃၇။ မေမြို့ပန်း	မွဂ်,မေ,မိဝ့်
၃၈။ စက္ကူပန်း	မွဂ်,တၢင်မွ့်/မွဂ်,လေႈ
၃၉။ ညမွှေးပန်း	မွဂ်,ရွမ်လိုဂ်း
၄၀။ ငွေပန်း	မွဂ်,လၢမ်ငိုၶၢၼ်း/မွဂ်,ၵိုဝ်းငိုၶၢၼ်း
၄၁။ စကားဝါပန်း	မွဂ်,လၢမ်ၶမ်း

(ဈ) အစား အသောက်နှင့် အရသာ

၁။ ထမင်း	ၶဝ်ႈ
၂။ ဟင်း	ယဂ်း
၃။ ဆန်	ၶဝ်သၢၶၢၼ်
၄။ ဆီ	ၶမေ.မၼ်း
၅။ ဆား	ၵိုဝ်
၆။ ပဲပုတ်	ထူဝ်,ၶဝ်ႈ
၇။ ငါးခြောက်	ပႃႇၵျၢင်ႈ
၈။ အသားခြောက်	ၶိုဝ့်ၵျၢင်ႈ/ၶိုဝ့်ယွင်း

ကန့်သတ်

၉။ ငပိရည်	ၼမ်ႉပႃၼဝ်ႈ
၁၀။ ရှောက်သီး	မၢၵ်ႇၸိတ်ႉ / မၢၵ်ႇၸိတ်ႈ
၁၁။ ကြက်သွန်နီ	ၽၵ်းမီႇလႅင်
၁၂။ ကြက်သွန်ဖြူ	ၽၵ်းမီႇၽိူၵ်ႇ / ၽၵ်းမီႇၵျေႃ
၁၃။ ဂျင်း	ၶိင်
၁၄။ နနွင်း	မိၼ်ႉ
၁၅။ ဟင်းချိုမှုန့်	ၽွင်ဝၢၼ်
၁၆။ ပုစွန်ခြောက်	ၵုင်ႈႁႅင်ႈ / ၵေႃးလေႃး
၁၇။ ခေါပုတ်	ၶဝ်ႈပုၵ်း / ၶဝ်ႈထမ်ငေႃး
၁၈။ ခေါက်ဆွဲ	ၶဝ်ႈသွႆး
၁၉။ ဆန်ပြုတ်	ၶဝ်ႈႁုင်လႅဝ်
၂၀။ ထမင်းကြော်	ၶဝ်ႈၶူဝ်ႈ
၂၁။ မုန့်	ၶဝ်ႈမုၼ်း
၂၂။ အကြော်	ၶင်ႇၽွင်းၶူဝ်ႈ
၂၃။ တို့စရာ	ၽၵ်းၵဝ်း
၂၄။ လက်ဖက်သုပ်	ၼႅင်ႈၵူဝ်ႈ
၂၅။ ဂျင်းသုပ်	ၶိင်ၵူဝ်ႈ
၂၆။ လက်ဖက်ရည်ကြမ်း	ၼမ်ႉၼႅင်ႈၶူမ် / ယိုဝ်ႉ
၂၇။ လက်ဖက်ရည်ချို	ၼမ်ႉၼႅင်ႈဝၢၼ်
၂၈။ သကြား	ၵိူဝ်ဝၢၼ်
၂၉။ ကြံသကာ	ၼမ်ႉၵွႆႈ
၃၀။ ထန်းလျက်	ၼမ်ႉထၢၼ်
၃၁။ တိုဟူး	ထူဝ်ႇၽူး
၃၂။ မုန်ညှင်းဆီ	ၼမ်ႉမၼ်းၽၵ်းၵၢတ်ႇ
၃၃။ ရေ	ၼမ်ႉ
၃၄။ ကောက်ညှင်းပေါင်း	ၶဝ်ႈၼဵဝ်ၼိုင်ႈ
၃၅။ နွားနို့	ၼမ်ႉၼူမ်းဝူဝ်း
၃၆။ အရက်	လဝ်ႈ
၃၇။ ခေါင်ရည်	ၼမ်ႉၵမ်ႉလေႃႇ

၃၈။ ထမင်းကြမ်း	ခဝ်ႈယီခ် /
၃၉။ ဆေးလိပ်	လိခၢ်းယုႈ
၄၀။ လက်ဖက်ခြောက်	ခဵင်ႈၵဵင်ႈ
၄၁။ ချိုသည်	ဝၢခ် / လိ့မ်း
၄၂။ ခါးသည်	ခူမ်
၄၃။ ငန်သည်/လေးသည်	လိမ်း
၄၄။ စပ်သည်	ဃိတ်း
၄၅။ ချဉ်သည်	သူမ်ႈ
၄၆။ ဖန်သည်	ဃၢတ်ႉ
၄၇။ ဆိမ့်သည်	သိင့်
၄၈။ အီသည်	ကူိဝ်ႉ,လူိဝ့်
၄၉။ ပေါ့သည်	လၢင်
၅၀။ ရှိန်းသည်	ႁူခ်း

(ၡ) ဟင်းသီးဟင်းရွက်

၁။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်	ဃက်းယူိဝ်ႈဃက်းခိဝ် / ဃက်းယူိဝ်ႈခေၢင်းခိဝ်
၂။ ချဉ်ပေါင်ရွက်	ဃက်းသူမ်ႈပူ
၃။ ကင်ပွန်းချဉ်ရွက်	ဃက်းသူမ်ႈခွခ်
၄။ ဆူးပုတ်ရွက်	ဃက်းဢုႈ
၅။ ဂေါ်ဖီထုပ်	ဃက်းဂၢတ်ႉ,ရှေႃႉ
၆။ ပန်းဂေါ်ဖီ	မူင်,လႃႉ,မွက်ႉ
၇။ မုန်ညင်း	ဃက်းဂၢတ်ႉ
၈။ ဆလပ်ရွက်	ဃက်းသလၢပ်ႈ
၉။ ကန်စွန်းရွက်	ဃက်းဂမ်,လွခ်း
၁၀။ မန်ကျည်းရွက်	ယွတ်ႈမၢက်,ၵိင်း
၁၁။ တမာရွက်	မိုတမႃႉ
၁၂။ မြင်းခွာရွက်	ဃက်းခွက်ႉ
၁၃။ ညောင်ချဉ်ရွက်	ဃက်းရှိ.

ကန့်သတ်

၁၄။ ကတက်ရွက်	ယၵ်ႈၵုမ်ႇ
၁၅။ ဇရစ်	ယၵ်ႈၶေၢမ်
၁၆။ ပင်စိမ်း	ၵိမ်ၶိမ်ႈ
၁၇။ ပူစီနံ	ႁူမ်လူၶၼ်ႇ
၁၈။ ဗူးညွန့်	ယွတ်ႈယၵ်ႈမၵ်ႇၶမ်ႉထဝ်ႈ
၁၉။ ဖရုံညွန့်	ယွတ်ႈယၵ်ႈပၵ်ႉ
၂၀။ နံနံပင်	ယၵ်ႈၵီႈ
၂၁။ ပဲပင်ပေါက်	ထူဝ်ႇငွၵ်ႈ
၂၂။ ပဲ	ထူဝ်ႇ
၂၃။ မြေပဲ	ထူဝ်ႇလိၶ်
၂၄။ ကုလားပဲ	ထူဝ်ႇလိူင်
၂၅။ ခဝဲသီး	မၢၵ်ႇၶွၼ်ႈ
၂၆။ ကျောက်ဖရုံသီး	ပၵ်ႉမူၶၼ်ႇ
၂၇။ ရွှေဖရုံသီး	မၢၵ်ႇပၵ်ႉ
၂၈။ သခွားသီး	တႅင်
၂၉။ ပဲဇောင်းလျားသီး	ထူဝ်ပူင်
၃၀။ ခရမ်းချဉ်သီး	မၢၵ်ႇၶိူဝ်သူမ်ႈ
၃၁။ ခရမ်းသီး	မၢၵ်ႇၶိူဝ်
၃၂။ ကြက်ဟင်းခါးသီး	မၢၵ်ႇၵၢင်ၶၢင်
၃၃။ ဒန့်ဒလွန်သီး	မၢၵ်ႇယၵ်ႈၶိူဝ်ႉၵ်ႇ
၃၄။ ဒညင်းသီး	မၵ်ႇတိုင်ႇယၢင်ႈ
၃၅။ ကြောင်လျှာသီး	မၵ်ႇလိူင်ႇၵႂ
၃၆။ ဗုံလုံသီး	မၢၵ်ႇၶွၼ်ႈငူႈ
၃၇။ ရုံးပတီသီး	မၢၵ်ႇၶွၼ်ႈတူၶၼ်ႈ
၃၈။ ဖလံတောင်ဝှေး	ၵၢၶၼ်ႈၵိုၶၼ်ႈ
၃၉။ မှိုစ်	ၶေႂႇ
၄၀။ ချူးမြစ်	ႁၢၵ်ႈမီႇၵႂ/ႁၢၵ်ႈၶျူး
၄၁။ မှို	ႁွပ်ႈ
၄၂။ မုန်လာဉ	ႁူဝ်ယၵ်ႈပိုၵ်ႉ

ကန့်သတ်

၄၃။ အာလူး	ယင်ႉယီႈ/ႁူဝ်လိၼ်/ၵႃႉလူး
၄၄။ ကန်စွန်းဥ	ႁူဝ်မၼ်း
၄၅။ ပိန်းဥ	ႁူဝ်ယိုၵ်ႉ
၄၆။ အာတာလွတ်/သင်ဥ	ႁူဝ်မၼ်းတွင်ႇလိင်
၄၇။ မျောက်ဥ	ႁူဝ်မၼ်းထိုၼ်ႉ/ႁူဝ်မၼ်းႁိူင်ႉ
၄၈။ ဖျံဥ	ႁူဝ်မုၵ်း/ၵီႈငေႃႈ
၄၉။ ဝဥ	ႁူဝ်မုၵ်း
၅၀။ အင်ဥ	ႁိပ်းတွပ်း
၅၁။ ပီလောပီနံဥ	ႁူဝ်မၼ်းၶိဝ်ႇ
၅၂။ ပဒဲကော	ႁူဝ်ၶႃႉ
၅၃။ ဂုံမင်း	ႁိဝ်း
၅၄။ ပဲစိမ်းစားဥ	ထူဝ်ႉၵိၼ်ႁူဝ်

(ည) သစ်သီးဝလုံး

၁။ အုန်းသီး	မၢၵ်ႇပၢဝ်ႇ/မၢၵ်ႉၵုၼ်
၂။ လိမ္မော်သီး	မၢၵ်ႉလွၵ်း
၃။ သံပရာသီး	မၢၵ်ႉယႃႇ
၄။ ရှောက်သီး	မၢၵ်ႉၵိုၼ်ႇ
၅။ သရက်သီး	မၢၵ်ႉမူင်ႇ
၆။ ပိန္နဲသီး	မၢၵ်ႉလၢင်း
၇။ နာနတ်သီး	မၢၵ်ႉၵိင်/မၢၵ်ႉႁႃလၢတ်ႇ
၈။ သဘော်သီး	မၢၵ်ႉသၢင်းယေႃး
၉။ ငှက်ပျောသီး	ၵူၺ်ႇ
၁၀။ ထောပတ်သီး	မၢၵ်ႉထေႃးပၢတ်ႇ
၁၁။ ပန်းသီး	မၢၵ်ႉၵိမ်ႇၶွင်ႉ
၁၂။ ရှောက်ချိုသီး	မၢၵ်ႉဝၢၼ်

၁၃။ ဩဇာသီး	မၢၵ်ႇၵေႃႉလႃႉ
၁၄။ သလဲသီး	မၢၵ်ႇလဵၼ်း
၁၅။ မက်မန်းသီး/	မၢၵ်ႇမၵ်ႈ
၁၆။ သစ်တော်သီး	မၢၵ်ႇၵေႃး
၁၇။ ဥသျှစ်သီး	မၢၵ်ႇပိၼ်း
၁၈။ စတော်ဗယ်ရီသီး	မၢၵ်ႇႁူးၵႆးလႆး
၁၉။ မာလကာသီး	မၢၵ်ႇၵႃႇ
၂၀။ ဆီးသီး	မၢၵ်ႇၶေႃ
၂၁။ မရမ်းသီး	မၢၵ်ႇမူင်းယႃၶၼ်း /မၢၵ်ႇမၢင်
၂၂။ ကျွဲကောသီး	မၢၵ်ႇၵူဝ်း/မၢၵ်ႇပူဝ်း
၂၃။ ထန်းသီး	မၢၵ်ႇထၢၼ်
၂၄။ ကွမ်းသီး	မၢၵ်ႇမူႉ
၂၅။ ဆီးဖြူသီး	မၢၵ်ႇၶၢမ်
၂၆။ ချဉ်စော်ကားသီး	မၢၵ်ႇဝႃဝၼ်း
၂၇။ ဖန်ခါးသီး	မၢၵ်ႇၶႃႉ
၂၈။ ဖရဲသီး	တင်ႇလႃမ်ႇပူႇ
၂၉။ ငှက်ပျောသီး	မၢၵ်ႇၵွႆႈ
၃၀။ တောင်ငှက်ပျောသီး	မၢၵ်ႇၶိုးၶူ
၃၁။ မက်မွန်သီး	မၢၵ်ႇမူၵ်ႉ
၃၂။ မှန်ကူသီး	မၢၵ်ႇလွတ်ႇ
၃၃။ ကြိမ်သီး(ပင်)	မၢၵ်ႇၵေႃႇ
၃၄။ ကြိမ်သီး(နွယ်)	မၢၵ်ႇဝႃႈ
၃၅။ ဇောင်းလျားသီး	မၢၵ်ႇယူင်း
၃၆။ ကနစိုးသီး	မၢၵ်ႇယႃႈ
၃၇။ စပျစ်သီး	မၢၵ်ႇသၢပိတ်း
၃၈။ တည်သီး	မၢၵ်ႇႁူဝ်လိင်း
၃၉။ သစ်ကြားသီး	မၢၵ်ႇတွႆႇ

(၄) ရောဂါနှင့် ဆေးဝါး

၁။ ကျောက်ရောဂါ	တာင်းပီခ်မာဂ်,
၂။ ဝမ်းရောဂါ	တာင်းပီခ်တွင့်
၃။ ငှက်ဖျားရောဂါ	တာင်းပီခ်ခဲဝ်ခူဂ်. / ခဲဝ်သခ်,
၄။ ဝက်သက်ရောဂါ	တာင်းပီခ်မာဂ်,လ်င်
၅။ ချောင်းဆိုးရောဂါ	တာင်းပီခ်ကာ်
၆။ ယားနာ/ဝဲနာ	တာင်းပီခ်ခူမ်း / တာင်းပီခ်ဓျာ
၇။ နှာစေးခြင်း	ပီခ်ဝတ်း / ပီခ်ကာခ့်
၈။ ခေါင်းကိုက်ခြင်း	ရှူဝ်ခ်ံ
၉။ မူးဝေခြင်း	မဝ်း
၁၀။ ဗိုက်နာရောဂါ	တာင်းပီခ်တွင့်လီပ်း
၁၁။ ကိုယ်ပူခြင်း	ခ်ူဝ့်မံ / ခ်ူဝ့်လူတ်,
၁၂။ တုတ်ကွေးရောဂါ	တာင်းပီခ်ခဲဝ်ခူတ်း
၁၃။ ပန်းနာရောဂါ	တာင်းပီခ်မွင်ခေ
၁၄။ နူနာ/အနာကြီးရောဂါ	တာင်းပီခ်တုတ်
၁၅။ ဝက်ရူးပြန်ရောဂါ	တာင်းပီခ်မြူ
၁၆။ လေထိုးလေအောင့်ရောဂါ	တာင်းပီခ်တွင့်တီပ်းတွင့်ဂီခ်း
၁၇။ ရင်ကျပ်ရောဂါ	ရှူဝ်လွှ်ဂပ်.
၁၈။ လည်ပင်းကြီးရောဂါ	တာင်းပီခ်ခေးပုမ်း / ခေးပာပ်,
၁၉။ ကာလသားရောဂါ	တာင်းပီခ်ဂလာင်,
၂၀။ လိပ်ခေါင်းရောဂါ	တာင်းပီခ်သံဂူခ်မိခ်း /
၂၁။ ဆီးချိုရောဂါ	တာင်းပီခ်လီ. /
၂၂။ ဝမ်းချုပ်ခြင်း	တွင့်ဂမ်. / တွင့်ချုဂ်
၂၃။ အနာစိမ်းရောဂါ	ယီ
၂၄။ မျက်စိရောဂါ	တာင်းပီခ်တာလီပ်း
၂၅။ မျက်ခမ်းစပ်ရောဂါ	တာင်းပီခ်တာဧယ.
၂၆။ ဖောရောင်ခြင်း	ဂိုဝ်
၂၇။ အူရောင်ငန်းဖျား	ခဲဝ်သံဂိုဝ်

၂၈။ ငွေး /
ရှဝ်ႇ /

၂၉။ ညှင်း/တင်းတိတ်
လၢင်ႉ / ခနေႇယၤႇ

၃၀။ အဖျားဖြတ်ဆေး
ယၤႇယၤခၤေဝ်

၃၁။ ဝမ်းနှုတ်ဆေး
ယၤႇချုႈတွင့် / ယၤႇထ်တွင့်

၃၂။ ဝမ်းပိတ်ဆေး
ယၤႇပိဂ်ႉတ္ငင့်

၃၃။ ချွေးတိတ်ဆေး
ယၤႇကုပ်ႉရှုဝ်ႉ

၃၄။ အားဆေး
ယၤႇရှ်င်း

၃၅။ အဆိပ်ပြေဆေး
ယၤႇဧဂႇ

၃၆။ ချောင်းဆိုးပျောက်ဆေး
ယၤႇယၤက်

၃၇။ ခေါင်းကိုက်ပျောက်ဆေး
ယၤႇယၤရှုဝ်ခ်ႇ

၃၈။ ပန်းနာဆေး
ယၤႇမွင်ခေၤႇ

၃၉။ သောက်ဆေး
ယၤႇယၤဂိခ်

၄၀။ ထိုးဆေး
ယၤႇသမ်ႈ

၄၁။ လိမ်းဆေး
ယၤႇတၤႈ

၄၂။ ငန်းဆေး
ယၤႇငၢခ်ႈ

၄၃။ သွားကိုက်ပျောက်ဆေး
ယၤႇယၤခိဝ်ႇထိပ်ႈ

၄၄။ သွေးတိတ်ဆေး
ယၤႇထၢတ်ႇလိုတ်ႇ /

၄၅။ မျက်စဉ်း
ယၤႇခၢတ်ႇတၤ

၄၆။ ဆားခါး
ကုဝ်ခုမ်

၄၇။ ကျောက်ချဉ်
ရှိခ်သုမ်ႇ

၄၈။ လေဆေး
ယၤႇလုမ်ႈ / ယၤႇလုမ်ႈသုမ်ႇ

၄၉။ သံချဆေး
ယၤႇချုႈတိုဂ်ႉ

၅၀။ ဝမ်းကိုက်ပျောက်ဆေး
ယၤႇယၤတ္ငင့်ခနွင် / တွင့်လိုတ်ႇ

၅၁။ မေ့ဆေး
ယၤႇလိုမ်ႈတုဝ်

၅၂။ ထုံဆေး
ယၤႇဆုင်ႉ /

၅၃။ သွေးဆေး
ယၤႇလိုတ်ႇ

၅၄။ ပရုပ်ဆီ
ပယုဂ်ႇသိႉ

ကန့်သတ်

ကန့်သတ်

၅၅။ အစာကြေဆေး — ယႃႈတွင်ႉၵွင်ႈတွင်ႉပွင်း
၅၆။ အကျောဆေး — ယႃႈၵိၼ် / ယႃႈသမ်းၼႆႈၵိၼ်
၅၇။ ရှူဆေး — ယႃႈသုတ်ႇ

(ဌ) အဆောက်အဦး

၁။ အိမ် — ႁိူၼ်း
၂။ ကျောင်း — ၵျွင်း / ႁူင်းႁဵၼ်း
၃။ တဲ — ထိင် / သုမ်ႉ
၄။ တင်းကုတ် — သိုင်ႇ
၅။ အိမ်သာ — ထၢင် / ထၢင်ၶီႈ / ထၢင်ထၢတ်ႇ
၆။ ဆေးရုံ — ႁူင်းယႃ / သေႊယူင်ႇ
၇။ ရုံး — လုမ်း
၈။ ရုပ်ရှင်ရုံ — ႁူင်းငဝ်း
၉။ ဆေးပေးခန်း — ၶၼ်းပၼ်ယႃႈယႃ /
၁၀။ ထောင် — ထွင်ႇ
၁၁။ တဲတန်းလျား — သုမ်ႉတၢၼ်းယၢဝ်း
၁၂။ ဘုန်းကြီးကျောင်း — ၵျွင်းမုၼ်လဝ်ႈ
၁၃။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း — ၵျွင်းဝႆႈၽြႃး
၁၄။ စေတီပုထိုး — ၵွင်းမူး
၁၅။ ကားဆိပ် — တီႈၵႃးၵိုတ်း
၁၆။ ဘူတာရုံ — ပူႇတႃႇ
၁၇။ သင်္ဘောဆိပ် — တႃႈႁိူဝ်းသၢင်းပေႃး
၁၈။ လေဆိပ် — တႃႈႁိူဝ်းမိၼ် / ၼူင်ႇႁိူဝ်းမိၼ်
၁၉။ စာတိုက် — ႁူင်းသူင်ႇလိၵ်ႈ / လၢႆႇတိၵ်ႈ
၂၀။ စက်ရုံ — ႁူင်းလၢၵ်ႈ / ယူင်ႇလၢၵ်ႈ
၂၁။ အလုပ်ရုံ — ႁူင်းၵၢၼ် / ယူင်ႇႁဵတ်းၵၢၼ်
၂၂။ ဆန်စက် — လၢၵ်ႈၶဝ်ႈသၢၼ် / လၢၵ်ႈတမ်ၶဝ်ႈ
၂၃။ ဆီစက် — လၢၵ်ႈၼမ်ႉမၼ်း

ကန့်သတ်

၂၄။ သစ်စက်	လၢၢ်ၣ်မံ.
၂၅။ သကြားစက်	လၢၢ်ၣ်ဂူဝ်ဝၢခ်
၂၆။ စက္ကူစက်	လၢၢ်ၣ်လေၣ်
၂၇။ မီးစက်	လၢၢ်ၣ်ယှ့ၤ
၂၈။ ရေစက်	လၢၢ်ၣ်ခေမ်.
၂၉။ ကုန်သိုလှောင်ရုံ	တိၣ်ဝံ.ဒုခ်,ခူဝ်ၤလီင်ၤ
၃၀။ အားကစားရုံ	ရှူင်ၤတိၣ်လီခ်ၣ်ကီခ်ၣ်ရှ်င်ၤ
၃၁။ အသံလွှင့်ရုံ	ရှူင်ၤပွ့်,သိင်
၃၂။ ကြေးနန်းရုံး	လုမ်ၤကျေၤခခေ်ၤ /
၃၃။ စာကြည့်တိုက်	ရှူင်ၤလံၤ /
၃၄။ ညှော်ဂေဟာ	ဂူိခ်ၤခၢမ်,ခ်ၢ်,
၃၅။ ပြတိုက်	ပျူ.တ်ၢ်ၣ်

(၂၃) အရောင်အဆင်း

၁။ အဖြူရောင်	သီခၢဝ် / သီယှူၢ်,
၂။ အနီရောင်	သီလ်ၢ်င်
၃။ အဝါရောင်	သီလှူင်
၄။ အပြာရောင်	သီသ္ခမ်,
၅။ အစိမ်းရောင်	သီခ်ီဝ်
၆။ အနက်/အမည်းရောင်	သီလမ်
၇။ အညိုရောင်	သီဂမ်,
၈။ ပန်းရောင်	သီခ္ခင်,
၉။ မီးခိုးရောင်	သီဍခ်ၤယှ့ၤ
၁၀။ ခရမ်းရောင်	သီမၢၢ်,ခ္ခူဝ် / ဂမ်,မၢၢ်,ခ္ခူဝ် /

(ဓ) လူတန်းစား

၁။ လူ	ဂူခ်ႏ
၂။ အလုပ်သမား	ဂူခ်ႏၵ်တ်ႏဂၢခ်
၃။ လယ်သမား	ဂူခ်ႏၵ်တ်ႏခ‌ေ|ႏ / လဝ်ႏခ‌ေ|ႏ
၄။ တောသား	ဂူခ်ႏဝၢခ်ႏခွဂ်ႏ
၅။ မြို့သား	ဂူခ်ႏဝိင်ႏ
၆။ ရွာသား	ဂူခ်ႏဝၢခ်ႏ
၇။ တောင်ပေါ်သား	ဂူခ်ႏခူဝ်လွိ
၈။ ကာယလုပ်သား	ဂူခ်ႏၵ်တ်ႏဂၢခ်ဂျၢမ်ႏ / ဂ|ႇယ|ႉ
၉။ ဉာဏလုပ်သား	ဂူခ်ႏၵ်တ်ႏဂၢခ်လူလုံႏလၢခ်ႇ / ရ|ႇခ‌ေ|ႉ
၁၀။ ဆရာ	သြ|ႇ / မ‌ေ|သွခ် / ခူႏမ‌ေ|
၁၁။ ဆရာမ	သြ|ႇမ|ႉ / သြ|ႇခ‌ေါင်ႏယိင်ႏ
၁၂။ ကျောင်းအုပ်	ယူႏဂွခ်ႏဂျွင်ႏ / ဂျွင်ႏကုဂ်ႏ
၁၃။ ကျောင်းသား	လုဂ်ႏကွခ်ႇဂျွင်ႏ
၁၄။ ကျောင်းသူ	လုဂ်ႏကွခ်ႇဂျွင်ႏယိင်ႏ
၁၅။ ဆရာဝန်	သြ|ႇဝုခ်ႇ / ခူႏမ‌ေ|ယ|
၁၆။ သူနာပြုဆရာမ	ခ‌ေါင်ႏမ‌ေ|လုမ်ႏလ|ႏဂူခ်ႏပ်ခ်
၁၇။ သမ္မတ	လွမ်လိုင်ႏ
၁၈။ ဝန်ကြီးချုပ်	ဝုခ်ႇချ|ဂ်ႏလူင်
၁၉။ ဝန်ကြီး	ဝုခ်ႇလူင်
၂၀။ သဘာပတိ	ယူႏခ‌ေင်ႏလိုင်ႏ
၂၁။ ဥက္ကဋ္ဌ	ရူဝ်ပဝ်ႏ
၂၂။ အတွင်းရေးမှူး	ယူႏမၢံ
၂၃။ အခမ်းအနားမှူး	ယူႏခပ်ႉပၢင်
၂၄။ အဖွဲ့ဝင်	ယူႏခဝ်ႏမူႇလုမ်ႏ
၂၅။ နာယက	ခ‌ေ|ႇယဂ|ႉ
၂၆။ ညွှန့်သည်	ခ်ဂ်ႇ
၂၇။ သူပုန်	ဂူခ်ႏထူခ်ႇ

၂၈။	ဆောင်းကျန်းသူ	ၵူၼ်းသုၵ်ႉယုင်ႈ
၂၉။	အဖျက်အမှား	ၵူၼ်းယႃႉ/ၵူၼ်းၵဝ်း/၂
		ၵူၼ်းယႃႉၵူၼ်းၵဝ်း
၃၀။	အလင်းဝင်သူ	ၵူၼ်းၶဝ်ႈလိူင်း
၃၁။	သူခိုး	ၵူၼ်းလၵ်ႉ/ယူႈလၵ်ႉ
၃၂။	ဒမြ	ၵူၼ်းလူၼ်/လူၼ်
၃၃။	လူဆိုး	ၵူၼ်းရၢႆႉ
၃၄။	သချေး	ၵူၼ်းမိူး
၃၅။	ဆင်းရဲသား	ၵူၼ်းယၢၼ်
၃၆။	တပည့်	တပေး/လုၵ်ႈသိတ်ႈ
၃၇။	ဘုရင်	ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း
၃၈။	မိဖုရား	ၼၢင်းၶၢင်းႁေႃ
၃၉။	ဘုရင်မ	ၼၢင်းႁေႃၶမ်း
၄၀။	ကုန်သည်	ၵူၼ်းၵႃႉ
၄၁။	ပွဲစား	ပွႆးလႃး
၄၂။	အမြတ်ကြီးစား	ၵူၼ်းၵိၼ်ၶမ်ႉမျၢတ်ႈလူင်
၄၃။	ငွေရှင်ကြေးရှင်	လဝ်ႈငိုၼ်းလဝ်ႈၶေးလၢင်း
၄၄။	ပြည့်တန်ဆာမ	ၼမ်ႈမၢၵ်ႇလမ်/ၼမ်ႈမလမ်
၄၅။	အရူး	ၵူၼ်းယွင်ႇ
၄၆။	သူတောင်းစား	ၵူၼ်းယွၼ်း
၄၇။	ကျွန်	ၶႃႈ
၄၈။	သခင်	လဝ်ႈ
၄၉။	ဖဲသမား	လဝ်ႈယႂ်ႉ/ၵူၼ်းတေႃႇယႂ်ႉ
၅၀။	ဒုက္ခသည်	ၵူၼ်းတူၵ်းၶီၶိုးမႆႈ
၅၁။	အရက်သမား	လဝ်ႈလဝ်ႈ/ၵူၼ်းၵိၼ်လဝ်ႈ
၅၂။	ဘိန်းသမား	လဝ်ႈယႃႈ/ၵူၼ်းသူႇယႃႈ
၅၃။	တံငါသည်	ထမ်ႇငႃႈ/လႃႈၶမ်ႉ
၅၄။	မုဆိုး	မူးသိူဝ်း/လႃႈထိူၼ်ႇ
၅၅။	သူစိမ်း	ပိူၼ်ႈ

၅၆။ ခရီးသည်	ဂူခ်းကွဂ်,တၢင်း/ ဂူခ်းကွဂ်,ခၢဝ်းတၢင်း
၅၇။ သံ့ပန်း	ဂူခ်းသုမ်းသိုဂ်း
၅၈။ သူကြီး	ပူ,ဧဂ,
၅၉။ နွားကျောင်းသား	လုဂ်ၨကွခ်,လီင့်ဝူဝ်း

(ဏ) ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံ

၁။ အဘိုး	ပူ,/ဒိင်း
၁။ အဘွား	ဏွဲဂ်,/ခဲၢး
၃။ အဖေ	ပေါ့/ကူ့
၄။ အမေ	ဧမ့
၅။ သား	လုဂ်ၨထံၢး
၆။ သမီး	လုဂ်ၨယိင်း
၇။ မြေး	လၢခ်
၈။ တူ/တူမ	လၢခ်ထံၢး/လၢခ်ယိင်း
၉။ အစ်ကို	ပိၨထံၢး/ပိၨကံၢၨ/ပိၨလွံ/ပိၨသၢင်,
၁၀။ အစ်မ	ပိၨခၢင်း/ပိၨသၢဝ်
၁၁။ ညီ/မောင်	ခွင့်ထံၢး
၁၂။ ညီမ/နှမ	ခွင့်ယိင်း
၁၃။ ဦးလေး	ပေါ့ခ၊/ကၢဝ်/လုင်း
၁၄။ အဒေါ်	ဧမ့ခ၊/က၊/ပ၊့
၁၅။ ဘကြီး	လုင်း
၁၆။ အဒေါ်ကြီး	ပ၊့/ဧမ့ပ၊့
၁၇။ ခင်ပွန်း	ဟူဝ်
၁၈။ ဇနီး	မေး
၁၉။ မိတ်ဆွေ/သူငယ်ချင်း	တံးဂေ၊/တူလျ်းဂေ၊/ကူလျ်းဂေ၊
၂၀။ သားမက်	လုဂ်ၨခူလျ်
၂၁။ ချွေးမ	လုဂ်ၨပွ်ံ
၂၂။ ယောက္ခမ(ထီး)	ပူ,ခံၢး/ပေါ့ထဝ်ၨ

၂၃။ ယောက္ခမ(မ) ၵႂၵ်ႇ ၶေႃႈ / ၼမ်ႉလဝ်ႈ
၂၄။ ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲ ပီႈၼွင်ႉၶိူၼ်ႈတွင်ႉ
၂၅။ မိထွေး ၼမ်ႈသိုဝ်ႇ
၂၆။ ဘထွေး ပေႃႈသိုဝ်ႇ / ၵူႈသိုဝ်ႇ
၂၇။ ယောက်ဖ ပီႈၶူၺ် / ၼွင်ႉၶူၺ်
၂၈။ မရီး ပီႈလူဝ်း
၂၉။ မတ် ၼွင်ႉထေႃးယူဝ်
၃၀။ ခဲအို ယူဝ်ပီႈၶေၢင်း
၃၁။ ခယ်မ ၼွင်ႉယိင်းမေး
၃၂။ မယားကြီး မေးလူင် / မေးဝ်ႈ
၃၃။ မယားငယ် မေးၼွႆႉ / မေးၵွၼ်ႇ
၃၄။ မွေးစားသား/သမီး လုၵ်ႈဂဝ်း /
၃၅။ မယားပါ/လင်ပါသား–သမီး လုၵ်ႈထွမ်းမေး / လုၵ်ႈထွမ်းၵူး

(၂တ) လူမျိုးနွယ်အခေါ်အဝေါ်

၁။ ကချင် ၶၢင်
၂။ ကရင် ယၢင်း
၃။ ကယား ယၢင်းလႅင် / ဂယႃး
၄။ ချင်း ၶျၢင်း
၅။ မွန် မွၼ်း
၆။ မြန်မာ မၢၼ်ႈ
၇။ ရခိုင် ရၶႅင်ႇ
၈။ ရဝမ် ရဝၢင်ႇ
၉။ ရှမ်း တႆး
၁၀။ တရုတ် ၶေႇ
၁၁။ ကိုးကန့်တရုတ် ၶေႇၵူဝ်းၵၢင်ႉ
၁၂။ ကုလား ၵႃးလႃး
၁၃။ ယိုးဒယား ထႆး

၁၄။ ဂျပန်	ၵျႃႇပၢၼ်ႇ
၁၅။ လာအို	လၢဝ်း
၁၆။ အင်္ဂလိပ်	ၵႅင်းၵလဵတ်ႈ
၁၇။ ပအိုဝ့်	ပၵူဝ်း
၁၈။ ပလောင်	ၵူၼ်းလွႆ
၁၉။ ဓနု	ထၶူႉ
၂၀။ ဝ/လွယ်လ	ဝႃႉ/လွႆလႃႉ

(ထ) ရာသီဥတုနှင့် အချိန်ကာလ

၁။ မိုးလေဝသ	ၾူၼ်လူမ်း
၂။ ရာသီဥတု	ယႃႇသီႇၵူႉတူႉ
၃။ နွေဥတု	ၶိင်ႇမႂ်ႈ/ၶၢဝ်းမႂ်ႈ/ၶိင်ႇႁႅင်ႈ/ၶၢဝ်းႁႅင်ႈ
၄။ မိုးဥတု	ၶိင်ႇၾူၼ်/ၶၢဝ်းၾူၼ်/ ၶိင်ႁိုဝ်ႉ/ ၶၢဝ်းႁိုဝ်ႉ
၅။ ဆောင်းဥတု	ၶိင်ႇၵတ်း/ၶၢဝ်းၵတ်း
၆။ မိုးတိမ်	ၽႃႉၾူၼ်
၇။ လေမုန်တိုင်း	လူမ်းလႅင်ႉ/လူမ်းလူင်
၈။ လေပွေ	လူမ်းပၼ်ႇၽၼ်
၉။ လျှပ်စီး/လျှပ်ပန်းနွယ်	ၾႃႈၽႃႉမႅပ်ႈ
၁၀။ ဒီရေ	ၶမ်ႉၶွင်းလူမ်း
၁၁။ လေပြည်လေညှင်း	လူမ်းၵတ်းလူမ်းယဵၼ်
၁၂။ မိုးဦးကျ	ႁူဝ်ၾူၼ်
၁၃။ မိုးနှောင်း	ႁၢင်ၾူၼ်
၁၄။ မိုးပြေး	ၾူၼ်လႅၼ်ႈ/ၾူၼ်မႃႉလႅၼ်ႈ
၁၅။ ဆီးနှင်း/နှင်းခဲ	မူဝ်ႇ/ၶမ်ႉၶၢဝ်းၵၢမ်ႈ
၁၆။ မိုးသီး	မၢၵ်ႇႁႅပ်း
၁၇။ လိုင်း	ႁူၼ်ႇၶမ်ႉ/လႅင်းၶမ်ႉ
၁၈။ သက်တန့်	ႁူင်းႁၢႆး
၁၉။ မိုးချုန်းသံ	သဵင်ၽႃႉလင်

၂၀။ မြို့	ၵႃႉၶဝ်ႉ / ၸဵင်းၶဝ်ႉ
၂၁။ နေ့	ဝၼ်း
၂၂။ ရက်	ၶမ်ႈ / ဝၼ်း
၂၃။ လ	လိူၼ်
၂၄။ နှစ်	ပီ
၂၅။ ရက်သတ္တပတ်	ဝူင်ႈ / ပၢတ်ႈ
၂၆။ ည	ၵၢင်ၶမ်ႈ
၂၇။ နာရီ	ၶျႇလီ / မူင်း / မွင်း
၂၈။ မိနစ်	မီႉၼိတ်ႉ / မိတ်ႉ
၂၉။ စက္ကန့်	လိၵ်ႉၵၢၼ် / သိၵ်ႈ
၃၀။ ယနေ့/ဒီနေ့	မိူဝ်ႈၼႆႉ
၃၁။ မနေ့က	မိူဝ်ႈဝႃး
၃၂။ တမြန်နေ့က	မိူဝ်ႈသိုၼ်း
၃၄။ မနက်ဖြန်	မိူဝ်ႈယူၵ်ႈ
၃၅။ သန်ဘက်ခါ	မိူဝ်ႈႁိုဝ်း
၃၆။ ဖိန်းနွဲခါ	မိူဝ်ႈၶိုင်ႈ
၃၇။ နံနက်	ၵၢင်ၸဝ်ႉ / ၸဝ်ႉ
၃၈။ နေ့လယ်	ၵၢင်ဝၼ်း
၃၉။ မွန်းတည့်ချိန်	ၶၢဝ်းၵၢင်ဝၼ်းတိုၼ်ႈ
၄၀။ မွန်းလွဲချိန်	ဝၢႆးဝၼ်း
၄၁။ ညနေ	ထၢမ်းၶမ်ႈ
၄၂။ ညဥ့်နက်ပိုင်း	ၶၢဝ်းလိုၵ်း
၄၃။ ညဥ့်သန်းခေါင်	တိုၼ်ႈၶိုၼ်း
၄၄။ ညဥ့်သန်းခေါင်ကျော်	တိုၼ်ႈၶိုၼ်းလႂ်ႉ
၄၅။ မနက်ဝေလီဝေလင်း	မူင်းလႅင်းသမူင်သမၢင်
၄၆။ စောစော	ၸဝ်ႉၸဝ်ႉ
၄၇။ တနေ့လုံး/တနေကုန်	တၢင်းဝၼ်း / သုတ်းဝၼ်း
၄၈။ တညလုံး	တၢင်းၶိုၼ်း / သုတ်းၶိုၼ်း
၄၉။ ယခု/အခု	မိူဝ်ႈလဵဝ် / တေႃႈလဵဝ် / ယၢမ်းလဵဝ်

၅၀။ ခုနက — မိူဝ်ႈၵႆႈ

၅၁။ ခဏခဏ — ၵမ်းၵမ်း / ၵႆႉၵႆႉ

၅၂။ ခေတ္တ/ခဏ — ၵိဝ်ႉၶိုင်ႈ / ၵမ်းၶိုင်ႈ

၅၃။ လဆန်း — လိူၼ်မႂ်ႇ

၅၄။ လပြည့် — လိူၼ်မူၼ်း

၅၅။ လဆုတ် — လိူၼ်လွင်ႈ

၅၆။ လကွယ် — လိူၼ်လပ်း

၅၇။ လာမည့်လ/ရှေ့လ — လိူၼ်တေမႃး / လိူၼ်ၼႃႈ

၅၈။ လွန်ခဲ့တဲ့လ — လိူၼ်ၵၢၼ်ပူၼ်ႉမႃး / လိူၼ်ပူၼ်ႉ

၅၉။ နှစ်စ/နှစ်ဦး — ႁူဝ်ပီ / ပီဢထႇလႃႉ

၆၀။ ရှေ့နှစ်/လာမည့်နှစ် — ပီၼႃႈ / ပီတေမႃး

၆၁။ မနှစ်က/လွန်ခဲ့တဲ့နှစ် — ပီၵၢႆ / ပီၵၢၼ်ပူၼ်ႉမႃး / ပီပူၼ်ႉ

၆၂။ နှစ်ဝက် — ၵၢင်ပီ / ၶိုင်ႈပီ

၆၃။ နောင်နှစ် — ပီတေမႃး

၆၄။ တနေ့တုန်းက — မိူဝ်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈၼၼ်ႉ

၆၅။ ဥပုသ်နေ့ — ဝၼ်းသိၼ်

၆၆။ နေထွက်ချိန် — ၶၢဝ်းၵၢင်ဝၼ်းဢွၵ်ႇ

၆၇။ နေဝင်ချိန် — ၶၢဝ်းၵၢင်ဝၼ်းတူၵ်း

၆၈။ နေ့တိုင်း/နေ့စဉ် — ၵူႈဝၼ်း / ၵူႈမိူဝ်ႈၵူႈဝၼ်း

၆၉။ ညတိုင်း/ညစဉ် — ၵူႈၶမ်ႈ / ၵူႈၶိုၼ်း / ၵူႈၶမ်ႈၵူႈၶိုၼ်း

၇၀။ လစဉ်/လတိုင်း — ၵူႈလိူၼ်

၇၁။ တသက်လုံး — လူဝ်ႈၵသၢၵ်ႈ / လူဝ်ႈၶူပ်ႇ / လူဝ်ႈပၢၼ်

၇၂။ ရှေးရှေးတုန်းက — မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ

၇၃။ မျက်စိတမှိတ်/လျှပ်တပြက် — လူဝ်ႈယိပ်ႉတႃ / လူဝ်ႈယႃႉမိပ်ႈ

၇၄။ မကြာမီ/ခဏနေ — ၵမ်းၶိုင်ႈ / ၵမ်ႉၶိုင်ႈ / ၵမ်းၵွၼ်ႇၶိုင်ႈ

၇၅။ ခါတိုင်း — ၵူႈပွၵ်ႈ

၇၆။ တန်ခူးလ — လိူၼ်ႁႃႈ

၇၇။ ကဆုန်လ — လိူၼ်ႁူၵ်း

၇၈။ နယုန်လ — လိူၼ်ၸဵတ်း

၇၉။ ဝါဆိုလ	လိူၼ်ပႅတ်ႇ
၈၀။ ဝါခေါင်လ	လိူၼ်ၵဝ်ႈ
၈၁။ တော်သလင်းလ	လိူၼ်သိပ်း
၈၂။ သီတင်းကျွတ်လ	လိူၼ်သိပ်းဢဵတ်း
၈၃။ တန်ဆောင်မုန်းလ	လိူၼ်သိပ်းသွင်
၈၄။ နတ်တော်လ	လိူၼ်ၸဵင်
၈၅။ ပြာသိုလ	လိူၼ်ၵမ်
၈၆။ တပို့တွဲလ	လိူၼ်သၢမ်
၈၇။ တပေါင်းလ	လိူၼ်သီႇ
၈၈။ တနင်္ဂနွေ	ဝၼ်းတိတ်ႉ / ဝၼ်းထၶၢင်းၵၶူၺ်ႈ
၈၉။ တနင်္လာ	ဝၼ်းလၼ် / ဝၼ်းတၶၢင်းလႂ်ႇ
၉၀။ အင်္ဂါ	ဝၼ်းၵၢင်းၵၢၼ်း / ဝၼ်းၵၢၼ်ႇၵႂ်ႇ
၉၁။ ဗုဒ္ဓဟူး	ဝၼ်းပုတ်ႈ / ဝၼ်းပုၵ်ႈတၢႁူး
၉၂။ ကြာသပတေး	ဝၼ်းယၢတ်း / ဝၼ်းၵျႂ်ႇသပတေး
၉၃။ သောကြာ	ဝၼ်းသုၵ်ႈ / ဝၼ်းသုၵ်ႈၵျႂ်ႇ
၉၄။ စနေ	ဝၼ်းသဝ် / ဝၼ်းလၶဵၼ်ႇ

(၅) တူရိယာပစ္စည်းများ

၁။ အိုးစည်	ၵွင်
၂။ လင်းကွင်း	သိင်ႇ
၃။ မောင်း	မွင်း
၄။ ပတ္တလား	တိင်ႇသိၵ်ႈ / ပတ်ႈထလႃး
၅။ နှဲ	ပီႇယိဝ်
၆။ စောင်း	တိင်ႇ / တိင်ႇၵူတ်ႉ
၇။ တယော	တရေႃး / ၵျေႃး
၈။ ပုလွေ/ပြွေ	ပီႇလူမ်း / တွင်ႈလိတ်း
၉။ ဝါးလက်ခုပ်	သီႈၶႃပ်ႇ
၁၀။ ဖားစည်	ၵွင်ယၢင်း

	ကန့်သတ်
၁၁။ ကျွဲချို	ခဝ်ဂ့ၢး
၁၂။ ဂီတာ	ဂီၫ တၢၫ
၁၃။ မယ်ဒလင်	တိၣ်ၫ

ကြိယာဝေါဟာရများ

(က) လှုပ်ရှားမှုနှင့် အထွေထွေ

၁။ ရှိသည်	မိး
၂။ ဖြစ်သည်	ပိၣ်ခၣ်
၃။ နေသည်	ယူၫ
၄။ ဟုတ်သည်	လိဝ်ၩ / လိၣ်ၩ
၅။ သင်သည်	သ့ခၣ်
၆။ ရေးသည်	တိမ်ၩ
၇။ ဖတ်သည်	လူ / ယတ်း
၈။ နားထောင်သည်	ထ့မ်ၫ
၉။ သိသည်	ႀူ.
၁၀။ တတ်သည်	မေၢ / လၢၣ်ၩ
၁၁။ ပြသည်	ဧခဧ
၁၂။ ကြည့်သည်	တူလ်း
၁၃။ မြင်သည်/တွေ့သည်	ႁခၣ် / ယုၢး / ထူပ်း
၁၄။ တွေ့ဆုံသည်	ထူဝ်း / ထူပ်းယုၢး
၁၅။ သွားသည်	ဒိၢ်
၁၆။ လာသည်	မၢး
၁၇။ ထိုင်သည်	ခဧၣ်ၩ
၁၈။ ထသည်	လုဂ်.
၁၉။ ဝင်သည်	ခဝ်ၩ

ကန့်သတ်

၂၀။ ထွက်သည်	ၵႂၵ်ႇ
၂၁။ ဆာသည်(ဆာလောင်)	တႂင့်မႆႈ
၂၂။ ဆာသည်(ရေ)	တႂင့်မႆႈ
၂၃။ စားသည်	ၵိၼ်
၂၄။ ဝသည်(အစာ)	ၵိမ်ႇ
၂၅။ သောက်သည်	ၵိၼ် / သူတ်ႉ / လုတ်ႇ
၂၆။ တက်သည်	ၶိုၼ်ႈ
၂၇။ ဆင်းသည်	လူင်း
၂၈။ အိပ်သည်	ၼွၼ်း
၂၉။ နိုးသည်	တိုၼ်ႇ
၃၀။ နှိုးသည်	ပူၵ်း
၃၁။ ခေါ်သည်	ႁွင့်
၃၂။ ပြောသည်	လၢတ်ႈ
၃၃။ ဆိုသည်	ဝႃႈ / ႁွင့်
၃၄။ သီဆိုသည့်	ႁွင့်ၸၢမ်း
၃၅။ မေးသည်	ထၢမ်
၃၆။ ဖြေသည်	ၽႃႈ / တွပ်ႇ
၃၇။ ကြားသည်	ငိၼ်း / ယိၼ်း
၃၈။ ပေးသည်	ပၼ် / မိၼ်ႇ
၃၉။ ယူသည်	ၵၢဝ်
၄၀။ ရရှိသည်	လႆႈ / ႁပ်ႉလႆႈ
၄၁။ ရောင်းသည်	ၶၢႆ
၄၂။ ဝယ်သည်	သိုဝ်ႉ
၄၃။ ဈေးဆစ်သည်	သိတ်ႈ / သိတ်ႈၵႃႈၶၼ်
၄၄။ နားလည်သည်	ပႂင်ႇလႆ / ႁူႉတီႈပႂင်ႇ
၄၅။ စာကျက်သည်	ၵၢၼ်ႇလိၵ်ႈ / ၵျၢၵ်ႈလိၵ်ႈ
၄၆။ ကြိုးစားသည်	ၶတ်းလႆ
၄၇။ လေ့ကျင့်သည်	ယိုၵ်းၵျၢင့်
၄၈။ ထူးသည်(ခေါ်လျှင်)	ၵိုဝ် / ႁိုဝ် / ၶၢၼ်

	ကန္သတ်
၄၉။ ပိသသည်	ဗိ
၅၀။ ထူးခြားသည်	လၢၵ်လံၢး
၅၁။ မှာသည်	ဆင်
၅၂။ လိုက်သည်	ထွမ်း
၅၃။ လိုက်သည်(အမှီ)	လမ်း
၅၄။ အိပ်ရာပြင်သည်	ဧမးယၠု
၅၅။ အိပ်ရာသိမ်းသည်	သိမ်းယၠု / တူပ်ယၠု
၅၆။ အိပ်ရာထသည်	လုၵ်ကွၵ်ယၠု
၅၇။ မျက်နှာသစ်သည်	သုၵ်ခၠု
၅၈။ သွားတိုက်သည်	ပွတ်ဗိုဝ် / သိဗိုဝ်
၅၉။ ခေါင်းဖြီးသည်	ဗိရှ်
၆၀။ ဝတ်သည်(အင်္ကျီ)	ခၞိုင် (ခၞိုင်သိုဝ်)
၆၁။ ဝတ်သည်(ဘောင်းဘီ)	ခၞိုင် (ခၞိုင်ဂူခ်)
၆၂။ အဝတ်အစားလဲသည်	လံၢခူဝ် / ထံခူဝ်
၆၃။ ဖိနပ်စီးသည်	တိုဝ်သွၵ်တိခ် / တိုဝ်ဗ်ဝ်တိခ်
၆၄။ ဖိနပ်ချွတ်သည်	ထွတ်သွၵ်တိခ် / ထွတ်ဗ်ဝ်တိခ်
၆၅။ ဦးထုပ်ဆောင်းသည်	တိုဝ်မၢၵ်ရှ်
၆၆။ ခါးပတ်ပတ်သည်	ၵတ်သံၢ / ၵတ်သံၢဂီတ်
၆၇။ တန်းစီသည်	ခဝ်ထဝ်
၆၈။ ပြေးသည်	လဳခ် / ပံၢ
၆၉။ ကစားသည်	ကဳခ် / လဳခ် / တေု
၇၀။ ထွက်ပြေးသည်	ကွၵ်ပံၢ
၇၁။ ရောက်သည်	ဃဝ် / ရွတ် / ထိုင်
၇၂။ ပြန်သည်	ခိုခ် / ပွၵ် / မှိဝ်
၇၃။ လာလည်သည်	မုးဧလ / မုးကဝ်
၇၄။ လမ်းလျှောက်သည်	ပံထၢင်း
၇၅။ လျှောက်လည်သည်	ဧလ / ကဝ်
၇၆။ ရေချိုးသည်	ကၢဝ်ခမ်
၇၇။ ခေါင်းလျှော်သည်	တုးရှ် / သုၵ်ရှ် / လွံရှ် / သံၢရှ်

၇၈။ အဝတ်လျှော်သည်	လွံးခူဝ်း / သဂ်ႉခူဝ်း
၇၉။ ချေးတွန်းသည်	သီခံး / ပွတ်ႈခံး
၈၀။ ဆေးကျောသည်	လၢင့် / သုဂ်ႈ
၈၁။ စင်သည်(စင်ကြယ်)	ထၢင်ႇ
၈၂။ စဉ်သည်(လွင့်စဉ်)	ဝိဝ်
၈၃။ ချက်သည်	ရှူင်
၈၄။ ပြုတ်သည်	တူမ်ႈ
၈၅။ ကြော်သည်	ခူဝ်ႈ
၈၆။ လှော်သည်	ခူဝ်ႈ
၈၇။ သုတ်စားသည်	ရူဝ်ႈဂိခ် / လူႈဂိခ် / မိုဝ်ႈဂိခ် / သၤႈဂိခ်
၈၈။ တို့စားသည်	ဂဝ်းဂိခ်
၈၉။ တောင်းစားသည်	ယွခ်းဂိခ်
၉၀။ အုံးစားသည်	မုဂ်းဂိခ်
၉၁။ ဖုတ်စားသည်	ဟဝ်ဂိခ် / ထိႇဂိခ်
၉၂။ ကင်သည်	ဝိင်ႈ
၉၃။ တည်သည် (အိုး/ခရား)	တင်ႈ
၉၄။ ချသည် (မီးဖိုပေါ်မှ)	ပူင်
၉၅။ ဆူသည်/ပွက်သည်	ယူတ်ႉ
၉၆။ ဆူသည်/ကြိမ်းမောင်း	ပွင့် / ထၠႉ / ပွင့်ထၠႉ
၉၇။ ဆူသည် (ဆူညံသည်)	မေၠး / ကူခ်မေၠး
၉၈။ ဆူသည် (ဆူပူသည်)	ပွင့် / ထၠႉ
၉၉။ ဆူသည် (ဆူဖြိုးသည်)	ကုတ်ႉ
၁၀၀။ ဝေကျသည်	ပုခ်း
၁၀၁။ မွှေသည်	ထဝ်
၁၀၂။ လှန်သည်(အထက်အောက်)	ယိုခ့် / ဂွဂ်း
၁၀၃။ မီးမွှေးသည်	သို့ႇယှ်း / လူႉယှ်း
၁၀၄။ မီးထိုးသည်	ပိုင်းယှ်း / ထွင်ႇယှ်း / သူခ်းယှ်း
၁၀၅။ ထင်းဆိုက်သည်	တၢမ်ယိုခ်း
၁၀၆။ မီးလောင်သည်	ယှ်းမံႈ

ကန့်သတ်

၁၀၇။ ရှို့သည် ထုတ်ႇ
၁၀၈။ မြှိုက်သည် ၵၢင်း
၁၀၉။ ကိုက်သည် ၶူပ်း
၁၁၀။ ဝါးသည် ယမ်ႉ/ယဵမ်ႉ
၁၁၁။ မျိုသည် ကိုၶ်
၁၁၂။ ပါးစပ်ဟသည် ကႃႈသူပ်း/ကႃႈပၢၵ်ႇ
၁၁၃။ ငုံသည်(ပါးစပ်ထဲ) ကူမ်
၁၁၄။ မါးလှုပ်ကျင်းသည် ပူၶ်ႈပၢၵ်ႇ
၁၁၅။ သနားသည် ကီးလူ/ကဵတ်းလူ
၁၁၆။ ကျို့ထိုးသည် သီႈကူဝ်ႉ
၁၁၇။ လေချွန်သည် ယိဝ်လူမ်း
၁၁၈။ နှာချေသည် သီႈလၢမ်
၁၁၉။ ချောင်းဆိုးသည် ကံ
၁၂၀။ မှုတ်သည် ပဝ်ႇ
၁၂၁။ ရှူသည်(အသက်) ထူလုၵ်ႈလွၵ်
၁၂၂။ အသက်ထွက်သည် လွၵ်ၶၢတ်ႇ
၁၂၃။ သေသည် တႃ
၁၂၄။ ရှင်သည် လဝ်း/ၶီး/မီးလွၵ်
၁၂၅။ အန်သည် ၵၢၵ်ႈ
၁၂၆။ ရယ်သည် ၶူဝ်
၁၂၇။ ပြုံးသည် ယုမ်ႉ
၁၂၈။ ငိုသည် ၵႃႈ
၁၂၉။ အော်သည် ၶူင်ႉ
၁၃၀။ အံ့ဩသည် ကၢမ်း
၁၃၁။ ကိုင်သည် ယိပ်း
၁၃၂။ အသုံးပြုသည် တိုပ်း/တိုပ်းသုင်း/ယိပ်းတိုပ်း
၁၃၃။ အကျိုးရှိသည် မီးပုၶ်ႈပၢင်ႈ
၁၃၄။ အရေးကြီးသည် လမ်ႇလွင်ႈ/ကယေးယွႆႇ
၁၃၅။ ခုတ်သည် ယၶ်း

ကန့်သတ်

၁၃၆။ လှီးသည်	သႂ်း / ထိူဝ်
၁၃၇။ စင်းသည်	ယၵ်ႉ
၁၃၈။ ခုတ်လှဲသည်	ပႂမ်ႈ
၁၃၉။ ချိုင်သည်	လၢၼ်း
၁၄၀။ တိုက်ဖြတ်သည်(လှံဖြင့်)	လိူဝ်ႈ
၁၄၁။ ခွဲသည်	ယႃႇ
၁၄၂။ ကွဲသည်	တႅၵ်ႇ
၁၄၃။ ပေါက်ကွဲသည်	တႅၵ်ႇ
၁၄၄။ ဖေါက်ခွဲသည်	ပႂ်ႇ
၁၄၅။ ပြတ်သည်	ၶၢတ်ႇ / တိုတ်း
၁၄၆။ ခွဲဝေသည်	ထႅၵ်ႇယေ
၁၄၇။ ခွဲခြားသည်	ထႅၵ်ႇယေ
၁၄၈။ ဝေငှသည်	ယေမႅင်ႇ
၁၄၉။ ဖြန့်ဝေသည်	ပိုၼ်ယေႇ / ပိုၼ်ယၢဝ်ႇ
၁၅၀။ ဖောက်သည်(ဥ)	ငႂမ်း
၁၅၁။ ပေါက်သည်(ဥ)	တႅၵ်ႇ
၁၅၂။ ပေါက်သည်	ၵႂၵ်ႇ
၁၅၃။ ပေါက်သည်(လမ်း)	ပႂင်ႇ / ပႂၵ်ႈ
၀၅၄။ ပေါက်သည်(စကား)	ပႂင်ႇ
၁၅၅။ ပေါက်သည်(ထီ/မဲ)	တိူဝ်ႉ / ပႂၵ်ႈ
၁၅၆။ ပေါက်သည်(အပေါက်)	ပႂင်ႇ
၁၅၇။ ပေါက်သည်(မြုံ/မြေ)	ဝႅၵ်ႉ
၁၅၈။ တူးသည်(ကျင်း/တွင်း)	ၼုတ်း
၁၅၉။ တူးသည်(မီးအပူကြောင့်)	ၶႅမ်ႈ
၁၆၀။ ဖောက်သည်	ထီး / ထီးပႂင်ႇ
၁၆၁။ သိုးသည်	မႅၼ်လူမ်း
၁၆၂။ ပုပ်သည်	ၶဝ်ႈ / တူႇ
၁၆၃။ ထုပ်သည်	ႁေႃႇ / ထႂၵ်း
၁၆၄။ လိပ်သည်	ၵႅၼ်

ကန့်သတ်

၁၆၅။ ယုတ်သည်	ထုၵ်ႈ
၁၆၆။ လှန်းသည်	ထၢၵ်ႉ
၁၆၇။ နေပူသည်	လႅတ်ႈမႆႈ
၁၆၈။ အိုက်သည်	ႁူၼ်ႉ / ႁၢဝ်ႇ
၁၆၉။ ပူသည်	မႆႈ
၁၇၀။ အေးသည်	ၵတ်း
၁၇၁။ ချမ်းသည်	ၵတ်း
၁၇၂။ နေသာသည်	ၾႃႉပၢင်ႇ
၁၇၃။ နေရိပ်သည်	လႅတ်ႇၵုၼ်ႈ
၁၇၄။ လသာသည်	လိူၼ်လႅင်း
၁၇၅။ လင်းသည်	လႅင်း
၁၇၆။ မှောင်သည်	လပ်းသိင်ႇ
၁၇၇။ လေတိုက်သည်	လူမ်းပတ်ႇ / လူမ်းထွင်း
၁၇၈။ မိုးအုံ့သည်	ၾႃႉငိပ်း / ၾႃႉသဝ်ႈ / ၾႃႉၵၢမ်ႈ
၁၇၉။ မိုးရွာသည်	ၽူၼ် / ၽူၼ်တူၵ်း / ၽူၼ်မႃး
၁၈၀။ မိုးတိဘ်သည်/မိုးစဲသည်	ၽူၼ်ႁိုတ်ႉ / ၽူၼ်ထေႃး
၁၈၁။ မိုးခြိမ်းသည်	ၾႃႉလင်
၁၈၂။ မိုးကြိုးပစ်သည်	ၾႃႉၾႃႇ
၁၈၃။ လျှပ်စီးလက်သည်	ၾႃႉမႅပ်ႈ
၁၈၄။ နေကျပ်သည်	ၵူပ်းၵိၼ်ဝၼ်း / ဝၼ်းမႃတ်ႇ
၁၈၅။ လကျပ်သည်	ၵူပ်းၵိၼ်လိူၼ် / လိူၼ်မႃတ်ႇ
၁၈၆။ လျှောင်လျှပ်သည်	ၵိင်ႇသၼ်ႇ
၁၈၇။ မိုးပက်	ၽူၼ်ထိပ်ႇ
၁၈၈။ ဖွင့်သည်	ၽုလ်ႇ
၁၈၉။ ပိတ်သည်	ႁပ်း / ၵိုတ်း / ၵုတ်း / တူမ်း / ပိၵ်ႉ
၁၉၀။ ဖမ်းသည်	တီႉ / လွပ်း / တီႉလွပ်း
၁၉၁။ လုသည်	ႁိမ်
၁၉၂။ ခိုးသည်	လၵ်ႉ
၁၉၃။ တောင်းသည်	ယွၼ်း

ကန့်သတ်

၁၉၄။ ထားသည်	ဝႆႉ
၁၉၅။ လက်ခံသည်	ႁပ်ႉၵၢဝ်
၁၉၆။ အပ်နှံသည်	ၵႃပ်ႈ
၁၉၇။ ဝသည်(ဝဖြိုးသည်)	ပီး
၁၉၈။ ပိန်သည်	ယွမ်
၁၉၉။ ရှည်သည်	ယၢဝ်း
၂၀၀။ တိုသည်	ပွတ်း
၂၀၁။ မြင့်သည်	သုင်
၂၀၂။ နိမ့်သည်	တႅမ်ႇ
၂၀၃။ ပုသည်	ပွၵ်း
၂၀၄။ ကြီးသည်	ယႂ်ႇ / လူင်
၂၀၅၊ ငယ်သည်	လဵၵ်ႉ / ၵွၼ်ႇ / ဢွၼ်ႉ
၂၀၆။ ခုန်သည်	ဝႅၼ်
၂၀၇။ ချစ်သည်	ႁၵ်ႉ
၂၀၈။ မုန်းသည်	ၸင်း
၂၀၉။ နှစ်သက်သည်	ၵျိူၵ်ႈ / သူႈ
၂၁၀။ နင်းသည်	ယဵပ်ႇ
၂၁၁။ ကန်သည်	ပိတ်ႉ
၂၁၂။ ဆောင့်ကန်/ပေါက်သည်	ထိပ်ႇ
၂၁၃။ ထိုးသည်	ယဝ်ႈ / တမ်
၂၁၄။ ထိုးသည်(ဓားမြှောင်/အချွန်)	တႅင်း
၂၁၅။ ထိုးသည်(တုတ်ဖြင့်)	တမ် / ယဝ်ႈ
၂၁၆။ ထိုးသည်(လက်မှတ်)	လူင်းလၢႆးမိုဝ်း
၂၁၇။ ထိုးသည်(မီးမောင်း/ဓာတ်မီး)	ပိူင်း / ထွင်ႇ / ၽႄ / မႃပ်ႈ
၂၁၈။ မှားသည်	ၽိတ်း
၂၁၉။ မှန်သည်	မႅၼ်ႈ / ထိုဝ်ႈ / ၸႂ်ႈ
၂၂၀။ လွယ်ကူသည်	ငၢႆႈ / ငၢႆႈငႅမ်ႈ
၂၂၁။ ခက်သည်	ယၢပ်ႇ
၂၂၂။ ကောင်းသည်	လီ / ၵျူႉ / ၼႅမ်ႉ

၂၂၃။ ဆိုးသည် ႁၢႆႉ
၂၂၄။ ထူသည် ၼႃ
၂၂၅။ ပါးသည် မၢင်
၂၂၆။ လေးသည် ၼၵ်း
၂၂၇။ ပေါ့သည် မဝ်
၂၂၈။ မာသည် ၵႅၼ်ႉ/ၶႅင်
၂၂၉။ ပျော့သည် ၵူၼ်ႇ/ပိူဝ်ႉ
၂၃၀။ နူးသည် ထိူင်း
၂၃၁။ မြန်သည် ၽႂ်း/ဝႆး
၂၃၂။ စောသည် ၸဝ်ႉ
၂၃၃။ နောက်ကျသည် တူၵ်းလိုၼ်း
၂၃၄။ အားသည် တၼ်း
၂၃၅။ ခိုင်း/စေသည် ႁႂ်ႉ
၂၃၆။ ဖျားသည် ၼၢဝ်
၂၃၇။ နာသည် ၸဵပ်း
၂၃၈။ ဆေးကုသည် ယႃ/ယူတ်းယႃ
၂၃၉။ ခွဲစိတ်ကုသသည် ၽႃႉ/ၽႃႉယႃ
၂၄၀။ ဆေးထိုးသည် တိုၵ်းယႃႈယႃ
၂၄၁။ ဆေးလိမ်းသည် သမ်းၶိမ်
၂၄၂။ ပျောက်ကင်းသည် ႁၢႆ
၂၄၃။ ပျောက်ဆုံးသည် ႁၢႆ/ႁၢႆလၢႆ
၂၄၄။ ရိုက်သည် ပေႃႉ/ႁႅမ်
၂၄၅။ ကျိုးသည် ႁၢၵ်း
၂၄၆။ ဆွဲချိုးသည် လၶၼ်ႁၢၵ်း/ၶေႃ့ႁၢၵ်း
၂၄၇။ စောင့်သည် ပွႆႉ/ပွႆႉထႃႈ
၂၄၈။ စောင့်သည်(စောင့်ကြပ်) ပွႆႉ/ပွႆႉထိင်း/ပွႆႉတူၺ်း
၂၄၉။ သစ်သည် မႂ်ႇ
၂၅၀။ ဟောင်းသည် ၵဝ်ႇ
၂၅၁။ နိုင်သည် ၸၼႉ

ကန့်သတ်

၂၅၂။ ရှုံးသည်	သုမ်း
၂၅၃။ မြတ်သည်	မျၢတ်ႈ
၂၅၄။ ညီမျှသည်/တူညီသည်	ယႅင်ႉ / ပိင်း / ခိုင်ႈ / မှိုခ်
၂၅၅။ ညီညာသည်	ပိင်း
၂၅၆။ လက်ဆန့်သည်	လႅ်ခၼ်းမိုဝ်း
၂၅၇။ လက်ယပ်သည်	ၶုၵ်းမိုဝ်း / ယႃးမိုဝ်း
၂၅၈။ လက်မြှောက်သည်	ယုၵ်ႉမိုဝ်း
၂၅၉။ လက်လွဲသည်	ယႅတ်းမိုဝ်း
၂၆၀။ လက်ညှိုးထိုးသည်	ထီႉ
၂၆၁။ လက်ခုပ်တီးသည်	တူပ်းမိုဝ်း
၂၆၂။ လက်တွဲသည်	သၢၼ်မိုဝ်း / လုင်မိုဝ်း / ၵွင်ႉမိုဝ်း
၂၆၃။ လက်ပိုက်သည်	ၵွတ်ႇ ၵႆႇ
၂၆၄။ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်သည်	ခဝ်ႇမိုဝ်း / လၢၼ်မိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉ
၂၆၅။ မိတ်ဆက်သည်	သိုဝ်ႇမိုတ်ႈ
၂၆၆။ ချော့သည်	ချူး / ဂျူး / ဝွၼ်း / လဝ်ႇ
၂၆၇။ ချေးသည်	ၵူႈ
၂၆၈။ ငှားသည်	ယိမ်
၂၆၉။ ဆပ်သည်	တီၼ်း
၂၇၀။ ပေါင်သည်နှံသည်	ပွင်ႇ
၂၇၁။ ရွေးသည်(ပေါင်နှံရာမှ)	
၂၇၂။ ရွေးချယ်/ကောက်သည်	
၂၇၃။ တင်မြှောက်သည်	
၂၇၄။ တင်သွင်းသည်	
၂၇၅။ တင်ပြသည်	
၂၇၆။ တင်သည်(အပေါ်)	
၂၇၇။ တင်ဆောင်သည်	
၂၇၈။ ချသည်(အပေါ်မှ)	
၂၇၉။ ပြည့်သည်	
၂၈၀။ ဖြည့်ဆည်းသည်	

ကန္နသတ်

၂၈၁။	လျှော့သည်	ယွမ်း/ယၢခဲၫ
၂၈၂။	လျှော်သည်	ယေ႑,/သေ/လွီး/သဂ်.
၂၈၃။	ပြည့်စုံသည်	တိမ်ထူခဲၫ
၂၈၄။	လုံလောက်သည်	ဂုမ်,/ပေ႑
၂၈၅။	ဖျော်လတ်သည်	လ်တ်း/လ်တ်းသ်ဝ်း
၂၈၆။	မောင်းထုတ်သည်	ရှေ႑ကွဂ်,/ရှေ႑ပ်တ်/လိုပ်
၂၈၇။	မောင်းနှင်သည်	ရှေ႑
၂၈၈။	တိမ်းမှောက်သည်	ပိခဲ/ခွမ်
၂၈၉။	အချိန်မီသည်	ခိုတ်း/ခိုတ်းမှုဝ်/ခိုတ်းယၢမ်း
၂၉၀။	စီးနင်းသည်	ခိ,
၂၉၁။	စီးဆင်းသည်	လ်ိ
၂၉၂။	ကြည်လင်သည်	သ်ို
၂၉၃။	နောက်ကျသည်	ခုခဲ,
၂၉၄။	နောက်ပြောင်သည်	ယွဂ်,/ယဝ့်
၂၉၅။	ကော်/ခပ်သည်	ဂွဝ်,
၂၉၆။	ခပ်သည်	တ်ဂ်း
၂၉၇။	ခူးသည်	ယဂ်း/ပိတ်း/ဂ်ပ်း
၂၉၈။	ခူးသည်(ထမင်း/ဟင်း/ဆုံက)	ခူတ်./ဂွခဲ့
၂၉၉။	စိုသည်	ယမ်း
၃၀၀။	ဆွတ်သည်(စိုအောင်)	ထုဝ်.
၃၀၁။	စိုထိုင်းသည်	မိုဂ်း
၃၀၂။	ခြောက်သွေ့သည်	ရှ်င်
၃၀၃။	ဖုံးသည်/အုပ်သည်	ရှုမ်,
၃၀၄။	လှန်သည်	ပိုတ်,/ဝူတ်
၃၀၅။	ကျင်ကြီးစွန့်သည်	ခိ/ဧလ,ပၢင်,
၃၀၆။	ကျင်ငယ်/အပေါ့သွားသည်	ယ်ဝ်/ကွဂ်,ခွဂ်
၃၀၇။	လျှော့လျှည်သည်	တူတ်
၃၀၈။	ချွေးကျန်းသည်	လ်တ်.ဂူခဲ
၃၀၉။	ကျောပိုးသည်	ဇေးလင်

ကန္နသတ်

၃၁၀။ လွယ်သည်(သိုင်းပတ်လွယ်)	ပၢးဝံၢၫလၭ်င်ၫ
၃၁၁။ စောင်ခြုံသည်	မံယၢၫ/ရှမ်,ယၢၫ
၃၁၂။ ပေါင်းသည် (ခေါင်းပေါင်း)	ဒိခၢ်း
၃၁၃။ ပေါင်းသည် (ပေါင်းချောင်)	ခဲိင်ၫ
၃၁၄။ ကူညီသည်	ထွံၫ/ထၭ်မ်/ထွံၫထၭ်မ်/ဂမ်.ထၭ်မ်
၃၁၅။ ထောက်ပံ့သည်	ထွၢ်ၫပၢမ်./ဂမ်.ထၭ်မ်
၃၁၆။ ဆင်းရဲသည်	ယၢခ်ၢ
၃၁၇။ ချမ်းသာသည်	မၢၢ်ၫမီး/ချုမ်းသၢ,
၃၁၈။ ဆောက်လုပ်သည်	ဂိၭ်တ်း/ပူၢ်းဂိၭ်တ်း
၃၁၉။ ပြင်သည်/ပြုပြင်သည်	ဧမး
၃၂၀။ ဖျက်သည်	လူ./လၭ်ဝ်
၃၂၁။ ဖျက်သည်(ဖျက်ဆီး)	ယၢ.
၃၂၂။ ဖျက်သည်(သင်ပုန်း)	မှတ်,
၃၂၃။ ချိတ်ဆွဲသည်	ရှိုၫ
၃၂၄။ ချိတ်မိသည်	ဂှင့်
၃၂၅။ ဖျက်သည်(သွားကောင်)	ယၢ.
၃၂၆။ ဆွဲသည်(ရေးဆွဲ)	ထခ်ၢ/တၭ်မ်ၫထခ်ၢ
၃၂၇။ ဆွဲငင်သည်	ထခ်ၢ/တိုတ်./လၢၢ်ၫ
၃၂၈။ ချုပ်သည်(ချုပ်လုပ်)	ယၭ်ပ်.
၃၂၉။ ချုပ်နှောင်သည်	မတ်.
၃၃၀။ မိုးချုပ်သည်	ခမ်ၫ
၃၃၁။ မိုးလင်းသည်	မှိုင်းလၭ်င်း/ယၢ.လၭ်င်း
၃၃၂။ နေမြင့်သည်	လၢၫ/ဂၢင်ဝခ်ၢးလၢၫ
၃၃၃။ မွန်းတည့်သည်	ဂၢင်ဝခ်ၢးတၭ်င်ၫ
၃၃၄။ တိုက်ချွတ်သည်	သီ/ပှတ်ၫ
၃၃၅။ တိုက်ကြည့်သည်	တၭ်ၢ်ၫတူယ်း
၃၃၆။ တိုက်သည်(ယာဉ်ရထား)	ယၢ,
၃၃၇။ တိုက်ခိုက်သည်	တိုၢ်းတေၢး
၃၃၈။ တိုက်သည်(ခလုတ်)	ယၢ,တေၢ/သီၫလိုတ်း/ခိၫလိုတ်း

ကန့်သတ်

၃၄၉။ တိုက်ကျွေးသည်	လိင့်
၃၅၀။ လိမ်းသည်	တႃႈ
၃၅၁။ သုတ်သည်/သုတ်လိမ်းသည်	တႃး
၃၅၂။ လိမ်သည်/ညာသည်	လ်ၶၼ်
၃၅၃။ ပို့သည်	သူင်ႉ
၃၅၄။ ပို့ဆောင်သည်	သူင်ႉ
၃၅၅။ ဝမ်းနည်းသည်	ၶေႃးၶူမ်
၃၅၆။ ဝမ်းသာသည်	လူမ်ႈ
၃၅၇။ စိတ်ဆိုးသည်	ၶႆႈလႃႇ / လွင်လမ်
၃၅၈။ စိတ်ပျက်သည်	လွင်လူႇ
၃၅၉။ စိတ်ညစ်သည်	ၶီလွင်
၃၆၀။ စိတ်မာတ်ကျသည်	တူၶၼ်ႈလွင်တူၵ်း
၃၆၁။ စိတ်ကုန်သည်	ထၢၼ်ႈ / ပိူမ်ႇ / ထၢင်
၃၆၂။ စိတ်အားငယ်သည်	လွင်လိၵ်ႇ / လွင်ၶွႆႇ
၃၆၃။ စိတ်ကောက်ကျစ်သည်	လွင်ၵူတ်ႇ
၃၆၄။ စိတ်တိုသည်	လွင်ပွတ်း
၃၆၅။ စိတ်ရှည်သည်	လွင်ယၢဝ်း
၃၆၆။ စိတ်ကူး/စဉ်းစား/တွေးသည်	ဝူၼ်ႉ / ၶႆႈလွင် / ၶိုင်ႈလွင်
၃၆၇။ စိတ်အလိုလိုက်သည်	လွမ်းလွင်
၃၆၈။ သဘောကောင်းသည်	လွင်လီ / တူၶၼ်ႈလွင်လီ
၃၆၉။ ရိုးသားသည်/ဖြောင့်မတ်သည်	သိုဝ်ႈယူဝ်း / ယူဝ်း
၃၇၀။ ကူးစက်သည်	ထဝ်း / လၢမ်း
၃၇၁။ ကူးရေးသည်	ၵူးတၢမ်ႈ / ထုတ်ႉတၢမ်ႈ
၃၇၂။ ကူးပြောင်းသည်	ၶႃႇ
၃၇၃။ ရေကူးသည်	လုလ်းၶမ်ႇ
၃၇၄။ ဖြတ်ကူးသည်	ၶၢမ်ႈ
၃၇၅။ ခေါင်းညိတ်သည်	ငွၵ်းႁူဝ်
၃၇၆။ ခေါင်းခါသည်/ခေါင်းရမ်းသည်	ၶႆႈႁူဝ် / သၶ်ႉႁူဝ်
၃၇၇။ ခေါင်းမော့သည်	ႁၶ်ၶေႃႈ / ႁၶ်ၵၢင်း

ကန့်သတ်

ကန့်သတ်

၃၆၈။ ခေါင်းငုံ့သည်	ၵူမ်ႈၵူဝ်
၃၆၉။ ရှိခိုး/ဦးချ	ဝႆႈ/ၶုပ်ႉဝႆႈ
၃၇၀။ ကန်တော့သည်	ၵၼ်ႇတေႃး
၃၇၁။ တောင်းပန်သည်	ယွၼ်းတွင်းပၢၼ်ႇ
၃၇၂။ တိုက်တွန်းသည်	တိုၵ်းသူၼ်း
၃၇၃။ နှိုးဆော်သည်	သေႃႇသူၼ်း
၃၇၄။ မိန့်ခွန်းပြောသည်	လၢတ်ႈၶေႃႈၶၢမ်း
၃၇၅။ ထွက်ခွာသွားသည်	ၵွၵ်ႇၶေႃႇ/ယၢၼ်ၵွၵ်ႇၶေႃႇ
၃၇၆။ ရင်ဆိုင်တွေ့သည်	တေႃႇၶေႃႈ/ထူပ်းတေႃႇၶေႃႈ
၃၇၇။ ကြိုဆိုသည်	ႁပ်ႉတွၼ်ႈ
၃၇၈။ ထောက်ခံသည်	ၵမ်ႉ/ထွၵ်ႈၶၢမ်ႇ
၃၇၉။ အားပေးသည်	ပၼ်ႁႅင်း
၃၈၀။ ခွင့်ပြုသည်/ခွင့်ပေးသည်	ပၼ်ၵၶႂၢင်ႉ
၃၈၁။ အပြစ်တင်သည်	တၢင်ႇၵပ်ႉတတ်ႈ
၃၈၂။ ခွင့်လွှတ်သည်	ဝၢင်းၶႂၢင်းပွႆႇပၼ်/ပွႆႇဝၢင်းၶႂၢင်းပၼ်
၃၈၃။ ကျေးဇူးတင်သည်	လူမ်း/ၶွပ်ႈလုၵ်ႉထိုင်/ငိၼ်းလီ
၃၈၄။ လေးစားသည်	ၶေပ်ႉယမ်/ၶေပ်ႉထိုဝ်
၃၈၅။ ရိုသေသည်	ႁူဝ်ႇသေႇ/ယူဝ်ႇသေႇ
၃၈၆။ ခွင့်တောင်းသည်	ယွၼ်းၵၶႂၢင်ႉ
၃၈၇။ အလေးပြုသည်	ထၵ်ႉယမ်/ယမ်ငဝ်း
၃၈၈။ ဂြင်းဆိုသည်	တွပ်ႇထိင်
၃၈၉။ ငြင်းခုံသည်	ထိင်
၃၉၀။ စိုက်ပျိုးသည်	ယုၵ်ႇသွမ်ႈ
၃၉၁။ စိုက်ထူသည်	ပၵ်း/ပူၵ်း
၃၉၂။ ဆွဲထုတ်သည်	ထၼ်လုၵ်ႉ
၃၉၃။ ချော်လဲသည်	ပလၢတ်ႈလူမ်ႉ
၃၉၄။ မွေးမြူသည်	လိင်ႉလူ
၃၉၅။ မွေးဖွားသည်(လူ)	ၵိုတ်ႇ/လိင်ႉ
၃၉၆။ မွေးဖွားသည်(တိရိစ္ဆာန်)	ၵိုတ်ႇ/လိင်ႈ/ၵိုတ်ႇလိင်ႈ

ကန့်သတ်

ကန့်သတ်

၄၉၇။ ဝပ်သည်	မူဝ်ၩ
၄၉၈။ ဆိတ်သည်	ယဂ်း
၄၉၉။ တွန်သည်	ထံ
၅၀၀။ ဟောင်သည်	ရှဝ်ၩ
၅၀၁၊ ခွေ့သည်/ငွေ့သည်	တေါး/ပတ်ၪ
၅၀၂။ ယက်သည်(လက်/ခြေ)	ဧခၩ/ခေၩ
၅၀၃။ လျက်သည်(လျှာဖြင့်)	လေး
၅၀၄။ ချိန်တွယ်သည်	ရှိဝ်ၬ/ထင်ၬ
၅၀၅။ ချင်တွယ်သည်	တူင်
၅၀၆။ တိုင်းထွာသည်	တ်ဂ်ၬ
၅၀၇။ မှတ်သားသည်	တွင်း/မံၢ
၅၀၈။ တွန်းသည်	ကိး/ထဝ့်
၅၀၉။ ဆွဲနှုတ်သည်	ထူလ်ၬ/ထွခ်
၅၁၀။ ဆုတ်ကိုင်သည်	ဂမ်
၅၁၁။ ညှစ်သည်	မိဝ်ၩ/င်ခ်း/ပခ်ၬ
၅၁၂။ ကုတ်ခြစ်သည်	ယံၢး/ခခ်ၩ
၅၁၃။ ကုတ်ဖဲ့သည်	ယံၢး/ယံၢးပူဂ်ၬ
၅၁၄။ လွှင့်ပစ်သည်	ထိမ်ၬပ်တ်ၬ
၅၁၅။ ကောက်ယူသည်	ဂိဝ်းကဝ်
၅၁၆။ ကောက်ရသည်	ဂိဝ်းလ်ၬ
၅၁၇။ ကောက်ကွေ့သည်	ဂူတ်ၪ/ငွဂ်း
၅၁၈။ လှုပ်ခါသည်	ခဝ်ၩ
၅၁၉။ ချည်နှောင်သည်	မတ်ၪ
၅၂၀။ လက်ပြန်ကြိုးတုပ်သည်	မတ်ၪဧပၬဝိဂ်ၩ
၅၂၁။ စတင်လုပ်သည်	ဧတ်ၩရှ်တ်း/ဧတၩလၢၪရှ်တ်း
၅၂၂။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသည်	ထံဃၢၩဃုဂ်ၩသွမ်ၬ
၅၂၃။ မျိုးကြဲသည်	ဝၢခ်ၩဂၢၬ
၅၂၄။ မျိုးနှုတ်သည်	ထူလ်ၬဂၢၬ
၅၂၅။ ကောက်စိုက်သည်	သွမ်ၬခၢး

ကန့်သတ်

၄၂၆။ ပေါင်းလိုက်/ပေါင်းရှင်း မႃးယွိဝ်ႈ
၄၂၇။ တောင်ယာလုပ်သည် ႁဵတ်းႁႆႈလွႆ/တီႇႁႆႈ
၄၂၈။ လက်စားလိုယ်သည် ထွမ်းဝၼ်း
၄၂၉။ လုပ်အားခေါ်သည် ႁူင်ႉဝၼ်းၵၼ်/ၵဝ်ဝၼ်းၵၼ်
၄၃၀။ စပါးမှည့်သည် ၶဝ်ႈလိူင်
၄၃၁။ ကောက်ရိတ်သည် ပၢတ်ႈၶဝ်ႈ
၄၃၂။ စပါးနယ်သည် ယိဝ်ႇၶဝ်ႈ
၄၃၃။ စပါးလှေ့သည် လၢင်ၶဝ်ႈ
၄၃၄။ ဖျင်းသည်(သီးနှံ) ယၢင်း/လိပ်ႇ
၄၃၅။ အောင်သည်(အဆံ/သီးနှံ) မၢၵ်ႇ
၄၃၆။ ထောင်းသည် တမ်
၄၃၇။ ဖွတ်သည်(ဆန်) တမ်/သွမ်ႉ
၄၃၈။ ဆန်ပြာသည် ယတ်းၶဝ်ႈ
၄၃၉။ ဆန်ကာချသည် ၶိုင်
၄၄၀။ သီးစားချထားသည် ၸၢင်ႈပိူၼ်ႈႁဵတ်း
၄၄၁။ ပူးပေါင်းလုပ်သည် ႁူမ်ႈႁူမ်းၵၼ်ႁဵတ်း
၄၄၂။ အပြန်အလှန်ကူညီသည် ထွႆႈထႅမ်ၵၼ်
၄၄၃။ အမြတ်ရသည် လႆႈၶမ်ႉတွၼ်း
၄၄၄။ အရှုံးပေါ်သည်/ရှုံးသည်၊ ႁၢၼ်လႆႈသုမ်း/သုမ်း
၄၄၅။ ကျန်သည် ၵိုတ်း/ၵျၢၼ်ႇ
၄၄၆။ ပိုသည် လိူဝ်
၄၄၇။ လိုအပ်သည် လူဝ်ႇ
၄၄၈။ လိုချင်သည် ၶႂ်ႈလႆႈ
၄၄၉။ တွက်ချက်သည် တွၵ်ႈ
၄၅၀။ ရေတွက်သည် ၼပ်ႉၵၢၼ်ႇ
၄၅၁။ ပေါင်းသည် လေႃး/ပွင်း/ၶိုင်ႈ
၄၅၂။ နှုတ်သည် ထွၼ်/ၶုၵ်ႈ
၄၅၃။ မြှောက်သည် ၵုၼ်း
၄၅၄။ စားသည် ၵိၼ်

ကုန့်သတ်

၄၅၅။ စစ်ဆေးသည် လိတ်ႈသေး/သပ်းသေး
၄၅၆။ စစ်မှန်သည် လိတ်ႈမၢၼ်ႇ
၃၅၇။ စစ်သည် ရေ/အညစ်အကြေး) လိတ်ႈ/လၢင်း
၄၅၈။ အနယ်ထိုင်သည် ၼွၼ်းႁူၼ်း
၄၅၉။ တံမြက်စီးလှဲသည် ပတ်းယူး
၄၆၀။ ပုံထားသည် ႁွင်ဝႆႉ
၄၆၁။ ကြုံးပစ်သည် ယိဝ်ႈပိုတ်ႈ/ႁွပ်ႇပိုတ်ႈ
၄၆၂။ စကားများ/ရန်ဖြစ်သည် ႁၢမ်းၼမ်ၵၼ်/ယိတ်းၵၼ်
၄၆၃။ ရန်ရှာသည် ပၢၼ်းယိတ်း
၄၆၄။ ဖြန်ဖြေသည် ဧၼ
၄၆၅။ ရဲသည်/ဝံ့သည် ႁတ်း
၄၆၆။ သတ္တိရှိသည် ငၢၼ်
၄၆၇။ ရဲရင့်သည် ႁတ်းႁၢၼ်
၄၆၈။ ကြောက်သည် ႁူဝ်/ငဵဝ်
၄၆၉။ သနားသည် ၵီးလူ/ၵိတ်းလူ/ၵဵတ်းလူ
၄၇၀။ ဂရုစိုက်သည် လွင်းလေး
၄၇၁။ သတိထားသည် ယၢင်ႇ/ဝႆႉသတိ
၄၇၂။ ယုံကြည်သည် ယုမ်ႇယမ်
၄၇၃။ စိတ်ချသည် တမ်းလႂ်/ဝၢင်းလႂ်/ပွႆႇလႂ်
၄၇၄။ မေ့သည်/မေ့လျော့သည် လိမ်း/လူင်လိမ်း
၄၇၅။ အကျင့်ပါသည် ယၢမ်ႈ/ပုၼ်းၵၵျၢင်ႉ
၄၇၆။ ရှားပါးသည် ႁူယၢပ်ႇ/ႁဵၵ်း (ၼမ်ႉ)
၄၇၇။ ပေါများသည် လူင်ႇၼမ်
၄၇၈။ တည်းခိုသည် လိုဝ်ႈ/ထင်
၄၇၉။ ကြံစည်သည်/အကြံထုတ်သည် ၵျၢမ်ႇ/ထုၵ်ႈၵၵျၢမ်ႇ
၄၈၀။ ဂုံးချောသည်/ဂုံးတိုက်သည် ၼုႉၼၢႆ
၄၈၁။ ရှုံးသည် ယွင်ႇ
၄၈၂။ မောသည် ႁူဝ်ႉ
၄၈၃။ အမောပြေသည် ႁူဝ်ႉႁၢႆ

၄၀၄။ အနားယူသည်/အပန်းဖြေသည် လိုဝ်ႈ / လိုဝ်ႈႁိူဝ်ႉ
၄၀၅။ စိတ်ချမ်းသာသည်/ ၸႂ်ၶျၢမ်းသႂ်ႇ / ၸႂ်လီ
စိတ်ကောင်းသည်
၄၀၆။ လွှတ်လိုက်သည် ပွႆႇပၼ် / ပွႆႇပႅတ်ႈ
၄၀၇။ လှည့်သည် ပၼ်ႇ
၄၀၈။ လည်သည်(စက်/ဂျင်) ပၼ်ႇ
၄၀၉။ ကြိတ်သည် ၵိတ်ႇ / ၶိုတ်ႈ
၄၁၀။ ကြိတ်ဝါးသည် ၵဵဝ်ႉ
၄၁၁။ ကျေသည်/ညက်သည် ၵွၼ်ႇ
၄၁၂။ အရည်ပျော်သည် လိူမ်ႈ
၄၁၃။ အရည်ကျိုသည် ၶိုဝ်ႇ
၄၁၄။ အမြှုပ်ထွက်သည် ပူၵ်ႇ / ဢွၵ်ႇပူၵ်ႇ
၄၁၅။ အငွေ့ထွက်သည် ၵွၵ်ႇၵူၼ်း / ဢွၵ်ႇၵွၼ်း
၄၁၆။ နွေးသည် ၵုၼ်ႇ
၄၁၇။ အအေးခံသည် လၢင်ႈဝႃႉ / ၶၢမ်ႇၵတ်းဝႃႉ
၄၁၈။ ယိုသည် ႁူဝ်ႈ
၄၁၉။ ဖိတ်သည်/ဖိတ်စင်သည် ႁေႈ
၅၀၀။ မြည်းကြည့်သည် လိမ်းတူၺ်း
၅၀၁။ မြည်းသည်(အမြည်း) ၵပ်း
၅၀၂။ စပ်သည်(အနာ) သီဝ်ႇ
၅၀၃။ ဝမ်းသွားသည် ၶိုႈႁေႈ / တွင်ႉၵူၢႇ
၅၀၄။ ဝမ်းချုပ်သည် တွင်ႉၵမ်ႉ / တွင်ႉၶျူၵ်ႈ / တွင်ႉဝိၵ်ႉ
၅၀၅။ နှာစေးသည် ပဵၼ်ဝတ်း / ပဵၼ်ၵၢၼ်
၅၀၆။ အနာစိမ်းပေါက်သည် ပဵၼ်ယီ
၅၀၇။ ပြိတ်သည် ၵူမ်ၶွင် / မူမ်ႇၶွင်
၅၀၈။ ဆူးစူးသည် ၶေၢမ်လူၵ်ႉ
၅၀၉။ ဆူးထွင်သည် မူင်ႇၶေၢမ် / ဧၶၶေၢမ်
၅၁၀။ ဖူးယောင်သည်/ယောင်ကိုင်းသည် ၵိူႈ
၅၁၁။ လျော့ကျသည်(အယောင်) ဝဵပ်ႈ

ကန့်သတ်

၅၁၂။ အဆစ်လွဲသည် — ၵီႈၶၼ်ပိူင်ႈ
၅၁၃။ အကျောထုံးသည် — ၵီႈၶၼ်ၶွတ်ႉ
၅၁၄။ ပွန်းပဲ့သည် — လွၵ်ႈ / ႁွၵ်း
၅၁၅။ ပတ်သည်(ရစ်ပတ်) — ပူၵ်ႇ / ၶီၶၼ်း
၅၁၆။ ထုံးကျဉ်သည် — ထုင်ႉ / ၶဵတ်း / သၢၶၼ်ႈ
၅၁၇။ အနာရင်းသည် — ထဵပ်းယဵၶၼ်း
၅၁၈။ ညောင်းသည် — ႁူၶၼ်ႉ
၅၁၉။ နှိပ်သည်(အနှိပ်သည်) — မိဝ်ႉ / ယၶၼ်ႉ
၅၂၀။ နှိပ်သည်/ဖိသည် — တဵၵ်း / ၶဵၵ်း / တဵင်
၅၂၁။ ဖိနပ်ပေါက်သည် — သွၵ်းတိၶၼ်ၵိၶၼ်တိၶၼ်
၅၂၂။ သဲဝဲစားသည် — ၶေႃႈၵိၶၼ်တိၶၼ်
၅၂၃။ ထုံးပေါက်သည် — ထုၶၼ်ၶူပ်းလိၶၼ်ႉ / ထုၶၼ်ၶူပ်း
၅၂၄။ အအေးမိသည် — ၵတ်းၶဝ်ႈလိူၵ်ႇ
၅၂၅။ မိုးမိသည် — ယမ်းၽူၶၼ်
၅၂၆။ မူးဝေသည် — မဝ်း
၅၂၇။ မူးယစ်သည် — မဝ်းမိင်း
၅၂၈။ တောက်သည်(အဆိပ်) — မူိဝ်ႉ
၅၂၉။ လဲကျသည် — လူမ်ႇ / လူမ်ႇတူၵ်း
၅၃၀။ လဲလျောင်းသည် — ၵိင်
၅၃၁။ ဝမ်းလျားမှောက်အိပ်သည် — ၼွၶၼ်းၵူပ်ႉပူပ်ႉ
၅၃၂။ ပက်လက်အိပ်သည် — ၼွၶၼ်းတၢၵ်ႉႁၢႆ
၅၃၃။ ဘေးစောင်းအိပ်သည် — ၼွၶၼ်းသီႈၵိင်း / ၼွၶၼ်းသဵင်ႈၵိင်း
၅၃၄။ အိပ်ငိုက်သည် — ငဝ်ၼွၶၼ်း / သူတ်းၼွၶၼ်း
၅၃၅။ အိပ်ချင်ပြေသည် — တေၼွၶၼ်းလိုၶၼ်ႈ
၅၃၆။ တွားသွားသည် — ၵၢၶၼ်းၶေႃႉ
၅၃၇။ လေးဘက်ထောက်သွားသည် — ၵၢၶၼ်းသီႉတိၶၼ်ၶေႃႉ
၅၃၈။ ဒူးထောက်သည် — ၶူပ်ႇၶဝ်ႉ
၅၃၉။ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်သည် — ၶင်ႈႁွင်ႉယွင်ႉ
၅၄၀။ ခေါက်သည်(အဝတ်အစား) — တူပ်ႇ

ကန့်သတ်

၅၄၁။ ခေါက်သည်(အသံမြည်အောင်) တွႆႇ

၅၄၂။ နံသည် မီၶ်

၅၄၃။ အနံ့ရသည် လႆႈၵႃႈ/လႆႈသၢပ်ႇ

၅၄၄။ နမ်းကြည့်သည် ၶၼူမ်တူၺ်း

၅၄၅။ နမ်းရှုံ့သည် သုတ်ႇ,ၶၼူမ်

၅၄၆။ ပွေ့ချီသည် ၵုမ်ႈႁွပ်ႇ

၅၄၇။ ပွေ့ဖက်သည် ၵွတ်ႇ

၅၄၈။ ပုန်းအောင်းသည် ပႆႈမ်ပ်း/ပႆႈတဵတ်ႇ

၅၄၉။ ဝှက်ထားသည် သူင်ႇ,ဝႆႉ

၅၅၀။ မှီသည် ႁိုတ်း/ၵိူင်

၅၅၁။ လှမ်းသည်(မီအောင်) ယိုၶ်း/ယိုၶ်ႈ

၅၅၂။ မှီသည်(တခုခုမှာ) ၵိူင်

၅၅၃။ မှီခိုသည် ၵိူင်/ဝိုင်ႈ/ၵိူင်ဝိုင်ႈ

၅၅၄။ အားကိုး/ထားသည် ၸိူဝ်ႉယႂ်ႇ/ၸိူင်ႁႂ်ႈ/ၵႃႈႁူဝ်

၅၅၅။ တွန့်သည် ႁူႇ

၅၅၆။ ကျုံ့သည်/ရှုန်းသည် ႁူတ်း

၅၅၇။ ဆွဲဆုတ်သည် လၶ်သိၵ်ႇ

၅၅၈။ စုတ်သည်/ပြဲသည် ယွၵ်း

၅၅၉။ ဖာထေးသည် ၽုင်/ႁုပ်း

၅၆၀။ ကပ်သည် လဝ်း

၅၆၁။ ခွာသည် လွၵ်ႈ/ၵွၵ်း

၅၆၂။ ဖြီသည်(အဆုပ်) ၼေႈ/လဵတ်ႈ

၅၆၃။ ထုံးသည်(ကြိုး) ၶွတ်ႇ

၅၆၄။ တီး/ခေါက် တွႆႇ/ၵႆႇ/လဵတ်း

၅၆၅။ မှုတ်သည်(တူရိယာ) ပဝ်ႇ/တိူင်ႈ

၅၆၆။ ဖျော်ဖြေသည် မူၶ်ႈလိူဝ်

၅၆၇။ ရှာဖွေသည် သွၵ်ႈႁႃ

၅၆၈။ ထည့်သည် သႂ်ႇ

၅၆၉။ လှယ်သည်(ခွက်/တောင်း) လႆႈ

ကန့်သတ်

၅၇၀။ လောင်း/သွန်ထည့်သည်	ထွဂ်ၣ/ထွဂ်ၣသ့ၣ
၅၇၁။ ရေလောင်းသည်	ရှုတ်းခမေ်
၅၇၂။ လောင်းသည်(အလောင်းအစား)	တေါ့ၣ/လွင်း/လါဝ်ၫ
၅၇၃။ သီး/မွှန်းသည်	ဂီခ့်
၅၇၄။ ရေနစ်သည်	ထူမ်ခမေ်/တူဂ်းခမေ်
၅၇၅။ ရေငုပ်သည်	ယမ်ခမေ်
၅၇၆။ စိမ်သည်(ရေ)	ဧလၫ
၅၇၇။ ဆယ်ထုတ်သည်	ထါဝ်းကွဂ်ၣ
၅၇၈။ စုပ်သည်(ပါးစပ်/စက်)	လုပ်ၣ/လုတ်ၣ
၅၇၉။ တုန်သည်	ဿခ်ၣ
၅၈၀။ စိတ်ဆိုး/ဒေါသထွက်သည်	ခ်ၫလါ/လုံလမ်/ကွဂ်ၣဓအါၣးသၣ
၅၈၁။ စိတ်ထက်သန်သည်	လုံဗိုင်း
၅၈၂။ စိတ်လေလွင့်သည်	လုံဝိဝ်
၅၈၃။ စိုးရိမ်/ပူပန်သည်	မံၫလုံ
၅၈၄။ ကျေနပ်သည်	လူး/ချေၣခေါဝ်ၫ
၅၈၅။ ကိုယ်ချင်းစာသည်	သွခ်ၣတူဝ်ပိုခ်ၫတူဝ်ရှဝ်း
၅၈၆။ သည်းခံသည်	ယှိုခ့်
၅၈၇။ လိမ္မာသည်	လဂ်းလီမ်
၅၈၈။ မိုက်သည်	မှိုဂ်ၫ
၅၈၉။ ရိုင်းသည်	လှိုင်း
၅၉၀။ ယဉ်ကျေးသည်	ယီခ်ၣဧငၫ/ယိခ်ၣဧငၫ
၅၉၁။ ယဉ်ပါးသည်	ဧငၫ
၅၉၂။ ချောမွတ်သည်	မှိခ်ၫ
၅၉၃။ ကြမ်းသည်	ဂျူမ်း/လါး
၅၉၄။ ရှုပ်သည်	သုဂ်
၅၉၅။ ရှင်းသည်	လိင်ၫလိင်း/သါင်းလါင်း
၅၉၆။ ညံ့ဖျင်းသည်	မေါ့ဧမ/လှါးမ်ဧမၫ
၅၉၇။ တော်သည်	ခီခ်ၣ
၅၉၈။ တော်စပ်သည်	ပီခ်

၅၉၉။	ခင်းသည် (အခင်း)	သိုဝ်,
၆၀၀။	ခံသည်	ခါမ်,
၆၀၁။	နိုင်သည်	မခဲန်ႈ/ကိုမ်း
၆၀၂။	ထောက်သည် (ကျားကန်သည်)	ဂမ်.
၆၀၃။	ခုသည် (တုံး/ခုံ)	မွခ်
၆၀၄။	သတ်ရိုက်သည်	လိမ်
၆၀၅။	သံရိုက်သည်	တွက်,လီဂ်း
၆၀၆။	နှီးဖြာသည်	လဂ်းတွဂ်,
၆၀၇။	အပြီး/ဆုံးသတ်သည်	ဂွိုတ်း
၆၀၈။	စည်ကားသည်	ဂိုခဲန်းခွခဲန်ႈ
၆၀၉။	ဖုန်ထသည်	ယုခဲ,မုဂ်.ခမ်
၆၁၀။	မှိုက်ထသည်	ကုင်
၆၁၁။	မီးခိုးသည်	ယွ’းဂုခဲန်း
၆၁၂။	မျက်စိထဲအမှိုက်ဝင်သည်	မုခဲန်ႈခဝ်ႈထု
၆၁၃။	မျက်စိကျိန်းသည် (ကျိန်းစပ်)	ထုသိဝ်,
၆၁၄။	မျက်စိကျိန်းသည် (နေရောင်)	ထုဂိခဲန်း
၆၁၅။	ဟောက်သည် (အိပ်ယင်း)	ခွခဲန်းခုခ်
၆၁၆။	အိပ်မက် မက်သည်	ခွခဲန်းယခ်
၆၁၇။	ယောင်ယမ်းစကားပြောသည် (အိပ်ယင်း)	ခွခဲန်းဂုင်/ဝေု,/ခွခဲန်းသာတီႈ
၆၁၈။	မိုးသည် (အမိုး)	မုင်း
၆၁၉။	ထိုးသည် (မင်းတုန်း/ကန့်လန့်)	ခတ်း
၆၂၀။	သံချေးတက်သည်	ချေုဂိခ်
၆၂၁။	ပိုးထိုးသည်	မွတ်ႈ
၆၂၂။	ခြစားသည်	ပူဂ်,လာဝ်ႈ
၆၂၃။	မှိုတက်သည်	သုး
၆၂၄။	ထိုးစိုက်သည်	ပဂ်း
၆၂၅။	ပန်းပန်သည်	ပဂ်းမွဂ်,
၆၂၆။	လက်စွပ် စွပ်သည်	တိုဝ်းရှာင်ႈထွဝ်,

၆၂၇။ သော့ပေးသည် (နာရီ) ပၼ်သေႃး
၆၂၈။ မြည်သည် လင်
၆၂၉။ လောဘကြီးသည် လမ်ႉမၢၵ်ႈ / လေႃးယႃႉယႂ်ႈ
၆၃၀။ မက်မောသည် လမ်ႉမၢၵ်ႈ
၆၃၁။ ကံကောင်းသည် ၵၢမ်ႉလီ
၆၃၂။ ပါးနပ်သည် လၵ်းလဵမ်
၆၃၃။ ပါးချသည် ယၢတ်ႇၵဵမ်ႈ / ပေႃႇၵဵမ်ႈ
၆၃၄။ ဒူးနန့်သည် သၼ်ႉၶႃ
၆၃၅။ လောသည်/အရင်လိုသည် ၶဵတ်ႈ / ႁိပ်ႈၶဵတ်ႈ
၆၃၆။ ခေါင်းမာသည် လၢတ်ႈယၢပ်ႉ
၆၃၇။ ခွကျော်သည် ၶၢမ်ႈ
၆၃၈။ ခြေဆန့်/ဆင်းသည် လဵၼ်းတိၼ်
၆၃၉။ သင်းသည် (တိရစ္ဆာန်) တွၼ်
၆၄၀။ သင်သည် (ဟင်းသီးဟင်းရွက်) လိူၵ်ႈယၵ်း
၆၄၁။ ရွေးသည် (ဆန်/ပဲ စသည်) လိူၵ်ႈ
၆၄၂။ ထွက်သည် (အဖူး အညွန့်) ၵွၵ်ႉ
၆၄၃။ ဖူးငုံသည် တုမ်ႉ
၆၄၄။ ပွင့်သည် (အပွင့်/ပန်း) မွၵ်ႉ
၆၄၅။ ရင့်သည် ႁၵ်ႉ
၆၄၆။ ပေါ်သည် (သီးနှံ) ၺွၵ်ႉ
၆၄၇။ တုန်းသည် (ရာသီလိုက်သီးနှံ) ဝၢႆး
၆၄၈။ ရေလွှမ်းမိုးသည် ၶမ်ႇထူမ်ႈ / ၶမ်ႇလုပ်ႉ
၆၄၉။ ခန်းခြောက်သည် ႁဵင်ႈ
၆၅၀။ သွယ်ယူသည် သိုပ်ႉၵပ်
၆၅၁။ သွယ်ထည့်သည် သိုပ်ႉသႂ်ႉ
၆၅၂။ မြောင်းဖော်သည် လၢင်းႁူင်ႈ
၆၅၃။ ဆည်ပိတ်သည် တိင်ပႃႇ
၆၅၄။ ပက်ထုတ်သည် (ရေ) ႁၢတ်ႉ / ႁၢတ်ႉၵွၵ်ႉ
၆၅၅။ စိမ့်ဝင်သည် လိုမ်းၶဝ်ႈ

၆၅၆။ စိမ့်ထွက်သည် လိုမ်းၵူၵ်ႇ
၆၅၇။ တိုးခဲ့သည် ၶၢၵ်ႈ
၆၅၈။ ပွားသည် ၽေႃႈ
၆၅၉။ ကျဉ်းသည် ၵီပ်ႈ
၆၆၀။ ကျယ်သည် ၵႂၢင်ႈ
၆၆၁။ တိမ်သည် တိုၼ်ႈ
၆၆၂။ နက်သည် လိုၵ်ႉ
၆၆၃။ ရေစီး သန်သည် ၼမ်ႉလႅဝ်ႈ
၆၆၄။ ရေကြီးသည် ၼမ်ႉၼွင်း
၆၆၅။ ဖြိုကျသည် ၵၢၼ်ႉ/ပင်း/ၵူၼ်ႇ
၆၆၆။ မြေပြိုသည် လိၼ်ၵူၼ်ႇ/လိၼ်ယၢတ်ႇ
၆၆၇။ တောင်/ကုန်းတက်သည် ၶိုၼ်ႈလွႆ/ၶိုၼ်ႈၵွင်း
၆၆၈။ နွားကျောင်းသား လဵင်ႉဝူဝ်း
၆၆၉။ ဝက်/ကျက်နာကျသည် ၵႃႇလႃႉမူ/ၵံႇ
၆၇၀။ ကွဲရဲ့သည် သီႈၵေႉ
၆၇၁။ ရှုတ်ချသည် သေႉသွမ်း
၆၇၂။ ရွှဲ့တိုက်သည် ႁိတ်းၶိတ်ႉႁိတ်းပႆႇ
၆၇၃။ ပုတ်ခတ်သည် သီႈၵေႉ
၆၇၄။ မျက်နှာပူသည် ၼႃႈမႆႈ
၆၇၅။ အတင်းပြောသည် ၶႃႉၼူဝ်း
၆၇၆။ ခိုးကြည့်သည် လၵ်ႉတူလိုမ်း
၆၇၇။ နောင်တရသည် ၼိူင်လိူဝ်/ၼိူင်ၶိုၼ်း
၆၇၈။ နားထိုင်း/ပင်းသည် ႁူၼူၵ်ႇ
၆၇၉။ မျက်စိကန်းသည် တႃမွတ်ႇ
၆၈၀။ မျက်စိမှိတ်သည် လပ်းတႃ/လိၵ်းတႃ
၆၈၁။ မျက်တောင်ခတ်သည် ယႅပ်ႉတႃ
၆၈၂။ နှပ်ညှစ်သည် ထင်ႇၶီႈမုၵ်ႈ
၆၈၃။ မုတ်ဆိတ်ရိတ်သည် ထႃမွႆႈၵၢင်း
၆၈၄။ သွားရည်ယိုသည် ၼမ်ႉၵႃႉယွႆႉ/ၼမ်ႉၵၢင်းယွႆႉ

၆၀၅။ ဆွံ့အသည်	ကၢႉ
၆၀၆။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်သည်	မၢၼ်း / တူဝ်လူင်
၆၀၇။ ကလိထိုးသည်	ထိတ်း
၆၀၈။ နပန်းလုံးသည်	ၵၼ်ႉ
၆၀၉။ နှာသည် (လက်ဖြင့်)	ၵႂၵ်း
၆၁၀။ နှာသည် (ဓားဖြင့်)	ပႂၵ်ႇ
၆၁၁။ သွေးသည်	လဝ်ႉ
၆၁၂။ တုံးသည် (ထက်ရာမှ)	ပုၵ်း
၆၁၃။ ချွန်သည်	လိမ် / သိမ်ႈ
၆၁၄။ မီးထွန်းသည်	တႆႈၾႆး
၆၁၅။ မီးညှိသည်/တို့သည်	လပ်းၾႆး
၆၁၆။ လိမ့်သည်	ၵိင်ႈ
၆၁၇။ မြင်ယောင်သည်	ႁၼ်ဝႆႉၼိုင်းထၢႆ / ႁၼ်ထိုင်
၆၁၈။ အသင်သေးသည်	သၢင်းယဵဝ်ႉ / ၵထၢင်ႇလဵၵ်ႉ
၆၁၉။ အထင်ကြီးသည်	ၵထၢင်ႇယႂ်ႇ
၇၀၀။ ငွေစုသည်	ႁွမ်ငိုၼ်း / လူႉငိုၼ်း
၇၀၁။ ချောတာခြိုးခြံသည်	ၵွမ်ၵီႈ
၇၀၂။ နှမြောသည်	သေးလၢႆ / သီးလၢႆ / သူဝ်းလၢႆ
၇၀၃။ ကပ်စေးနည်းသည်	ထီႇ
၇၀၄။ အသုံးကြီးသည်	ထၢႆႇလူင်
၇၀၅။ ရက်စက်သည်	ၵိတ်းလႆႈ
၇၀၆။ စုံလင်သည်	လေးလုင်ႇ
၇၀၇။ ဆုတောင်းသည်	ၵျဝ်ႇယွၼ်း / ယွၼ်းသူႈ / သူးတွင်း
၇၀၈။ ဆုပေးသည်/ကောင်းချီးပေးသည်	ပၼ်ပႂမ်း
၇၀၉။ ဆဲသည်	လၢႇ
၇၁၀။ ထူးခြားသည်	လၢၵ်ႇလၢႈ / ထူးလၢၵ်ႇ
၇၁၁။ ဖြုတ်သည်	ပူတ်း
၇၁၂။ တပ်ဆင်သည်	ႁၢင်ႈ
၇၁၃။ စိပ်သည်	ထီႇ

၇၁၄။ ကျဲသည်	ႁၢင်ႇ
၇၁၅။ ခန့်မှန်း/မှန်းသည်	လၢမ်း
၇၁၆။ ကုန်သည်/ဆုံးသည်	မူတ်း / ၵိင်ႈ / သိင်ႈ
၇၁၇။ လုံ့လဝိရိယရှိသည်	ၵႆႉ
၇၁၈။ ဝါသနာပါသည်	သူင်
၇၁၉။ အကျင့်စာရိတ္တကောင်းသည်	ကၵျၢင့်လီ
၇၂၀။ အကျင့်ပျက်သည်	ကၵျၢင့်လူႉ
၇၂၁။ နွံ/နွံရှာသည်	ၵီႁၢင်ႈ / လီႁၢင်ႈ / ၵီယင်ႈ
၇၂၂။ ကောင်း/မြိန်/အရသာရှိသည်	ဝၢၼ်
၇၂၃။ သင့်မြတ်/တည့်သည်	ထုၵ်ႇ
၇၂၄။ လိုက်သည်/လိုက်ဖက်သည်	ၵၢပ်ႈ / လဵပ်ႈ
၇၂၅။ တည့်/ဖြောင့်	သိုဝ်ႈ
၇၂၆၊ အနိုင်ကျင့်သည်	ပေႉၵိၼ်
၇၂၇။ ဘောင်ပင်ခတ်သည်	ယင်ႇ ယၢပ်ႈ
၇၂၈။ မျှားသည်(ငါး)	မိတ်း
၇၂၉။ ဆတ်ခနဲဆောင့်ဆွဲသည်	ဝၵ်ႉလၼ်
၇၃၀။ ငွဲသည်(ရေ)	ႁိုဝ်ႈ / ႁၢႆႈ
၇၃၁။ လက်ရမ်းပြသည်	ၶေမိုဝ်း
၇၃၂။ နွဲ့သည်	ဝႆ / ၼွၼ်း
၇၃၃။ ဆွေးမြေ့သည်	ယင့်
၇၃၄။ သရော်/ပြောင်လှောင်သည်	ယွၵ်ႇ
၇၃၅။ ချော့မော့သည်	ၶျေႃး / ၵျေႃး / ဝွၼ်း / လဝ်ႇ
၇၃၆။ ပျော်ရွှင်သည်	မူၼ်ႈသိုဝ်း
၇၃၇။ ဒုက္ခရောက်သည်	တုၵ်ႉၶႃႉ
၇၃၈။ ကုသိုလ်ပြုသည်	ႁိတ်းၵူႉသူဝ်ႇ
၇၃၉။ အလှူပေးသည်	ႁိၼ်းလူႇ
၇၄၀။ မွှေးကြိုင်သည်	ႁူမ်
၇၄၁။ ညှော်သည်	လေႃႇ
၇၄၂။ ယင်အုံသည်	မိင်းမူၼ်းတွမ်

၇၄၃။ ယင်မောင်းသည်	ၡျေႃႈမိူင်းမူၼ်း
၇၄၄။ ကြိုးတင်းသည်	ၼိူင်ႈလိူၵ်ႈ
၇၄၅။ ကြိုးလျှော့သည်	ယၢၼ်းလိူၵ်ႈ
၇၄၆။ ဈေးများသည်	ၵႃႈၼမ်/ၵႃႈယႂ်ႇ
၇၄၇။ ဈေးတော်သည်	ၵႃႈထုၵ်ႇ
၇၄၈။ ဈေးတက်သည်	ၶၼ်ၶိုၼ်ႈ
၇၄၉။ ဈေးကျသည်	ၵႃႈလူင်း/ၶၼ်လူင်း/ၵႃႈတူၵ်း
၇၅၀။ ကျသည်/ကျသင့်သည်	မ်ၶၼ်ႈ
၇၅၁။ ပေးချေသည်	ပၼ်/ၶေႇပၼ်
၇၅၂။ ကုန်ကျသည်	သိူင်ႈ
၇၅၃။ ဖြန့်သည်(အထည်အလိပ်)	ၽေ
၇၅၄။ ကျစ်သည်(ကြိုး)	ၽၼ်ႈ
၇၅၅။ ယက်သည်(ယက်လုပ်သည်)	တၢၼ်
၇၅၆။ ညှပ်သည်(ရိုးရိုး)	ၺၢပ်ႈ
၇၅၇။ ညှပ်သည်(ကိုက်/ညှပ်ဖြတ်)	ၵိတ်း/ၵိုၼ်း
၇၅၈။ ရွေ့တိုးသည်	သုတ်ႇပႃႈၼႃႈ
၇၅၉။ နောက်ဆုတ်သည်	ႁူၼ်/သုတ်ႇပႃႈလင်
၇၆၀။ တိုး/ရွှေ့သည်	ၶၢႆႉ/သုတ်ႉ
၇၆၁။ တိုးဝှေ့သည်	ယိုတ်ႉ
၇၆၂။ ရှောင်သည်(ဖယ်/တိမ်းသည်	ဝိူင်ႉ/ၽေႈ
၇၆၃။ ရှောင်ကြဉ်သည်	ဝိူင်ႉၽေႈ
၇၆၄။ လိုက်နာသည်	ႁဵတ်းတွမ်း/တွမ်ႇၵၢၼ်
၇၆၅။ ကျင့်သုံးသည်	ၵျႃႉသိုင်း
၇၆၆။ ဆုံးမသွန်သင်သည်	သင်ႇသွၼ်/သင်ႇသွၼ်သိုင်းမႃႉ
၇၆၇။ မြှောက်ပင့်သည်	ယွင်ႈ
၇၆၈။ ပတ်သက်သည်	ၵပ်းၵၢႆႇ/ယွၼ်ႉလူၺ်ႈ
၇၆၉။ ခင်မင်သည်	မိုတ်ႈၵိုဝ်း
၇၇၀။ ရင်းနှီးသည်	မိုတ်ႈၵိုဝ်း/
၇၇၁။ စေ့စပ်သည်	ၸေႉၸၢပ်ႈ/ၶပ်း

ကန့်သတ်

၇၇၂။	ခိုးပြေးသည်	လၵ်ႉပၢႆႈ
၇၇၃။	အိမ်ထောင်ကျသည်	ပီၼ်ႇႁိူၼ်း / ၼေႃႈၶႄႈႁိူၼ်း
၇၇၄။	ထိမ်းမြားသည်	ႁူပ်ႉႁူႈပီၼ်ႇႁိူၼ်း
၇၇၅။	အကြုပ်ကိုင်သည်	ယိပ်းငိူၼ်ႈ
၇၇၆။	ဘဝင်မြင့်သည်	ႁူဝ်လွႆးၶၢၼ်သုင်
၇၇၇။	ကြွားသည်	ၸၢမ်ႇ / မၢၼ် / သႃႇ
၇၇၈။	ဂုဏ်ယူသည်	ၵဝ်ၵုင်ႇ / ၵဝ်ၵုင်ႇၵဝ်မုၼ်
၇၇၉။	ဂုဏ်ပြုသည်	ယုၵ်ႉယွင်ႈ
၇၈၀။	ချီးကျူး / ချီးမွမ်းသည်	ယွင်ႈ
၇၈၁။	ချီးမြှင့် / မြှောက်သည်	ယုၵ်ႉယွင်ႈ
၇၈၂။	တောက်ပ / တောက်ပြောင်သည်	ႁိူဝ်ႈ
၇၈၃။	အိမ်သစ်တက်ဆည်	ၶိုၼ်ႈႁိူၼ်းမႂ်ႇ
၇၈၄။	နှစ်သစ်ကူးသည်	ၶႃႉလူႉပီမႂ်ႇ
၇၈၅။	အသင့် / အဆင့်သင့်သည်	တၢၼ်ႈ
၇၈၆။	ပျက်ကွက်သည်	လုတ်းႁၢမ်း
၇၈၇။	မြှုပ်နှံသည်	ၽင်
၇၈၈။	စီစဉ်သည်	ၶပ်းၼိုင် / လီႇလၢၼ်ႇ
၇၈၉။	ကျင်းပ / ဆင်နွှဲသည်	ႁဵတ်း / ႁဵတ်းသၢင်ႈ
၇၉၀။	ပြီးစီးသည်	ယဝ့်ႉ / ယဝ့်ႉတူဝ်ႈ
၇၉၁။	ရုတ်သိမ်းသည်(အစည်းဝေး)	ႁုပ်ႈသိမ်း / သိမ်း
၇၉၂။	ရုတ်သိမ်းသည်(စခန်း)	သိမ်း
၇၉၃။	စောင့်ရှောက်သည်	တူလုၵ်းထိုင်
၇၉၄။	ကာကွယ်သည်	ၵႅတ်ႇၼႄ
၇၉၅။	ကာရံသည်	ဂင်ႈ / လွမ်ႉ
၇၉၆။	ကာ / ကွယ်သည်	လပ်ႉ / ၼႄႉ
၇၉၇။	စည်းဝေးသည်	ႁဵတ်းပၢင်ၵုမ်
၇၉၈။	တိုင်ပင် / ဆွေးနွေးသည်	တူင်ႇပၢင်ႇ / ၵုပ်ႇၵူဝ်း
၇၉၉။	ညှိနှိုင်းသည်	ၵိူဝ်ႉၶႅင်း
၈၀၀။	ကြပ်တည်းသည်	ၵိၶ်း / ၵိၶ်းလွႆ

၈၀၁။ တာဝန်ယူသည်	ကဝ်ပုခ်ႈယွခ်ႈ
၈၀၂။ ခေါင်းဆောင်သည်	ကွခ်ရှူဝ် / ခၢမ်ႈရှူဝ်
၈၀၃။ ဦးစားပေးသည်	တူလုံႈထိုင်ကွခ်တၢင်ႈ
၈၀၄။ ဦးတည်သည်	ဝံၢႇရှူဝ်
၈၀၅။ တည်ထောင်သည်	ဧထႇတင်ႈ / ပူဂ်ႈပဂ်ႈ
၈၀၆။ တည်ဆောက်သည်	ပူဂ်ႈဂှ်တ်ႈ
၈၀၇။ ပြန်လည်ထူထောင်သည်	ခိုခ်ႈဧမႈဧတႇတင်ႈပူဂ်ႈပဂ်ႈ
၈၀၈။ အုပ်ချုပ်သည်	ကုဝ်.ပိူင်ႇ / ယွင်ႈငမ်ႈ
၈၀၉။ ညွှန်ကြားသည်	ထိ.ဧခဧ / ထိ.မွဂ်ႇ
၈၁၀။ ညွှန်ပြသည်	ထိ.ဧခဧ
၈၁၁။ ထမ်းဆောင်သည်	ၡၢဝ်ႇထၢမ်ႈ
၈၁၂။ စည်းရုံးသည်	သူခ်ႈတုမ်
၈၁၃။ စည်းလုံးညီညွတ်သည်	ယွမ်.သိင်ပိင်ႈပၢဂ်ႇဂခ်
၈၁၄။ သဘောတူသည်	ယွမ်. / လံႈလို
၈၁၅။ ကန့်ကွက်သည်	သၢခ်ခတ်ႈ
၈၁၆။ ဖီဆန်/ဆန့်ကျင်သည်	သၢခ်ခတ်ႈ
၈၁၇။ ဆန္ဒမဲပေးသည်	ပခ်ဧမႈ
၈၁၈။ မဲနှိုက်သည်	ထူဂ်ႈဧမႈ
၈၁၉။ ဆက်သွယ်သည်	ဂဝ်ႈသိုဝ်ႇ
၈၂၀။ စုံစမ်းသည်	ထွဝ်ႇ / သွဝ်ႇ
၈၂၁။ ထောက်လှမ်းသည်	ထွဝ်ႇ / သွဝ်ႇ
၈၂၂။ သတင်းပို့သည်	သူင်ႇခၢဝ်ႇ
၈၂၃။ သတင်းပေးသည်	ပခ်ခၢဝ်ႇ
၈၂၄။ အောင်မြင်သည်	ကွင်ႇမျၢင်ႇ
၈၂၅။ ရပ်စဲ/ဆိုင်းသည်	ဂိုတ်ႈ / ဂိုတ်ႈပေႃႈ
၈၂၆။ သိမ်းဆည်းထားသည်	သိမ်ႈဝံ.
၈၂၇။ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသည်	သိူဂ်ႈသၢမ်ႇ
၈၂၈။ စမ်းသပ်သည်	ထၢမ်ႈ
၈၂၉။ အသံဖမ်းသည်	တိ.သိင်

ကန့်သတ်

၁၃၀။ အသံလွှင့်သည် ပွံၤသိင်
၁၃၁။ မျှော်လင့်သည် မုင်ၢ်မွင်း
၁၃၂။ ရည်ရွယ်သည် က်ခ်းကၢခ်း
၁၃၃။ တိုးတက်သည် ခိုခ်ၢ်ယုၤ/တူဝ်းတွခ်း
၁၃၄။ ဆုတ်ယုတ်သည် ယူဝ်ၢ်ယွမ်း
၁၃၅။ ဖွံ့ဖြိုးသည် ခုတ်းယဂ်ၢ်/ကူဝ်ၢ်ကူင်းခိုခ်ၢ်ယုၤ
၁၃၆။ ကြီးပွားသည် မၢဂ်ၢ်မိးလိပ်ခ်
၁၃၇။ ထွန်းကားသည် ဧယဝၢ်တူခ်း
၁၃၈။ စိုးမိုးသည် ကူမ်ၤငမ်း
၁၃၉။ လေ့လာသည် လွပ်ၤခူခ်/လေ.လၢၤ
၁၄၀။ ယူဆသည် ထၢင်ၤ
၁၄၁။ စီစစ်သည် ထတ်းသၢင်
၁၄၂။ ပညာပေးသည် ပခ်ပိုင်ၤရၢၤ
၁၄၃။ ကိုးကွယ်သည် ဂူဝ်းဂွံၤ
၁၄၄။ အတုယူသည် ယူိင်ၢ်
၁၄၅။ လဲလှယ်သည် လဲဂ်ၢ်လၢံၢ်/ဂံၢ်
၁၄၆။ နှီးနှောဖလှယ်သည် ကံခ်းကွခ်းဂခ်
၁၄၇။ ချိန်း ိုသည် ခိခ်း/ခဲခ်း
၁၄၈။ ပြိုင်/ယှဉ်ပြိုင်သည် ဧခ.
၁၄၉။ သန့်ရှင်းသည် လိခ်ၢ်လၢင်ၤ
၁၅၀။ ညစ်ပတ်သည် ဝူလိၤ
၁၅၁။ ရှင်းလင်းသည် သၢင်းလၢင်း
၁၅၂။ ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်သည် ပွံၤဂူခ်းတၢင်တူဝ်
၁၅၃။ သူလျှိုလွှတ်သည် ပွံၤဂူခ်းသွပ်ၤခၢဝ်ၤ
၁၅၄။ ရပ်ဖျက်သည် ယၢမ်းရှၢင်ၢ်
၁၅၅။ ခြေရာခံသည် ခ်ၢ်ဂွံးတိခ်
၁၅၆။ တွေ့ဆုံတိုက်ပွဲဖြစ်သည် ဂူပ်.ထူပ်းပိခ်ပွံးတိုဂ်း
၁၅၇။ ခုခံသည် ခူ.ခၢမ်ၤ
၁၅၈။ နယ်မြေရှင်းလင်းသည် သၢင်းလၢင်းဧခၤလိခ်

ကန့်သတ်

၁၅၉။ ကစဉ့်ကလျားပြေးသည် ပႆႈၵလိၼ်ႇ,ၵလေး
၁၆၀။ ရှတ်တရက်ဝင်တိုက်သည် ၵိူင်ႇၵၢင်ႇၶဝ်ႈတိုၵ်ႈ
၁၆၁။ ကိုယ်/လက်လွတ်ထွက်ပြေးသည် ၵွၵ်ႇ,ပႆႈတူဝ်လႆ
၁၆၂။ ပစ်သည်(လက်ဖြင့်ကောက်ပစ်) သိူင်း/ထိမ်ႈ/ပိုတ်ႉ
၁၆၃။ ပစ်သည်(ဒူးလေး/သေနတ်) ယိုဝ်း/ပိုတ်း
၁၆၄။ ချိန်သည်(သေနတ်) ယိူင်း
၁၆၅။ လက်တည့်/ဖြောင့်သည် မိုဝ်ႉမ်ႇၶၼ်ႈ
၁၆၆။ လက်တည့်စမ်းသည် လၢမ်းမိုဝ်းမ်ႇၶၼ်ႈ
၁၆၇။ အပေါ်ကျသည်(ပစ်မှတ်၏) တူၵ်းပႂ်ႈၶိူဝ်
၁၆၈။ အောက်ကျ/ရောက်သည် တူၵ်းတိုႈ
၁၆၉။ ဗယ်ဘက်များသည် ယၵ်ႉ,သႆႉ
၁၇၀။ ညာဘက်များသည် ယၵ်ႉ,ၶႂ်
၁၇၁။ ပစ်ချသည် ယိုဝ်းတူၵ်း
၁၇၂။ ပစ်လွှတ်/တင်သည် ယိုဝ်းၶိုၼ်ႈ
၁၇၃။ ပစ်ခွဲသည် ယိုဝ်းလိၼ်
၁၇၄။ ပစ်ချိုးသည် ယိုဝ်းႁၢၵ်း
၁၇၅။ ပြောင်းရွှေ့သည် ၶႆႉ
၁၇၆။ ထိခိုက်သည် တိူဝ်ႉ
၁၇၇။ ဒဏ်ရာရသည် မၢတ်ႇ
၁၇၈။ ချောင်းမြောင်းသည် လွမ်/ၽိူင်း
၁၇၉။ ချောင်းပစ်သည် လွမ်ယိုဝ်း
၁၈၀။ ရှပ်ထိသည် တိူဝ်ႉသိတ်ႈ
၁၈၁။ ထုတ်ချင်းပေါက်သည် ပွင်ႇ,ပိၼ်
၁၈၂။ ခြုံခိုတိုက်သည် မူၵ်းယုမ်းတိုၵ်ႉ
၁၈၃။ ဝိုင်းပစ်သည် ၵွၶၢင်ၵၶၢင်ယိုဝ်း
၁၈၄။ ဝိုင်းရံထားသည် လွမ်ႉႁူပ်ႈဝႆႉ/ဝတ်ႉဝႆႉ
၁၈၅။ မိုင်းထောင်သည် ႁၢင်ႈမၢၵ်ႇ,မိင်း
၁၈၆။ ထြောင့်ထောင်သည် ႁၢင်ႈယၢၵ်ႈ
၁၈၇။ တောခိုသည် ၶဝ်ႈထူၼ်ႇ

ဘန့်သတ်

၈၈၈။ အညှံ့ခံသည်	ခငွမ်း/ခၢမ်,လၢမ်.
၈၈၉။ လက်နက်ချသည်	ဝၢင်းခိုင်ႈ/ချူးလၢဂ်ႈခၢဂ်ႈ
၈၉၀။ အလင်းဝင်သည်	ခဝ်ႈလ်င်း
၈၉၁။ အသက်စွန့်သည်	လုခ်န့်ကသၢဂ်ႈ
၈၉၂။ လှုပ်ရှားသည်	တူင့်ခနိုင်
၈၉၃။ စစ်ဆင်ရေးထွက်သည်	ကွဂ်,ၡၢင်ႈခရေႈသိုဂ်း/ကွဂ်,ခရေႈသိုဂ်း
၈၉၄။ လုံခြုံသည်	ရှူမ်,လူမ်ႈ
၈၉၅။ နှုတ်လုံသည်	ထိမ်,သူပ်း
၈၉၆။ သတင်းထူးသည်	ခၢဝ်;ငၢဝ်းလၢဂ်,လ်ၢး
၈၉၇။ သတိနှင့်နေသည်	ယူ,ယူ,ယၢင့်ယၢင့်/ဝံ.သတိ.သေယူ,
၈၉၈။ သောင်းကျန်းသည်	သုဂ်.ယင်ႈ
၈၉၉။ သတင်းယူသည်	ကဝ်ခၢဝ်,
၉၀၀။ ပုန်ကန်သည်	လုဂ်.ယိုခ်န့်
၉၀၁။ တော်လှန်သည်	လုဂ်.ယိုခ်န့်
၉၀၂။ သိမ်းဆည်းရမိသည်	သိမ်းလ်ႈ
၉၀၃။ ဖမ်းဆီးရမိသည်	တိ.လွပ်းလ်ႈ
၉၀၄။ နယ်ချဲ့သည်	ခၢဂ်ႈမိူင်း
၉၀၅။ တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းသည်	တိုဂ်းထေးကီးတမ်
၉၀၆။ တိုက်ခိုက်တွန်းလှန်သည်	တိုဂ်းတော်းကီးတမ်
၉၀၇။ ကလဲ့စားချေသည်	ခိုခ်န်းတူပ်,/ခိုခ်န်းတ်ခ်န်း/တွဂ်,သူလ်ု
၉၀၈။ မောင်းတင်သည်	ထၢင်,ခ်ခ်န်/တၢင်,မွင်း
၉၀၉။ မောင်းဖြုတ်သည်	လၢခ်န်,ခ်ခ်န်
၉၁၀။ သေနတ်ထွက်သည်	ဂွင်ႈလၢခ်န်,လုတ်ႈ
၉၁၁။ ငြိမ်းချမ်း/အေးချမ်းသည်	ဂတ်းယ်ခ်န်/င်မ်းယ်ခ်န်
၉၁၂။ အမိန့်ပေးသည်	ပခ်န်ကမိင့်
၉၁၃။ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသည်	ဂ်တ်းလ,ချုဂ်ႈ
၉၁၄။ အရေးယူသည်	ကဝ်ကယေး
၉၁၅။ စီမံခန့်ခွဲသည်	လီ,မၢခ်န်,လ်ဂ်,ဗယ
၉၁၆။ ဆုံးဖြတ်သည်	တ်ဝ်းထတ်း

ကန့်သတ်

၄၁၇။ အတည်ပြုသည်	မဂ်းမခ်ႈ
၄၁၈။ ရာထူးတိုး/တက်သည်	ယၢႇထူးခိုခ်ႈ
၄၁၉။ ရာထူးချသည်	ချူးယၢႇထူး
၄၂၀။ ထုတ်ပယ်ပစ်သည်	ထုဂ်ႈပိ်တ်ႈ
၄၂၁။ ပေါင်းစည်းသည်	ပွင်း
၄၂၂။ မှတ်ပုံတင်သည်	တၢင်ႇယိုခ်/မၢတ်ႈပုင်ႇတိခ်ႇ
၄၂၃။ သွေးခွဲသည်	ဧဃလိုတ်ႈ
၄၂၄။ ဆန္ဒပြသည်	ဧခဧဂၢင်လို
၄၂၅။ စုဆောင်းသည်	လူ.ရွမ်
၄၂၆။ ထိန်းသိမ်းသည်	ထိင်းသိမ်း
၄၂၇။ အရင်းတည်သည်	ဧတႇကလၢင်း
၄၂၈။ ခေါင်းပုံဖြတ်သည်	ဂိခ်လိဂ်းဂိခ်ရွခ်
၄၂၉။ အမြတ်ကြီးစားသည်	ဂိခ်ခမ်.မျၢတ်ႈလူင်
၄၃၀။ လက်ဝါးကြီးအုပ်သည်	ကဝ်ယၢႇမိုဝ်းလူင်ရွမ်ႇငမ်းဝံ.
၄၃၁။ ပြောင်းလဲသည်	လဵဂ်ႈလၢႈ
၄၃၂။ သာယာဝပြောသည်	သၢႇယၢႇလိူင်ႇထူခ်ႈ
၄၃၃။ ချိဘက်သည်	ယၢင်ႈခိုခ်ႈ
၄၃၄။ ပရိယာယ်သုံးသည်	သူင်းပရိ.ဧယႇ
၄၃၅။ သွယ်ဝိုက်သည်	ဂွ်တ်းယၢတ်ႈ
၄၃၆။ ကြွေးကြော်သည်	ရွင့်ပၢဝ်ႇ
၄၃၇။ ဖွဲ့စည်းသည်	ယုင်ယွတ်ႈ/ယုင်ယွံ.
၄၃၈။ အခြေခံသည်	ခၢမ်ႇငဝ်ႈ
၄၃၉။ အဓိကကျသည်/ဖြစ်သည်	ပိခ်ပိုင်လူင်မခ်း
၄၄၀။ သပိတ်မှောက်သည်	ခွမ်ႈသပိတ်ႈ
၄၄၁။ ကမ်းလှမ်းသည်	ယိုခ်ႈ
၄၄၂။ ဖြေရှင်းသည်	ဧယျႇသၢင်း
၄၄၃။ အကြံတောင်းသည်	ယွခ်းကဂျၢမ်ႇ
၄၄၄။ ချယ်လှယ်သည်	ဧပ.ဂိခ်
၄၄၅။ ထုတ်ပြန်သည်	ထုဂ်ႈကွဂ်ႇ

ကန့်သတ်

၉၄၆။ ကျေညာသည်	ပိုခ်ယၢ၀်,
၉၄၇။ ဒွန်တွဲသည်	ယၢ့ဂခ်/လ၀်းထွမ်းဂခ်
၉၄၈။ လွန်ဆွဲသည်	လခ်လိုဂ်း
၉၄၉။ အမြင်ကျယ်သည်	ၡခ်ၡၢင်း
၉၅၀။ သဘောထားကြီးသည်	လိုလီ/လိုယ့်,လိုယၢ၀်း
၉၅၁။ လုပ်ကြံသည်	လွမ်က၀်တၢ်
၉၅၂။ မြင့်မြတ်သည်	မျၢတ်း
၉၅၃။ သိမ်မွေ့သည်	ကူခ်းကွခ်,
၉၅၄ တည်တံ့ခိုင်မြဲသည်	ခိုင်,မခ်းခဲခ်းဂိုမ်း
၉၅၅။ အဓွန့်ရှည်သည်	ယိုခ်းယၢ၀်း/ယၢ၀်းယိုခ်း
၉၅၆။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသည်	ဂိတ်းဂၢခ်လိင့်တွင့်
၉၅၇။ မှီတင်းနေထိုင်သည်	ယူ,သ၀်းဂိခ်ထင်
၉၅၈။ ထက်မြက်မှန်ကန်သည်	မၢခ်,မိခ်းယၢ်တွခ်း
၉၅၉။ မြင့်တင်သည်	ယုဂ်.ယွင်းတၢင်,သုင်
၉၆၀။ ဘာသာပြန်ဆိုသည်	ပိခ်,ယၢ့,သၢ့,
၉၆၁။ စကားပြန်သည်	ပိခ်,ဂၢမ်း
၉၆၂။ ယူဆောင်သည်	က၀်မၢ့း/က၀်
၉၆၃။ ပေးအပ်သည်	ကၢ၀်းပခ်
၉၆၄။ အကောင်အထည်ဖော်သည်	ယေၢ့,ခမ်.ယေ,တူ၀်
၉၆၅။ တားမြစ်သည်	ဧၡ.သီး
၉၆၆။ လောင်းကစားသည်	တေၢ့,လွင်း
၉၆၇။ ထောင်ချသည်	က၀်သုံ,ထွင်,
၉၆၈။ တရားစီရင်သည်	ထတ်းသိခ်
၉၆၉။ သက်သေခံသည်	ဂိတ်းသၢဂ်,သေ,
၉၇၀။ ထောင်ကျသည်	တူဂ်းထွင်,
၉၇၁။ ထင်ရှား/ပေါ်လွင်သည်	ထၢင်,သၢ့း
၉၇၂။ ကျော်ကြား/စောသည်	ရှူင်/ရှူင်ရှၢင်း
၉၇၃။ ထက်သည်	ယၢ်
၉၇၄။ ထူးချွန်သည်	ဂတ်.ခ်ခ်,

ကန္တသတ်

၉၇၅။ ပြဋ္ဌာန်းသည်	မဂ်းမခ်ႈ/ပဂ်းမခ်ႈ
၉၇၆။ ပြုစုပျိုးထောင်သည်	လုမ်းလ|း
၉၇၇။ ဂယက်ရိုက်သည်	ယွခ်ႈ
၉၇၈။ စွပ်စွဲသည်	ဧခဲး
၉၇၉။ လှမ်းသည်(ခြေလှမ်း)	ယၢင်ႈ
၉၈၀။ သီကုံးသည်	သွံ.
၉၈၁။ အမြင်ကပ်သည်	ခၢခ့်ၡခ်
၉၈၂။ ပျစ်သည်(အရည်)	တင်
၉၈၃။ ကျဲသည်(အရည်)	ခမ်.ပလၢဝ်ႈ
၉၈၄။ ခဲသည်	ဂၢမ်ႈ
၉၈၅။ ထားသည်	ဝံ.
၉၈၆။ ချိုင့်သည်	လွဂ်း
၉၈၇။ ဖောင်းသည်	ဂ့ႈ/တိုင်,
၉၈၈။ ပွသည်	ဂီႈ/ဃုပ်./ပွင်း
၉၈၉။ ကျစ်လျစ်သည်	မခ်ႈဂီခ်,
၉၉၀။ ပျော့အိသည်	ကူခ်ႈ/ပို့
၉၉၁။ လွင့်ပါသည်	ဝိဝ်
၉၉၂။ ပုတ်သည်(လက်ဖြင့်)	တူပ်း/တွံ,
၉၉၃။ ဝိုင်းစက်သည်	မူခ်း
၉၉၄။ ပြားသည်	ဃ်ဝ်.
၉၉၅။ လုံးသည်	လွမ်ႈ
၉၉၆။ ထွင်းသည်	ခ်ဂ်း
၉၉၇။ လွမ်းဆွတ်သည်	ထ့ထိုင်
၉၉၈။ အစက်ကျသည်	ယွတ်,တူဂ်း
၉၉၉။ စစ်သည် (အရေစစ်သည်)	ဃိမ်း
၁၀၀၀။ ဖြတ်သည်	လတ်း/တ်ဝ်း
၁၀၀၁။ လျှောင်ထားသည်	ခင်ဝံ.
၁၀၀၂။ သိပ်သည်(ထိုးသိပ်)	ဘတ်./ယ်တ်ႈ
၁၀၀၃။ ဖိသိပ်သည်	တ်ဂ်း/ခ်ဂ်း

ကန္တသတ်

၁၀၀၄။ သိပ်သည် (ကလေး)	ှာမ်,
၁၀၀၅။ ဆောင်အညီအညီ	ာခဲန်ႈ/ယိုခ်ႉ
၁၀၀၆။ လုံသည်(အဖုံး/အမိုးအကာ)	လူမ်ႈ
၁၀၀၇။ ဆို့သည်	ကိုတ်း/ကူတ်း
၁၀၀၈။ နှိုက်သည်	လူင်း
၁၀၀၉။ ဝန်ခံသည်	ယိခ်/ယိုခ်
၁၀၁၀။ လှူသည်	ကိုင်ႈ/ကိုဂ်,
၁၀၁၁။ လှူလိမ့်သည်	ကိုင်ႈ
၁၀၁၂။ စေးကပ်သည်	ယၢင်
၁၀၁၃။ ဖွဲ့သည် (မြေကြီး)	ထူမ်
၁၀၁၄။ သိက္ခာချသည်	ချူးသိဂ်ႈခါ,
၁၀၁၅။ သိက္ခာကျသည်	သရေ,လူ./သရေ,တူၵ်း
၁၀၁၆။ နှိပ်စပ်သည်	လွတ်,
၁၀၁၇။ နောင်ကြဉ်သည်	လၢပ်,
၁၀၁၈။ ခုန်ပေါက်သည်	ၵျဂ်ႈဝ်ခ်
၁၀၁၉။ ဒက်တပ်/အလျော်တောင်းသည်	မ်ုင်

<u>သဒ္ဒါဝါစက</u>

(က)၊ နာမ်စားပုဒ်များ

၁။ ကျွန်နော်/ကျွန်တော်/ကျွန်ုပ်	ခါႈ/ဂဝ်ခါႈ/ခါႈၵှဝ်း
၂။ ကျွန်တော်တို့/ကျွန်ုပ်တို့	ၵှဝ်းခါႈ
၃။ ခင်ဗျား/သင်	လဝ်ႈဂဝ်/သူ/မ်ုင်း
၄။ ခင်ဗျားတို့/သင်တို့	သူ/သူလဝ်ႈ
၅။ သူ/သူမ	မခ်း/မခ်းခေါင်း

၆။ သူတို့	ခဝ်
၇။ ကိုယ်တိုင်	တူဝ် / ဂူဝ်,တာ်င်,/တူဝ်ဂူဝ်,တာ်င်,
၈။ ၎င်းတို့/ယင်းတို့	ခဝ်လိုဝ်းခခေ့်
၉။ ဤ/ဤဟာ/ဒီဟာ	ခေ့. / ကခေ်ခေ့.
၁၀။ ထို/ထိုဟာ/၎င်းဟာ	ခခေ့် / ပုခေ့် / ကခေ်ခခေ့် / ကခေ်ပုခေ့်
၁၁။ ဘယ်က	လုဂ်.လို် / လုဂ်.ဂၞ့တီ့လို်
၁၂။ ဘယ်ကို	ဂၞ့လို် / ဂၞ့တီ့လို်
၁၃။ ဘယ်မှာ	ဂၞ့လို် / ဂၞ့တီ့လို်
၁၄။ ဘယ်သူ	ဃို် / ဃူ့လို် / ဂေ.လို်
၁၅။ ဘယ်လောက်မျှ	ဂၞ့ရှိုဝ်
၁၆။ ဘယ်ဟာ	ကခေ်လို်
၁၇။ ကျွန်တော်၏	ဂဝ်ခၞ့ / ၡင်းဂဝ်ခၞ့ / ခွင်ဂဝ်ခၞ့
၁၈။ ကျွန်တော်တို့၏	ၡဝ်းခၞ့ / ၡင်းၡဝ်းခၞ့ / ခွင်ၡဝ်းခၞ့
၁၉။ သင်၏/ခင်ဗျား၏	ထဝ့်ဂဝ်,
၂၀။ သင်တို့၏/ခင်ဗျားတို့၏	သူထဝ့်
၂၁။ သူ၏/သူ	မခေ်း
၂၂။ သူတို့၏	ခဝ်
၂၃။ ဘယ်တော့	မှိုဝ့်လို်
၂၄။ ဘယ်တုန်းက	မှိုဝ့်လို်
၂၅။ ဘယ်လို/မည်ကဲ့သို့	လိုင့်ရှိုင်

(ခ) ဝိဘတ်ပုဒ်ဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

၁။ ၌၊ မှာ၊ တွင်၊ ဝယ်	ဂၞ့ / တီ့ / ဂၞ့တီ့
၂။ အပေါ်မှာ	တီ့ခှိုဝ်
၃။ အထက်မှာ	ပၞ့ခှိုဝ်
၄။ အထဲမှာ	တီ့ခေ့်း
၅။ အတွင်းမှာ	တီ့ခေ့်း
၆။ အောက်မှာ	တီ့တို့်

၇။ ကြားမှာ — တီႈဝူင်ႈၵၢင်
၈။ အလယ်မှာ — တီႈၵၢင်
၉။ ရှေ့မှာ — ပၢႆႈၼႃႈ / တၢင်းၼႃႈ
၁၀။ နောက်မှာ — ပၢႆႈလင် / ထၢင်းလင်
၁၁။ အပြင်မှာ — တီႈၼွၵ်ႈ
၁၂။ အနီးမှာ — တီႈႁိမ်း
၁၃။ အနားမှာ — တီႈႁိမ်း
၁၄။ ဟိုမှာ — တီႈပုၼ်ႉ / တီႈၼၼ်ႈ / တီႈၼၼ်ႉ
၁၅။ ဒီမှာ — တီႈၼႆႉ / တီႈၼႆႈ
၁၆။ ဗယ်ဘက်မှာ — တီႈၽၢႆႇသၢႆႉ
၁၇။ ညာဘက်မှာ — တီႈၽၢႆႇၶႂႃ
၁၈။ အနားတဝိုက်မှာ/အနီးတဝိုက်မှာ — တီႈႁိမ်းႁူမ်း
၁၉။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ — တီႈႁိမ်းႁူမ်း
၂၀။ ချောင်မှာ — တီႈလွၵ်ႉ
၂၁။ အစွန်မှာ — တီႈသုတ်း / တီႈမိၼ်ႇ
၂၂။ အစွန်းမှာ — တီႈသုတ်း / တီႈမိၼ်ႇ
၂၃။ အရင်းမှာ — တီႈငဝ်ႈ
၂၄။ အဖျားမှာ — တီႈပၢႆ
၂၅။ ခြေရင်းမှာ — တီႈႁိမ်းတိၼ် / တၢင်းတိၼ် / ႁၢင်ပၢႆတိၼ်
၂၆။ ခေါင်းရင်းမှာ — တီႈတၢင်းႁူဝ်
၂၇။ ထောင့်မှာ — တီႈလိင်ႇ
၂၈။ တလျှောက်မှာ — လူဝ်ႈ / လွမ်း / တင်း

(ဂ) သမ္ဗန္ဓများ

၁။ နှင့် — ဧလႈ / တင်း
၂။ လည်း — ၵေႃႈ
၃။ သို့မဟုတ် — ၵမ်ႇၼၼ်
၄။ သို့သော်/သို့သော်လည်း — ၵွႆးၵေႃႈ / ၵွႆးၵေႃႈၵေႃႈ / ၵူၺ်းၵေႃႈ

၅။ သော်လည်း	မသထ့ဧဂ့ၭ
၆။ ဖြစ်စေ/ဖြစ်ဖြစ်	ဧလၭသင်/ဧဂၭယဝ့်/ဧဂၭယ့ၫ
၇။ သော်လည်းပေါင်း	ဧလၭသင်/ဧဂၭယဝ့်/ဧဂၭယ့ၫ
၈။ သာမက	သေကမ်ၫဂၩ/ကမ်ၫဂၩ
၉။ ဤမျှနှင့်	ဘ္ဂမ်ဂၭ
၁၀။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်	ဘ္ဂဝ်ၭသင်ဧလၭဝၭခံ/ပိခ်သင်ဧလၭဝၭခံ
၁၁။ မှတပါး	ပျၢင်ၫသေ
၁၂။ နှင့်အတူ/နှင့်အတွ	ကိဂ်ၫပၩ/ကိဂ်ၫတၢင်ၩ/ကိဂ်ၫပၩတၢင်ၩ
၁၃။ ထက်သာ၍	ခ်ၩသေ/လိုဝ်သေ/တ္ဂခ်ၩသေ
၁၄။ ထို့ကြောင့်	တ္ဂင်ၫဝၭ/ဂ္ဂဝ်ၭခံ/ပိုဝ်ၭခံ/ဂ္ဂဝ်ၭပိုဝ်ၭခံ
၁၅။ ထို့နည်းတူ/ထို့နည်းတူစွာ	မိုခ်လိုင့်ခင်ၫခံခင်ၫဂဝ်
၁၆။ သောကြောင့်/ကြောင့်	ဂ္ဂဝ်ၭ/ပိုဝ်ၭ/ဂ္ဂဝ်ၭပိုဝ်ၭ
၁၇။ ကထည်းက	လိမ်/လိမ်မိုဝ်ၭ
၁၈။ ဤသို့ဆိုသော်/ဒီလိုဆိုယင်	ပေၩဝၭခံ/ပေၩဝၭလိုင့်ခံ
၁၉။ ထိုသို့ဆိုသော်/အဲလိုဆိုယင်	ပေၩဝၭခခင်/ပေၩဝၭလိုင့်ခခင်
၂၀။ အကယ်၍	သင်ဝၭ/သင်လိုဝ့်ဝၭ

(ဃ) နာမဝိသေသန

၁။ ကောင်းသော	ကခ်လိ
၂။ ဆိုးသော	ကခ်ရှ်ၢ/ကခ်လ့
၃။ ညံ့သော	ကခ်လှၢမ်
၄။ လိမ္မာသော	ကခ်လဂ်ၩလိမ်
၅။ လှပသော	ကခ်ရှၢင်ၭလိ
၆။ ရုပ်ချောသော	ကခ်ရှၢင်ၭလိ
၇။ ရုပ်ဆိုးသော	ကခ်ရှၢင်ၭလ့
၈။ ပျင်းရိသော	ကခ်ခၢခ့်/ကခ်ခၢခ့်ကိုခ်
၉။ ဝီရိယရှိသော	ကခ်မိၩလို့ခတ်ၩလို့/ကခ်မိၩမိၩယၢ
၁၀။ ရဲရင့်သော	ကခ်ရှတ်ၩရှၢခ်

၁၁။ သူရဲဘောနည်းသော	ကခဲ်ခိႈယၢခဲ်ႈ
၁၂။ ကြောက်သော	ကခဲ်ဂူဝ်
၁၃။ ပေါ့သော	ကခဲ်မဝ်
၁၄။ လေးသော	ကခဲ်ခဂ်ေး
၁၅။ ရိုးသားသော	ကခဲ့ယူဝ်း / ကခဲ်သိုဝ်ႈယူဝ်း
၁၆။ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော	ကခဲ်လိုဂူတ်.
၁၇။ ချစ်စရာကောင်းသော	ကခဲ်လီရှဂ်.
၁၈။ မုန်းစရာကောင်းသော	ကခဲ်လီလင်း
၁၉။ တိုးတက်သော	ကခဲ်ခိုခဲ်ႈယှ်,
၂၀။ ဆုတ်ယုတ်သော	ကခဲ်ယူပ်ႈယွမ်း
၂၁။ သစ်သော	ကခဲ်မှ်,
၂၂။ ဟောင်းသော	ကခဲ်ဂဝ်,
၂၃။ ကြီးသော	ကခဲ်ယှ်,
၂၄။ ငယ်သော	ကခဲ်လဲဂ်. / ကခဲ်ခွိ. / ကခဲ်ကွခဲ်,
၂၅။ တိမ်သော	ကခဲ်တိုခဲ်ႈ
၂၆။ နက်သော	ကခဲ်လိုဂ်.
၂၇။ ယဉ်ကျေးသော	ကခဲ်ယဲခဲ်,ငငႈ
၂၈။ ရိုင်းစိုင်းသော	ကခဲ်လိုင်းလိုင်း
၂၉။ ထူသော	ကခဲ်ခ‌ေ
၃၀။ ပါးသော	ကခဲ်မၢင်
၃၁။ ဝသော	ကခဲ်ပီး
၃၂။ ပိန်သော	ကခဲ်ယွမ်
၃၃။ စိုသော	ကခဲ်ယမ်း
၃၄။ ခြောက်သော	ကခဲ်ရှင်ႈ
၃၅။ ဆင်းရဲသော	ကခဲ်ယၢခဲ်
၃၆။ ချမ်းသာသော	ကခဲ်မီး / ကခဲ်မၢဂ်ႈမီး
၃၇။ မှားသော	ကခဲ်ယိတ်း
၃၈။ မှန်သော	ကခဲ်မ်ခဲ်ႈ / ကခဲ်မၢခဲ်.
၃၉။ ပူသော	ကခဲ်မံႈ / ကခဲ်လိုတ်.

၄၀။ အေးသော	ကခၚ်ဂတ်း/ကခၚ်လါၚ်ႏ
၄၁။ မာသော	ကခၚ်ဂီခၚ်,/ကခၚ်ခၚ်
၄၂။ ပျော့သော	ကခၚ်ကူခၚ်ႏ/ကခၚ်ပိုဝ့်
၄၃။ သေချာသော	ကခၚ်သေ,ချု,/ကခၚ်လဝ်.လွၚ်း
၄၄။ ထူးခြားသော	ကခၚ်ထူးလါဂ်,/ကခၚ်လါဂ်,လံါး
၄၅။ ခက်သော	ကခၚ်ယါဝ်,
၄၆။ လွယ်ကူသော	ကခၚ်ငံါႏ/ကခၚ်ငံါႏငၚ်မ်ႏ
၄၇။ ပင်ပန်းသော	ကခၚ်ခါခၚ်လို/ကခၚ်ယါဝ်,
၄၈။ ရှားပါးသော	ကခၚ်ရှုယါဝ်,/ကခၚ်ရှဂ်း
၄၉။ ပေါသော	ကခၚ်လိုၚ်,/ကခၚ်ဂုႏပေုး
၅၀။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော	ကခၚ်မီးဂုၚ်,သိဂ်.ခု,
၅၁။ ညစ်ပတ်သော	ကခၚ်ဝူလ်,ရှၚ်ႏ
၅၂။ စိတ်ပါသော	ကခၚ်ပုးလို
၅၃။ လုံခြုံသော	ကခၚ်ရူမ်,လူမ်ႏ
၅၄။ ဘေးရန်ရှိသော	ကခၚ်မီးယေးခၚ်ခၚ်/ကခၚ်မီးယေးယါခၚ်,
၅၅။ ခမ်းနားသော	ကခၚ်ခိုဂ်.ခမ်ႏ
၅၆။ မွှေးသော	ကခၚ်ရှူမ်
၅၇။ နံသော	ကခၚ်မီခၚ်
၅၈။ ရက်စက်သော	ကခၚ်ဂိတ်းလံႏ
၅၉။ သနားကြင်နာသော	ကခၚ်မေကီးလူ
၆၀။ ဆန့်ကျင်သော	ကခၚ်သါခၚ်ခတ်း
၆၁။ ကန့်ကွက်သော	ကခၚ်သါခၚ်ခတ်း/ကခၚ်ခတ်း
၆၂။ ထောက်ခံသော	ကခၚ်ထွဂ်ႏခါမ်,
၆၃။ နိုင်သော	ကခၚ်ပေ.
၆၄။ ရှုံးသော	ကခၚ်သုမ်း
၆၅။ စိုပ်သော	ကခၚ်ထိ,
၆၆။ ကျဲသော	ကခၚ်ရှါၚ်,
၆၇။ အသက်ကြီးသော	ကခၚ်ကသါဂ်ႏယ်,
၆၈။ အသက်ငယ်သော	ကခၚ်ကသါဂ်ႏလိဂ်.

၆၉။ လွှတ်လပ်သော	ကခၣ်လ့ၤတၢ်ဒ့လဲၣ်ဝ်း/ကခၣ်ဂ့ၤခၣ်းမေၢ

(င) ကြိယာဝိသေသန

၁။ အောင်/တိုင်အောင်	တေၢ့ထိုင်/ၡၢခ့်တေၢ့/တေၢ့
၂။ နေစဉ်/နေခိုက်	ယင်း/တိုဂ်ႉ/ယင်းတိုဂ်ႉ
၃။ သမျှ/သရွေ့	ခင်ႇဂၢ့
၄။ အနက်/အထဲက	ခ့်ငိးဂၢ့
၅။ ကောင်းမွန်စွာ/ ကောင်းကောင်းမွန်မွန်	လီလီငၢမ်းငၢမ်း
၆။ ကာလပတ်လုံး	လူဝ်ႇ
၇။ သေသေချာချာ/သေချာစွာ	သေႇသေႇချၢ့ချၢ့
၈။ ရှိရှိသေသေ	ယူဝ်ႇယူဝ်ႇသေႇသေႇ
၉။ လေးလေးစားစား	ခဝေ်ႉခဝေ်ႉယမ်ယမ်
၁၀။ ပျော်ပျော်ပါးပါး	မူခၣ်ႇမူခၣ်ႇသိုဝ်းသိုဝ်း/ ဂျေၢ့ဂျေၢ့မူခၣ်ႇမူခၣ်ႇ
၁၁။ ခက်ခက်ခဲခဲ	ယၢဝ်ႇယၢဝ်ႇယိုတ်ႇယိုတ်ႇ
၁၂။ လွယ်လွယ်ကူကူ	ငံၢႇငံၢႇငိမ်ႇငိမ်ႇ
၁၃။ ကျန်းကျန်းမာမာ	ယူ့ႇလီပီးသၢခၣ်း
၁၄။ ပင်ပင်ပန်းပန်း	ရှူဝ့်ရှူဝ့်ခ့ုခၣ်းခ့ုခၣ်း
၁၅။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း	သၢင်းသၢင်းလၢင်းလၢင်း
၁၆။ ပျာရိပျာယာ	ခ့်တ်ႇခေၢ့မင့်ခေၢ့
၁၇။ ညီညီညွတ်ညွတ်	ဘ့မ်ႇလ့မ်ႉယ့မ်ႉဂခၣ်
၁၈။ စောစောစီးစီး	လဝ့်လဝ့်လံဝ်းလံဝ်း
၁၉။ နည်းနည်းပါးပါး	ကိတ်းကိတ်းက့တ်းက့တ်း
၂၀။ များများစားစား	ခမေ်ခမေ်လိုဝ်လိုဝ်
၂၁။ ဖောဖောသီသီ	လိုင်ႇလိုင်ႇလိုဝ်လိုဝ်
၂၂။ ရှားရှားပါးပါး	ၡၢယၢဝ်ႇၡၢယၣ်ခၣ်း
၂၃။ ယုံယုံကြည်ကြည်	ယုမ်ႇယုမ်ႇယမ်ယမ်

<u>ကန့်သတ်</u>

၂၄။ သတ္တိရှိရှိ	မီးလွင်ႁတ်းႁတ်းႁၢၼ်ႁၢၼ်
၂၅။ ကျေကျေနပ်နပ်	ၵျေႇၵျေႇၶႃႇပ်ႈၶႃႇပ်ႈ
၂၆။ ရဲရဲရင့်ရင့်	ႁတ်းႁတ်းႁၢၼ်ႁၢၼ်
၂၇။ တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ်	တဵတ်ႇတဵတ်ႇယဵၼ်ယဵၼ်
၂၈။ ဇွဲရှိရှိ	မီးလွင်ၶတ်းလွင်
၂၉။ ပူပူနွေးနွေး	လူိတ်ႇလူိတ်ႇမႂ်ႈမႂ်ႈ
၃၀။ အေးတိအေးစက်	ၵမ်ႇတူဝ့်ၶူဝ့်
၃၁။ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း	လိုၼ်ႈလိုၼ်ႈလႅင်ႇလႅင်ႇ
၃၂။ ညစ်ညစ်ပတ်ပတ်	ဝူၺ်ႇဝူၺ်ႇႁၢင်ႈႁၢင်ႈ
၃၃။ မှန်မှန်ကန်ကန်	မၢၼ်ႇမၢၼ်ႇမဵၼ်ႈမဵၼ်ႈ
၃၄။ ချစ်ချစ်ခင်ခင်	ႁၵ်ႉႁၵ်ႉပဵင်းပဵင်း
၃၅။ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး	ယဵၼ်ႇယဵၼ်ႇၼေႈၼေႈ
၃၆။ ရိုင်းရိုင်းစိုင်းစိုင်း	လူိင်းလူိင်းလူိင်းလူိင်း
၃၇။ အပြန်အလှန်	ၶႂၵ်ႉၶႂၵ်ႉတၢင်ႇတၢင်ႇ
၃၈။ ထိုးထိုးထောင်ထောင်	ၶေႃႈၶေႃႈသဵမ်းသဵမ်း
၃၉။ သွားသွားလာလာ	ၺႃႇၺႃႇမႃးမႃး
၄၀။ ရယ်ရယ်မောမော	ႁူၼ့်ႁူၼ့်ၶူဝ်ၶူဝ်
၄၁။ ကြိုကြိုတင်တင်	(၁) ဝႆႉထႃႈၵႂၼ်တၢင်း
၄၂။ ပြောပြောဆိုဆို	လၢတ်ႈလၢတ်ႈလႃႈလႃႈ
၄၃။ ကောက်ကောက်ကွေ့ကွေ့	ၵူတ်ႉၵူတ်ႉငေႃးငေႃး / ၵူတ်ႉၵူတ်ႉငွၵ်းငွၵ်း
၄၄။ အတိုအထွာ/တိုတိုထွာထွာ	ပွတ်းပွတ်းပဵတ်းပဵတ်း
၄၅။ ရှည်ရှည်ဝေးဝေး/လျားလျား	ၼူဝ်းၼူဝ်းယွင်းယွင်း
၄၆။ အကျယ်အဝင့်	တီႈၵႂၢင်ႈမၼ်း
၄၇။ တိတိကျကျ	တဵတ်ႈတဵတ်ႈၶဵတ်ႈၶဵတ်ႈ
၄၈။ သိသိသာသာ	ႁူႉၸႂ်ႈ / ထၢင်ႇထၢင်ႇသႃးသႃး
၄၉။ အောင်အောင်မြင်မြင်	ၵွင်ႇၵွင်ႇမျၢင်ႇမျၢင်ႇ
၅၀။ စဉ်းစဉ်းစားစား	ၶႂ်ႈလွင်လဵၼ်းလႃး
၅၁။ လွတ်လွတ်လပ်လပ်	လွတ်ႈလွတ်ႈလဵဝ်းလဵဝ်း
၅၂။ ပျင်းပျင်းရိရိ	ၶၢၼ့်ၶၢၼ့်ၵူၼ်ၵူၼ်

၅၃။ တက်တက်ကြွကြွ	ပႂ်ႈလိုဝ်ပႂ်ႈၶေႂ်ႈ
၅၄။ လုံလုံလောက်လောက်	ၵုမ်ႇၵုမ်ႇလုမ်ႇလုမ်ႇ
၅၅။ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့	ၵူၼ်ႈၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇၵွၼ်ႇ
၅၆။ စည်းကမ်းရှိရှိ	မီႈလီႈၵၢၼ်ႈမႂ်ႃမီႈ
၅၇။ အားရပါးရ	ယွႆႇယွႆႇၶႅမ်ၶႅမ်
၅၈။ ခြောက်ခြောက်သွေ့သွေ့	ႁႅင်ႈႁႅင်ႈႁူင်ႁူင်
၅၉။ စိုစိုစွတ်စွတ်	ယမ်ႈပိူဝ်ႉယိူဝ်ႉ
၆၀။ ဝေးဝေးလံလံ	ၵႆၵႆယၢဝ်ႈယၢဝ်ႈ
၆၁။ နီးနီးကပ်ကပ်	ၸမ်ၸမ်ၸေႉၸေႉ
၆၂။ ဖော်ဖော်ရွေရွေ	ႁူမ်ႁူမ်ၸူမ်ႈၸူမ်ႈ
၆၃။ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင်	ထၢင်ႇထၢင်ႇသႂ်ႈသႂ်ႈ
၆၄။ ရင်းရင်းနှီးနှီး	မိုတ်ႈမိုတ်ႈၵိုဝ်ႈၵိုဝ်ႈ
၆၅။ ခင်ခင်မင်မင်	မိုတ်ႈမိုတ်ႈၵိုဝ်ႈၵိုဝ်ႈ
၆၆။ ထင်ထင်ရှားရှား	ထၢင်ႇထၢင်ႇသႂ်ႈသႂ်ႈ
၆၇။ တမင်သက်သက်	ထၼ်ႈလိုဝ်/သိုဝ်ႇလိုဝ်
၆၈။ တကူးတက	ၵၼ်ႉႁုၵ်ႉ
၆၉။ အလျင်စလို	ၶႅတ်ႈ/ႁိပ်ႈၶႅတ်ႈ
၇၀။ အမှတ်တမဲ့	ၵမ်ႇလိူၵ်ႈၵမ်ႇၸႂ/ၵမ်ႇယၢင်ႉသတီႉ
၇၁။ ဆူဆူညံညံ	မႂ်ႈမႂ်ႈပၼ်ႈပၼ်ႈ/ ၵူၼ်ၵူၼ်မႂ်ႈမႂ်ႈ
၇၂။ ပြောင်းတိပြောင်းပြန်	ပိၼ်ႈပိၼ်ႈယူၼ်ယူၼ်
၇၃။ ပြောင်ပြောင်လက်လက်	မၢပ်ႈမၢပ်ႈႁိူပ်ႈႁိူပ်ႈ
၇၄။ ထူးထူးခြားခြား	လၢၵ်ႇလၢၵ်ႇလႆႈလႆႈ
၇၅။ ခမ်းခမ်းနားနား	ၼိုၵ်ႉၼိုၵ်ႉၶမ်ႈၶမ်ႈ
၇၆။ မြန်မြန်ဆန်ဆန်	ၶၼ်ၶၼ်ဝႆႈဝႆႈ/ၶၼ်ၶၼ်ယွႆႈယွႆႈ
၇၇။ နွေးနွေးထွေးထွေး	ထိူင်ႈထိူင်ႈထိူဝ်ႉထိူဝ်ႉ
၇၈။ မပီကလာ ပီကလာ	ႁဵတ်ႈသိင်ပီႇ,ၵမ်ႇပီႇ/ လၢတ်ႈၵႂၢမ်ႈၵမ်ႇလွတ်ႈ
၇၉။ ညည်းညည်းညူညူ	ပွင်ႉပွင်ႉၶၢင်ႈၶၢင်ႈ

	ကၼ်သတ်
၈၀။ တပုံတခေါင်း	ပိၼ်ၵေႃႉ,ပိၼ်ၵွင်
၈၁။ အမှိုက်သရိုက်၊	ယုပ်းယၢပ်း
၈၂။ မနိုင်မနင်း	ၵိတ်းဢပႉၵမ်ႈ,ဢပႉ
၈၃။ မယီလေးစား/မလေးမခန့်	ၵမ်ႈ,သၢင်းၵိၼ်
၈၄။ လှလှပပ	ႁၢင်ႈလီႁၢင်ႈငၢမ်း
၈၅။ တပင်တပန်း	ပၢင်ႈ,ပၢင်ႈ,ပၢၼ်းပၢၼ်း
၈၆။ ကစဥ့်ကလျား	ၵလႅင်ႈ,ၵလေး / ယူင်ႉယၢင်ႉ
၈၇။ ပေါ့ပေါ့ဆဆ	မဝ်မဝ်မၢင်မၢင်
၈၈။ လေးလေးနက်နက်/အလေးအနက်	လိူၵ်ႉလိူၵ်ႉလမ်ႈ,လမ်ႈ, / ၼၵ်းၼၵ်းၼႄႈၼႄႈ
၈၉။ ရုတ်တရက်	ၵိူင်ႉၵၢင်ႉ
၉၀။ ကြုံကြုံဖန်ဖန်	သဵၼ် / ထိၵ်းၶိၵ်းလွၵ်းၶွၵ်း

ရှမ်းဘာသာဖြင့် ဝါကျ တည်ဆောက်ခြင်း

အကျိုးအကြောင်း ဖော်ပြချက်။

၁။ အခြေခံပညာ အရည်အချင်း အနည်းဆုံး အလယ်တန်းအောင်မြင်ပြီးသော တပ်မတော်သားများကို တိုင်းရင်းနှင့် နိုင်ငံခြားဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောသင်နည်းများ သင်ကြားပေးရာတွင် လွယ်ကူမှုရှိသကဲ့သို့ အခက်အခဲများလည်း ရှိနေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျောင်းပညာ အရည်အချင်း အနည်းဆုံး အလယ်တန်း အောင်မြင်ကြပြီးသူများဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းပြုရသော်လည်း၊ သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောနည်းများ သင်ကြားပေးနိုင်ရေးအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များမှာ သင်တန်းသားတိုင်းတွင် တညီတညွတ်တည်းပါရှိလာသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ၊ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ လူမျိုး-ဘာသာမရွေး တပ်မတော်ထဲသို့ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းဆောင်ကြသော တပ်မတော်သားတို့သည် နယ်မြေဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ လူမျိုးစုတို့၏ ထုံးဓလေ့များ၊ ကျောင်းစာသင်ကြားပေးမှု နည်းစနစ် စသည့် ကွဲလွဲခြားနားမှုတို့ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်စီပါရှိလာသော ပင်ကိုယ်အရည်အချင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ဉာဏ်ပညာအရည်အသွေးတို့သည်လည်း ကွဲပြား ခြားနားနေကြမည်ဖြစ်ပါသည်။

၂။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဘာသာစာပေတခုခုကို ထိတွေ့လေ့လာ နာယူသင်ကြားခြင်းပြုသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာစာပေ၏ မူရင်းသဘောအရ အခြေခံအားဖြင့် သိရှိထားရမည့် သဒ္ဒါနည်းစနစ်များ ရှိကြသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သဒ္ဒါနည်းစနစ်များနှင့် ကင်းကွာခြင်း မပြုနိုင်သော ဘာသာ စာပေတရပ်ရပ်ကို နည်းပြဆရာမှ သင်ကြားပေးသည့်အခါ၊ သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေခံပညာ အလယ်တန်း အောင်မြင်ပြီးသော တပ်မတော်သားတို့သည် ၎င်းတို့ တတ်မြောက်ထားသည့် မြန်မာ/အင်္ဂလိပ် စသော ဘာသာစာပေတို့၏ သဒ္ဒါနည်းစနစ်ကို လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ တတ်သိနားလည်ပြီးသူများဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့သင်ကြား နာယူမည့် ဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောနည်းတို့ကို ၎င်းတို့တတ်သိပြီးဖြစ်သည့် မြန်မာ (သို့မဟုတ်) အင်္ဂလိပ် သို့တည်းမဟုတ် မြန်မာ/အင်္ဂလိပ် နှစ်ဘာသာတို့၏ သဒ္ဒါနည်းများကို အခြေခံ၍ သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာစာပေနှင့် စကားပြောနည်းတခုခုကို အဆက်အစပ်ပြုလုပ်လျက် သင်ကြားပို့ချပေးမှသာ ပို၍လွယ်ကူစွာ တတ်မြောက်နိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဝါကျအကြောင်း

၁။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို ဘာသာစကားဖြင့်ပြောဆိုခြင်း၊ ဘာသာစာပေဖြင့်ရေးသားခြင်းပြုနိုင်ပါသည်။ အနက်ရင်းအားဖြင့် ဘာသာ (ဘာသာစကား)သည် ပြောဆိုခြင်းကိုဆိုသည်။ သဒ္ဒါသည် အသံကိုဆိုပါသည်။ ဤအချက်ကိုထောက်၍ "ပြောဆိုခြင်းသည် ရေးသားခြင်း" ထက် ရှေးကျကြောင်း သိသာပါသည်။ ပြောဆိုအပ်သော မြန်မာအသံများကို မြန်မာ ဗျည်း သရများဖြင့် ရေးသားကြ၏၊ ရှမ်းအသံကိုလည်း ရှမ်းဗျည်းသရများဖြင့် ရေးသားကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိတို့၏ စိတ်ကူး စိတ်သန်းများကို ပြောဆိုရေးသားရာတွင် လိုရင်း အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံအောင် လိုအပ်သော စကားလုံးများကို စီစဉ်က ပြောဆို ရေးသားကြပါသည်။ ဤကဲ့သို့ လိုရင်း အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံအောင် စီစဉ်ထားသော စကားလုံးစုကို ဝါကျ ဟု ခေါ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ "ဘာသာအစ–ဝါကျက" ဟူ၍ ဆိုသင့်ပေသည်။ ဥပမာဆိုလျှင် "မောင်မောင်သည် ခွေးကို" ဟု ဆိုလျှင် အဓိပ္ပာယ်မပြည့်စုံ၊ ဝါကျမဖြစ်ချေ။ "မောင်မောင်သည် ခွေးကိုခေါ်သည်" ဟု ဆိုလျှင် အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံသည်။ သို့မှသာ ဝါကျဖြစ်လာပါသည်။

၂။ ရှမ်းဘာသာဝါကျတွင်မူကား "မောင်မောင်သည် ခွေးကို" ဟု ဆိုသည့် မပြည့်စုံသော ဝါကျမျိုးကို ဘာသာပြန်ဆို ရေးသားပြောဆို၍မရပါ၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှမ်းဘာသာ ဝါကျတွင် 'ပြုလုပ်သူ(ကတ္တား)' က မိမိပြုမူလိုသော 'ပြုခြင်းပြုကြိယာ (ဝါစက)' ကို အရင်ဦးစွာ ပြောဆိုပြီးမှသာ 'အပြုခံရသူ(ကံ)' ကို ထည့်သုံး ပြောဆို ရေးသားရသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

၃။ 'မောင်မောင်သည် ခွေးကို'ဟု ဆိုသည့် မပြည့်စုံသော ဝါကျကို ရှမ်းဘာသာပြန်ပါက 'မွင်မွင်မႃ' ဟုသာ ပြန်ဆိုရပါသည်၊ ၎င်းကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုရသော် 'မောင်မောင်သည်ခွေး' ဟု အဓိပ္ပာယ်မျိုးသာ သက်ရောက်သွားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ 'မောင်မောင်သည် ခွေးကို' ဟု အဓိပ္ပာယ်မရပါ။

ပိုမိုရှင်းလင်းစေရန် အောက်ပါဇယားကွက်ပုံစံအတိုင်း လေ့လာပါက ရှမ်းဝါကျတည်ဆောက်ပုံကို သိရှိနိုင်ပါသည်။

မြန်မာဝါကျ ပုံစံ (၁)

ပြုလုပ်သူ(ကတ္တား)	အပြုခံရသူ (ကံ)	ပြုခြင်းပြုကြိယာ (ဝါစက)
မောင်မောင်သည်	ခွေးကို	ခေါ်၏
မွင်ႇမွင်ႇ	မႃ	ႁွင်ႉ

ရှမ်း ဝါကျ

ပြုလုပ်သူ(ကတ္တား)	ပြုခြင်းပြုကြိယာ(ဝါစက)	အပြုခံရသူ(ကံ)
မောင်မောင်သည်	ခေါ်၍	ခွေးကို
မွှင်,မွှင်,	ရှင့်	မျ

မှတ်သားရန်။

(က) မြန်မာဝါကျတွင် ကတ္တား-ကံ—ဝါစက ဟူ၍ အစဉ်တစိုက် ရေးသား၍ တည်ဆောက်သော်လည်း ရှမ်းဝါကျတွင် ထိုနည်းအတိုင်း ရေးသားတည်ဆောက်၍ မရနိုင်ပါ။

(ခ) ရှမ်းဝါကျတွင်မူကား ကတ္တား-ဝါစက—ကံ ဟူသော အစီအစဉ်မျိုးဖြင့်သာ ရေးသား တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။

ကြိယာ အကြောင်း

၁။ ကြိယာ ဟု ဆိုရာတွင် ဥပမာ 'ခွေးပြေးသည်' ဟု ဆိုသောအခါ ခွေးဘာလုပ်သည်ကို 'ပြေး' က ပြဆိုသည်။ လုပ်ခြင်းကို ပြသောစကားလုံးဖြစ်၍ 'ပြေး' ကို ကြိယာ ဟု ခေါ်ပါသည်။ ကြိယာ၏ အနက်ရင်းမှာ ပြုလုပ်ခြင်းကို ဆိုပါသည်၊ သွား—လာ—ရိုက်—ပြေး စသည်တို့သည်လည်း လုပ်ခြင်းကို ပြဆိုသည့် ကြိယာများ ဖြစ်ကြပါသည်၊ သို့ရာတွင် ကြိယာ ဟု ဆိုလိုက်သည်နှင့် လုပ်ခြင်းကို ပြဆိုသည့် စကားလုံးကိုသာ ရည်ညွှန်းသတ်မှတ်ရမည်မဟုတ်ပါ၊ ဥပမာ 'ဦးဖြူသည် ဤကျောင်းမှ ဆရာဖြစ်သည်' ဟု ဆိုရာ၌ 'ဖြစ်' သည် ပြေး-သွား-လာ-ရိုက် စသည်တို့ကဲ့သို့ လုပ်ခြင်း ပြသော စကားလုံးမဟုတ်၊ ဦးဖြူ ဆရာဖြစ်ကြောင်း ပြသော ကြိယာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ၎င်းအား ဖြစ်ခြင်းပြ ကြိယာ ဟု ဆိုရပါမည်။ တဖန် 'ဤအိမ်တွင် လူရှိသည်' 'ကျွန်ုပ်မှာ ပိုက်ဆံရှိသည်' ဟုဆိုရာ၌လည်း 'ရှိ' သည် လုပ်ခြင်းပြသော စကားလုံးမဟုတ်ပါ၊ ဖြစ်ကြောင်းပြသော ကြိယာလည်း မဟုတ်ပါ၊ ၎င်းသည် အိမ်တွင် လူရှိကြောင်း၊ ကျွန်ုပ်မှာ ပိုက်ဆံရှိကြောင်း ဖော်ပြသော ကြိယာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှိခြင်းကိုဖော်ပြသည့် ကြိယာ ဟု မှတ်ယူရပါမည်။ 'ဆားငံသည်' 'ပျားရည်ချိုသည်' ဟု ဆိုရာတွင် 'ငံသည်' 'ချိုသည်' ဟူသော စကားလုံးများသည် လုပ်ခြင်း+ဖြစ်ခြင်း+ရှိခြင်း ပြသော ကြိယာများမဟုတ်၊ ဆားငံကြောင်း၊ ပျားရည်ချိုကြောင်း ပြသော ကြိယာများဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကြိယာသည် ကတ္တား ဘာလုပ်သည်ကို ပြသော စကားလုံး သို့မဟုတ် ကတ္တားနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ခြင်းကို မပြသော်လည်း အခြား အကြောင်းတစုံတရာကို ပြသော စကားလုံးသည် ကြိယာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်သားရမည်ဖြစ်ပေသည်။

၂။ ရှမ်းဘာသာတွင်လည်း အလားတူပင် လိုလ် (လ်ႈၶႅၼ်း)ပြေးသည်၊ ၵႂႃ (ၵႂႃႇ) သွားသည်၊ ၵိၼ် (ၵိၼ်)–စားသည်၊ ပေႃႉ (ပေႃႉ) ရိုက်သည်၊ စသည်ဖြင့် လုပ်ခြင်းပြုကြိယာ ပဵၼ်(ပဵၼ်) ဖြစ်သည်၊ မီး(မီး)–ရှိသည် ဟူသော ဖြစ်ခြင်းပြု ကြိယာ၊ ရှိခြင်းပြု ကြိယာ နှင့် ဝၢၼ် (ဝၢၼ်)ချိုသည်၊ ၶုံ (ၶူမ်)ခါးသည်၊ သုံ (သူမ်ႈ)–ချဉ်သည်၊ ထဵႈ (ထဵမ်ႈ)ငံသည်၊ စသည်ဖြင့် အကြောင်းအရာတခုခုကို ပြဆိုသော ကြိယာများ ရှိပါသည်။

ဝါကျ အမျိုးအစား

အောက်ပါ ဝါကျများကို သေချာစွာ ဖတ်ရှု၍ အဓိပ္ပာယ်ကို သုံးသပ်ကြည့်ပါ–

(က) စိုင်းယွတ် စာကြည့်နေသည် .... (မြန်မာ)

ၸၢႆးယွတ်ႈတူလ်ႈလိၵ်ႈယူႇၵေႃႈ .... (ရှမ်း)

အထက်ဖော်ပြပါ ဝါကျသည် စိုင်းယွတ် ဘာပြုလုပ်သည်ကို ဖော်ပြသဖြင့် ဤဝါကျမျိုးကို ဖော်ညွှန်းချက်ပြ ဝါကျစာကြောင်း ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) ဆားငံသည် .... (မြန်မာ)

ၵိူဝ်ထဵမ်ႈ .... (ရှမ်း)

အထက်ဖော်ပြပါ ဆားငံသည် ဆိုသည့် ဝါကျသည် ဆား ဘာဖြစ်သည်ကို အခိုင်အမာ ပြောဆိုသဖြင့် အဆိုပြုစာကြောင်း ဟု ဆိုပါသည်။

(ဂ) သင့်အဖေ ဘယ်သူဖြစ်ပါသလဲ .... (မြန်မာ)

ၵေႃႉသူပဵၼ်ၽႂ် .... (ရှမ်း)

(ဃ) သင် ဘယ်သွားပါသလဲ .... (မြန်မာ)

သူၵႂႃႇလႂ် .... (ရှမ်း)

အထက် ဖော်ပြပါ (ဂ) နှင့် (ဃ)တို့တွင် 'သင်၏အဖေ ဘယ်သူဖြစ်ပါသလဲ' 'သင်ဘယ်သွားပါသလဲ'ဟူ၍ တစုံတရာသောအဖြေကို ရရှိရန် မေးမြန်းသဖြင့် အမေးဝါကျစာကြောင်းဖြစ်ပါသည်။

(င) ဤစာအုပ်ကို မဖတ်ပါနှင့်/နှင့် .... (မြန်မာ)

ယႃႇပေလူပပ်ႉလိၵ်ႈၼႆႉ .... (ရှမ်း)

အထက်ဖော်ပြပါ 'ဤစာအုပ်ကိုမဖတ်ပါနှင့်' ဟု တားမြစ်ချက်တခုခုကို ဖွင့်ဆိုပြသဖြင့် တားမြစ်ချက် အမိန့်ပေးစာကြောင်း ဖြစ်ကြောင်း ဝါကျဟု ခေါ်ပါသည်။

(စ) ကျောင်းသွားပါ .... (မြန်မာ)

ၵႂႃႇႁူင်းႁဵၼ်းလႄႈ .... (ရှမ်း)

အထက်ဖော်ပြပါ ဝါကျသည် 'ကျောင်းသွားပါ' ဟူ၍ သာမန် ခိုင်းစေခြင်း/အမိန့်ဖြင့် စေခိုင်းခြင်းကို ဖော်ပြသော ဝါကျဖြစ်ပါသည်။

(ဆ) ကျေးဇူးပြု၍ ကျွန်တော့်ကိုပေးပါ ... . (မြန်မာ)

ၶိုၼ်းတေႃႇပၼ်ၵဝ်ၶႃႈၼေႈ .... (ရှမ်း)

အထက် ဖော်ပြပါ ဝါကျသည် 'ကျေးဇူးပြု၍ ကျွန်တော့်ကိုပေးပါ' ဟု မေတ္တာရပ်ခံတောင်းဆို ပြောသော ဝါကျဖြစ်ပါသည်။

(ဇ) အလို ဘုရား–ရှက်စရာကောင်းလိုက်ပါဘိ .... (မြန်မာ)

ၵႃႈလူဝ်းပႆးပိၼ်လၢႆး–ၵိၼ်ႉၼေႉလီၵႃႈ .... (ရှမ်း)

အထက် ဖော်ပြပါ ဝါကျသည် ခံစားချက်တခုခု (သို့မဟုတ်) အံ့အားသင့်မှုတခုခုကို ဖွင့်ဆိုပြသဖြင့် ယင်းဝါကျကို အာမေဋိတ် ဝါကျစာကြောင်း ဟု မှတ်ယူရပါမည်။

ဝါကျစာကြောင်းတခုတွင် ကတ္တား–ဝါစက–ကံ စသည်တို့ ပါလာရမည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း အချို့ ဝါကျစာကြောင်းများတွင် အပြည့်အစုံ ပါမလာ။ ကတ္တား ပါမလာ၊ ကတ္တား မြုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဥပမာ–ပုံစံ (ဇ) သို့ရာတွင် ပြောဆိုသောစကား၏ အခြေခံ အဓိပ္ပာယ် အရ ပြည့်စုံသော အဓိပ္ပာယ်ရှိကြသဖြင့် ဝါကျဟုပင် မှတ်ယူရပါမည်။

အနာဂတ်ရိုးရိုးဖော်ပြချက် (ပထမလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ၵဝ်ၶႃႈ	တေ		တီမ်ႈ	ယႃႇၵေႃႈ
		ကျွန်တော်	ပါမည်		ရေး	
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော်			ရေး	ပါမည်
အ	ရှမ်း	ႁဝ်းၶႃႈ	တေ	ၵွၼ်ၶၼ်	တီမ်ႈ	ယႃႇၵေႃႈ
		ကျွန်တော်တို့	ပါမည်	ကြ	ရေး	
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့			ရေး	ကြပါမည်

အနာဂတ် ရိုးရိုးဖော်ပြချက် (ဒုတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ၸဝ်ႈၵဝ်ႇ,	ၼႂ်းတေ		တႅမ်ႈ	ယူႇ,ၵေႃႈ
		သင်	ပါလိမ့်မည်		ရေး	
ယောက်	မြန်မာ	သင်			ရေး	ပါလိမ့်မည်
အ	ရှမ်း	သူၸဝ်ႈ	ၼႂ်းတေ	ၵူႊၶၼ်ၵၼ်	တႅမ်ႈ	ယူႇ,ၵေႃႈ
		သင်တို့	ပါလိမ့်မည်	ကြ	ရေး	
များ	မြန်မာ	သင်တို့			ရေး	ကြပါလိမ့်မည်

အနာဂတ်ရိုးရိုးဖော်ပြချက်။ (တတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	မၼ်း	ၼႂ်းတေ		တႅမ်ႈ	ယူႇ,ၵေႃႈ
		သူ	ပါလိမ့်မည်		ရေး	
ယောက်	မြန်မာ	သူ			ရေး	ပါလိမ့်မည်
အ	ရှမ်း	ၶဝ်	ၼႂ်းတေ	ၵူႊၶၼ်ၵၼ်	တႅမ်ႈ	ယူႇ,ၵေႃႈ
		သူတို့	ပါလိမ့်မည်	ကြ	ရေး	
များ	မြန်မာ	သူတို့			ရေး	ကြပါလိမ့်မည်

အတိတ်ရိုးရိုးဖော်ပြချက်။ (ပထမလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ၵဝ်ၶႃႈ			တႅမ်ႈ	ယဝ်ႈ
		ကျွန်တော်			ရေး	ပါပြီ
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော်			ရေး	ပါပြီ
အ	ရှမ်း	ႁဝ်းၶႃႈ		ၵူႊၶၼ်ၵၼ်	တႅမ်ႈ	ယဝ်ႈ
		ကျွန်တော်တို့		ကြ	ရေး	ပါပြီ
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့			ရေး	ကြပါပြီ

အတိတ်ရိုးရိုးဖော်ပြချက်။ (ဒုတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	လဝ်နှဂဝ်,			တီမ်နှ	ယဝ်နှ
		သင်			ရေး	ပါပြီ
ယောက်	မြန်မာ	သင်			ရေး	ပါပြီ
အ	ရှမ်း	သူလဝ်နှ		ကွခဲဂခဲ	တီမ်နှ	ယဝ်နှ
		သင်တို့		ကြ	ရေး	ပါပြီ
များ	မြန်မာ	သင်တို့			ရေး	ကြပါပြီ

အတိတ်ရိုးရိုးဖော်ပြချက်။ (တတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	မခဝ်နှ			တီမ်နှ	ယဝ်နှ
		သူ			ရေး	ပါပြီ
ယောက်	မြန်မာ	သူ			ရေး	ပါပြီ
အ	ရှမ်း	ခဝ်		ကွခဲဂခဲ	တီမ်နှ	ယဝ်နှ
		သူတို့		ကြ	ရေး	ပါပြီ
များ	မြန်မာ	သူတို့			ရေး	ကြပါပြီ

အနာဂတ်ပြီးပြတ်မှုဖော်ပြချက်။ (ပထမလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ဂဝ်ခါနှ	ထေ		တီမ်နှ	ယဝ်နှ
		ကျွန်တော်	ပါတော့မည်		ရေး	
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော်			ရေး	ပါတော့မည်
အ	ရှမ်း	ႁဝ်းခါနှ	တေ	ကွခဲဂခဲ	တီမ်နှ	ယဝ်နှ
		ကျွန်တော်တို့	ပါတော့မည်	ကြ	ရေး	
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့			ရေး	ကြပါတော့မည်

အနာဂတ်ပြီးပြတ်မှုဖော်ပြချက်။ (ဒုတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ၸဝ်ႈၵဝ်ႇ	တေ		တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉ
		သင်	ပါတော့မည်		ရေး	
ယောက်	မြန်မာ	သင်			ရေး	ပါတော့မည်
အ	ရှမ်း	သူၸဝ်ႈ	တေ	ၵူႈၶၢဝ်ၵၼ်	တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉ
		သင်တို့	ပါတော့မည်	ကြ	ရေး	
များ	မြန်မာ	သင်တို့			ရေး	ကြပါတော့မည်

အနာဂတ်ပြီးပြတ်မှုဖော်ပြချက်။ (တတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	မၼ်း	တေ		တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉ
		သူ	ပါတော့မည်		ရေး	
ယောက်	မြန်မာ	သူ			ရေး	ပါတော့မည်
အ	ရှမ်း	ၶဝ်	တေ	ၵူႈၶၢဝ်ၵၼ်	တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉ
		သူတို့	ပါတော့မည်	ကြ	ရေး	
များ	မြန်မာ	သူတို့			ရေး	ကြပါတော့မည်

ပိုင်ဆိုင်မှုဖော်ပြသော ဝါကျ

	ဘာသာ	ကြိယာ	ပစ္စည်း	လူ(ပိုင်ဆိုင်သူ)	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ပဵၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	ၵဝ်ၶႃႈ	ၵေႃႈ
		ဖြစ်ပါသည်	စာအုပ်	ကျွန်တော်၏	
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော်၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်			
အ	ရှမ်း	ပဵၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	ႁဝ်းၶႃႈ	ၵေႃႈ
		ဖြစ်ပါသည်	စာအုပ်	ကျွန်တော်တို့၏	
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်			

ပိုင်ဆိုင်မှုဖော်ပြသောဝါကျ

တ	ရှမ်း	ပီၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	လဝ်ႈၵဝ်ႇ	ၵေႃႈ
		ဖြစ်ပါသည်	စာအုပ်	သင်၏	
ယောက်	မြန်မာ	သင်၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်			
အ	ရှမ်း	ပီၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	သူလဝ်ႈ	ၵေႃႈ
		ဖြစ်ပါသည်	စာအုပ်	သင်တို့၏	
များ	မြန်မာ	သင်တို့၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်			
တ	ရှမ်း	ပီၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	မၼ်း	ၵေႃႈ
		ဖြစ်ပါသည်	စာအုပ်	သူ၏	
ယောက်	မြန်မာ	သူ၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်			
အ	ရှမ်း	ပီၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	ၶဝ်	ၵေႃႈ
		ဖြစ်ပါသည်	စာအုပ်	သူတို့၏	
များ	မြန်မာ	သူတို့၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်			

အမေးဝါကျ

ရိုးရိုးအမေးဝါကျ (ပထမလူ)

	ဘာသာ	လူ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ၵဝ်ၶႃႈ		တႅမ်ႈ	ႁႃႉ
		ကျွန်တော်		ရေး	ပါသလား
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော်		ရေး	ပါသလား
အ	ရှမ်း	ႁဝ်းၶႃႈ	ၵႃႈၶႃႈၵၢၼ်	တႅမ်ႈ	ႁႃႉ
		ကျွန်တော်တို့	ကြ	ရေး	ပါသလား
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့		ရေး	ကြမါသလား

ရိုးရိုးအမေးဝါကျ။ (ဒုတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	လဝ်ႈၵဝ်ႇ		တႅမ်ႈ	ႁႃႈ
		သင်		ရေး	ပါသလား
ယောက်	မြန်မာ	သင်		ရေး	ပါသလား
အ	ရှမ်း	သူလဝ်ႈ	ၵူႈၶၼ်ၵၼ်	တႅမ်ႈ	ႁႃႈ
		သင်တို့	ကြ	ရေး	ပါသလား
များ	မြန်မာ	သင်တို့		ရေး	ကြပါသလား

ရိုးရိုးအမေးဝါကျ။ (တတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	မၢၼ်ႈ		တႅမ်ႈ	ႁႃႈ
		သူ		ရေး	ပါသလား
ယောက်	မြန်မာ	သူ		ရေး	ပါသလား
အ	ရှမ်း	ၶဝ်	ၵူႈၶၼ်ၵၼ်	တႅမ်ႈ	ႁႃႈ
		သူတို့	ကြ	ရေး	ပါသလား
များ	မြန်မာ	သူတို့		ရေး	ကြပါသလား

အနာဂတ်ရိုးရိုးအမေးဝါကျ။

ရိုးရိုးအမေးဝါကျကို တည်ဆောက် ရေးသားပြော ဆိုလိုပါက အဆုံး သတ်စကားတွင် ႁႃႈ/ ဗၢင်ႇ/ႁိုဝ် နှင့် အသုံးပြု-ပြောဆိုရေးသားနိုင်ပါသည်။ အနာဂတ်ရိုးရိုး အမေးဝါကျကို တည်ဆောက် ရေးသားပြောဆိုလိုပါက၊ အထက်ဖော်ပြပါ ရိုးရိုး အမေးဝါကျပါ လူ/နာမ်/နာမ်စား၏ နောက်တွင် မည်(မယ်) တေ ကို ထပ်မံဖြည့်စွက်ရန်သာ လိုအပ်ပါသည်။

ဥပမာ–မြန်မာ–သင်ရေးမည်လား/မလား

ရှမ်း–လဝ်ႈၵဝ်ႇတေတႅမ်ႈႁႃႈ ?

မြန်မာ–သင်တို့ရေးကြပါမည်လား

ရှမ်း–သူလဝ်ႈတေၵူႈၶၼ်ၵၼ်တႅမ်ႈႁႃႈ

အကယ်၍ ရိုးရိုး အမေးဝါကျဘွင်ပင် (ရဲ့လား) ဟု တည်ဆောက်ရေးသားလိုပါက **လႂ်င်,** ရဲ့လားကို လူ/နာမ် နာမ်စား ၏ အရှေ့/အနောက် တွင် ထပ်မံဖြည့်စွက်ပေးရန်သာ လိုအပ်ပါသည်။

ဥပမာ—မြန်မာ - သင် ရေးရဲ့လား

ရှမ်း — **လဝ်ႈဂဝ်, လႂ်င်, တႅမ်ႈ**

ရှမ်း — **လႂ်င်, လဝ်ႈဂဝ်, တႅမ်ႈ**

— **လႂ်င်, လဝ်ႈဂဝ်, တႅမ်ႈ**

မြန်မာ—သင်တို့ ရေးကြပါရဲ့လား

ရှမ်း — **သူလဝ်ႈလႂ်င်, ကႂၼ်ဂၼ်တႅမ်ႈ**

— **လႂ်င်, သူလဝ်ႈကႂၼ်ဂၼ်တႅမ်ႈ**

အတိတ်ကိုဖော်ပြသည့် အမေးဝါကျရိုးရိုး (ပထမလူ)

	ဘာသာ	လူ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	**ဂဝ်ခႃႈ**		**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႈႁုး**
		ကျွန်တော်		ရေး	ပါပြီလား/ပြီလား
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော်		ရေး	ပါပြီလား/ပြီလား
အ	ရှမ်း	**ႁဝ်းခႃႈ**	**ကႂၼ်ဂၼ်**	**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႈႁုး**
		ကျွန်တော်တို့	ကြ	ရေး	ပါပြီလား/ပြီလား
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့		ရေး	ကြပါပြီလား/ပြီလား

အတိတ်ကိုဖော်ပြသည့် အမေးဝါကျရိုးရိုး (ဒုတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	**လဝ်ႈဂဝ်,**		**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႈႁုး**
		သင်		ရေး	ပြီလား
ယောက်	မြန်မာ	သင်		ရေး	ပြီလား
အ	ရှမ်း	**သူလဝ်ႈ**	**ကႂၼ်ဂၼ်**	**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႈႁုး**
		သင်တို့	ကြ	ရေး	ပြီလား
များ	မြန်မာ	သင်တို့		ရေး	ကြပြီလား

အတိတ်ကိုဖော်ပြသည့် အမေးဝါကျရိုးရိုး (တတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	**မၼ်း**		**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႉႁႃႈ**
		သူ		ရေး	ပြီလား
ယောက်	မြန်မာ	သူ		ရေး	ပြီလား
အ	ရှမ်း	**ၶဝ်**	**ၵႂၼ်ၵၼ်**	**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႉႁႃႈ**
		သူတို့	ကြ	ရေး	ပြီလား
များ	မြန်မာ	သူတို့		ရေး	ကြပြီလား

အတိတ်ပြီးပြည့်မှုကိုဖော်ပြသော အမေးဝါကျ

အတိတ်ရိုးရိုးကို ဖော်ပြသည့် အမေးဝါကျတွင်—ပြီး **ယဝ့်** အား ဝါကျအဆုံးသတ်ရှေ့တွင် ထပ်မံတွဲစပ်ရန်သာ လိုအပ်ပါသည်။

ဥပမာ—သင်/ခင်ဗျား ရေးပြီးပြီလား ... ... (မြန်မာ)

—**ၸဝ်ႈၵဝ်ႇ တႅမ်ႈယဝ်ႉ ယဝ်ႉႁႃႈ ?** ... ... (ရှမ်း)

—သင်တို့/ခင်ဗျားတို့ ရေးပြီးကြပြီလား ... ... (မြန်မာ)

—**သူၸဝ်ႈၵႂၼ်ၵၼ်တႅမ်ႈယဝ်ႉယဝ်ႉႁႃႈ ?** ... ... (ရှမ်း)

အနာဂတ် ပြီးပြတ်/တိကျသေချာမှုဖော်ပြသော အမေးဝါကျ (ပထမလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	**ၵဝ်ၶႃႈ**	**ဓတ**		**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႉႁႃႈ**
		ကျွန်တော်	ပါတော့မည်		ရေး	လား
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော်			ရေး	ပါတော့မည်လား
အ	ရှမ်း	**ႁဝ်းၶႃႈ**	**ထေ**	**ၵႂၼ်ၵၼ်**	**တႅမ်ႈ**	**ယဝ်ႉႁႃႈ**
		ကျွန်တော်တို့	ပါတော့မည်	ကြ	ရေး	လား
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့			ရေး	ကြပါတော့မလား

အနာဂတ် ပြီးပြတ်/တိကျသေချာမှုဖော်ပြသောအမေးဝါကျ (ဒုတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	လဝ်ႈၵဝ်ႇ	တေ		တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉႁိုဝ်း
		သင်	တော့မည်		ရေး	လား
ယောက်	မြန်မာ	သင်			ရေး	တော့မလား
အ	ရှမ်း	သူလဝ်ႈ	တေ	ၵူၼ်းၶဝ်	တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉႁိုဝ်း
		သင်တို့	တော့မည်	ကြ	ရေး	လား
များ	မြန်မာ	သင်တို့			ရေး	ကြတော့မလား

အနာဂတ်ပြီးပြတ်/တိကျသေချာမှုဖော်ပြသော အမေးဝါကျ (တတိယလူ)

	ဘာသာ	လူ	ကာလ	အများပြ	ကြိယာ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	မၼ်း	တေ		တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉႁိုဝ်း
		သူ	တော့မည်	ရေး		လား
ယောက်	မြန်မာ	သူ			ရေး	တော့မလား
အ	ရှမ်း	ၶဝ်	တေ	ၵူၼ်းၶဝ်	တႅမ်ႈ	ယဝ်ႉႁိုဝ်း
		သူတို့	တော့မည်	ကြ	ရေး	လား
များ	မြန်မာ	သူတို့			ရေး	ကြတော့မလား

ပိုင်ဆိုင်မှုကိုဖော်ပြသောအမေးဝါကျ (ပထမလူ)

	ဘာသာ	ကြိယာ	ပစ္စည်း	လူ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	ပဵၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	ၵဝ်ၶႃႈ	ႁႃႉ
		ဖြစ်	စာအုပ်	ကျွန်တော်၏	ပါသလား
ယောက်	မြန်မာ	ကျွန်တော့်၏စာအုပ် ဖြစ်ပါသလား			
အ	ရှမ်း	ပဵၼ်	ပပ်ႉလိၵ်ႈ	ႁဝ်းၶႃႈ	ႁႃႉ
		ဖြစ်	စာအုပ်	ကျွန်တော်တို့၏	ပါသလား
များ	မြန်မာ	ကျွန်တော်တို့၏ စာအုပ်ဖြစ်ပါသလား			

ပိုင်ဆိုင်မှုကိုဖော်ပြသောအမေးဝါကျ။ (ဒုတိယလူ)

	ဘာသာ	ကြိယာ	ပစ္စည်း	လူ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	**ပဵၼ်**	**ပပ်ႉလိၵ်ႈ**	**ၸဝ်ႈၵဝ်ႇ**	**ႁႃႉ**
		ဖြစ်	စာအုပ်	သင်၏/သင့်	ပါသလား
ယောက်	မြန်မာ	သင်၏/သင်စာအုပ်ဖြစ်ပါသလား			
အ	ရှမ်း	**ပဵၼ်**	**ပပ်ႉလိၵ်ႈ**	**သူၸဝ်ႈ**	**ႁႃႉ**
		ဖြစ်	စာအုပ်	သင်တို့၏	ပါသလား
များ	မြန်မာ	သင်တို့၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသလား			

ပိုင်ဆိုင်မှုကိုဖော်ပြသောအမေးဝါကျ။ (တတိယလူ)

	ဘာသာ	ကြိယာ	ပစ္စည်း	လူ	အဆုံးသတ်
တ	ရှမ်း	**ပဵၼ်**	**ပပ်ႉလိၵ်ႈ**	**မၼ်း**	**ႁႃႉ**
		ဖြစ်	စာအုပ်	သူ/သူ၏	ပါသလား
ယောက်	မြန်မာ	သူ၏/သူ့စာအုပ်ဖြစ်ပါသလား			
အ	ရှမ်း	**ပဵၼ်**	**ပပ်ႉလိၵ်ႈ**	**ၶဝ်**	**ႁႃႉ**
		ဖြစ်	စာအုပ်	သူတို့၏	ပါသလား
များ	မြန်မာ	သူတို့၏စာအုပ်ဖြစ်ပါသလား			

ရှင်းလင်းချက်။

ပိုင်ဆိုင်မှုကိုဖော်ပြသောအခါ ရှမ်းဘာသာဝါကျတွင် ပိုင်ဆိုင်သူသည်ပိုင်ဆိုင်ခြင်းခံရသူ(**နာမ်/နာမ်စား**)၏ နောက်တွင် ကပ်လျက်ထား၍ ပြောဆို ရေးသားတည်ဆောက်ရပါသည်။

မှတ်ချက်။ အမေးဝါကျပုံစံများဖြင့် ဖော်ပြရာ၌၊ ပထမလူ (**Person**) အနေနှင့် မေးခဲပါသည်။ သို့ရာတွင် အမေးဝါကျအဖြစ် တည်ဆောက်ဖော်ပြနိုင်သဖြင့် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရိုးရိုးဝါကျနှင့် ရှုပ်ထွေးဝါကျများ။

အောက်ပါဝါကျများကိုဖတ်ရှု၍ အဓိပ္ပာယ်သုံးသပ်ကြည့်ပါ။

(က) မြန်မာ—ခွေးသည် ကြောင်ကိုကိုက်သည်။
ရှမ်း—**မႃ ၶူပ်ႈ မႅဝ်ႈ**

(ခ) မြန်မာ—ကျောင်းသားများ စာရေးကြပါသည်။
ရှမ်း—**လုၵ်ႈႁဵၼ်း ၵျွင်းၶဝ် ႁဵၼ်းၽၢၼ်တႅမ်ႈလိၵ်ႈယူႇ**

(ဂ) မြန်မာ—သူမသည် မလှပါ သို့ရာတွင် ရိုးဖြောင့်၏။
ရှမ်း—**မၢၼ်းၶၢဝ်းၶႃႈ ၵမ်ႉ ၶႃႈလီ၊ ၵူၼ်းၵူႈသိုဝ်ႈယွင်ႈယူႇ၊**

(ဃ) မြန်မာ—တင်မောင်သည် နေမကောင်းပါ ထို့ကြောင့် မနေ့က ကျောင်းမလာပါ။
ရှမ်း—**တိၼ်ႉ မွင် ၵမ်ႉ ယူႇ လီ၊ လွင်ႉ ဝၼ်းမိူဝ်ႈဝႃးၵမ်ႉ မႃးႁဵၼ်းယူႇ**

(င) မြန်မာ—တင်မောင် ကျောင်းမလာပါ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် နေမကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။
ရှမ်း—**တိၼ်ႉ မွင် ၵမ်ႉ မႃးႁဵၼ်းယူႇ၊ ပိူင်ႈဝႃႈလႆႈဝၼ်းၶိုၼ်းပိူဝ်ႈ ၵမ်ႉ ယူႇ လီယူႇ၊**

(စ) မြန်မာ—ကျွန်တော်တို့သည် ကြောင်ကိုမြင်သည်သာမက ခွေးတကောင်ကိုလည်း မြင်/တွေ့ပါသည်။
ရှမ်း—**ႁဝ်းၶႃႈႁၼ်ၼႅဝ်ႈသေ ၵမ်ႉ ၵေႃႈမႃတူဝ်ၼိုင်ႈၵေႃႈႁၼ်ယူႇ**

ဝါကျတည်ဆောက်ပုံနှင့် ရှင်းလင်းချက်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဝါကျစာကြောင်းများကို လေ့လာမည်ဆိုပါက အောက်ပါ ဝါကျတည်ဆောက်ပုံများကို တွေ့ရှိရပါမည်။

(က) ရှမ်း— **မႃ ၶူပ်ႈ မႅဝ်ႈ။**
မြန်မာ— ခွေးသည် ကြောင်ကို ကိုက်သည်။

(ခ) ရှမ်း— **လုၵ်ႈႁဵၼ်းၵျွင်းၶဝ် ႁဵၼ်းၽၢၼ်တႅမ်ႈ လိၵ်ႈယူႇ။**
မြန်မာ— ကျောင်းသားများ စာ ရေးကြပါသည်။

ပုံစံ (က)နှင့် (ခ) ပါ ဝါကျတို့တွင် ခွေး/ကျောင်းသားများ (ကတ္တား)၊ ကြောင်ကို/စာ (ကံ)၊ ကိုက်သည်/ရေးကြပါသည် (ဝါစက)၊ တခုစီဖြင့်သာ တည်ဆောက်ထားသဖြင့်၊ ရိုးရိုးဝါကျများ ဖြစ်ပါသည်။

အောက်ပါဝါကျများကို လေ့လာကြည့်မည်ဆိုပါက၊ ဝါကျနှစ်ခုကို စကားဆက်တခုစီဖြင့် ဆက်၍ ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

(ဂ) **ရှမ်း–မၶၼ်းၶေႃင်းၶဝ်ႉၵမ်ႉႁႃင်ႈလီ၊ ၵူလၢႆးၵႂႃႈ သိုဝ်ႈယူဝ်းၵေႃႈ**
မြန်မာ–သူမသည် မလှပါ သို့ရာတွင် ရိုးဖြောင့်၏။

(ဃ) **ရှမ်း–တိၶ်ႉမွင်ႉ ၵမ်ႉ ယူႉလီ၊ ထွင်ႉဝႃႈမိူဝ်ႈဝၢႆးၵမ်ႉမႃးႁူင်းၵေႃႈ**
မြန်မာ–တင်မောင်သည် နေမကောင်းပါ ထို့ကြောင့် မနေ့က ကျောင်းမလာပါ၊

(င) **ရှမ်း–တိၶ်ႉ မွင်ႉ ၵမ်ႉ မႃးႁူင်းၵေႃႈ၊ ပိၼ်ႈသင်ၸႄႈဝႃႈၶဵၵ်ႈပိူဝ်ႈ ၵမ်ႉ ယူႉလီၵေႃႈ၊**
မြန်မာ–တင်မောင် ကျောင်းမလာပါ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နေမကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(စ) **ရှမ်း–ႁဝ်းၶႃႈႁၼ်မိူဝ်းသေၵမ်ႉၵႃႈ မႃးတူဝ်ၶိူင်ႈၵေႃႈႁၼ်ၵေႃႈ**
မြန်မာ–ကျွန်တော်တို့သည် ကြောင်ကိုမြင်သည် သာမက ခွေးတကောင်ကို လည်း မြင်/တွေ့ရပါသည်။

ပုံစံ (ဂ)တွင် 'သူမသည် မလှပါ'ဟူသော ဝါကျနှင့် (သူမ) 'ရိုးဖြောင့်၏' ဝါကျနှစ်ခုကို သို့ရာတွင် '**ၵူလၢႆးၵႂႃႈ**' ဟူသော စကားဆက်ဖြင့် ဆက်၍ တည်ဆောက် ရေးသားထားပါသည်။

ပုံစံ (ဃ)တွင် 'တင်မောင်သည် နေမကောင်းပါ'ဟူသော ဝါကျနှင့် '(တင်မောင်) မနေ့က ကျောင်းမလာပါ'ဟူသော ဝါကျတို့ကို စကားဆက် 'ထို့ကြောင့် **ထွင်ႉဝႃႈ**' ဖြင့် ဝါကျတခုတည်း ဖြစ်အောင် တည်ဆောက်ရေးသားထားပါသည်။

ပုံစံ (င)တွင် 'တင်မောင်ကျောင်းမလာပါ' ဟူသော ဝါကျနှင့် '(တင်မောင်) နေမကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်'ဟူသော ဝါကျတို့ကို စကားဆက် 'အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် **ပိၼ်ႈသင်ၸႄႈဝႃႈၶဵၵ်ႈ**' ဖြင့် ဝါကျတကြောင်းတည်းဖြစ်အောင် တည်ဆောက်ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံစံ (စ)တွင်လည်း အလားတူပင် 'ကျွန်တော်တို့သည် ကြောင်ကိုမြင်သည်' ဟူသော ဝါကျနှင့် '(ကျွန်တော်တို့) ခွေးတကောင်ကိုလည်း မြင်သည်' ဟူသော ဝါကျစကားဆက် 'သာမက **သေၵမ်ႉၵႃႈ**' 'လည်း ကိုလည်း **ၵေႃႈ**' ဖြင့် ဝါကျတကြောင်းတည်းဖြစ်အောင် တည်ဆောက် ရေးသားထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပုံစံ (ဂ) (ဃ) (စ)နှင့် (င)တို့တွင် ဖော်ပြထားသော ဝါကျများသည် ရောနှော ဝါကျအသီးသီး ဖြစ်ကြပါသည်။

ကန့်သတ်

ရှုပ်ထွေးဝါကျ (ထႅဝ်လိၵ်ႈၵပ်ၶဝ်ႈ)။

ရောနှော/ပေါင်းစပ်ဝါကျများကို ရှုပ်ထွေးဝါကျများအဖြစ် ပြောင်းလဲ တည်ဆောက် ရေးသားနိုင်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့်-

၁။ မြန်မာ—သူသည် သေနတ်မှန်၏၊ သို့ရာတွင် မသေပါ၊ (ပေါင်းစပ်)

ရှမ်း—မၼ်းမၢတ်ႈၵွင်ႈၵေႃႈ၊ ၵူၺ်းၵႃႈၵမ်ႉတၢႆ၊

မြန်မာ—သူသည် သေနတ်မှန်သော်လည်း မသေပါ။ (ရှုပ်ထွေး)

ရှမ်း—မၼ်းမၢတ်ႉၵွင်ႈသေတႃႉၵေႃႈၵမ်ႉတၢႆ၊

၂။ မြန်မာ—ကျွန်တော်ပြောသကဲ့သို့လုပ်ပါ၊ သို့မဟုတ်လျှင် သင်ဒုက္ခရောက်လိမ့်မည်။(ပေါင်းစပ်)

ရှမ်း—ႁဵတ်းလူၺ်ႈၶႂၢင်ႉ ၵဝ်ၶႃႈ လၢတ်ႈ ၼေႈ၊ ပေႃးၵမ်ႉ ၶႂၢင်ႉလဝ်ႈ ၵဝ်ႉ တေတုၵ်ႉၶႃႉ

မြန်မာ—ကျွန်တော်ပြောသလိုမလုပ်လျှင် သင်ဒုက္ခရောက်လိမ့်မည်။ (ရှုပ်ထွေး)

ရှမ်း—ပေႃးၵမ်ႉ ႁဵတ်းလူၺ်ႈၶႂၢင်ႉ ၵဝ်ၶႃႈ လၢတ်ႈ လိူဝ်၊ လဝ်ႈ ၵဝ်ႉ တေတုၵ်ႉၶႃႉၵေႃႈ

၃။ မြန်မာ—သူ၏အိမ်ကိုရှာဖွေပါ၊ ထိုအခါ လက်နက်တွေ့လိမ့်မည်။ (ပေါင်းစပ်)

ရှမ်း—သွၵ်ႈႁႃႉ ႁိူၼ်းမၼ်းၼေႈ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉတေလႃးလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈၵေႃႈ

မြန်မာ—အကယ်၍ သူ၏အိမ်ကိုရှာဖွေလျှင် သင်လက်နက်တွေ့လိမ့်မည်။ (ရှုပ်ထွေး)

ရှမ်း—သင်လူဝ်ႇဝႃႈ သွၵ်ႈႁႃႉႁိူၼ်းမၼ်းလိူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉ တေလႃးလၢၵ်ႈ ၶၢၵ်ႈၵေႃႈ

၄။ မြန်မာ—သူသည် စာပေတတ်မြောက်ချင်သော ဆန္ဒရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် သူသည် စာကို ကြိုးစားလေ့လာသည်။ (ပေါင်းစပ်)

ရှမ်း—မၼ်းမီးၵၢင်လူဝ်ႇမေႃလိၵ်ႈလၢႆးၵေႃႈ၊ လူင်ႉဝႃႈမၼ်း ၶတ်းလူဝ်ႇ လဵပ်ႈႁဵၼ်းလိၵ်ႈၵေႃႈ

မြန်မာ—သူသည် စာပေတတ်မြောက်လာရန် စာပေကို ကြိုးစားလေ့လာသည်။ (ရှုပ်ထွေး)

ရှမ်း—ၶႂၢင်ႉ ႁိုဝ် တေမေႃလိၵ်ႈ လၢႆးမႃးၶႂၢင်ႉမၼ်းၶတ်းလူဝ်ႇလဵပ်ႈ ႁဵၼ်းလိၵ်ႈ လၢႆးၵေႃႈ

ဝါကျပါစကားလုံးများကို ချဲ့ထွင်ရေးသားခြင်း။

ဝါကျတွင်ပါရှိသော ကတ္တားပုဒ်၊ ကံပုဒ်၊ ဝါစကပုဒ်တို့ကို စကားစုများဖြင့် ချဲ့ထွင် ရေးသားခြင်းဖြင့် မြန်မာဝါကျကို ပိုမိုရှည်လျားအောင် ချဲ့ထွင်ရေးသား ပြောဆိုနိုင်သကဲ့သို့ ရှမ်းဘာသာဖြင့်လည်း ချဲ့ထွင်ရေးသား ပြောဆိုတည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။

၁။ မြန်မာ—တပ်မတော်သားများသည် ရန်သူတို့ကို တိုက်ကြပါသည်။

ရှမ်း—**ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ် ၵႃႈၶၼ်ၵၼ်တိုၵ်း ယၢၼ်ႇသူႇၵေႃႉ။**

၂။ မြန်မာ—မျိုးချစ်တပ်မတော်သားများသည် ရန်သူတို့ကို တိုက်ကြပါသည်။

ရှမ်း—**ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ်ၶၼ်မီးလိူတ်ႈ ႁၵ်ႉ လိၼ်ႇမိူင်းၵႃႈၶၼ်ၵၼ်တိုၵ်း ယၢၼ်ႇသူႇၵေႃႉ။**

၃။ မြန်မာ—မျိုးချစ် တပ်မတော်သားများသည် သောင်းကျန်းဖျက်ဆီးနေသော ရန်သူတို့ကို တိုက်ကြပါသည်။

ရှမ်း—**ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ်ၶၼ်မီးလိူတ်ႈ ႁၵ်ႉ လိၼ်ႇမိူင်းၵႃႈၶၼ်ၵၼ်တိုၵ်းယၢၼ်ႇသူႇ ၶၼ်သုၵ်ႉယုင်ႈၵူၼ်ၵဝ်း ယူႇၵေႃႉ။**

၄။ မြန်မာ—မျိုးချစ် တပ်မတော်သားများသည် သောင်းကျန်း ဖျက်ဆီးနေသော ရန်သူတို့ကို တိုင်းပြည်အေးချမ်းသာယာရေးအတွက် တိုက်ကြပါသည်။

ရှမ်း—**ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ်ၶၼ်မီးလိူတ်ႈႁၵ်ႉလိၼ်ႇမိူင်းၵႃႈၶၼ်ၵၼ်တိုၵ်းယၢင်ႇသူႇၶၼ်သုၵ်ႉ ယုင်ႈ ၵူၼ်ၵဝ်းယူႇ ပုၼ်ႈတႃႇ ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵတ်းယဵၼ်သႃႇ ယႃႇၵေႃႉ။**

၅။ မြန်မာ—မျိုးချစ် တပ်မတော်သားများသည် သောင်းကျန်းဖျက်ဆီးနေသော ရန်သူတို့ကို တိုင်းပြည်အေးချမ်းသာယာရေးအတွက် အနယ်နယ်အရပ်ရပ် တွင် တိုက်ကြပါသည်။

ရှမ်း—**ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ်ၶၼ်မီးလိူတ်ႈႁၵ်ႉ လိၼ်ႇမိူင်း ၵႃႈၶၼ်ၵၼ်တိုၵ်း ယၢၼ်ႇသူႇ ၶၼ်သုၵ်ႉယုင်ႈ ၵူၼ်ၵဝ်းယူႇ တီႈၵူႈထုင်ႉၵူႈလၢပ်ႈ ပုၼ်ႈတႃႇ ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵတ်း ယဵၼ်သႃႇ ယႃႇၵေႃႉ။**

၆။ မြန်မာ -မျိုးချစ် တပ်မတော်သားများသည် သောင်းကျန်းဖျက်ဆီးနေသော ရန်သူ တို့ကို တိုင်းပြည် အေးချမ်းသာယာရေးအတွက် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်တွင် နေ့ရော ညပါ တိုက်ကြပါသည်။

ရှမ်း–ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ်ၵၼ်မီးလွၵ်ႈႁၵ်ႉလိူဝ်ႇၶိူဝ်းၵူၼ်ႈၵၼ်တိုၵ်းယၢၼ်ႈ,သူ,ၵၼ်သိုၵ်ႉ ယုင်ႈၵူၼ်ၵဝ်းယူႇ, တီႈၵူႈ တုင်ႉၵူႈလၢဝ်ႈ ဝၼ်းဝၼ်းၶိုၼ်းၶိုၼ်းပုၼ်ႈတ|, ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵတ်း ယိၼ်သ|,ယ|,ၵေ|ႈ။

၇။ မြန်မာ–မျိုးချစ် တပ်မတော်သားများသည် သောင်းကျန်း ဖျက်ဆီးနေသော ရန်သူ တို့ကို တိုင်းပြည်အေးချမ်းသာယာရေးအတွက် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်တွင် နေ့ရော ညပါ အသက်ကိုစွန့်၍ တိုက်ကြပါသည်။

ရှမ်း–ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ်လၼ်မီးလွၵ်ႈႁၵ်ႉလိူဝ်ႇၶိူဝ်း လုၼ်ႉၵသၢၵ်ႈ သေၵူၼ်ႈၵၼ်တိုၵ်း ယၢၼ်ႈ, သူ,ၵၼ်သိုၵ်ႉယုင်ႈ ၵူၼ်ၵဝ်းယူႇ,တီႈၵူႈထုင်ႉၵူႈ လၢဝ်ႈဝၼ်းဝၼ်း ၶိုၼ်းၶိုၼ်း ပုၼ်ႈတ|,ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵတ်ႈယိၼ်သ|,ယ|,ၵေ|ႈ။

အရေအတွက်၊ ကိန်းဂဏန်း၊ အချိန်အတွယ်၊ အခြင်အတွယ်၊ အတိုင်းအတာနှင့် မျိုးပြများ

(က) အရေအတွက်နှင့် ကိန်းဂဏန်းများ

၁။ တစ်	ခ္ဍိုင်ႈ
၂။ နှစ်	သ္ငင်
၃။ သုံး	သၢမ်
၄။ လေး	သီ့
၅။ ငါး	ႁႃႈ
၆။ ခြောက်	ႁူၵ်း
၇။ ခုနစ်	ထ်ုတ်း
၈။ ရှစ်	ပ်ုတ့်
၉။ ကိုး	ၵဝ်ႈ
၁၀။ တဆယ်	သိပ်း/ခ္ဍိုင်ႈသိပ်း
၁၁။ ခု	ကခ်ိ
၁၂။ ဆယ်	သိပ်း
၁၃။ ရာ	ပၢၵ့်
၁၄။ ထောင်	ႁိင်
၁၅။ သောင်း	မိုခ်ိ့
၁၆။ သိန်း	သ်ုခ်ိ
၁၇။ သန်း	လၢခ်ိ့
၁၈။ ကုဋေ	လၢၵ်ႈ/ၵုၵ်ႉတေ့
၁၉။ မေးခွန်း/ပုစ္ဆာ	ၶေႃႈထၢမ်
၂၀။ ရာမိုင်နှုန်း	ႁူဝ်ပၢၵ့်
၂၁။ ပထမ	ပွၵ်ႈခ္ဍိုင်ႈ/ထီႉခ္ဍိုင်ႈ/ပထမႃႉ
၂၂။ ဒုတိယ	ပွၵ်ႈသ္ငင်/ထီႉသ္ငင်/တူႉတီႉယႃႉ
၂၃။ တတိယ	ပွၵ်ႈသၢမ်/ထီႉသၢမ်/တႃႉတီႉယႃႉ
၂၄။ (၃၀) ကြိမ်မြောက်	ပွၵ်ႈၵမ်းသၢမ်သိပ်း

၂၅။ နောက်ဆုံးအကြိမ်	ပွၵ်ႈၵမ်းလိုၼ်း
၂၆။ ပထမအကြိမ်	ပွၵ်ႈၵမ်းၼိုင်ႈ
၂၇။ နှစ်ဆယ်ရာစု	ႁူပ်ႉပၢၵ်ႇပီသၢဝ်း

(ခ) အချိန်အတွယ်

၁။ ချိန်ခွင်	ယႃႇလူႉ
၂။ အလေးလုံး/အလေး	မၢၵ်ႇလုၵ်ႈၶၼ်
၃။ တကျပ်သား	ၼိုင်ႈၵျၢပ်ႈ
၄။ ငါးကျပ်သား	ႁႃႈၵျၢပ်ႈ
၅။ တဆယ်သား	ၼိုင်ႈၶၼ်
၆။ အဝက်သား	ၶိုင်ႈလိတ်ႉ
၇။ အစိတ်သား	ၼိုင်ႈလိတ်ႉ
၈။ ငါးဆယ်သား	ႁႃႈၶၼ်
၉။ ခုနစ်ဆယ့်ငါးကျပ်သား	လိတ်းၶၼ်ႁႃႈၵျၢပ်ႈ
၁၀။ တပိဿာ	ၼိုင်ႈလွႆႉ / လွႆႉၼိုင်ႈ
၁၁။ တအောင်စ	ၼိုင်ႈၵွင်ႇလႃႉ
၁၂။ တပေါင်	ၼိုင်ႈပွင်ႇ

(ဂ) အခြင်အတွယ်

၁။ တခွက်/နို့ဆီဗူးတလုံး	ၼိုင်ႈၶုၵ်ႉ / ၼိုင်ႈႁွၵ်ႈ / ၼိုင်ႈႁွၵ်ႈၶမ်ႉၶူမ်း
၂။ တပြည်	ၼိုင်ႈဝႃႇ
၃။ တစိတ်	သီႇဝႃႇ / ၼိုင်ႈတူင်
၄။ တခွဲ	ၼိုင်ႈၶႃး / ပဵတ်ႇဝႃႇ
၅။ တတင်း	ၼိုင်ႈတၢင်
၆။ တတောင်း	ၼိုင်ႈပိတ်ႈ

(ဃ) အတိုင်းအတာ

၁။ တလက်မ	ခိုင်ႈပိူၵ်ႇ/ခိုင်ႈႁူဝ်မေႈမိုဝ်း
၂။ တပေ	ခိုင်ႈပေႉ
၃။ တကိုက်	ခိုင်ႈၵိၵ်ႇ
၄။ တဖာလုံ	ခိုင်ႈယႃႉလွင်ႉ
၅။ တမိုင်	ခိုင်ႈလၵ်း
၆။ တထွာ	ခိုင်ႈခိုဝ်း
၇။ တတောင်	ခိုင်ႈသွၵ်ႉ
၈။ လံဝက်	ခိုင်ႈဝႃး
၉။ တလံ	ခိုင်ႈဝႃး
၁၀။ တကေ	ခိုင်ႈၵေႃႉၵႃႇ

(င) ငွေကြေး

၁။ ပိုက်ဆံ/ငွေ	ပိူၵ်ႇသၢၼ်ႉ/ငိုၼ်း
၂။ အကြွေ/အနုတ်	ငိုၼ်းယွႆႈ
၃။ တပြား	ခိုင်ႈပိူၵ်ႇ
၄။ ဆယ်ပြား	သိဝ်းပိူၵ်ႇ
၅။ တမတ်	ခိုင်ႈမၢတ်ႈ/ခိုင်ႈထေႈ
၆။ ငါးမူး	ႁႃႈမူး/ႁႃႈသိဝ်းပိူၵ်ႇ
၇။ တကျပ်	ခိုင်ႈပျႃး
၈။ ငါးပြား	ႁႃႈပိူၵ်ႇ
၉။ ငါးမတ်	ငႃးမၢတ်ႈ
၁၀။ တကျပ်ခွဲ	ခိုင်ႈပျႃးၶၢႆး/ၵျၢဝ်ႈၶၢႆး/ပျႃးၶၢႆး
၁၁။ နှစ်ကျပ်မတ်တင်း	သွင်ပျႃးယွမ်းမၢတ်ႈ
၁၂။ ဆယ်ကျပ်	ခိုင်ႈၶၼ်
၁၃။ အစိတ်	ခိုင်ႈထိတ်ႇ
၁၄။ ပြားစေ့	မိတ်ႇပိူၵ်ႇ

၁၅။ ငါးပြားစေ့	မိတ်ႇႁႃႈပိၵ်ႇ
၁၆။ ဆယ်ပြားစေ့	မိတ်ႇသိပ်းပိၵ်ႇ
၁၇။ ကျပ်စေ့	မိတ်ႇပျႃး
၁၈။ ငွေစက္ကူ	ငိုၼ်းလေႈ

(စ) မျိုးပြ

၁။ ယောက်/ဦး	ၵေႃႉ
၂။ ကောင်	တူဝ်
၃။ ကုံး	သႂ်ႉ
၄။ ကြောင်း	ထႅဝ်/သႅၼ်ႈ
၅။ ကိုင်း	ၵိင်ႉ
၆။ ကွင်း	ႁၢင်း/ဝၢင်း
၇။ ကွက်	လႂၵ်း
၈။ စက်	ယႂတ်ႉ/တုမ်ႉ
၉။ စည်း	မတ်ႇ
၁၀။ စောင်	ၽိုၼ်
၁၁။ စီး	လမ်း/သိူင်း/လင်
၁၂။ စင်း	လမ်း
၁၃။ စေ့	မိတ်ႇ/ႁူယ်ႉ
၁၄။ တုံး/ခဲ	ႁႂၼ်ႈ/ပုတ်း/တုမ်
၁၅။ လုံး	လုၵ်ႈ
၁၆။ ထုပ်	ႁေႃႉ/ထႂၵ်း
၁၇။ ထပ်	ထၢပ်ႈ/သႂၼ်ႉ
၁၈။ ထည်	ၽိုၼ်
၁၉။ ထမ်း	ႁၢပ်ႉ/မႅၵ်ႉ/တႅင်ႉ/ႁႂၼ်း/ႁၢမ်
၂၀။ နပ်	တႃႉ
၂၁။ ပိုင်း	ပႂတ်း
၂၂။ ပုံ/အပုံ	ႁႂင်

ကန့်သတ်

၂၃။ ပုဒ်	ႁူဝ်
၂၄။ ပွင့်	လူင်ႇ
၂၅။ ဖီး	ၵုဝ်း
၂၆။ ခိုင်	ႁိုဝ်း
၂၇။ ဖွဲ့	မူႇ / လုမ်း
၂၈။ ရွက်	မၢင် / မို
၂၉။ လက်	လဝ်း / မၢၵ်ႈ
၃၀။ လိပ်	ၵိၼ် / လိၼ်း
၃၁။ လှမ်း	ယၢင်ႈ
၃၂။ လုပ်	ၵမ်း
၃၃။ ခွန်း	ၶေႃႈ
၃၄။ အုပ်	ပဵၵ်ႉ / ၵုပ်ႉ / ၽုင်
၃၅။ ရုံ	ႁူႈ
၃၆။ စုံ	လုမ်ႇ
၃၇။ ရှည်း	သိုင်း
၃၈။ ဖုတ်	ၵေႃ

ဒေသန္တရ မျက်နှာပြင်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

၁။ တောင်	လွႆ
၂။ တော	ပႃႇ / ထိုၼ်ႇ
၃။ ချိုင့်ဝှမ်း	ၶုမ်ႇ
၄။ တောင်ထိပ်	ထိၵ်းလွႆ
၅။ တောင်ခြေ	တိၼ်လွႆ
၆။ ဆင်ခြေလျော	ၼႃႈလိၼ်ၶွၼ်ႈ
၇။ တောင်ပေါ်ဒေသ	ထုင်ႉၼိုဝ်လွႆ
၈။ မြေပြန့်ဒေသ	ထုင်ႉလိၼ်ပဵင်း
၉။ မြေမျက်နှာပြင်	ၼႃႈလိၼ်
၁၀။ မိုးကောင်းကင်	ယႃႉၵၢင်ႁၢဝ်

၁၁။ မိုးတောင် လႂ်ယှ်ႈ
၁၂။ တောင်ပို့ လိၼ်ပူၵ်ႇ/လုၼ်ပူၵ်ႇ
၁၃။ တွင်း/ကျင်း ထၢင်/မေႃႇ/လုၵ်ႈ
၁၄။ ဂူ ထမ်ႈ
၁၅။ ကမ်းပါးရံ လႃႇၵၢၼ်ႉ
၁၆။ မြောင်း ႁူင်ႈ
၁၇။ ရှုခင်းသာယာ/ရှုမျှော်ခင်း တီႈမုင်ႈသႃႇ
၁၈။ မြစ် ၼမ်ႉ/ၼမ်ႉၵႄႈ
၁၉။ ချောင်း ႁူၺ်ႈ
၂၀။ စမ်းရေ ၼမ်ႉမွတ်ႈ
၂၁။ မြစ်ဖျား ႁူဝ်ၼမ်ႉ /
၂၂။ ကမ်းနား ၽင်ႇၼမ်ႉ
၂၃။ သဲ သၢႆး
၂၄။ ကျောက် မၢၵ်ႇႁိၼ်
၂၅။ နွံ့ ၵူမ်ႇ
၂၆။ ရေတွင်း ၼမ်ႉမေႃႇ
၂၇။ ရေကန် ၼမ်ႉၼွင်
၂၈။ ရေအိုင်/အင်း ၶူင်ႇၼမ်ႉ
၂၉။ ကျွန်း ၵုၼ်
၃၀။ ပင်လယ် ပၢင်ႇလၢႆႇ
၃၁။ ပင်လယ် ရေမျက်နှာပြင် ၽိဝ်ၼမ်ႉပၢင်ႇလၢႆႇ
၃၂။ ဒီရေ ၼမ်ႉၼွင်းလူမ်ႈ
၃၃။ သမုဒ္ဒရာ သမ်ႇမုၵ်ႈတြႃႇ
၃၄။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ၵုၼ်သူမ်ႈပွင်ႇၼမ်ႉ
၃၅။ ရေတံခွန် ၼမ်ႉတူၵ်းတၢတ်ႇ
၃၆။ ရေဝဲ ၵူတ်ႇၼမ်ႉ
၃၇။ ရေခိုး ရေငွေ့ ၵၢႆၼမ်ႉ/ၵူၼ်းၼမ်ႉ
၃၈။ ကျောက်ဆောင် မၢၵ်ႇႁိၼ်မၢၵ်ႇၽႃၼႂ်းၼမ်ႉ
၃၉။ သဲသောင်ပြင် ၼုၼ်ႁၢတ်ႇသၢႆး

၄၀။ ရောဝတီမြစ်	ခမေ်.ဂိဝ်
၄၁။ သံလွင်မြစ်	ခမေ်.ခူင်း
၄၂။ ချင်းတွင်းမြစ်	ခမေ်.ချၢင်း
၄၃။ စစ်တောင်းမြစ်	ခမေ်.လိတ်ႇတွင်း
၄၄။ ရွှေလီမြစ်	ခမေ်.မၢဝ်း
၄၅။ ဒုဋ္ဌာဝတီမြစ်	ခမေ်.တူႇ
၄၆။ အရှေ့	တၢင်းကွဂ်,
၄၇။ အနောက်	တၢင်းတူဂ်း
၄၈။ တောင်	တၢင်းလၢခ်း
၄၉။ မြောက်	တၢင်းရှူင်,
၅၀။ လေ	လူမ်း
၅၁။ နေ	ဝခ်း/ဂၢင်ဝခ်း
၅၂။ လ	လိူခ်
၅၃။ ကြယ်	လၢဝ်
၅၄။ မြေလျှင်	ကိင်,သခ်,

ဘာသာရေးဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

၁။ ဘုရား	ဖြၢး
၂။ တရား	တြၢး
၃။ သံဃာ	သင်,ခၢ,
၄။ နတ်	ဃိ
၅။ သိကြား	ခူခ်ကိခ်း
၆။ ဆင်းတုတော်	ရှူခ်,ဂျၢင်ႇသၢင်းထူး
၇။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား	လဝ်ႇဖြၢးဂေၢ,တမၢ.
၈။ သခင်ခရစ်တော်	လဝ်ႇယေ,သျူ.
၉။ ဗုဒ္ဓဘာသာ	ဃၢ,သၢ,ပုဂ်.ထၢ.
၁၀။ ခရစ်ယာန်ဘာသာ	ဃၢ,သၢ,ခရိတ်.ယၢခ်,
၁၁။ မွတ်ဆလင်ဘာသာ	ဃၢ,သၢ,မူ,သလိခ်,

၁၂။ ကိုးကွယ်မှု	လွင်ႈၵူဝ်းၵွႆႈ
၁၃။ ငါးပါးသီလ	သိၼ်ႁႃႈ
၁၄။ ရှစ်ပါးသီလ	သိၼ်ပႅတ်ႇ
၁၅။ ဆယ်ပါးသီလ	သိၼ်သိပ်း
၁၆။ ဘုန်းကြီး	မုၼ်လဝ်ႈ
၁၇။ မယ်သီလ	ၶၢဝ်းၶၢဝ်
၁၈။ ဘုန်းကြီးကျောင်း	ၵျွင်းမုၼ်လဝ်ႈ
၁၉။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း	ၵျွင်းဝႆႈပြႃး
၂၀။ ကျမ်းစာအုပ်	ပပ်ႉထမ်း / ပိုၼ်ၵိင် / ပပ်ႉၵျၢမ်း
၂၁။ သီချင်းစာအုပ်	ပပ်ႉၵႂၢမ်း
၂၂။ စိပ်ပုတီး	မၢၵ်ႇၶဝ်ႉ
၂၃။ စေတီပုထိုး	ႁွင်းမူး
၂၄။ သက်နိုး	သၢင်ႇၵၢၼ်း

ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ထုံးစလေ့ဆိုင်ရာ

(က) လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

၁။ လက်ထပ်/မင်္ဂလာဆောင်ပွဲ	ပွႆးၵိၼ်ၶဵၵ်ႇ
၂။ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ဖိတ်ကြားစာ	လိၵ်ႈယိတ်ႈမွၵ်ႇ,ၵိၼ်ၶဵၵ်ႇ,
၃။ စေ့စပ်ခြင်း	လွင်ႈငေႉလၢပ်ႈ
၄။ သတို့သား	လုၵ်ႈၶူၺ်မႂ်ႇ
၅။ အောင်သွယ်	ၵူၼ်းႁၵ်ႉတၢင်းၶိဝ်
၆။ သတို့သမီး	လုၵ်ႈပႂ်ႉမႂ်ႇ
၇။ သားမက်တက်ခြင်း	ၼိုၼ်ႈၶူၺ်
၈။ ပြတ်စဲစာ	လိၵ်ႈပႅတ်ႈၵၼ်
၉။ အပျို	သၢဝ်
၁၀။ လူပျို	မၢဝ်ႇ

၁၁။ တခုလပ် (ကျား/မ)	ပေႃႈၶၢင်ႈ/မေႈၶၢင်ႈ
၁၂။ မုဆိုးဖို	ပေႃႈမၢႆႈ
၁၃။ မုဆိုးမ	မေႈမၢႆႈ
၁၄။ လူပျို့ခေါင်း	ႁူဝ်မၢဝ်
၁၅။ အပျို့ခေါင်း	ႁူဝ်သၢဝ်
၁၆။ နို့ဖိုး	ၵႃႈၶမ်ႇ ၶူမ်းမေႈ
၁၇။ မယားပါသား/သမီး	လုၵ်ႈတႃႇထွမ်းမေႈ/ လုၵ်ႈယိင်းထွမ်းမေႈ

(ခ) ရိုးရာဓလေ့ ပွဲလမ်းသဘင်နှင့် အခြားအခမ်းအနားပွဲများ

၁။ ကောက်သစ်စားပွဲ	ပွႆးၵိၼ်ၶဝ်ႈမႂ်ႇ
၂။ နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်	ပွႆးၶၢႆ လူးပီမႂ်ႇ
၃။ သီတင်းကျွတ်မီးထွန်းပွဲ	ပွႆးဢွၵ်ႇဝႃႇ
၄။ တန်ဆောင်တိုင်ပွဲ	ပွႆးလူႁ်ၼသိပ်းသွင်
၅။ ကောက်ရိတ်သိမ်းပွဲ	ပွႆးပၢတ်ႇၶဝ်ႈ
၆။ မနောပွဲ	ပွႆးမၼဝ်ႇ
၇။ အရိုးကောက်ပွဲ	ပွႆးၵဵပ်းလုပ်ႇ
၈။ လိပ်ပြာခေါ်ပွဲ	ပွႆးႁွင်ႉယၢၼ်
၉။ သင်္ချိုင်းကန်တော့ပွဲ	ပွႆးၵၼ်ႇ ပေႃးပႃႇ ႁဵဝ်ႈ
၁၀။ အိမ်သစ်တက်ပွဲ	ပွႆးၶိုၼ်ႈႁိူၼ်းမႂ်ႇ
၁၁။ သင်္ကြန်ပွဲ	ပွႆးသၢင်းၵျၢၼ်ႇ
၁၂။ နတ်ပွဲ	ပွႆးၽီ
၁၃။ ဝါဆိုပွဲ	ပွႆးၶဝ်ႈဝႃႇ
၁၄။ ကထိန်ပွဲ	ပွႆးၵထိၼ်ႇ
၁၅။ တပေါင်းပွဲ	ပွႆးလူႁ်ၼသီႇ
၁၆။ လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲနေ့	ပွႆးလွတ်ႈလႅဝ်းဢဝ်းၶေႃ
၁၇။ ပြည်ထောင်စုနေ့	ဝၼ်းမိူင်းၽွမ်ႉ ႁူမ်ႈ ႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ်
၁၈။ တော်လှန်ရေးနေ့	ဝၼ်းလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ
၁၉။ တောင်သူလယ်သမားနေ့	ဝၼ်းလဵဝ်ႈႁႆႈလဵဝ်ႈၼႃး

၂၀။ အလုပ်သမားနေ့	ဝခၣ်းဂူခၣ်းဂ့ၢ်တၢ်းဂၢခၣ်
၂၁။ အာဇာနည်နေ့	ဝခၣ်းယူၣ်ရှတၢ်းရှၢခၣ်
၂၂။ ကဆုန်ညောင်ရေသွန်းပွဲ	ပွံၤလိုခၣ်ရွှၢ်းမူခၣ်း
၂၃။ လှေလှော်ပြိုင်ပွဲ	ပွံၤဧခဲ.ဂခၣ်ယၢ်းဂွိဝ်း
၂၄။ ပြေးခုန်ပစ် အားကစားပြိုင်ပွဲ	ပွံၤဧခဲ.လိၣ်ခၣ်ၣ်လျှၢ်းဝ်ၣ်ခၣ်

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

(က) စိုက်ပျိုးရေး

၁။ ခြံ	သူခၣ်
၂။ လယ်/လယ်ကွင်း/လယ်ကွက်	ခၡေၤ/တူၣ်ၣ်ခၡေၤ/လွၢ်းခၡေၤ
၃။ ယာ	ဂ့ၢ်ၣ်
၄။ မြေသြဇာ/သဘာဝမြေဩဇာ	ယုခၣ်,/ယုခၣ်,ကခၣ်ပ်ခၣ်မၡၤရှၢ်းမခၣ်း
၅။ ပျိုးပင်	တူခၣ်ၣ်ဂၡၣ်
၆။ မျိုးခင်း	တိုဂ်,ဂၡၣ်
၇။ ကောက်ပင်	တူခၣ်ၣ်ခဝ်ၣ်
၈။ မျိုးပင်	တူခၣ်ၣ်လိုဝ့်ယခၣ်း
၉။ မျိုးစေ့	လိုဝ့်ယခၣ်း
၁၀။ မျိုးစပါး	ယခၣ်းခဝ်ၣ်ဝၢခၣ်,
၁၁။ တလင်း	လွၢ်းလလၢၢ်း
၁၂။ ကန်သင်း	ဧတၢးခၡေၤ
၁၃။ စပါး	ခဝ်ၣ်ပိုဂ်,
၁၄။ အမတော်ကြေး /စိုက်ပျိုးစရိတ်	ငိုခၣ်းကမၡ.တေၡ,/ ငိုခၣ်းဂမ်.ထ်မ်တၡ,ယုဂ်.သွမ်ၣ်
၁၅။ ပျိုးကြဲစရိတ်	လလိဂ်ၣ်ဝၢခ့်,ယခၣ်း
၁၆။ လယ်ရိုင်း	ခၡေၤလိခၣ်မွ်,/ခၡေၤရှၢမ်း

၁၇။ လယ်မြေသစ် — ၶႄႈလိၼ်မႂ်ႇ
၁၈။ ဆည် — ၽၢႆ
၁၉။ ချောင်း/မြောင်း — ႁူင်ႈ
၂၀။ ဆည်မြောင်း — ႁူင်ႈမိူင်
၂၁။ တာတမံ/တမံတာရိုး — တၢၼ်ႈၽၢႆ
၂၂။ စာရင်းငှား/လယ်စာရင်းငှား — ၵူၼ်းၵိၼ်လၢင်ႈ/လုၵ်ႈလိၼ်ႉ
၂၃။ စပါးပုံ — ပုမ်ႉၶဝ်ႈ
၂၄။ ကောက်ပဲသီးနှံ — မၢၵ်ႇမႆႉ မၢၵ်ႇထူဝ်ႇ
၂၅။ ကောက်ညှင်း — ၶဝ်ႈၼဵဝ်
၂၆။ ကောက်လျင်/ကောက်စော — ၶဝ်ႈလဝ်ႉ
၂၇။ ကောက်လတ် — ၶဝ်ႈၵၢင်
၂၈။ ကောက်ကြီး — ၶဝ်ႈလူင်
၂၉။ ရေကာတာ — ၽၢႆလူင်
၃၀။ ဆည်ရေသောက် လယ် — ၶႄႈၼမ်ႉၽၢႆ
၃၁။ ရေသွင်းမြောင်း — ႁူင်ႈသၢင်းၼမ်ႉ
၃၂။ လယ်ယာလုပ်ပစ္စည်း — ၶူဝ်းၵၢၼ်ႁဵတ်းႁႆႈၶႄႈ
၃၃။ ကောက်ရိတ်စက် — လၢၵ်ႈပၢတ်ႈၶဝ်ႈ
၃၄။ လယ်ထွက်ပစ္စည်း — ၶူဝ်းၵၢၼ်ၵႂၵ်ႇ ၶိုၼ်းၶႄႈ
၃၅။ ခြံစည်းရိုး — ႁူဝ်ႉ
၃၆။ ထွန်စက် — လၢၵ်ႈထႆ
၃၇။ ထယ်သွား — မၢၵ်ႈထႆ
၃၈။ ထွန်တုံး — မူၼ်ႉ
၃၉။ ထွန်ခြစ် — ယိူဝ်/ၶူဝ်ႉ
၄၀။ စိမ်းကိုက်ဝင်သီးနှံ — မၢၵ်ႇဝၢၵ်ႈၵၢၼ်ႉၶဝ်ႈပႃး ၶိုၼ်းလူင်ႈ ၶိုင်ပူင်
၄၁။ သီးစားခ — ၵႃႈႁႅင်းၶႄႈ
၄၂။ ပေါင်းသင်ခြင်း — မၢႆယိူဝ်ႈ
၄၃။ မျိုးကြဲခြင်း — ဝၢၼ်ႇၵႃႈ
၄၄။ မျိုးနုတ်ခြင်း — ထူၼ်ႈၵႃႈ
၄၅။ ကောက်စိုက်ခြင်း — သူမ်ႈၶႄႈ

၄၆။ စပါးနယ်ခြင်း ယိဝ်,ခဝ်ၦ
၄၇။ စပါးလှေ့ခြင်း လၢင်ခဝ်ၦ
၄၈။ မြေတောင်မြှောက်ပေးခြင်း ကွမ်ၦဃုခ်,ပခ်/ကွမ်ၦပခ်
၄၉။ မြေဆွး လိခ်ငိၦ/လိခ်ခဝ်ၦ
၅၀။ ရေလောင်းခြင်း ရွတ်ၤခမ်.
၅၁။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်း ထဲဃု,ဃုဂ်,သွမ်ၦ
၅၂။ သမန်းချေခြင်း လွင်ၦဃ,ခၠၤ/လွင်ၦခူခ့်ခၠၤ
၅၃။ ရေစုပ်စက် လၢဂ်ၦလုဝ်,ခမ်.
၅၄။ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း လွင်ၦခမ်.လုပ်,/လွင်ၦခမ်.ထူမ်ၦ
၅၅။ စုပေါင်းလယ်ယာ ဂျၦခၠၤကခ်ရွမ်ၦရွမ်ၤဂခ်
၅၆။ စက်မှုလယ်ယာ ဂျၦခၠၤပ်ၤလၢဂ်ၦ
၅၇။ လယ်ယာလုပ်ငန်းထူထောင်မှု လွင်ၦဇတ,တင်ၦဂၢခ်ငၢခ်ၤဂျၦခၠၤ
၅၈။ ကောက်လှိုင်း လိမ်ၦခဝ်ၦ
၅၉။ ဆန်စက် လၢဂ်ၦခဝ်ၦ
၆၀။ ကြိတ်ဆုံ လုလ်
၆၁။ မောင်းစင် ခူဂ်.မွင်ၤ
၆၂။ ကောက်လှိုင်းပုံ ပုမ်,ခဝ်ၦ
၆၃။ ဆုံ ခူဂ်.
၆၄။ ကျည်ပွေ့ သၢဂ်,

(ခ) မွေးမြူရေး

၁။ နွားခြံ/နွားတင်းကုတ် ခွဂ်ၦဝူဝ်ၤ/သိုင်,ဝူဝ်ၤ
၂။ ဝက်ခြံ ခွဂ်ၦမူ
၃။ ကြက်ခြံ ခွဂ်ၦဂ်,/လဝ့်ဂ်,
၄။ ဆင်ကျုံး ထၢင်လၢင့်
၅။ မြင်းဇောင်း ခွဂ်ၦမ.
၆။ ခိုင်းနွား ဝူဝ်ၤထို.
၇။ စားကျက် တိၦလိင့်ဝူဝ်ၤဂွါၤ/ပၢင်ပ,ယှိဝ်ၦယၦ

၈။ ကြက်တင်း	ၡၢင်ႏဂံ,
၉။ နို့စားနွားမ	ဝူဝ်ႏဧမႏကာခၢ်ကဝ်ခမေ်ႉခၞူမ်ႏမခၢ်ႏ
၁၀။ လျှာနာခွာနာ	လီခၞ်လဵဝ်ႏဂိဝ်,လဵဝ်ႏ
၁၁။ ကျွဲအုပ်	ယုင်ဂ့ၢႏ
၁၂။ နွားအုပ်	ယုင်ဝူဝ်ႏ
၁၃။ နို့ရည်	ခမေ်ႉခၞူမ်ႏ
၁၄။ နွားစာ	တၢင်ႏဂိခၢ်ဝူဝ်ႏ/ယိုင်ႏဝူဝ်ႏ
၁၅။ နွားစာခွက်	ကၢင်,ၡၢင်ႏဝူဝ်ႏ
၁၆။ ဖွဲ့/ဖွဲ့နု/ဖွဲ့ကြမ်း	ဂီဝ်,/ၡမ်ႏ
၁၇။ နှမ်းဖတ်	ခိႏငၢႏ
၁၈။ ဆန်ကွဲ	ခဝ်ႏပိမ်
၁၉။ ငါးကန်	ခၞင်ပၢ
၂၀။ ဝက်နာကျခြင်း	ပိခၢ်ဂၢ,လၢႉမူ
၂၁။ ဥဖောက်ခြင်း	ကဝ်ခံ,ငၞမ်ႏတၢ်ဂ်,
၂၂။ ဦးတင်ခြင်း	တၢင်,လိုဝ်ပခၢ်
၂၃။ နို့ညှစ်ခြင်း	မိဝ်,ခမေ်ႉခၞူမ်ႏ
၂၄။ သားကျခြင်း	ဂိုတ်,လုဂ်ႏ/လီင်လုဂ်ႏ
၂၅။ အစာကျွေးခြင်း	လၞင်ႏကၞံ,တၢင်ႏဂိခၢ်
၂၆။ နွားကျောင်းခြင်း	လၞင်ႏလီင်ဝူဝ်ႏ
၂၇။ ဆင်ထိန်း/မြင်းထိန်း	ဂူခၢ်ႏလီင်တၢင်/မၢႉ
၂၈။ တနိုင်မွေးမြူရေး	လၞင်ႏလီင်လူဂၢႏထခၞိုင်,လံႏ
၂၉။ စီးပွားဖြစ်မွေးမြူရေး	လၞင်ႏလီင်လူပိခၢ်ပၢႏမၢဂ်ႏမိႏ
၃၀။ မွေးမြူရေး	လၞင်ႏလီင်လူတူဝ်သတ်ႏ
၃၁။ ကျွဲနွားကြက်ဝက်မွေးမြူရေး	လၞင်ႏလီင်လူမူဂံ,
၃၂။ တိရိစ္ဆာန်ဆေးကုဌာန	တိႏယူတ်ႏယၢတူဝ်သတ်ႏ
၃၃။ တိရိစ္ဆာန်ဆရာဝန်	မေၢယၢတူဝ်သတ်ႏ
၃၄။ တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း	ဂၢခၢ်ငၢခၢ်ႏလၞင်ႏလီင်လူတူဝ်သတ်ႏ
၃၅။ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း	ဂၢခၢ်ငၢခၢ်ႏလၞင်ႏလီင်လူပၢ

(ဂ) ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း

၁။ လက်လီ	ခ်ၢယွံ့/သိုဝ့်ယွံ့
၂။ လက်ကား	ခ်ၢလုမ်း/သိုဝ့်လုမ်း
၃။ ဈေးဦးပေါက်	ရှူဝ်မၢခၡ်
၄။ အမြတ်	ခဖေ်ႉတှၡ်း
၅။ အရင်း/အနှီး	ကလၢင်း
၆။ အရှုံး	ခဖေ်ႉသုမ်း
၇။ အမြတ်ကြီးစား	ဂူၡ်းဂိၡ်ခဖေ်ႉမျၢတ်ႇလူင်
၈။ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း	ဂိၡ်ထိင်းဂိၡ်ရှူၡ်
၉။ ဝင်ငွေ	ငိုၡ်းခဝ်ႇ
၁၀။ ထွက်ငွေ	ငိုၡ်းကှ့ဂ်,
၁၁။ ဈေးနှုန်း	ဂၠႇခၡ်/ခၡ်
၁၂။ ကုန်ဈေးနှုန်း	ဂၠႇခၡ်ဂုၡ်,
၁၃။ ဈေး	ဂၢတ်,
၁၄။ ဆိုင်	သိၣ်,
၁၅။ ပင်ထောင်စနစ်	ထခိတ်ႇခ်ၢခိဝ်သိုဝ့်ခိဝ်
၁၆။ မှောင်ခိုပစ္စည်း	ခူဝ်းလဂ်ႉသိုဝ့်လှ့မ်ခ်ၢ
၁၇။ ဖမ်းဆီးပစ္စည်း	ခူဝ်းကၡ်တီႉလှ့ပ်း
၁၈။ ရငွေ	ငိုၡ်းလံႇ
၁၉။ သုံးငွေ	ငိုၡ်းတုိဝ်း
၂၀။ ရသုံးငွေခန့်မှန်းခြေစာရင်း	ထလၢင်းငိုၡ်းကၡ်လမ်းဝံႉ လှ့င်ႇလံႇလှ့င်ႇသုင်း
၂၁။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း	လှ့င်ႇဂၠႉခ်ၢ
၂၂။ ချေးငွေ	ငိုၡ်းဂူႇ
၂၃။ ဆပ်ငွေ	ငိုၡ်းတ်ၢၡ်း
၂၄။ စပါးဒိုင်	တၢၣ်,ခဝ့်ႇပူိဂ်,
၂၅။ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်	မိဂ်ႇမံၢဂုၡ်,
၂၆။ ကုန်ထုတ်ပစ္စည်း	ခူဝ်းကၡ်ၡိတ်းကှ့ဂ်,ဂုၡ်,

ကန့်သတ်

၂၇။ ဈေးကွက်	လွ်ၤလံၤဂၢတ်,
၂၈။ ကုန်ပစ္စည်းဖလှယ်မှု	လွ်ၢ်ဒ်ၤလံၤဒုခ်ခွဲၤလီၤဂခ်
၂၉။ ပြည်တွင်းကုန်သွယ်မှု	လွ်ၢ်ဒ်ဂပ်ၤသိ်, ဂုခ်, ခ်ၤမို်ၤ
၃၀။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု	လွ်ၢ်ဒ်ဂပ်ၤသိ်, ဂုခ်, ဂူဒ်မို်ၤမို်ၤ
၃၁။ ကုန်လက်ကျန်	ဂုခ်, ကခ်ကိုတ်ၤဝံ. ခ်ၤမိဝ်ၤ
၃၂။ မှောင်ခိုရောင်းဝယ်မှု	လွ်ၢ်ဒ်လက်.သိ်လွမ်ခံၢ
၃၃။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးစာချုပ်	လၢ, ချုက်ဒ်လွ်ၢ်ဒ်သိ်ခံၢ
၃၄။ အဘိုး	ခိဒ်ငိုခ်ၤ
၃၅။ ပေါက်ဈေး	ဂၢဒ်ခခ်ယၢမ်ၤလီဝ်
၃၆။ လက်ကျန်ငွေ	ငိုခ်ၤကခ်ကိုတ်ၤဝံ. ခ်ၤမိဝ်ၤ
၃၇။ အရောင်းအဝယ်	လွ်ၢ်ဒ်သိ်လွ်ၢ်ဒ်ခံၢ
၃၈။ ကုန်ကျစရိတ်	လလိက်ဒ်ကခ်သိ်ဒ်
၃၉။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်	လခ်ိတ်ဒ်ပံၤမၢက်ဒ်မီၤသူဝ်, ဧသ, လိတ်ဒ်
၄၀။ အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်	လခ်ိတ်ဒ်ပံၤမၢက်ဒ်မီၤလဝ်ဒ်ကလၢင်ၤလူ်
၄၁။ ပုဂ္ဂလိကဆိုင်လုပ်ငန်း	ဂၢခ်ငၢခ်ၤကခ်သိ်, ယူဒ်လီဝ်ပိ်,
၄၂။ ဘဏ်လုပ်ငန်း	ဂၢခ်ငၢခ်ၤပၢခ်,
၄၃။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း	ဂၢခ်ငၢခ်ၤတိ.ပၢ
၄၄။ သစ်တောလုပ်ငန်း	ဂၢခ်ငၢခ်ၤပၢ, ထူခ်,
၄၅။ ထင်းလုပ်ငန်း	ဂၢခ်ငၢခ်ၤဂိုတ်ၤယိုခ်ၤ
၄၆။ ပြည်သူ့ဘဏ်	ပၢခ်, ဂူခ်ၤမို်ၤ
၄၇။ ငွေစုဘဏ်	ပၢခ်, လူ.ငိုခ်ၤ
၄၈။ ငွေချေးဘဏ်	ပၢခ်, ဂူဒ်ငိုခ်ၤ
၄၉။ အပေါင်ပစ္စည်း	ခွဲၤပွ်,
၅၀။ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း	ခွဲၤကခ်ခံၢ.လံဒ်
၅၁။ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း	ခွဲၤကခ်ကမ်, ခံၢ.လံဒ်
၅၂။ ရေထွက်ပစ္စည်း	ခွဲၤကခ်ကွက်, ခ်ၤခမ်.
၅၃။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်း	ခွဲၤကခ်ကွက်, ခ်ၤပၢ, ထူခ်,
၅၄။ အခွန်တော်ငွေ	ငိုခ်ၤခွခ်,
၅၅။ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်း	ခွဲၤကခ်ခ်ိ, ငၢခ်, ပိ်,

ကန့်သတ်

၅၆။ ရေတိုစီမံကိန်း	လွှင်ႏနိုင်ပွှင်ခါဝ်းပွှတ်း
၅၇။ ရေရှည်စီမံကိန်း	လွှင်ႏနိုင်ပွှင်ခါဝ်းယါဝ်း
၅၈။ ပင်စင်/အငြိမ်းစားလစာ	ပီခ်ႇလီခ်ႇ
၅၉။ ငွေစုလက်မှတ်	လါက်ႏမါတ်ႏရှမ်ငိုခ်း
၆၀။ စုဆောင်းငွေ	ငိုခ်းလူ့ရှမ်
၆၁။ စီးပွားရေးစီမံကိန်း	လွှင်ႏနိုင်ပွှင်ပါးမါက်ႏမိး
၆၂။ လုပ်ခ/လုပ်အားခ	ဂုႏဂ်ိုင်း
၆၃။ အနည်းဆုံးလုပ်ခ	ဂုႏဂ်ိုင်းကခ်ကေႇသေပူခ်ႏ
၆၄။ စားသုံးကုန်	ဂုခ်ႇဂိခ်ဂုခ်ႇယမ်
၆၅။ သမဝါယမအသင်းဝင်	ဂူခ်းခဝ်ႏမူႇလုမ်းသမု့ဝုႇယမု
၆၆။ ကုန်ကြမ်း/ကုန်ချိုင်း	ဂုခ်ႇဂျါမ်း
၆၇။ ကုန်ချော	ဂုခ်ႇချေုး
၆၈။ သဘာဝပစ္စည်း	ခူဝ်းယိင်ႏယု
၆၉။ သယံဇာတပစ္စည်း	ခူဝ်းကခ်မိးခူဝ်လိခ်ခင်းလိခ်
၇၀။ သမဝါယမလုပ်ငန်း	ဂါးခ်ငါခ်းသမု့ဝုႇယမု
၇၁။ ကုန်လုပ်သမဝါယမ	သမု့ဝုႇယမု့ဂ်ိတ်းကွှက်ႇဂုခ်ႇ
၇၂။ ငွေစုငွေချေးသမဝါယမ	သမု့ဝုႇယမု့ဂူႏငိုခ်းလူ့ငိုခ်း
၇၃။ အပ်ငွေ	ငိုခ်းကါဝ်ႏ
၇၄။ ဆိပ်ကမ်းခွန်	ခွှခ်ႇတုႏသါင်းယေုး

စစ်ရေးဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

(က) စစ်ရေး ဝေါဟာရ

၁။ ကြည်းတပ်	တပ့်တိခ်
၂။ ရေတပ်	တပ့်ခမ်
၃။ လေတပ်	တပ့်လူမ်း
၄။ စစ်ကြောင်း	ငုးသိုက်း/ထိဝ်သိုက်း
၅။ စစ်ကျောင်း	ဂျှင်းသိုက်း

၆။ စစ်ပွဲ	ပွႆးသိုၵ်း
၇။ စစ်သား	ၵူၼ်းသိုၵ်း / လုၵ်ႈသိုၵ်း
၈။ တိုက်ပွဲ	ပွႆးတိုၵ်း
၉။ ရန်သူ	ယၢၼ်ႉသူႉ
၁၀။ သတင်း	ၶၢဝ်ႇငၢဝ်း
၁၁။ စခန်း	ပၢင်
၁၂။ လက်နက်	လၢၵ်ႈၼေၢၵ်ႈ / ၼူင်ႈ
၁၃။ အမိန့်	ၵၢမ်းပူင်
၁၄။ ဆက်သွယ်ရေး	လွင်ႈၵပ်းသိုပ်ႉ
၁၅။ ရိက္ခာ	ၶဝ်ႈၼမ်ႉ တၢင်းၵိၼ်
၁၆။ လမ်းပြ	ၵူၼ်းၼႄတၢင်း / ၵူၼ်းသူင်ႇတၢဝ်း
၁၇။ အထမ်းသမား	ၵူၼ်းႁၢဝ်ႉ
၁၈။ စာရွက်စာတမ်း	ပိုၼ်လိၵ်ႈပိုၼ်လၢႆး
၁၉။ စစ်တရားရုံး	လုမ်းတြႃးသိုၵ်း
၂၀။ စစ်နယ်မြေ	ၼႄႉလိၼ်သိုၵ်း
၂၁။ လုံခြုံရေး	လွင်ႈႁူမ်ႉလူမ်ႈ
၂၂။ စစ်မျက်နှာ	ၼႄႈလိၼ်
၂၃။ ရှေ့တန်းစစ်မျက်နှာ	ၼႄႈသိုၵ်း / ထႅဝ်ၼႄႈၼႄႈသိုၵ်း
၂၄။ စစ်ဝတ်ပစ္စည်း	ၼူဝ်းၼုင်ႈတၢင်းမႂ်ႇသိုၵ်း / ၼူဝ်းလႅင်းသိုၵ်း
၂၅။ စကားဝှက်	ၵၢမ်းသူင်ႉသိမ်း
၂၆။ သံဆူးကြိုး	သၢႆလႅၵ်းၼေၢမ်
၂၇။ မြေပုံ	ႁၢင်ႈၼႄႈလိၼ်
၂၈။ လေထီး	လွင်ႈလူမ်း
၂၉။ ထိုးစစ်/ခံစစ်	သိုၵ်းၶဝ်ႈတိုၵ်း / သိုၵ်းၶၢမ်ႉ
၃၀။ သူလျှို	ၶႅဝ် / ၵူၼ်းၵၢဝ်ၶၢဝ်
၃၁။ ထောက်လှမ်းရေး	လွင်ႈလွပ်ႉၶၢဝ်
၃၂။ စစ်ဌာနချုပ်	ငဝ်ႈလုမ်းသိုၵ်း / ထူႉၼေႃႉၸူၵ်ႈသိုၵ်း
၃၃။ တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်	ငဝ်ႈလုမ်းသိုၵ်းတူင်း
၃၄။ နောက်တန်း စစ်ဌာနချုပ်	ငဝ်ႈလုမ်းသိုၵ်းတၢင်းလင်

ကန့်သတ်

၃၅။ စုံဆောင်းရေး	လွင်ႈလူ.ႁွမ်
၃၆။ ပြန်တမ်း	ကမိင့်ကၢၼ်ထုၵ်ႈၵွၵ်,
၃၇။ တည်မြဲအမိန့်	ကမိင့်ကၢၼ်ပၵ်းမၼ်ႈ
၃၈။ အရာရှိ	ၼုၼ်/ကယ|,သီ.
၃၉။ ငယ်သား	ၵူၼ်းၵွၼ်,
၄၀။ စစ်ဥပဒေ	ၵူ.ပတေ,သိုၵ်း
၄၁။ ဝိုင်ယာကြီး	သ်ၢဝ|,ယ|,
၄၂။ လိုဏ်ခေါင်း	ၵူင်ထမ်ႈ
၄၃။ ကတုတ်ကျင်း	လုၵ်းပွ်.တိုၵ်း/,
၄၄။ အရဏ်ဦးတိုက်ပွဲ	ပွ်းတိုၵ်းၵၼ်ၶႄႈမိူင်းလမ်တေလ်ိင်း
၄၅။ ညတိုက်ပွဲ	ပွ်းတိုၵ်းၵၢင်ၶမ်ႈ
၄၆။ လှံစွပ်ထိုးတိုက်ပွဲ	ပွ်းကဝ်ႁွၵ်,သူပ်းၵွင်ႈတိုၵ်းၵၼ်
၄၇။ သက်သေ	သၢၵ်ႈသေ,
၄၈။ အိုနာစာ	ငိုၼ်းတိုဝ်းတ|,မိူဝ်ႈထဝ်ႈ
၄၉။ စစ်စွမ်းရည်	ၶမ်.ၵတ်.သိုၵ်း
၅၀။ တယ်လီဖုန်း	ၕတ,လီ,ယူင်း
၅၁။ ကြေးနန်းကြိုး	သ်ၢလိၵ်း
၅၂။ ခေါတ်ခဲ	မၢၵ်ႈယွ်းထၢတ်ႈ
၅၃။ စစ်ဘက်အုပ်ချုပ်ရေး	လွင်ႈၵူပ်.ပိူင်,ယွင်းငမ်းယိၢ,သိုၵ်း
၅၄။ ဘွဲ့တံဆိပ်	ထၢၼ်းသိၵ်ႈယွ်.
၅၅။ ရာထူးတံဆိပ်	တၢၼ်းသိၵ်ႈယ|,ထူး
၅၆။ တရားသောစစ်	သိုၵ်းကၢၼ်တြႃး
၅၇။ ကမ္ဘာစစ်	သိုၵ်းၵမ်ႇ,ယ|,
၅၈။ ပြည်ပြေး	ၵူၼ်းပၢႈမိူင်း
၅၉။ စစ်မြေပြင်	ၶင်လိၼ်သိုၵ်း
၆၀။ ခြေလျင်တပ်	တပ်.ပ်တိၼ်
၆၁။ ခြေမြန်တပ်	တပ်.တိၼ်ယိၢ
၆၂။ စစ်ပရိယာယ်	ပရီ.ဧယ်,သိုၵ်း
၆၃။ အမြောက်တပ်	တပ်.ကမျွၵ်ႈ

ကန့်သတ်

ကန့်သတ်

၆၄။ ပို့ဆောင်ရေးတပ်	တပ်ႉလွင်ႈတေႃႉတၢင်ႇ,သူင်ႇ
၆၅။ ထောက်ပံ့ရေးတပ်	တပ်ႉလွင်ႈၵမ်ႉထႅမ်
၆၆။ လေ့ကျင့်ရေးတပ်	တပ်ႉလွင်ႈယိုၵ်းၵျၢင်ႉ
၆၇။ တိုက်ခိုက်ရေးတပ်	တပ်ႉလွင်ႈတိုၵ်းတေႃး
၆၈။ ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်	တပ်ႉမတေႃ,လွင်ႈၵီတ်ႇ,ၼႄ
၆၉။ ပြည်သူ့တပ်မတော်	တပ်ႉမတေႃ,ၵူၼ်းမိူင်း
၇၀။ ကြည်း၊ ရေ၊ လေ တပ်မတော်	တပ်ႉမတေႃ,တိၼ်ၢၼမ်ႉၢလူမ်း
၇၁။ ဆက်သွယ်ရေးတပ်	တပ်ႉလွင်ႈၵပ်းသိုပ်ႇ
၇၂။ ကြေးစားတပ်	တပ်ႉၵိၼ်ငိုၼ်းတွင်း / တပ်ႉၵိၼ်ထၢင်ႈ
၇၃။ လက်နက်ကြီးတပ်	တပ်ႉလၢၵ်ႈၶေႃၵ်ႈလူင်
၇၄။ သံချပ်ကာတပ်	တပ်ႉတၢင်ႉၵႃး / တပ်ႉၵႃးလဵၵ်း
၇၅။ လေထီးတပ်	တပ်ႉလူင်းလွင်ႈ
၇၆။ အကူပစ်လက်နက်ကြီးတပ်	တပ်ႉလၢၵ်ႈၶေႃၵ်ႈလူင်တေႃ,လွႆႈယိုဝ်း
၇၇။ အရန်တပ်	တပ်ႉၵၼ်ယၢင်ႉဝႆႉ
၇၈။ ကွန်မန်ဒိုတပ်	တပ်ႉၶၢမ်ႇ,တၢႆ
၇၉။ နယ်ခြားစောင့်တပ်	တပ်ႉပွႆႉလဵၼ်လိၼ်
၈၀။ တပ်ဖွဲ့	တပ်ႉမူႇ / တပ်ႉလုမ်း
၈၁။ တပ်စိပ်	တပ်ႉထႅဝ်
၈၂။ တပ်စု	တပ်ႉမူႇ
၈၃။ တပ်ခွဲ	တပ်ႉၽေ
၈၄။ တပ်ရင်း	တပ်ႉၵဝ်ႈ
၈၅။ တပ်မ	တပ်ႉမႄႉ / တပ်ႉၼမ်ႈလူင်
၈၆။ တိုင်း	တူင်း
၈၇။ ဒေသလိုက်စစ်ပွဲ	ပွႆးသိုၵ်းၵၼ်ပဵၼ်ထူင်ႉလႅၼ်ထူင်ႉၶေႃ
၈၈။ လေကြောင်းတိုက်ပွဲ	ပွႆးတိုၵ်းၵၼ်ၶူဝ်လူမ်း
၈၉။ စစ်ဆင်ရေး	လွင်ႈႁၢင်ႈၶႄႈသိုၵ်း
၉၀။ တိုက်ရည်ခိုက်ရည်	ၶမ်ႉၵတ်ႉထၢင်းၶၼ်,ယႂ်ႇ,တိုၵ်းတေႃး
၉၁။ လျှပ်တပြက်တိုက်ပွဲ	ပွႆးတိုၵ်းၵၼ်ၵီပ်ႉၶိုင်ႈ
၉၂။ ရေရှည်စစ်	သိုၵ်းၶၢဝ်းယၢဝ်း

ကန့်သတ်

၉၃။ ဗိုလ်သင်တန်း	ပၢင်သွၼ်ပိၼ်ပူဝ်ႇ
၉၄။ စစ်တက္ကသိုလ်	ႁူင်းလၼ်ႉလွမ်သိုၵ်း
၉၅။ စစ်သုံ့ပန်း	ႁူၼ်းသုမ်းသိုၵ်း
၉၆။ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်	ၽေးသိုၵ်းတၢမ်ႇသိုၵ်း
၉၇။ စစ်သားဟောင်း/ရဲဘော်ဟောင်း	လုၵ်ႈသိုၵ်းၵဝ်
၉၈။ သောင်းကျန်းသူ	ႁူၼ်းသုၵ်ႉယုင်ႈ
၉၉။ စစ်စည်းကမ်း	မၢၼ်မီႈသိုၵ်း
၁၀၀။ ပြောက်ကျားစစ်	သိုၵ်းၽွၵ်း
၁၀၁။ စစ်အန္တရာယ်	ၵၼ်ႇတေရေႇသိုၵ်း
၁၀၂။ စစ်အခြေခံစခန်း	ပၢင်ၶၢမ်ႇဝဝ်ႈသိုၵ်း
၁၀၃။ စစ်အသုံးစရိတ်	လလိၵ်ႈၵၼ်သုင်းသိုၵ်း
၁၀၄။ စစ်ဖက်ပညာရေး	လွင်ႈပိင်ႇလုၢႆႇယၢႆႇသိုၵ်း
၁၀၅။ အကျဉ်းသား	ႁူၼ်းတူၵ်းၶွၵ်ႈ
၁၀၆။ အချုပ်ခန်း	ၶၢၼ်းၵၢၸုၵ်ႈ
၁၀၇။ ခွာစစ်	သိုၵ်းငိူၼ်ႉ
၁၀၈။ စစ်စုံထောက်	လုင်ႇထွၵ်ႈသိုၵ်း
၁၀၉။ ကိုယ်ပိုင်အမှတ်	မၢၶပ်းတူဝ်
၁၁၀။ ဆေးတပ်	တဵပ်ႉယၢႆႈယၢႆ
၁၁၁။ အလောင်း	တူဝ်တၢၼ်
၁၁၂။ ဒဏ်ရာ	ႁူႈမၢတ်ႇ
၁၁၃။ စစ်ကာလ/စစ်အတွင်း	ၶၢဝ်းယၢမ်းပိၼ်သိုၵ်း

(ခ) စစ်ဘက်ရာထူး အခေါ်အဝေါ်များ

၁။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး	လွမ်သိုၵ်းလူင်
၂။ ဗိုလ်ချုပ်	လွမ်သိုၵ်း
၃။ ဗိုလ်မှူးချုပ်	လွမ်ႁၢၼ်
၄။ ဗိုလ်မှူးကြီး	လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်
၅။ ဒုတိယ ဗိုလ်မှူးကြီး	လဝ်ႈသိုၵ်း

၆။ ဗိုလ်မှူး	ထဝ်ႈႁၢၼ်
၇။ ဗိုလ်ကြီး	မုၼ်သိုၵ်းလူင်
၈။ ဗိုလ်	ၶုၼ်သိုၵ်း
၉။ ဒုဗိုလ်	ၵိမ်ႇမုၼ်သိုၵ်း/ၶုၼ်ႁၢၼ်
၁၀။ တပ်ကြပ်ကြီး	ႁူဝ်သိုၵ်းလူင်
၁၁။ တပ်ကြပ်	ႁူဝ်သိုၵ်း
၁၂။ ဒုတပ်ကြပ်	ၵိမ်ႇႁူဝ်သိုၵ်း/ႁူဝ်ႁၢၼ်
၁၃။ တပ်သား	ၵူၼ်းသိုၵ်း
၁၄။ ရဲဘော်	ၵေႃႉႁၢၼ်
၁၅။ ရဲမေ	ၶၢင်းႁၢၼ်
၁၆။ တိုင်းမှူး	ယူႇၵွၼ်းတိူင်း
၁၇။ တပ်မမှူး	ယူႇၵွၼ်းတပ်ႉမႃႉ
၁၈။ တပ်မှူး/တပ်ရင်းမှူး	ယူႇၵွၼ်းထပ်ႉငဝ်ႈ
၁၉။ စစ်ကြောင်းမှူး	ယူႇၵွၼ်းထႅဝ်သိုၵ်း

(ဂ) လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်

၁။ သေနတ်	ၵွင်ႈ
၂။ ခြောက်လုံးပြူး	ၵွင်ႈႁူၵ်းၵမ်း
၃။ ပစ္စတို	ၵွင်ႈပွတ်း
၄။ စက်သေနတ်	ၵွင်ႈလၢၵ်ႈ
၅။ ရိုင်ဖယ်	ၵွင်ႈႁို,ၸေႃ,
၆။ မောင်းပြန်ရိုင်ဖယ်	ၵွင်ႈလႅၼ်ႈ
၇။ ကာဘိုင်သေနတ်	ၵွင်ႈၵႃႉ,ပိၼ်ႈ,
၈။ စတင်း	ၵွင်ႈထတိၼ်း
၉။ တူမီး	ၵွင်ႈသတ်းယၢမ်း
၁၀။ လေသေနတ်	ၵွင်ႈလူမ်း

၁၁။ ကျည်ဆန့်	မၢၵ်ႇၵႂင်ႈ
၁၂။ မီးကျည်	မၢၵ်ႇၵႂင်ႈယွႆး
၁၃။ အမြောက်ကျည်	မၢၵ်ႇမႂျၵ်ႇ
၁၄။ အမြောက်	ၵမႂျၵ်ႇ
၁၅။ ကျည်ခွံ	ၶႂၵ်ႇမၢၵ်ႇၵႂင်ႈ
၁၆။ ကျည်ထိပ်ဖူး	ဝႆၢမၢၵ်ႇၵႂင်ႈ
၁၇။ ကျည်ကပ်	ၶူၵ်ႇမၢၵ်ႇၵႂင်ႈ
၁၈။ လက်ပစ်ဗုံး	မၢၵ်ႇပႂမ်း
၁၉။ ဗုံး	မၢၵ်ႇပျူင်း
၂၀။ မိုင်းဗုံး	မၢၵ်ႇမိူင်း
၂၁။ ရေမြုပ်ဗုံး	မၢၵ်ႇပျူင်းၵၢၼ်မူၵ်ႈဝႆႉၶွင်းၶမ်ႉ
၂၂။ အကျမြှုဗုံး	မၢၵ်ႇမိၼ်
၂၃။ ယမ်းဘီလူး	ယၢမ်းယီလူး
၂၄။ မော်တာ	မေႃႇထႃႇ
၂၅။ မှန်ဘီလူး	မၢၼ်ယီလူး
၂၆။ သံလိုက်အိမ်မြှောင်	ၼိမ်လီႉ
၂၇။ နှစ်လုံးပြူး	ၵႂင်ႈသႂင်ပႂျင်း
၂၈။ တလုံးပြူး	ၵႂင်ႈပႂျင်းလိဝ်
၂၉။ ဒူးလေး	ၵၢင်ႇ/ၵၢင်ႇထိုၵ်း
၃၀။ မြှား	ပိုၼ်
၃၁။ လှံ	ႁႂၵ်ႇ
၃၂။ ဝါးချွန်	မႆႉလိမ်
၃၃။ လှံစွပ်	ႁႂၵ်ႇသုပ်းၵႂင်ႈ
၃၄။ ဓားမြှောင်	မိတ်ႈ
၃၅။ ဆိပ်လူးမြှား	ပိုၼ်ၵႂင်ႉ
၃၆။ ထောင်ချောက်	ႁိုဝ်ႉ
၃၇။ ညှောင့်	ယၢၵ်ႇ
၃၈။ ခဲယမ်းမီးကျောက်	မၢၵ်ႇၵႂင်ႈထိုၼ်းယၢမ်း

၄၉။ လက်နက်ခဲယမ်း	လၢၵ်ႈၶေႃႈလိူၼ်းယၢမ်း
၅၀။ သေနတ်ဒင်	ငုၵ်းႁွင်ႈ
၅၁။ သေနတ်ပြောင်း	ပွၢင်းႁွင်ႈ
၅၂။ မောင်းခလုတ်	ၼႄႈ / ၶၢၼ်ၶၼ်

(ဈ) စစ်ဝတ်တန်ဆာပစ္စည်း

၁။ စစ်ဦးထုပ်	မၢၵ်ႇႁူဝ်သိုၵ်း
၂။ တောဆောင်းဦးထုပ်	မၢၵ်ႇႁူဝ်တိုဝ်းၶႂ်းထိူၼ်ႇ
၃။ လျှာထိုးဦးထုပ်	မၢၵ်ႇႁူဝ်မီဝ်ႈလိၼ်ႇ
၄။ သံခမောက်	မၢၵ်ႇႁူဝ်လိၵ်း
၅။ စစ်အင်္ကျီ	သိူဝ်ႈသိုၵ်း
၆။ စစ်ခါးပတ်	သၢႆႇၵီတ်းသိုၵ်း
၇။ စစ်ဘောင်းဘီ	ၵူၼ်သိုၵ်း
၈။ စစ်ခြေအိတ်	မူင်တီၼ်သိုၵ်း
၉။ စစ်ဖိနပ်	ၵႃးတီၼ်သိုၵ်း
၁၀။ တောစီးဖိနပ်	ၵႃးတီၼ်တိုဝ်းၶႂ်းထိူၼ်ႇ
၁၁။ ကျောပိုးအိတ်	ထူင်ပိူဝ်ႈ / ထူင်လေးလင်
၁၂။ စစ်မိုးကာ	မုဝ်းၵႃႇသိုၵ်း
၁၃။ ကျည်ကပ်လွယ်အိတ်	ထူင်ၶူၵ်ႇမၢၵ်ႇႁွင်ႈ
၁၄။ စစ်ရေဗူး	တဝ်ႈၼမ်ႉသိုၵ်း
၁၅။ တပ်တံဆိပ်	တၢၼ်းသိုၵ်ႈတပ်ႉ / မိၵ်ႈတပ်ႉ
၁၆။ တပ်မတံဆိပ်	တၢၼ်းသိုၵ်ႈတပ်ႉမႃႇ
၁၇။ တိုင်းတံဆိပ်	တၢၼ်းသိုၵ်ႈတိူင်း
၁၈။ လက်မောင်းတံဆိပ်	တၢၼ်းသိုၵ်ႈၶၼ်
၁၉။ တပ်မအလံ	ၵလၢမ်ႇတပ်ႉမႃႇ

၂၀။ စင်ဂွမ်းကပ် ယႃႈႁူမ်ႉသိုၵ်း
၂၁။ စစ်အိပ်ရာခင်း ယႃႈတၢၼ်းသိုၵ်း
၂၂။ စစ်ခြင်ထောင် သုတ်းသိုၵ်း
၂၃။ သေနတ်လွယ်ကြိုး သႃႇပႃးၵူၼ်း

နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်သော ဝေါဟာရများ

၁။ အဖွဲ့ မူႉလုမ်း
၂။ အသင်း မူႉလုမ်း
၃။ အုပ်စု ၵုၵ်ႉလူႉ
၄။ လူထု လူႉထူႉ
၅။ လူစုလူဝေး ၵူၼ်းလူႉ.ၵူၼ်းတုမ်ႉ
၆။ ပြည်သူ ၵူၼ်းမိူင်း
၇။ ရပ်ကွက် ပွၵ်ႉ
၈။ ကျေးရွာ ဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈ
၉။ ကျေးလက်တောရွာ ဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈၼႄးပၢင်ႇ
၁၀။ မြို့နယ် ၼႄႇဝဵင်း
၁၁။ ပြည်နယ် လိုင်ႈ / လိုင်ႈမိူင်း
၁၂။ တိုင်း တိူင်း
၁၃။ ပြည်မ မိူင်းလူင်
၁၄။ တိုင်းပြည် ဝၢၼ်ႈမိူင်း
၁၅။ နိုင်ငံတော် ၼင်ႇငၢၼ်ႇထေႇ
၁၆။ ပြည်ထောင်စု မိူင်းယွမ်ႉ.ႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ်
၁၇။ ဆိုရှယ်လစ် သူဝ်ႇသျႄႇလိတ်ႉ
၁၈။ ကွန်မြူနစ် ၵုၼ်ႇမျူႇၼိတ်ႉ
၁၉။ မြန်မာပြည် မိူင်းမၢၼ်ႈ
၂၀။ အစိုးရ လူင်ပွင်လိုင်ႈ
၂၁။ လမ်းစဉ် သဵၼ်ႈတၢင်း
၂၂။ ပါတီ ပႃႇတီႇ

၂၃။ စနစ်	လခိတ်ၣ
၂၄။ ဝါဒ	ဝၢၤတၢ့
၂၅။ မူ	မူၤ
၂၆။ ဥပဒေ	ကူ့ပတေၤ
၂၇။ ပုဒ်မ	ပုဂ့်မၢ့
၂၈။ ကော်မတီ	ဂေၢၤမတီၤ/ဂေၢ
၂၉။ ကော်မရှင်	ဂေၢၤမသျိခ်ၤ
၃၀။ အဖွဲ့ခွဲ	မူၤလုမ်းဧယ
၃၁။ ခေါင်းဆောင်	ယူၣကၠခ်ရှူဝ်
၃၂။ ပါတီယူနစ်	ပၢၤတီၤယူၤခိတ့်
၃၃။ ပါတီစိပ်	ပၢၤတီၤထိဂ့်
၃၄။ ပါတီကလပ်စည်း	ပၢၤတီၤဂလၢတ်ၣထီး
၃၅။ ပါတီဝင်	ဂူခ်းခဝ်ၣပၢၤတီၤ
၃၆။ တင်းပြည့်ပါတီဝင်	ဂူခ်းခဝ်ၣပၢၤတီၤတိခ်းဖျ့
၃၇။ အရန်ပါတီဝင်	ဂူခ်းခဝ်ၣပၢၤတီၤကယၢခ်ၤ
၃၈။ ပါတီမိတ်ဆွေ	ပၢၤတီၤမိဂ့်သူလိၤ
၃၉။ ပါတီယူနစ်ဥက္ကဋ္ဌ	ရှူဉ်ပဝ်ၣပၢၤတီၤယူၤခိတ့်
၄၀။ ဒေသပါတီကော်မတီ	တေၤသၢ့ပၢၤတီၤဂေၢၤမတီၤ
၄၁။ ပါတီဗဟိုကော်မတီဌာနချုပ်	ထၢၤခၢ့ချုဂ်ၣဂေၢၤမတီၤငဝ်ၣငုခ်း
၄၂။ နိုင်ငံတော်ကောင်စီ	ရှင်ၤထီၤခ်ိင်ၤငၢခ်ၤတေၢၤ
၄၃။ တိုင်း ပြည်သူ့ကောင်စီ	ရှင်ၤထီၤဂူခ်းမှိင်းတိုင်း
၄၄။ ပြည်နယ် ပြည်သူ့ကောင်စီ	ရှင်ၤထီၤဂူခ်းမှိင်းထိုင်ၣမှိင်း
၄၅။ ကျေးရွာပြည်သူ့ကောင်စီ	ရှင်ၤထီၤဂူခ်းမှိင်းဝၢခ်ၣခွဂ်း
၄၆။ မြို့နယ်ပြည်သူ့ကောင်စီ	ရှင်ၤထီၤဂူခ်းမှိင်းဧလၣဝိင်း
၄၇။ ရပ်ကွက်ပြည်သူ့ကောင်စီ	ရှင်ၤထီၤဂူခ်းမှိင်းဝၢခ်ၣခွဂ်ၣ
၄၈။ လွှတ်တော်	လုတ်ၣတေၢၤ
၄၉။ ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်	ယူၣတၢင်တူဝ်ဂူခ်းမှိင်း
၅၀။ အုပ်ချုပ်ရေး	လှင်ၣကုဝ့်ပိုင်ၤယှင်းငမ်း
၅၁။ ဒီမိုကရေစီ	တီၤမှူဝ်ၤဂရေၤထီၤ

ကန့်သတ်

၅၂။ လက်ဝဲ	ၽၢႆႇ,သၢႆႉ
၅၃။ လက်ယာ	ၽၢႆႇ,ၶႂႃ
၅၄။ ကြားနေရေး	လွင်ႈယူႇ,ဝူင်ႈၵၢင်
၅၅။ နယ်ချဲ့	ၵူၼ်းၶႂၢၵ်ႈမိူင်း
၅၆။ အရင်းရှင်	ထဝ်ႈၵလၢင်းလူင်
၅၇။ မဲ/မဲပြား	ၼဵဝ်းမႄး
၅၈။ မဲပုံး	ပုင်းမႄး
၅၉။ မဲဆန္ဒရှင်	ထဝ်ႈၼဵဝ်းမႄးၵၢင်လို
၆၀။ မဲဆန္ဒနယ်	ၶေႇ,မႄးၵၢင်လို
၆၁။ အာဏာ	ၵၢမ်းၶႅတ်ႈ/ၵႃႇ,ၶႄႇ
၆၂။ အခွင့်အရေး	ၵၶၢင့်ၵလၢၶၼ်း
၆၃။ တော်လှန်မှု	လွင်ႈလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ
၆၄။ ပုန်ကန်မှု	လွင်ႈလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ
၆၅။ လွတ်လပ်ရေး	လွတ်ႈလႅဝ်းသဝ်းၶေႃ
၆၆။ တာဝန်	ပုၼ်ႈၽွၼ်း
၆၇။ ဝန်ထမ်း	ၵူၼ်းႁၢပ်ႇ,ၵၢၼ်
၆၈။ စာချုပ်	လႄႇ,ၶျူၵ်ႈ
၆၉။ ပင်လုံစာချုပ်	လိၵ်ႈႁူမ်ႈမၢႆပၢင်လူင်
၇၀။ မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြား	မၢႆယၢင်
၇၁။ မူကြမ်း	မူႇ,ၵျၢမ်း
၇၂။ တိုင်းရင်းသား	ၵူၼ်းၵိုၵ်းမိူင်း
၇၃။ နိုင်ငံခြားသား	ၵူၼ်းၶွၵ်ႈမိူင်း
၇၄။ အကြီးအကဲ	ၽူႈယႂ်ႇ,ၵူၼ်းလူင်
၇၅။ စော်ဘွား	ထဝ်ႈၽႃႉ
၇၆။ အာဏာနည်	ၽူႈႁတ်းႁၢၼ်
၇၇။ စိတ်ဓာတ်	တူၼ်ႈလို
၇၈။ ဆန္ဒ	ၵၢင်လို

၇၉။ ဘေးအန္တရာယ်	ယေးၶိၼ် / ယေႈၵၢၼ်ႇတငေရႇ
၈၀။ ဆွေးနွေးပွဲ	ပွႆႈၵုပ်ႇၵၼ်
၈၁။ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ	ပွႆႈၵိၼ်းၵၢၼ်း
၈၂။ ဥမကွဲသိုက်မပျက်	ၶႆႇၵမ်ႇလိၵ်ႇႁၢင်းၵမ်ႇလူႉ
၈၃။ လှုပ်ရှားမှု	လွင်ႈတူင်ႉၶိုင်
၈၄။ နိုးကြားမှု	လွင်ႈတူင်ႉတိုၼ်ႇ
၈၅။ အစီအစဉ်	ၶပ်းမၢႆ
၈၆။ ပန်းတိုင်	လၵ်းမၢႆ
၈၇။ ရည်ရွယ်ချက်	လွင်ႈၵိၼ်းၵၢၼ်း
၈၈။ ယုံကြည်ချက်	လွင်ႈယုမ်ႇယမ်
၈၉။ ခံယူချက်	လွင်ႈၶၢမ်ႇၵဝ်
၉၀။ ဝေဖန်ရေး	လွင်ႈထတ်းသၢင်
၉၁။ ကောလဟာလ	ၼၢမ်းၵၢင်လၢႆ
၉၂။ သဘောကွဲလွဲမှု	လွင်ႈသယေႃးပိူၵ်ႇပူင်ႈၵၼ်
၉၃။ အဓိက/ပဓာန	ပိူင်လူင်မၼ်း
၉၄။ နိဒါန်း	ႁၢမ်းၶေမ်း
၉၅။ နိဂုံးချုပ်	ၼွတ်ႇယွတ်ႈၼၢမ်း
၉၆။ အကျဉ်းချုပ်	တီႈၵိပ်ႈမၼ်း
၉၇။ အကျယ်တဝင့်	တီႈႁၢင်ႈမၼ်း
၉၈။ ရှင်းလင်းပွဲ	ပွႆႈသၢင်းလၢင်း
၉၉။ ထောက်ခံပွဲ	ပွႆႈထွၵ်ႈၶၢမ်ႇ
၁၀၀။ ရှုံ့ချပွဲ	ပွႆႈသီႈဧၵ.ဧသ.ဧၶး
၁၀၁။ နိုင်ငံရေးပရိယာယ်	ပရိ.ၼယႇပၢႆးမိူင်း
၁၀၂။ မျိုးချစ်စိတ်	လွၵ်ႈႁၵ်.ၼိူဝ်း
၁၀၃။ စေတနာ	လေႇတၶေႇ
၁၀၄။ စည်းရုံးရေး	လွင်ႈသူၶၼ်းတုမ်
၁၀၅။ သွေးခွဲရေး	လွင်ႈၼယၶိုဝ်ႉလိူတ်ႈ

၁၀၆။ ဆန့်ကျင်ရေး	လွင်ႈသၢၼ်ၶတ်း
၁၀၇။ အခြေခံ	ၶၢမ်ႇဝဵၼ်ႈ / ၶၢမ်ႇပိုၼ်ႉ
၁၀၈။ သဘောတရား	သယေႃးတြႃး
၁၀၉။ ဆန္ဒပြပွဲ	ပွႆးပျႃႉၵၢင်လွႆ
၁၁၀။ ပြဿနာ	လွင်ႈၶွင်ႈၶမ်
၁၁၁။ တင်ပြချက်	လွင်ႈတၢင်ႇပျႃႉ
၁၁၂။ ညီလာခံ	ပၢင်တုမ်လူင်
၁၁၃။ လူမျိုးမရွေး	ၵမ်ႇလိူၵ်ႈၵူၼ်းမီဝ်း
၁၁၄။ ဘာသာမရွေး	ၵမ်ႇလိူၵ်ႈယႃႇသႃႇ
၁၁၅။ အရည်အချင်း	ၶမ်ႉၵတ်ႉတၢင်းၶၼ်ႇ
၁၁၆။ အခရအတွက်	တၢင်းၶမ်
၁၁၇။ ယှဉ်ပြိုင်မှု	လွင်ႈၼႄႉၵၼ်
၁၁၈။ အကြံပေးချက်	လွင်ႈပၼ်ၵႃၵျၢမ်ႇ
၁၁၉။ လက်ရှိအခြေအနေ	သၢင်ႇမိူဝ်ႈလိဝ်
၁၂၀။ ကြော်ငြာစာ	လိူၵ်ႈပိုၼ်ယၢဝ်ႇ
၁၂၁။ သဝဏ်လွှာ	ယိုၼ်လိူၵ်ႈတွၼ်ႈ
၁၂၂။ ထောက်ခံစာ	လိူၵ်ႈထွၵ်ႈၶၢမ်ႇ
၁၂၃။ မိန့်ခွန်း	ၶေႃႈၵႂၢမ်း
၁၂၄။ မျက်မှောက်ခေတ်	ၵၢပ်ႈပၢၼ်မိူဝ်ႈလိဝ်
၁၂၅။ ပြည်ပြေးအဖွဲ့	မူႇလုမ်းၵူၼ်းပႃႈမိူင်း
၁၂၆။ သေရေးရှင်ရေး	လွင်ႈလိပ်းလွင်ႈတႃႇ
၁၂၇။ ဆုံးရှုံးမှု	လွင်ႈလူႉသုမ်း
၁၂၈။ အောင်မြင်မှု	လွင်ႈၵွင်ႇမျၢင်ႇ
၁၂၉။ ဗဟုသုတ	လွင်ႈႁူႉတၢင်းႁၼ်
၁၃၀။ အတွေ့အကြုံ	တၢင်းထုပ်ႈတၢင်းႁၼ်
၁၃၁။ အတွေးအခေါ်	တၢင်းဝူၼ်ႉတၢင်းထၢင်ႇ
၁၃၂။ အသိအမြင်	တၢင်းႁူႉတၢင်းႁၼ်

၁၃၃။ ဘဝ	ထၢတ်ႈပၢၼ်
၁၃၄။ စားဝတ်နေရေး	လွင်ႈၵိၼ်ၶုင်ႈယူႇ
၁၃၅။ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး	လွင်ႈၶိုၼ်းၸမ်းၸေတ,တၢင်ႈပူၵ်းပၵ်း
၁၃၆။ ရှာဖွေရေးအဖွဲ့	မူႇ,လုမ်းလွင်ႈသွၵ်ႈႁႃ
၁၃၇။ အနှစ်သာရ	လွၼ်ႉၵိၼ်မွၼ်းၶမ်း
၁၃၈။ နည်းလမ်းသစ်	လွင်ႈလၢႆးမႂ်ႇ
၁၃၉။ တီထွင်မှု	လွင်ႈႁဵတ်းၵွၵ်ႈ,ၵၼ်မႂ်ႇ
၁၄၀။ လူ့အခွင့်အရေး	ၵၶၢင်ႈၵလၢၼ်းၵူၼ်း
၁၄၁။ ပြည်တွင်းရေး	လွင်ႈၼႂ်းမိူင်း
၁၄၂။ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး	လွင်ႈငဵတ်းယဵၼ်ၼႂ်းမိူင်း
၁၄၃။ တရားစီရင်ရေး	လွင်ႈထတ်းသိၼ်တြႃး
၁၄၄။ လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေး	လွင်ႈလဵပ်ႈသေႇၵၢၼ်ငၢၼ်း
၁၄၅။ တရားသူကြီး	ပူႇထတ်းသၢင်
၁၄၆။ ရှေ့နေ	သေႉၶေ,
၁၄၇။ မှုခင်း	ၵမူႉ
၁၄၈။ နိုင်ငံရေးအရှုပ်အရှင်း	လွင်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈပၢႆးမိူင်း
၁၄၉။ နိုင်ငံရေးသမား	ၵူၼ်းႁဵတ်းၵၢၼ်ပၢႆးမိူင်း
၁၅၀။ နိုင်ငံရေးပါတီ	ပႃႇ,တီႇ,ပၢႆးမိူင်း
၁၅၁။ စည်းရုံးရေးမှူး	ပူႇသူၼ်းတုမ်
၁၅၂။ စီမံခန့်ခွဲရေး	လွင်ႈလီႇ,မၢၼ်ႇ,လဵၵ်ႈ,ၸႅ
၁၅၃။ အုပ်ချုပ်ရေး	လွင်ႈၵုမ်ႉပိူင်,ပွင်းငမ်း
၁၅၄။ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု	လွင်ႈပွမ်ႉၵၼ်ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉမိူဝ်း
၁၅၅။ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	လွင်ႈမိူင်,မၼ်ႈၼဵၼ်ႈၵိုမ်း
၁၅၆။ သာယာဝပြောရေး	လွင်ႈသႃႇ,ယႃႇ,လိူင်,ထူၼ်ႈ
၁၅၇။ စည်ပင်သာယာရေး	လွင်ႈႁူဝ်ႈႁူင်းပိူင်းသႂ်
၁၅၈။ အခွန့်ရှည်မှု	လွင်ႈယိၼ်းယၢဝ်း
၁၅၉။ ဝါဒသဘောတရား	သၽေႃးတြႃးဝႃႇ,တႃႉ

၁၆၀။ တော်လှန်ရေးအစိုးရ	လူင်ပွင်လိူင်ႈလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ
၁၆၁။ တော်လှန်ရေးကောင်စီ	ၵွင်ႇလီႇလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ
၁၆၂။ ပြည်သူ့အစိုးရ	လူင်ပွင်လိူင်ႈၵူၼ်းမိူင်း
၁၆၃။ ယာယီအစိုးရ	လူင်ပွင်လိူင်ႈၵိူပ်ႉၶိူင်ႈ
၁၆၄။ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပွဲ	ပွႆးလိူၵ်ႈၵိူပ်းတၢင်ႇၶိုၼ်ႈ
၁၆၅။ ရွေးကောက်ပွဲနည်းဥပဒေ	လၵ်းၵူႉပၵေႃႇပွႆးလိူၵ်ႈၵိူပ်း
၁၆၆။ ကြွေးကြော်သံ	သဵင်ႁွင်ႉပၢဝ်ႇ
၁၆၇။ လုံခြုံရေး	လွင်ႈႁူမ်ႇလူမ်ႈ
၁၆၈။ ပြည်သူ့စစ်	သိူၵ်းၵူၼ်းမိူင်း
၁၆၉။ ကုလသမဂ္ဂ	ၵူႉလႃႉသမိၵ်ႉၵႃႉ
၁၇၀။ သမ္မတနိုင်ငံ	ၶိူင်ႇငၢၼ်ႇလွမ်လိူင်ႈ
၁၇၁။ အစည်းအရုံး	မုၵ်ႉလုမ်း
၁၇၂။ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု	လွင်ႈၶတ်းသၢင်ႈလွတ်ႈလႅဝ်းၵွၼ်းၶေႃ
၁၇၃။ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး	လွင်ႈသၢၼ်ၶတ်းၵူၼ်းၶၢၵ်ႈမိူင်း
၁၇၄။ နယ်မြေအခြေအနေ	သၢင်ႇၸႄႈလိၼ်
၁၇၅။ ဆူပူသောင်းကျန်းမှု	လွင်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈၵူၼ်ၵဝ်း
၁၇၆။ ဖွံ့ဖြိုးရေး	လွင်ႈၶူၼ်ႈယႂ်ႇမုင်ႇသူင် / လွင်ႈၶိုတ်းယူၵ်ႈ
၁၇၇။ တိုးတက်မှု	လွင်ႈတူဝ်းတႃၼ်း
၁၇၈။ အေးအတူပူအမျှ	ၵတ်းၸႄၵတ်းမႂ်ႈၸႄႇမႂ်ႈ
၁၇၉။ မရှိအတူရှိအတူ	မီးၵေႃႈမိူၼ်ၵၼ်-ၵမ်ႉ မီးၵေႃႈမိူၼ်ၵၼ်
၁၈၀။ တအူတုံဆင်းညီရင်းအစ်ကို	ပီႈၵွၵ်ႈႁူမ်ႈတွင်ႉ-ၶွင်ႉၵွၵ်ႈႁူမ်ႈသႂ်ႈ
၁၈၁။ အမွေအနှစ်	ၵမ်မူလ် / ၶူဝ်းၵိုတ်း
၁၈၂။ လောက	ၶူင်းၵၢင်
၁၈၃။ ချစ်ကြည်ရေးခရီး	ၶၢဝ်းတၢင်းလွင်ႈႁၵ်ႉႁူမ်
၁၈၄။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ	မိူင်းယူႉႁိမ်းၵၼ်လမ်ၵၼ်
၁၈၅။ လူရည်ချွန်	ယူႈလႅမ်သႅမ်ႈ
၁၈၆။ စံပြအလုပ်သမား	ၵူၼ်းႁဵတ်းၵၢၼ်ထၢမ်ႇပျႃႉ
၁၈၇။ လုပ်သားကောင်း	ၵူၼ်းႁဵတ်းၵၢၼ်လီ
၁၈၈။ ဆုပေးဒဏ်ပေးစနစ်	လၢႆးတိတ်ႉပၼ်သူးပၼ်တၢမ်ႇ

၁၈၉။ အင်အားကြီးနိုင်ငံ	ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵၼ်ၵီၼ်ႁဵင်းယႂ်ႇ
၁၉၀။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ	ၶဵင်ႇ,ငၢၼ်ႇ,ၵၼ်ၸေႃႉ,လႃႉၶိုၼ်ႈယႂ်ႇ,
၁၉၁။ အရှေ့တောင်အာရှ	ၵႃႇ,သျႃႉထဵင်ႇ,လၢၼ်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ,
၁၉၂။ ကြက်ခြေနီအသင်း	လုမ်းငႆၶႃႇၸပ်ႉလဵင်ႇ
၁၉၃။ လျှို့ဝှက်ချက်	လွင်ႈသိုင်ႇ,သိမ်း
၁၉၄။ အမာခံကြောရိုး	ၶၢမ်ႇ,ၵၢၼ်ႇ
၁၉၅။ သွေးစည်းမှု	လွင်ႈပဵၼ်ၶိုဝ်ႈလိုတ်ႈလဵဝ်ၵၼ်
၁၉၆။ မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေးဝါးကာကွယ်မှု	လွင်ႈၵိတ်ႇ,ၸၶ,ယႃႈငဝ်ႈမိုင်ႈထိုင်ႈမဝ်း
၁၉၇။ စာမတတ်သူပပျောက်ရေး	လွင်ႈၵူၼ်းၵမ်ႇ,မေႃလိၵ်ႈႁၢႆလႆႈ
၁၉၈။ မြေပေါ်မြေအောက်လှုပ်ရှားမှု	လွင်ႈတူင်ႉၶိုင်ႉၶိုဝ်ႈလိၼ်တႂ်ႈလိၼ်
၁၉၉။ သစ္စာဖောက်	ၵူၼ်းယွၵ်ႈသိတ်ႉလႃႉ
၂၀၀။ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒ	ဝႃႉတႃႇလွင်ႈၶွၵ်ႈမိူင်း
၂၀၁။ နိုင်ငံတကာရေးရာ	လွင်ႈလၢႆးၶဵင်ႇ,ငၢၼ်ႇ,ၵူႈမိူင်းမိူင်း

အထွေထွေ နေ့စဉ်သုံးစကားများ

(က) ဈေးဝယ်ခြင်း

၁။ မေး။ အဲဒါဘယ်လိုရောင်းသလဲ၊
၂။ ဖြေ။ (   ) ငါးကျပ်ရောင်းပါတယ်၊
၃။ မေး။ ယူယင် ဘယ်လောက်ထားပေးမလဲ၊
၄။ ဖြေ။ (   )ယူယင် ဆယ့်ခုနစ်ကျပ်ထားပေးမယ်၊
၅။ မေး။ ဒီထက်မလျှော့နိုင်တော့ဘူးလား၊
၆။ ဖြေ။ ပိုမပြောပါဘူး၊ အဲဒါ ဈေးအမှန်ပါပဲ၊
၇။ မေး။ အနည်းဆုံး ဘယ်လောက်ထားပေးနိုင်မလဲ၊
၈။ ဖြေ။ ဒီယက်တော့မလျှော့နိုင်တော့ဘူး၊ ရောင်းဈေးပဲ၊
၉။ မေး။ ဒီဟာကော တခု ဘယ်လောက်လဲ၊
၁၀။ ဖြေ။ လိုချင်ယင် နှစ်ကျပ်မတ်တင်းနဲ့ ယူသွားပါ၊
၁၁။ မေး။ မလျှော့နိုင်တော့ဘူးလား၊ ဈေးများလှချည်လား၊
၁၂။ ဖြေ။ စိတ်ချပါ၊ ဈေးမများပါဘူး၊ ဈေးများယင် ပြန်ပေးပါ၊
၁၃။ မေး။ ဒါဖြင့်ယင် တခြားဆိုင်တွေမှာ လျှောက်မေးကြည့်ဦးမယ်၊
၁၄။ ဖြေ။ ကောင်းပြီ၊ ကောင်းပြီ၊ ဈေးတူယင် ဒီမှာ ပြန်လာဝယ်ပေါ့၊
၁၅။ မေး။ ဒေါ်ဒေါ် ဆန်တပြည်ဘယ်လို ရောင်းသလဲ၊
၁၆။ ဖြေ။ တပြည် နှစ်ကျပ်ခွဲတန်၊ သုံးကျပ်တန် အမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်၊
၁၇။ မေး။ နှစ်ကျပ်ခွဲတန် ငါးပြည်လောက်ပေးပါ၊
၁၈။ မေး။ အားလုံး ဘယ်လောက်ကျသလဲ၊
၁၉။ ဖြေ။ အားလုံး ဆယ့်နှစ်ကျပ်ခွဲကျပါတယ်၊
၂၀။ မေး။ တခြား ဘာဝယ်ဦးမလဲ၊
၂၁။ ဖြေ။ တခြား ဝယ်စရာတော့ပရှိသေးဘူး၊ သွားဦးမယ်နော်၊
၂၂။ မေး။ ညီမလေး ဟိုအစ ဘယ်လိုရောင်းသလဲ၊ ပြပါဦး၊ ကြည့်ရအောင်၊
၂၃။ ဖြေ။ ဘယ်အရောင်ထဲက လိုချင်ပါသလဲ၊ ကြည့်နိုင်ပါတယ်၊
၂၄။ မေး။ အဖြူရောင် တကိုက် ဘယ်လိုရောင်းသလဲ၊
၂၅။ ဖြေ။ ဈေးအတူတူပဲ၊ ကြိုက်တာ ရွေးနိုင်ပါတယ်၊

၂၆။ မေး။ ဒီတံဆိပ်နဲ့ ဟိုတံဆိပ် ဘယ်လိုကွာသလဲ၊
၂၇။ ဖြေ။ လူကြိုက်များတာကတော့ ဒီတံဆိပ်ပါပဲ၊ ဈေးတော့ မကွာပါဘူး၊
၂၈။ မေး။ ညီမလေးတို့ သုံးဘူးသလား၊
၂၉။ ဖြေ။ သုံးဘူးပါတယ်၊ အရောင်မကျွတ်ဘူး၊
၃၀။ မေး။ ဒီထက်ကောင်းတာ မရှိတော့ဘူးလား၊
၃၁။ ဖြေ။ ရှိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဈေးနည်းနည်းပိုတယ်၊ ကြည့်ဦးမလား၊
၃၂။ မေး။ ဈေးဘယ်လောက်ကွာသလဲ၊ အခုတော့ မယူသေးဘူး၊
၃၃။ ဖြေ။ တကိုက် နှစ်ကျပ်ခွဲပဲ ကွာတယ်၊ အချိန်မရွေး လာဝယ်နိုင်ပါတယ်၊
၃၄။ မေး။ ဟိုမင်အိုး ဘယ်လောက်ရောင်းသလဲ၊
၃၅။ ဖြေ။ တလုံး နှစ်ကျပ်တမတ် ရောင်းပါတယ်၊
၃၆။ မေး။ နှစ်လုံးယူမယ်၊ လေးကျပ်တမတ်ထားပါ၊
၃၇။ ဖြေ။ အဲ–အဲ–ယူသွား၊ ယူသွား၊ နောက်လဲ လိုတာရှိယင် လာခဲ့ပေါ့၊

(ခ) လမ်းခရီးအကြောင်း မေးမြန်းပြောကြားခြင်း

၁။ မေး။ ဦး–တောင်ပြို့ရွာ သွားတဲ့လမ်း ဘယ်လမ်းလဲ၊
၂။ ဖြေ။ ဒီလမ်းအတိုင်းသွားယင် ရောက်ပါတယ်၊
၃။ မေး။ တော်တော် ဝေးသလား၊ ဘယ်နှစ်မိုင်လောက် သွားရမလဲ၊
၄။ ဖြေ။ သိပ်မဝေးတော့ပါဘူး၊ ရောက်ခါနီးပါပြီ၊
၅။ မေး။ လမ်းအခြေအနေ ကောင်းသလား၊ တောင်အတက်အဆင်း ရှိသလား၊
၆။ ဖြေ။ လမ်း သိပ်မကောင်းဘူး၊ တောင်တက် တောင်ဆင်းရှိတယ်၊
၇။ မေး။ မော်တော်ကား/လှည်း သွားလို့ရသလား၊
၈။ ဖြေ။ မိုးတွင်းတော့ မရဘူး၊ အခုအချိန်တော့ ရပါတယ်၊
၉။ မေး။ လမ်း ဘယ်နှစ်လမ်းရှိသလဲ၊ လမ်းခွဲ ရှိသလား၊
၁၀။ ဖြေ။ လမ်းခွဲမရှိဘူး၊ လူသွားလမ်းပဲ ရှိတယ်၊
၁၁။ မေး။ ဖြတ်လမ်းကော မရှိဘူးလား၊
၁၂။ ဖြေ။ ဖြတ်လမ်းရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့် လမ်းကြမ်းတယ်၊
၁၃။ မေး။ မြစ်တွေ ချောင်းတွေ ဖြတ်ကူးရသလား၊
၁၄။ ဖြေ။ ချောင်းဖြတ်ကူးရတယ်၊ တံတားလဲရှိတယ်၊ ရေလဲတိမ်တယ်၊
၁၅။ မေး။ လမ်းခွဲတွေ့ယင် ဘယ်ဘက်ကို သွားရမလဲ၊
၁၆။ ဖြေ။ လမ်းခွဲတွေ့ယင် ညာဘက်လမ်းကို ခွဲသွားပါ၊ ဗယ်ဘက်ကိုမသွားနဲ့၊

၁၇။ မေး။ ဟံတားက ဘာတံတားလဲ၊

၁၈။ ဖြေ။ သစ်သား သစ်တုံးတွေနဲ့ လုပ်ထားတဲ့တံတားပဲ၊ ခိုင်ပါတယ်၊

၁၉။ မေး။ ဟံတားပေါ်ကနေ မြင်းတွေ/လားတွေ ဖြတ်လို့ရသလား၊

၂၀။ ဖြေ။ ရပါတယ်၊ အောက်ဆင်းပြီးဖြတ်ကူးယင်လဲ ရပါတယ်၊

၂၁။ မေး။ ကြားမှာ တခြားရွာတွေ ရှိသေးလား၊

၂၂။ ဖြေ။ ရွာတော့ မရှိဘူး၊ လယ်စောင့်တဲတွေပဲရှိတယ်၊

၂၃။ မေး။ ဒီလမ်းဟာ လူသွားလူလာ များသလား၊

၂၄၊ ဖြေ။ သိပ်မရှိဘူး၊ တခါတလေလဲ လူပြတ်တယ်၊

၂၅။ မေး။ လုံခြုံမှုရှိရဲ့လား၊ ရန်သူတွေ သွားတတ်လာတတ်သလား၊

၂၆။ ဖြေ။ လုံခြုံမှုမရှိဘူး၊ တခါတလေ ရန်သူတွေ ဖြတ်သွား ဖြတ်လာရှိတယ်၊

၂၇။ မေး။ သူတို့ဖြတ်တာ နေ့အချိန်လား၊ ညအချိန်လား၊

၂၈။ ဖြေ။ အချိန်တော့ ပြောလို့မရဘူး၊ နေ့လဲဖြတ်တယ်၊ ညလဲဖြတ်တယ်၊

၂၉။ မေး။ လမ်းပြ ခေါ်ပေးနိုင်မလား၊

၃၀။ ဖြေ။ ဒီအချိန်တော့ မလွယ်တော့ဘူး၊ လယ်/ယာထဲ ရောက်ကုန်ပြီ၊

၃၁။ မေး။ ဦးကြီးကိုယ်တိုင် လိုက်မပို့နိုင်ဘူးလား၊

၃၂။ ဖြေ။ ဦးကြီး လိုက်တော့ ပို့ချင်ပါတယ်၊ ခြေထောက် ဆူးစူးလို့ လမ်း ကောင်းကောင်း မလျှောက်နိုင်ဘူး၊

၃၃။ မေး။ တခြား ဘယ်လိုမှရှာလို့မရတော့ဘူးလား၊

၃၄။ ဖြေ။ ဒီနေ့တော့ မရနိုင်တော့ဘူး၊ ကျွန်တော်ပြောတဲ့အတိုင်းသာသွားပါ၊ လမ်းမှားစရာ အကြောင်းမရှိပါဘူး၊

(၈) အစားအသောက်နှင့်ဆိုင်သော နေ့စဉ်သုံးစကား

၁။ မေး။ သူငယ်ချင်း ထမင်းစားပြီးပြီလား၊

၂။ ဖြေ။ မစားရသေးဘူး စောပါသေးတယ် ဖြည်းဖြည်းပေါ့၊

၃။ မေး။ ခင်ဗျားကောစားပြီးပြီလား၊

၄။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်တော့ စားပြီးပြီ၊

၅။ မေး။ ဘာဟင်းနဲ့လဲ၊ ဟင်းကောင်းတယ်ထင်တယ်၊

၆ ဖြေ။ ဟင်းသိပ်မကောင်းဘူး၊ ကြက်သားဟင်းလေးပါ၊

၇။ မေး။ ခင်ဗျားတို့ မနက်စာကို ဘယ်အချိန်မှာစားသလဲ၊

၈။ ဖြေ။ ကျွန်တော်တို့ မနက်စာကို (၁၁)နာရီမှာ စားပါတယ်၊

၉။ မေး။ မဆာဘူးလား မနက်စောစော ဘာစားရသေးသလဲ၊

၁၀။ ဖြေ။ သိပ်မဆာပါဘူး မနက်စောစော လက်ဖက်ရည်သောက်ရပါတယ်၊

၁၁။ မေး။ နေ့လယ်ပိုင်းမှာကော ခင်ဗျားတို့ ဘာစားရသေးသလဲ၊

၁၂။ ဖြေ။ နေ့လယ်ပိုင်းမှာလည်း လက်ဖက်ရည်သောက်ရပါတယ်၊

၁၃။ မေး။ ညစာကို ဘယ်အချိန်မှာစားသလဲ၊

၁၄။ ဖြေ။ ညစာကို ကျွန်တော်တို့ လေးနာရီခွဲမှာစားပါတယ်၊

၁၅။ မေး။ ခင်ဗျားတို့ လက်ဖက်ရည်ကို တနေ့ ဘယ်နှစ်ခါသောက်ရသလဲ၊

၁၆။ ဖြေ။ ကျွန်တော်တို့ လက်ဖက်ရည်ကို တနေ့နှစ်ခါလောက် သောက်ရပါတယ်၊

၁၇။ မေး။ ဒီမနက် လက်ဖက်ရည်ချိုရဲ့လား၊

၁၈။ ဖြေ။ ချိုတော့ချိုပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် နို့ဆီနည်းတယ်၊

၁၉။ မေး။ ဟိုဆိုင်မှာ ကော်ဖီရသလား၊

၂၀။ ဖြေ။ ရပါတယ်၊ မုန့်လည်း အမျိုးမျိုးရှိတယ်၊

၂၁။ မေး။ ခင်ဗျားဘာသောက်မလဲ၊ ကော်ဖီလား လက်ဖက်ရည်လား၊

၂၂။ ဖြေ။ ခင်ဗျားကြိုက်တာမှာပါ ကျွန်တော် အားလုံးသောက်ပါတယ်၊

၂၃။ မေး။ မုန့်ကော ဘာမုန့်စားမလဲ၊ ကြိုက်တာမှာပါ၊

၂၄။ ဖြေ။ တော်ပါပြီ မုန့်တော့မစားတော့ပါဘူး၊

၂၅။ မေး။ ဒီလက်ဖက်ရည်ဆိုင် နေ့တိုင်းဖွင့်သလား၊

၂၆။ ဖြေ။ မဖွင့်ဘူး ရုံးဖွင့်ရက်မှာပဲဖွင့်တယ်၊

၂၇။ မေး။ ဒီဆိုင်မှာ လက်ဖက်ရည်ဈေးတော်တယ်နော်၊

၂၈။ ဖြေ။ ဒီဆိုင်ဟာ သက်သာချောင်ချိရေးဆိုင်ပါ၊ ဟုတ်ပါတယ်၊ ဈေးတော်တယ်၊

၂၉။ မေး။ ဒီဆိုင်မှာ အရက်လည်းရောင်းတယ်လို့ကြားတယ် ဟုတ်လား၊

၃၀။ ဖြေ။ ဟုတ်တယ် ညနေလေးနာရီနဲ့ ငါးနာရီကြားမှာ ရောင်းပါတယ်၊

၃၁။ မေး။ ဘာအရက်တွေရောင်းသလဲ၊

၃၂။ ဖြေ။ ပြည်တွင်းဖြစ်အရက်အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်၊

၃၃။ မေး။ အကြွေးဝယ်သောက်လို့ရသလား၊

၃၄။ ဖြေ။ စာရင်းဖွင့်ပြီး အကြွေးဝယ်သောက်လို့ရပါတယ်၊

၃၅။ မေး။ တလ တလ ခင်ဗျား အကြွေး ဘယ်လောက်တင်သလဲ၊

၃၆။ ဖြေ။ သိပ်မများပါဘူး၊ တလ တလ လေးဆယ်ကျော် ငါးဆယ်လောက်ပါပဲ၊

၃၇။ မေး။ ဒီဆိုင်မှာ ခေါက်ဆွဲလဲရတယ်၊ စားဦးမလား၊
၃၈။ ဖြေ။ တော်ပြီ၊ ကျွန်တော် ထမင်းစားခဲ့ပြီ၊ မစားနိုင်တော့ဘူး၊
၃၉။ မေး။ ဒါဖြင့် ဆေးလိပ်သောက်မလား၊ ကွမ်း ယာစားမလား၊
၄၀။ ဖြေ။ ကျွန်တော် ဆေးလိပ်လဲမသောက်တတ်ဘူး၊ ကွမ်းယာလဲမစားတတ်ဖူး၊
၄၁။ မေး။ ဒါဆိုယင် ပြန်မလား၊
၄၂။ ဖြေ။ တခြား သွားစရာမရှိယင် ပြန်တာပေါ့၊ ကဲ ပြန်စို့၊

(ဿ) အစားအသောက်နှင့်ပတ်သက်၍ အထွေထွေ

၁။ ကျွန်တော် ထမင်းဆာပြီ၊ ခင်ဗျား မဆာသေးဘူးလား၊
၂။ ကျွန်တော် မဆာသေးဘူး၊ ခင်ဗျား အယင်စားနှင့်ပါ၊
၃။ ထမင်း ကျက်ပြီလား၊ ကျက်ယင်ခူးပါ၊ ထမင်းပြင်တော့၊
၄။ ထမင်းကျက်ပြီ၊ ဟင်းတော့မကျက်သေးဘူး၊ ခဏစောင့်ပါဦး၊
၅။ ထမင်းပျော့တယ်၊ ကောင်းကောင်းလဲမနပ်ဖူး၊
၆။ ထမင်းထဲမှာ စပါးလုံး သိပ်များတယ်၊ မြက်သီးလဲ တော်တော်ပါတာပဲ၊
၇။ ထမင်း နည်းနည်းတူးတယ်၊ စားလို့ သိပ်မကောင်းတော့ဘူး၊
၈။ ဟင်းချို ဆားနည်းနည်းပေါ့တယ်၊ ဆားခပ်လိုက်ပါဦး၊
၉။ ဒီအမဲသားဟင်းဟာ ဆား များလွန်းတယ်၊
၁၀။ ပဲဟင်း သိပ်ကောင်းတာပဲ၊ ရှိသေးလား၊ နည်းနည်းလောက် ပေးပါဦး၊
၁၁။ ခင်ဗျား ထမင်းစားလို့ ဝပြီလား၊ ထမင်း ထည့်ပါဦး၊
၁၂။ ထမင်းစားလို့ ကောင်းရဲ့လား၊
၁၃။ ခင်ဗျား အသား ဘာသားမဆို စားသလား၊
၁၄။ ကျွန်တော် ဆိတ်သားတော့မစားဘူး၊ ကျန်တာ အားလုံးစားတယ်၊
၁၅။ ကျွန်တော် သက်သတ်လွတ်စားတာ ဆုံးလရှိပြီ၊
၁၆။ အမဲသားဟင်းဟာ နည်းနည်းမနူးဘူး၊ အရိုးနဲ့ အရွတ်တွေချည်းပဲ၊
၁၇။ သူငယ်ချင်း ကျေးဇူးပြု၍ ဒီညနေ ကျွန်တော့် ထမင်း ယူထားပေးပါနော်၊
၁၈။ ထမင်းကို ထမင်းစားခန်းထဲမှာပဲ စားကြပါ၊
၁၉။ ဒီဟင်း သိုးပြီ၊ မစားကြနဲ့တော့၊ ဗိုက်နာမယ်၊ သွားသွန်ပစ်လိုက်ကြတော့၊
၂၀။ ဆိတ်သားဟင်း မစားတဲ့လူ ဘဲဥကြော်တော့ ရမယ်လို့ပြောတယ်၊
၂၁။ အိပ်ခန်းထဲမှာ ထမင်း ယူမစားရဘူးတဲ့၊
၂၂။ ကျွန်တော် ထမင်းမစားတော့ဘူး၊ ကျွန်တော့် ဟင်း ယူစားလိုက်ပါ၊
၂၃။ ထမင်းကို ကုန်နိုင်သလောက်ပဲယူ၊ မကုန်ယင် နှမြောစရာကောင်းတယ်၊

၂၄။ စားလို့မကုန်ယင် အရမ်း လွှင့်မပစ်ကြနဲ့၊ ဒီပုံးထဲ ထည့်ကြပါ၊
၂၅။ ထမင်းတော့ လိုယင် ထပ်ယူနိုင်တယ်၊ ဟင်းတော့ မရတော့ဘူးတဲ့၊
၂၆။ ထမင်းချိုး ဘယ်သူစားမလဲ၊ စားချင်ယင် လာယူပါ၊
၂၇။ ဒီဟာ သောက်ရေလား၊ ကျွန်တော် ရေသိပ်ဆာတယ်၊
၂၈။ ရေစိမ်း မသောက်နဲ့၊ ရေကျက်အေးသောက်ပါ၊
၂၉။ ခင်ဗျား အရက်သောက်တတ်သလား၊
၃၀။ ကျွန်တော် အရက်တော့ မသောက်တတ်ဘူး၊ ဆေးဖြစ်ဝါးဖြစ် တခါတလေနည်းနည်းတော့ သောက်ပါတယ်။
၃၁။ ခင်ဗျား ရာထူး တိုး/တက်တာ တို့ကို ဘာတိုက်/ကျွေးမလဲ၊
၃၂။ ခင်ဗျားတို့ စားချင်တာ ပြောပါ၊ ကျွန်တော် ကျွေးပါ့မယ်၊
၃၃။ ဒီလူဟာ သိပ်အစားကြီးတယ်၊ အအိပ်လည်းကြီးတယ်၊
၃၄။ တို့ဆီမှာ ဒီအချိန် နာနတ်သီးသိပ်ပေါတယ်၊
၃၅။ ခင်ဗျားတို့ဆီမှာ ဘာအစားအသောက်တွေပေါသလဲ၊
၃၆။ မနက်ဖြန် တို့ ပျော်ပွဲစားထွက်မယ်၊ ခင်ဗျားလိုက်မလား၊
၃၇။ ဘယ်ကိုသွားမလဲ ဘယ်အချိန်ပြန်ရောက်မလဲ၊
၃၈။ ရေတံခွန်သွားမယ် ညနေလေးနာရီလောက်ဆို ပြန်ရောက်မယ်၊
၃၉။ လိုက်ချင်စိတ်တော့ရှိတယ် ဒါပေမယ့် လိုက်ဖြစ်မယ်မထင်ဘူး၊
၄၀။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဝါတွင်းဆိုတော့ သက်သတ်လွတ်စားတယ်ထင်တယ်၊

(င) ရဲဘော်နှင့်ဦးကြီး အပြန်အလှန်ပြောဆိုခြင်း

၁။ ရဲဘော်–နေကောင်းရဲ့လား ဦးကြီး၊
၂။ ဦးကြီး –ဟုတ်ကဲ့ နေကောင်းပါတယ်၊
၃။ ရဲဘော်–ဦးကြီးနာမည် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲ၊
၄။ ဦးကြီး –ဦးနီလို့ခေါ်ပါတယ်၊
၅။ ရဲဘော်–ဦးကြီးမှာ သားသမီးဘယ်နှယောက်ရှိသလဲ၊
၆။ ဦးကြီး –သမီးနှစ်ယောက်၊ သားသုံးယောက်၊ အားလုံး ငါးယောက်ရှိပါတယ်၊
၇။ ရဲဘော်–အဒေါ်လည်းမတွေ့ပါလား ဘယ်သွားနေသလဲ၊
၈။ ဦးကြီး –ရှိပါတယ် မီးဖိုချောင်ထဲမှာ ထမင်းချက်နေပါတယ်၊
၉။ ရဲဘော်–ဦးကြီးသားသမီးတွေ ကြီးကုန်ပြီလား၊
၁၀။ ဦးကြီး –သမီးအကြီးတယောက်တော့ အိမ်ထောင်ကျပြီ၊ အငယ်ဆုံးတော့ ကျောင်းထက်တုန်းပါပဲ၊

၁၁။ ရဲဘော်–ဦးကြီးတို့က ဘာလုပ်ကိုင်စားသောက်သလဲ၊
၁၂။ ဦးကြီး –လယ်နဲ့ယာနည်းနည်းလုပ်တယ်၊
၁၃၊ ရဲဘော်–စားသောက်သောက်လောက်ရဲ့လား၊
၁၄။ ဦးကြီး –ရာသီဥတုကောင်းတဲ့နှစ်ဆိုယင် စားလောက်ပါတယ်၊
၁၅။ ရဲဘော်–အခြားရွာသူရွာသားတွေကော ဘာလုပ်ကိုင်စားကြသလဲ၊
၁၆။ ဦးကြီး –အများအားဖြင့်တော့ တောင်ယာပဲလုပ်ကိုင်စားကြပါတယ်၊
၁၇။ ရဲဘော်–ဒီရွာမှာ အခြားဘာကုန်တွေထွက်သလဲ၊
၁၈။ ဦးကြီး –အထွက်အများဆုံးကတော့ သီးနှံတွေပါပဲ၊
၁၉။ ရဲဘော်–အဲဒီကုန်တွေကို ဘယ်မှာသွားရောင်းသလဲ၊
၂၀။ ဦးကြီး –အစိုးရအဝယ်ဒိုင်မှာပဲ သွားသွင်းပါတယ်၊
၂၁။ ရဲဘော်–ဒီရွာရဲ့ ကျေးရွာကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဘယ်သူလဲ၊
၂၂။ ဦးကြီး –ကျေးရွာကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးကြီးပါပဲ၊
၂၃။ ရဲဘော်–ဒီလိုဆိုယင် အဘော်ပဲ၊ သိချင်တာတွေ မေးရဦးမယ်၊
၂၄။ ဦးကြီး –ရပါတယ်၊ သိချင်တာရှိယင်မေးပါ၊
၂၅။ ရဲဘော်–ဒီရွာရဲ့ ကျန်းမာရေးအခြေအနေကော ဘယ်လိုရှိသလဲ၊
၂၆။ ဦးကြီး –ရာသီအလိုက် ဖြစ်တတ်တဲ့ရောဂါတွေပဲ ဖြစ်တတ်ပါတယ်၊
၂၇။ ရဲဘော်–ကူးစက်တတ်တဲ့ရောဂါ ဖြစ်တဲ့လူ မရှိဘူးလား၊
၂၈။ ဦးကြီး –ဘာရောဂါတွေကို ဆိုလိုတာလဲ၊
၂၉။ ရဲဘော်–အနာကြီး၊ အဆုတ်နာနဲ့ ကာလသားရောဂါတွေပေါ့၊
၃၀။ ဦးကြီး –ဒီလိုရောဂါဖြစ်တဲ့လူ မရှိပါဘူး၊ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်တဲ့လူပဲရှိတယ်၊
၃၁။ ရဲဘော်–ဒီရွာကို ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ကလူတွေ ရောက်ကြရဲ့လား၊
၃၂။ ဦးကြီး –ဟုတ်ကဲ့ တခါနှစ်ခါတော့ လာပြီး ကာကွယ်ဆေးလာထိုးပါတယ်၊
၃၃။ ရဲဘော်–စီးပွားရေးအခြေအနေကော ကောင်းရဲ့လား၊
၃၄။ ဦးကြီး –သိပ်မဆိုးပါဘူး၊ လူတိုင်း လုပ်နိုင် စားနိုင်ကြပါတယ်၊
၃၅။ ရဲဘော်–သမဝါယမဆိုင်မှာ ဘာတွေရောင်းသလဲ၊
၃၆။ ဦးကြီး –မြို့နယ်က ရတဲ့ကုန်တွေနဲ့ ငါးခြောက်တွေပဲရောင်းပါတယ်၊
၃၇။ ရဲဘော်–အလှကုန်နဲ့ ဇိမ်ခံပစ္စည်းတွေကော ရောင်းသေးသလား၊
၃၈။ ဦးကြီး –ဘယ်သူမှမဝယ်ဘူး၊ တောမှာ ဒါတွေမသုံးပါဘူး၊
၃၉။ ရဲဘော်–ကျောင်းအတွက်ကော အားလုံးအဆင်ပြေရဲ့လား၊
၄၀။ ဦးကြီး –သိပ်တော့အဆင်မပြေဘူး၊ ကျောင်းအုပ်ကြီးက စာအုပ်စာတမ်းတွေမရလို့ ခဏ ခဏ ညည်းပါတယ်၊

ကန့်သတ်

၄၁။ ရဲဘော်—ဒီကိစ္စတော့ ဒီမှာတင်မဟုတ်ဘူး၊ နေရာတိုင်းမှာပဲ၊
၄၂။ ဦးကြီး —ဟုတ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အခြေအနေအရ လုပ်နေရပါတယ်၊
၄၃။ ရဲဘော်—ကျေးရွာ လုံခြုံရေးအခြေအနေ ကောင်းရဲ့လား၊
၄၄။ ဦးကြီး —ဟုတ်ကဲ့၊ ပြည်သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းထားတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ သောင်းကျန်းသူတွေ တခါမှ လာမနှောင့်ယှက်ကြတော့ပါဘူး။
၄၅။ ရဲဘော်—ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ၊ သူတို့မှာ ဘာလက်နက်တွေ ရှိသလဲ၊
၄၆။ ဦးကြီး —သူတို့ ဆယ့်ငါးယောက်ရှိပါတယ်၊ ရိုင်ဖယ်နဲ့ စတင်းတွေပဲရှိပါတယ်၊
၄၇။ ရဲဘော်—ပြည်သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းထားပေးတာ ဘယ်လောက် ကြာပြီလဲ၊
၄၈။ ဦးကြီး —တနှစ်ကျော်ပဲ ရှိသေးတယ်၊
၄၉။ ရဲဘော်—ဦးကြီး ရွာအတွက် ဘာအကူအညီများ လိုပါသလဲ၊
၅၀။ ဦးကြီး —လောလောဆယ်တော့ မလိုသေးပါဘူး၊ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်၊
၅၁။ ရဲဘော်—ဒါဖြင့်ယင် ခွင့်ပြုပါဦး၊ ကျွန်တော်ပြန်လိုက်ပါအုံးမယ်၊
၅၂။ ဦးကြီး —ကောင်းပါပြီ၊ နောက် အားယင်လဲ လာလည်ဦးပေါ့၊
၅၃။ ရဲဘော်—ဟုတ်ကဲ့၊ ဦးကြီးတို့လဲ လိုတဲ့အကူအညီရှိယင် လာပြောပါ၊ ကူညီဖို့ အသင့်ရှိပါတယ်။
၅၄။ ဦးကြီး —ကောင်းပြီ၊ အခြေအနေ ထူးခြားမှုရှိလာယင်လဲ လာသတင်းပို့ပါမယ်၊

၅၅။ မေး။ တနှစ်တနှစ် ဘယ်လောက်ပေးရသလဲ၊
၅၆။ ဖြေ။ တနှစ်တနှစ် ငါးရာကျပ်ပေးရပါတယ်၊
၅၇။ မေး။ ခင်ဗျားတို့သွားပို့ပေးရသလား၊
၅၈။ ဖြေ။ မပို့ရဘူး သူတို့လာယူပါတယ်၊
၅၉။ မေး။ သူတို့လာယင် ရွာထဲမှာအိပ်ကြသေးသလား၊
၆၀။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ တခါတလေ အိပ်ပါတယ်၊
၆၁။ မေး။ သူတို့အိပ်ယင် ဘယ်မှာအိပ်တတ်သလဲ၊
၆၂။ ဖြေ။ သူတို့အိပ်ယင် ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာပဲ အိပ်လေ့ရှိပါတယ်။
၆၃။ မေး။ သူတို့ခေါင်းဆောင်က ဘယ်သူလဲ၊
၆၄။ ဖြေ။ သူတို့ခေါင်းဆောင်က ဗိုလ်သံမဲဖြစ်ပါတယ်၊
၆၅။ မေး။ ခင်ဗျားတို့ရွာမှာ ပြည်သူ့စစ်မရှိဘူးလား၊
၆၆။ ဖြေ။ ကျွန်တော်တို့ရွာမှာ ပြည်သူ့စစ်ရှိပါတယ်၊
၆၇။ မေး။ ရန်သူ့စခန်းဘယ်မှာရှိသလဲ ခင်ဗျားရောက်ဖူးသလား၊
၆၈။ ဖြေ။ ကျွားခေါင်းတောင်ခြေမှာရှိပါတယ်၊ ကျွန်တော်ရောက်ဖူးပါတယ်၊
၆၉။ မေး။ ရန်သူ့စခန်းကို ဘယ်လမ်းကသွားရသလဲ၊
၇၀။ ဖြေ။ ဒီလမ်းအတိုင်းသွားလို့ရပါတယ် ဖြတ်လမ်းလဲရှိပါတယ်၊

၇၁။ မေး။ သူ့ပုန်ထဲမှာ ခင်ဗျားတို့ရွာသားတွေပါသလား၊
၇၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ နှစ်ယောက်ရှိပါတယ်၊
၇၃။ မေး။ ဒီရွာမှာ သူပုန်နဲ့ဆက်သွယ်တဲ့လူရှိသလား၊
၇၄။ ဖြေ။ အဲဒါတော့ ကျွန်တော်မပြောတတ်ဘူး၊
၇၅။ မေး။ သူပုန်အဖွဲ့ထဲမှာ မိန်းမတွေပါသလား၊
၇၆။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ သူတို့အဖွဲ့ထဲမှာ မိန်းမတွေပါ ပါတယ်၊
၇၇။ မေး။ သူတို့စခန်းကို ကောင်းကောင်းဆောက်ထားသလား၊
၇၈။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ သူတို့စခန်းကို ကောင်းကောင်းဆောက်ထားပါတယ်၊
၇၉။ မေး။ သူတို့ခေါင်းဆောင် အဲဒီစခန်းမှာနေသလား၊
၈၀။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ အဲဒီစခန်းမှာပဲနေပါတယ်၊
၈၁။ မေး။ သူတို့သားမယားတွေကော အဲဒီစခန်းမှာပဲနေသလား၊
၈၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ အဲဒီစခန်းမှာပဲ အားလုံးနေကြပါတယ်၊
၈၃။ မေး။ သူတို့စခန်းပတ်ဝန်းကျင်မှာ ဘာရှိသလဲ၊
၈၄။ ဖြေ။ သူတို့စခန်းပတ်ဝန်းကျင်မှာ သစ်တောတွေပဲရှိပါတယ်၊
၈၅။ မေး။ သူတို့စခန်းပတ်ဝန်းကျင်မှာ မိုင်းဗုံး ထောင်တတ်သလား၊
၈၆။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ မိုင်းဗုံးနဲ့ ထောင်ချောက်တွေထောင်ထားပါတယ်၊
၈၇။ မေး။ သူတို့စခန်းကို ခြံကာထားသလား၊
၈၈။ ဖြေ။ သူတို့စခန်းကို ခြံကာထားပါတယ်၊
၈၉။ မေး။ သူတို့စခန်းမှာ ဝင်ပေါက် ထွက်ပေါက် ဘယ်နှစ်ခုရှိသလဲ၊
၉၀။ ဖြေ။ ဝင်ပေါက် ထွက်ပေါက် လေးခု ရှိပါတယ်၊
၉၁။ မေး။ သူတို့ရဲ့ နေ့စဉ်လှုပ်ရှားမှု ဘယ်လိုရှိသလဲ၊
၉၂။ ဖြေ။ အဲဒါကိုတော့ ကျွန်တော် မသိဘူး၊
၉၃။ မေး။ သူတို့ဆီမှာ ဆရာဝန်တွေရှိသလား၊
၉၄။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့၊ သူတို့ဆီမှာ ဆရာဝန်တွေ သူနာပြုဆရာမတွေ ရှိပါတယ်၊
၉၅။ မေး။ မင်းတို့ရွာက စခန်းကို လှမ်းမြင်နိုင်သလား၊
၉၆။ ဖြေ။ မမြင်နိုင်ဘူး၊ တောင်ကွယ်နေပါတယ်၊
၉၇။ မေး။ ရန်သူတွေ ဘယ်က ရိက္ခာရကြသလဲ၊
၉၈။ ဖြေ။ ပတ်ဝန်းကျင်ရွာတွေကပဲ ရပါတယ်၊
၉၉။ မေး။ သူတို့ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်တွေ ဘယ်က ရသလဲ၊
၁၀၀။ ဖြေ။ သူတို့ နိုင်ငံခြားနဲ့ဆက်သွယ်ပြီး ဝယ်ကြပါတယ်၊
၁၀၁။ မေး။ သူတို့စခန်း အဝင်အထွက် အချက်ပြ ရှိသလား၊
၁၀၂။ ဖြေ။ အချက်ပြတော့ရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်မသိဘူး၊

၁၀၃။ မေး။ သူတို့ရဲ့လှုပ်ရှားမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ခင်ဗျား တခြား ဘာတွေသိသလဲ၊
၁၀၄။ ဖြေ။ အခုလိုမိုးတွင်းမှာတော့ သူတို့လှုပ်ရှားမှုသိပ်မရှိဘူး၊
၁၀၅။ မေး။ ရွာတွေမှာ သူတို့ အမာခံတွေ ထားသလား၊
၁၀၆။ ဖြေ။ တချို့ရွာတွေမှာရှိတယ်၊ တချို့ရွာတွေမှာတော့ မရှိဘူး၊
၁၀၇။ မေး။ ဒီလိုဆိုယင် ခင်ဗျားတို့ရွာမှာကော ယူပုန်အမာခံတွေ ရှိသလား၊
၁၀၈။ ဖြေ။ ကျွန်တော်တို့ရွာမှာတော့ မရှိဘူး၊
၁၀၉။ မေး။ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေက တခြား ဘာထူးခြားချက်တွေရှိသလဲ၊
၁၁၀။ ဖြေ။ မရှိပါဘူး၊ ခါတိုင်းလိုပါပဲ၊

(စ) ဖမ်းဆီးရမိသောတရားခံ/ရန်သူတဦးကိုစစ်ဆေးခြင်း

၁။ ရဲဘော်–သူငယ်ချင်း ခင်ဗျားနာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ၊
၂။ တရားခံ–ကျွန်တော့်နာမည် တင်အောင်လို့ ခေါ်ပါတယ်၊
၃။ မေး။ ခင်ဗျား တောခိုတာ ဘယ်နှစ်နှစ် ရှိပြီလဲ၊
၄။ ဖြေ။ ကျွန်တော် တောခိုတာ လေးနှစ်ရှိပါပြီ၊
၅။ မေး။ ခင်ဗျားဟာ ရဲဘော်လား၊ ဒါမှမဟုတ်ယင် အရာရှိလား၊
၆။ ဖြေ။ ကျွန်တော် တပ်စိတ်မှူးတာဝန် ထမ်းဆောင်ပါတယ်၊
၇။ မေး။ ခင်ဗျားမိဘနာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ၊ ဘယ်မှာ နေကြသလဲ၊
၈။ ဖြေ။ ကျွန်တော့်မိဘတွေဟာ ဦးအောင်ဘနှင့် ဒေါ်တင်တင်တို့ဖြစ်ပါတယ်၊
၉။ မေး။ ခင်ဗျား တောမခိုခင် ဘာလုပ်သလဲ၊
၁၀။ ဖြေ။ ကျွန်တော် မိဘတွေနဲ့ ရွာမှာပဲ တောင်ယာလုပ်စားပါတယ်၊
၁၁။ မေး။ ဒီလိုဆိုယင် ခင်ဗျား တောခိုတာ ဘယ်လိုခံယူချက်နဲ့ တောခိုသလဲ၊
၁၂။ ဖြေ။ ဘယ်လိုရည်ရွယ်ချက်မှမရှိပါဘူး၊ သူတို့ မဝင်မနေရ ဆိုလို့ ဝင်ရတာပါ၊
၁၃။ မေး။ ဒါနဲ့ ခင်ဗျားတို့ခေါင်းဆောင် ဘယ်သူလဲ၊ အင်အားက ဘယ်လောက်ရှိပြီး ဘာလက်နက်တွေ ကိုင်ကြသလဲ၊
၁၄။ ဖြေ။ ခေါင်းဆောင်ဟာ ဗိုလ်ကျော်ဇောဖြစ်ပါတယ်၊ လူအင်အားတော့ တရာ ရှိပြီး လက်နက်တော့ ခေတ်မီလက်နက်တွေချည်းပဲ၊
၁၅။ မေး။ ခင်ဗျားတို့စခန်း ဘယ်မှာရှိသလဲ၊ ကျွန်တော့်ကိုလိုက်ပြပါ၊
၁၆။ ဖြေ။ ဒါကိုတော့ ကျွန်တော် လိုက်မပြရဲဘူး၊
၁၇။ မေး။ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ ဘာကို ကြောက်လို့လဲ၊
၁၈။ ဖြေ။ စခန်းကို ကျွန်တော် လိုက်ပြယင် သူတို့ ကျွန်တော့်ကို လာသတ်မယ်၊

၁၉။ မေး။ သူတို့ မသိပါဘူး၊ ခင်ဗျား ကျသွားပြီလို့ထင်မှာပဲ၊
၂၀။ ဖြေ။ ဒီလိုဆိုယင် ကျွန်တော် လိုက်ပြပါ့မယ်၊ ကျွန်တော့်ကို မသတ်ကြပါနဲ့၊
၂၁။ မေး။ ဩော်–ခင်ဗျားက အခုအထိ ကျွန်တော်တို့ကိုမယုံသေးဘူးလား၊ ကျွန်တော်တို့ တပ်မတော်ဟာ ဖမ်းမိတဲ့လူနဲ့ လက်နက်ချတဲ့လူကို ဘယ်တော့မှ မသတ်ပါဘူး၊ အခု ခင်ဗျားက စခန်းကိုလိုက်ပြယင် ခင်ဗျားအပြစ်ပေါ့သွားအောင် ပြောပေးမှာပေါ့၊
၂၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော်တို့တောထဲမှာတော့ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး၊ အချင်းချင်း ပြန်သတ်နေလို့ သိပ်ကြောက်စရာကောင်းတယ်၊
၂၃။ မေး။ ဒါနဲ့တောင် အလင်းဝင်ဖို့ စိတ်မကူးကြဘူးလား၊ နောက်ပြီး တောထဲမှာ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးနဲ့ တွေ့ကြုံမနေကြဘူးလား၊
၂၄။ ဖြေ။ တချို့ကလဲ အလင်းဝင်ချင်ကြပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် သူတို့ဆီမှာ ထွက်ပြေးဖို့ သိပ်မလွယ်ဘူး၊ တောထဲမှာနေရတာတော့ သိပ်ဒုက္ခရောက်တာပဲ၊
၂၅။ မေး။ သူပုန်တွေရဲ့ ခံယူချက်နဲ့ ဝါဒလမ်းစဉ်တွေ ဘယ်လိုရှိသလဲ၊
၂၆။ ဖြေ။ ဒါတွေကိုတော့ ကျွန်တော် သိပ်ပြီး နားမလည်ဘူး၊ သူတို့ပြောတော့ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက် လုပ်ကြတာပဲ၊ လုပ်တာတော့ သိတဲ့ မြင်တဲ့ အတိုင်းပဲ၊
၂၇။ မေး။ ဟုတ်တယ်၊ ခင်ဗျားတို့ဟာ ခေါင်းဆောင်တစုကောင်းစားဖို့ပဲ လုပ်နေကြတယ်၊
၂၈။ ဖြေ။ အခုတော့ ဒါတွေ ကျွန်တော် အားလုံးသိပြီ၊ ကျွန်တော့်အမှားတွေကို ကျွန်တော် ဝန်ခံပါတယ်၊
၂၉။ မေး။ အခုလို ခင်ဗျား အမြင်မှန်ရလာလို့ အများကြီးဝမ်းသာပါတယ်၊ ခရီးထွက်ဖို့ အစီအစဉ် လုပ်ရအောင်၊
၃၀။ ဖြေ။ ကောင်းပါပြီ၊ ကျွန်တော်တို့စခန်းဟာ ဒီကနေသွားယင် အနည်းဆုံး သုံးနာရီလောက် သွားရမယ်၊ ပြီးတော့ စခန်းဟာ တောင်ထိပ်ပေါ်မှာ ဆောက်ထားလို့ သွားရတာ သိပ်မလွယ်ဘူး။
၃၁။ မေး။ ကိစ္စမရှိဘူး၊ ခင်ဗျား ရှေ့ကသွားပါ၊ စခန်းနဲ့နီးလာယင်တော့ သတိပေးပါ၊
၃၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့၊ ဟုတ်ကဲ့၊

(ဆ) အလင်းဝင်တဦးကို စစ်ဆေးခြင်း

၁။ မေး။ ခင်ဗျားနာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ၊
၂။ ဖြေ။ ကျွန်တော့်နာမည် မောင်ထွန်းရွှေ လို့ ခေါ်ပါတယ်၊
၃။ မေး။ ခင်ဗျားဟာ ဘယ်သူ့အဖွဲ့ထဲကလဲ၊
၄။ ဖြေ။ ကျွန်တော်ဟာ ဗိုလ်ပေါက်စအဖွဲ့ကဖြစ်ပါတယ်၊

၅။ မေး။ ခင်ဗျား ဘာဖြစ်လို့ အလင်းဝင်လာသလဲ၊
၆။ ဖြေ။ ကျွန်တော် အမြင်မှန်ရလို့ အလင်းဝင်လာခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊
၇။ မေး။ ကျန်တဲ့လူတွေစိတ်ဓာတ်က ဘယ်လိုရှိသလဲ၊
၈။ ဖြေ။ များသောအားဖြင့် သူတို့လဲ စိတ်ဓာတ်ကျကုန်ပါပြီ၊
၉။ မေး။ ခင်ဗျားတို့ ဘာဖြစ်လို့ စိတ်ဓာတ်ကျကြသလဲ၊
၁၀။ ဖြေ။ တပ်မတော်က အဆက်မပြတ် စစ်ဆင်ရေး လုပ်နေလို့ ဖြစ်ပါတယ်၊
၁၁။ မေး။ ခင်ဗျားတို့စခန်း ဘယ်မှာရှိသလဲ၊
၁၂။ ဖြေ။ ကျွဲခေါင်းတောင်ခြေမှာရှိပါတယ်၊
၁၃။ မေး။ စခန်းကို ခြံစည်းရိုး ကာထားသလား၊
၁၄။ ဖြေ။ မကာထားပါဘူး၊
၁၅။ မေး။ စခန်းပတ်ဝန်းကျင်မှာ မိုင်းတို့ ဘာတို့ ထောင်ထားသေးလား၊
၁၆။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့၊ မိုင်းနဲ့ ခြောင့်တွေ ပတ်ပတ်လည် ထောင်ထားပါတယ်၊
၁၇။ မေး။ ခင်ဗျားတို့စခန်းဟာ ဒီကနေ ဘယ်လောက်ဝေးသလဲ၊
၁၈။ ဖြေ။ (၁၅) မိုင်လောက် ဝေးပါတယ်၊
၁၉။ မေး။ ခင်ဗျားတို့အဖွဲ့မှာ လူအင်အား ဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊
၂၀။ ဖြေ။ လူအင်အား (၅၀) ကျော်လောက်ရှိပါတယ်၊
၂၁။ မေး။ လက်နက်အခြေအနေက ဘယ်လိုရှိသလဲ၊
၂၂။ ဖြေ။ လက်နက်မျိုးစုံ ရှိပါတယ်၊ လက်နက်ကြီးတွေလဲ ရှိပါတယ်၊
၂၃။ မေး။ ခဲယမ်းမီးကျောက် ပြည့်ပြည့်စုံစုံရှိသလား၊
၂၄။ ဖြေ။ အယင်က ရှိပါတယ်၊ အခုတော့ သိပ်မပြည့်စုံတော့ဘူး၊
၂၅။ မေး။ ရိက္ခာအခြေအနေ ဘယ်လိုလဲ၊ ပြည့်ပြည့်စုံစုံပဲလား၊
၂၆။ ဖြေ။ ရိက္ခာ သိပ်မရှိတော့ဘူး၊ တပတ်စာပဲရှိတော့တယ်၊
၂၇။ မေး။ ခင်ဗျား စခန်းကိုလိုက်ပြပါ၊
၂၈။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော် လိုက်ပြပေးပါမယ်၊
၂၉။ မေး။ စခန်းကိုရောက်ခါနီး ကျွန်တော့်ကိုသတိပေးပါ၊
၃၀။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော် သတိပေးပါမယ်၊

(ဇ) စစ်ကြောမေးမြန်းခြင်း

၁။ မေး။ ခင်ဗျားနာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ၊
၂။ ဖြေ။ ကျွန်တော့်နာမည် သံချောင်းလို့ ခေါ်ပါတယ်၊
၃။ မေး။ ခင်ဗျား ဘာလူမျိုးလဲ၊
၄။ ဖြေ။ ကျွန်တော်(   ) လူမျိုး ဖြစ်ပါတယ်၊

၅။ မေး။ ခင်ဗျား ဘယ်မှာနေသလဲ၊
၆။ ဖြေ။ ကျွန်တော် ညောင်လေးပင်မြို့နယ်မှာ နေပါတယ်၊
၇။ မေး။ ညောင်လေးပင်မြို့ပေါ်ကလား၊ ဘယ်ရွာကလဲ၊
၈။ ဖြေ။ မြို့ပေါ်ကမဟုတ်ပါဘူး၊ ထန်းပင်ကုန်းရွာကပါ၊
၉။ မေး။ မြို့နဲ့ ဘယ်လောက် ဝေးသလဲ၊
၁၀။ ဖြေ။ ခုနစ်မိုင်လောက် ဝေးပါတယ်၊
၁၁။ မေး။ ခင်ဗျားတို့ရွာမှာ အိမ်ခြေ ဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊
၁၂။ ဖြေ။ အိမ်ခြေ တရာကျော်ရှိပါတယ်၊
၁၃။ မေး။ လူဦးရေက ဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊
၁၄။ ဖြေ။ လူဦးရေ သုံးရာကျော် ရှိပါတယ်၊
၁၅။ မေး။ အခု ခင်ဗျား ဘယ်ကိုသွားမလို့လဲ၊
၁၆။ ဖြေ။ အခု ကျွန်တော် သစ်ချဆိပ်ရွာကိုသွားမယ်၊
၁၇။ မေး။ ခင်ဗျား ဘာသွားလုပ်မလဲ၊
၁၈။ ဖြေ။ ကျွန်တော် အလည်သွားမလို့ပါ၊
၁၉။ မေး။ ခင်ဗျားလွယ်အိတ်ထဲမှာ ဘာပါသလဲ၊
၂၀။ ဖြေ။ ကျွန်တော့်လွယ်အိတ်ထဲမှာ ဆေးလိပ်နဲ့ ကွမ်းသီးတွေ ပါပါတယ်၊
၂၁။ မေး။ ကျွန်တော့်ကို ပြစမ်းပါ၊ တခြား ဘာပါသေးသလဲ၊
၂၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ကြည့်နိုင်ပါတယ်၊
၂၃။ မေး။ ခင်ဗျားကို ကျွန်တော်တို့ ရှာချင်ပါတယ်၊
၂၄။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော့်ကိုရှာနိုင်ပါတယ်၊
၂၅။ မေး။ ခင်ဗျား ဒီနားမှာ ထိုင်နေပါ၊ ဘယ်ကိုမှမသွားပါနဲ့၊
၂၆။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ထိုင်နေပါမယ်၊ ဘယ်မှမသွားပါဘူး၊
၂၇။ မေး။ ဒီစာ ခင်ဗျား ဘယ်ကရသလဲ၊
၂၈။ ဖြေ။ လမ်းမှာ လူတယောက်က ပေးလိုက်ပါတယ်၊
၂၉။ မေး။ ဘယ်ကို ပို့ခိုင်းသလဲ၊
၃၀။ ဖြေ။ သစ်ချဆိပ်ရွာ ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌဆီကို ပို့ခိုင်းပါတယ်၊
၃၁။ မေး။ ခင်ဗျား ကောင်းကောင်းပြောပါ မလိမ်ပါနဲ့၊
၃၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ကောင်းကောင်းပြောပါတယ်၊ မလိမ်ပါဘူး၊
၃၃။ မေး။ ခင်ဗျားနဲ့အတူ ဘယ်သူတွေ ပါသေးသလဲ၊
၃၄။ ဖြေ။ ကျွန်တော်တယောက်တည်းပါ၊ တခြား ဘယ်သူမှ မပါပါဘူး၊
၃၅။ မေး။ ခင်ဗျားအဖော်တွေ ဘယ်မှာနေခဲ့သလဲ၊
၃၆။ ဖြေ။ သူတို့ လမ်းခွဲမှာ နေခဲ့ပါတယ်၊

၃၇။ မေး။ ခင်ဗျားကို ဘယ်မှာ စောင့်နေခိုင်းသလဲ၊
၃၈။ ဖြေ။ ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌအိမ်မှာ စောင့်နေခိုင်းပါတယ်၊
၃၉။ မေး။ သူတို့ ဘယ်တော့လာကြမလဲ၊
၄၀။ ဖြေ။ မိုးချုပ်မှ သူတို့ရွာထဲကိုဝင်လာကြမယ်၊
၄၁။ မေး။ ခင်ဗျားလာတဲ့လမ်းမှာ ရန်သူတွေကို တွေ့ခဲ့သလား၊
၄၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်တွေ့ခဲ့ပါတယ်၊
၄၃။ မေး။ ရန်သူအင်အား ဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊
၄၄။ ဖြေ။ သူတို့အင်အား (၅၀) လောက်ရှိပါတယ်၊
၄၅။ မေး။ သူတို့ ဘာလက်နက်တွေကိုင်ကြသလဲ၊
၄၆။ ဖြေ။ သူတို့ လက်နက်တွေအမျိုးမျိုးပဲ၊
၄၇။ မေး။ သူတို့ ဘယ်ကိုထွက်သွားကြသလဲ၊
၄၈။ ဖြေ။ သူတို့ အရှေ့ဘက်ကိုထွက်သွားကြပါတယ်၊
၄၉။ မေး။ ခင်ဗျား ( ) စကား ပြောတတ်သလား၊
၅၀။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ နည်းနည်းပါးပါး ပြောတတ်ပါတယ်၊
၅၁။ မေး။ ခင်ဗျား ( ) စာရေးတတ် ဖတ်တတ်သလား၊
၅၂။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ နည်းနည်းပါးပါး ရေးတတ်–ဖတ်တတ်ပါတယ်၊
၅၃။ မေး။ ခင်ဗျားတို့ရွာ ဆက်ကြေး ပေးရသလား၊
၅၄။ ဖြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဆက်ကြေး ပေးရပါတယ်၊

၁။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှသာလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီး အေးချမ်းသာယာမည်။
၂။ ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးသည် ကျွန်ုပ်တို့၏လက်ထဲတွင် ရှိသည်။
၃။ တိုင်းပြည်၏ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။
၄။ လူမျိုးတမျိုး၏ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စာပေများ ပျောက်ကွယ်သော် လူမျိုးလည်း ပျောက်ကွယ်သွားမည်။
၅။ ပြည်နယ်များ၏ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အစိုးရက ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်နေသည်။
၆။ ယခုအချိန်တွင် အစိုးရသည် အလုပ်သမားများနှင့် တောင်သူလယ်သမားများကို ဦးစားပေးသည်။
၇။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ခေါင်းဆောင်များသည် အမြင်ကျယ်ပြီး သဘောထားကြီးသည်။
၈။ ညီညွတ်ခြင်းမရှိလျှင် ရန်သူများ၏ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံရမည်။
၉။ အခြားလူကို အားမကိုးနှင့် မိမိကိုယ်ကို အားကိုးပါ၊
၁၀။ တိုင်းပြည်၏ အင်အားသည် ပြည်တွင်းမှာသာရှိသည်။

၁၁။ ကျန်းမာခြင်း၏တန်ဖိုးကို ဖျားနာသောအခါမှသာ သိသည်။
၁၂။ လူငယ်တို့သည် လူကြီး မိဘတို့၏ သွန်သင်ဆုံးမခြင်းကို နာခံရမည်။
၁၃။ အရာရာတိုင်းမှာ အစိုးရကိုချည်း အားမကိုးနှင့်။
၁၄။ ပြည်သူ့တပ်မတော်သည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးပေါင်းစုံတို့၏ သားသမီးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။
၁၅။ အစိုးရသည် စီးပွားရေးကိုသာ အားပေးသည်မဟုတ်၊ ပညာရေးကိုလည်း အားပေးလျက်ရှိသည်။
၁၆။ ကျွန်ုပ်သည် ဆောင်သင့်သည့်ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်၍ ရှောင်သင့်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ရှောင်ရပါသည်။
၁၇။ စုပေါင်းဦးဆောင်မှုသည် အရာရာကို အောင်မြင်စေသည်။
၁၈။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်သည် လူတစု လူတဖွဲ့ ကောင်းစားရေးမဟုတ်။
၁၉။ လူမှုရေးတာဝန်ကို ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည်။
၂၀။ အခက်အခဲရှိသည့်အခါ တယောက်နှင့်တယောက် အပြန်အလှန် အားပေးကူညီသင့်သည်။
၂၁။ တိုင်းပြည်သည် တပ်မတော်အတွက်မဟုတ်၊ တပ်မတော်သည် တိုင်းပြည်အတွက် ဖြစ်နေရမည်။
၂၂။ မိမိနှင့်မ ုင်သော ကိစ္စရပ်များကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ။
၂၃။ အရက်သေစာ သောက်စားမှုးယစ်ရမ်းကားခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။
၂၄။ ယနေ့ စာသင်ခန်းတွင်ရှိသော ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများသည် နောင်အချိန်တွင် တိုင်းပြည်၏တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်မည့်လူကြီးများ ဖြစ်လာမည်။
၂၅။ ရန်သူအင်အား များသော်လည်း အထင်ကြီးပြီး မကြောက်နှင့်၊ ရန်သူအင်အား နည်းလို့လည်း အထင်သေးပြီး မပေါ့နှင့်။
၂၆။ မိမိအိမ်မှာ ဧည့်သည်ရောက်လာလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက်လူကြီးထံသို့ အကြောင်းကြားရမည်။
၂၇။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အဓိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။
၂၈။ မြန်မာပြည်သည် စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံဖြစ်သောကြောင့် အခြေခံစီးပွားရေးသည် လယ်သမားများ လက်ထဲတွင်ရှိသည်။
၂၉။ မိမိတို့၏ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရမည်။
၃၀။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအားလုံးသည် ပြည်ထောင်စုအရေး မှန်သမျှကို ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြရန် လိုပါသည်။
၃၁။ ပြည်တွင်းပြည်ပအန္တရာယ်မှန်သမျှကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးက ပူးပေါင်းကာကွယ်ကြရန် လိုပါသည်။

၃၂။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီသည် မြေရှင် ပဒေသရာဇ်စနစ်နှင့် အရင်းရှင်စနစ်များကို ဆန့်ကျင်သောပါတီဖြစ်သည်။

၃၃။ ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ရှိသည်။

၃၄။ ရုပ်သာလျှင် အဓိက၊ စိတ်သာလျှင် အဓိကမဟုတ်၊ လူသာလျှင် ပဓာနဖြစ်သည်၊

၃၅။ လူတွင် အတ္တနှင့် ပရ မျှရမည်။

၃၆။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးမရွေး ဘာသာမရွေး ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထားသည့် နိုင်ငံရေးပါတီကြီးဖြစ်သည်။

၃၇။ တိုင်းပြည်အတွက် အကျိုးရှိသောအလုပ်ကို လုပ်ပါ။

၃၈။ ရန်သူများ၏ နှောင့်ယှက်မှုသည် နေရာတိုင်းမှာ ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် တော်လှန်ရေးသတိ အမြဲ ရှိနေရမည်။

၃၉။ ကျန်းမာရေးအတွက် ယင်နားသော အစားအစာများကို မစားသင့်ပါ။

၄၀။ ရေကို ကျိုချက်ပြီးမှ သောက်သုံးသင့်သည်။

၄၁။ မြန်မာစာသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ရုံးသုံးစာဖြစ်သည်။

၄၂။ လူတိုင်း စာတတ်မှ ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မည်။

၄၃။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် စာမတတ်သူ ပပျောက်ရေးအတွက် ကြိုးစား ဆောင်ရွက် နေပါသည်။

၄၄။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို နားလည်လျှင် စည်းရုံးရေး ပိုမို အောင်မြင်နိုင်ပါသည်။

၄၅။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကထွက်ကုန်သည် ဆန်စပါးဖြစ်သည်။

၄၆။ လူအများစုသည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မကင်းနိုင်ပါ။

၄၇။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ပြည်သူကို အလုပ်အကျွေးပြုသော ပြည်သူ့တပ်မတော်သားများ ဖြစ်ကြ ပါသည်။

၄၈။ ရဲနှင့်ပြည်သူ ကြည်ဖြူမှုသာ မသမာမှုများကို နှိမ်နင်းနိုင်မည်။

၄၉။ သောင်းကျန်းသူများကို ချေမှုန်း သုတ်သင်ရာတွင် ပြည်သူလူထုများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှ သာ အောင်မြင်နိုင်မည်။

၅၀။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ပြည်သူ့အတွက် တရားသောစစ်ကို တိုက်ပါသည်။

၅၁။ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းသည် အင်အား ဖြစ်သည်။

၅၂။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကူညီရမည်။

၅၃။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်သာလျှင် ဆင်းရဲခြင်းမှကယ်တင်နိုင်မည်။

၅၄။ ကျန်းမာရေးကောင်းမှ အလုပ်ကို ကောင်းမွန်စွာလုပ်နိုင်မည်။

၅၅။ ကျန်းမာရေးသည် အရေးကြီးဆုံးသောအရာဖြစ်သည်။

၅၆။ အမှည့်လွန်သော အသီးများနှင့် ယင်နားစာများကို မစားသင့်ပါ။

ကန့်သတ်

၅၇။ တဦးချင်း အရည်အချင်းပြည့်ဝအောင် ကြိုးစားရမည်။
၅၈။ လူတိုင်း စာတတ်မြောက်ရေးအတွက် အစိုးရမှ စီမံကိန်းချပြီး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။
၅၉။ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားကို တတ်ကျွမ်းလျှင် စည်းရုံးရေး ပိုမို အောင်မြင်နိုင်ပေမည်။
၆၀။ တပ်မတော်သားတိုင်းသည် မိမိဘာသာစကားအပြင် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား တမျိုးမက တတ်ကျွမ်းသင့်သည်။
၆၁။ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား မတတ်ကျွမ်းလျှင် ဆက်ဆံရေးတွင် များစွာ အခက်အခဲရှိသည်။
၆၂။ လူမျိုးတိုင်း၏ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများ ကို လေးစားသင့်သည်။
၆၃။ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုသည် လူမျိုး၏ အသက်သွေးကြောဖြစ်သည်။
၆၄။ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတိုးတက်လျှင် တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးလည်း တိုးတက်မည်။
၆၅။ ဘာသာ စာပေနှင့် စကားပြော သင်ကြားရာတွင် စိတ်ပါဝင်စားမှု လိုလိုချင်ချင် ခံယူမှု အပြည့်အဝဖြင့် သင်ကြားမှုသာလျှင် အကျိုးရှိမည်။
၆၆။ စည်းကမ်းသည် လူ၏တန်ဖိုးဖြစ်သည်။
၆၇။ စည်းကမ်းမဲ့သော တပ်မတော်သားတယောက်ကြောင့် တပ်မတော်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို မထိခိုက် စေပါနှင့်။
၆၈။ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပျက်ပြားစေမည့် အပြုအမူ အပြောအဆို မျိုး ကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။
၆၉။ ပြည်သူများ ချစ်ကြည်မှုသာ ရန်သူ့သတင်းကို ပြည်သူ့ထံမှ ရနိုင်ပေမည်။
၇၀။ စစ်တိုက်ချိန်တွင် ပြည်သူနှင့် ပူးပေါင်း၍တိုက်၊ စစ်နားချိန်တွင် ပြည်သူများ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဝိုင်းဝန်းကူညီ၍လုပ်ပါ။
၇၁။ ပြည်သူများသည်လည်း တပ်မတော်ကို အဘက်ဘက်မှ အကူအညီ ပေးသင့်ပါသည်။
၇၂။ ပြည်တွင်း အေးချမ်းမှုသာလျှင် လူနေမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက်ပေမည်။
၇၃။ ပြည်သူ့စစ်ကို ပြည်သူနှင့်အတူ လက်တွဲဆင်နွှဲရမည်။
၇၄။ မိုင်းထောင်-ဗုံးခွဲ၊ တံတားဖျက် စသည့်လုပ်ငန်းများသည် ပြည်သူကို အကျိုးပြုသော လုပ်ငန်းများမဟုတ်ပါ။
၇၅။ နွားကွဲလျှင် ကျားဆွဲမည်၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုရှိလျှင် အောင်မြင်မည်။
၇၆၊ တပ်မတော်သားများသည် ပြည်သူလူထုကို ယုံကြည်အားထားသော ပြည်သူ့တပ်မတော်သားများ ဖြစ်ရမည်။
၇၇။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး မကောင်းလျှင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှောင့်နှေးမည်။
၇၈။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ် အောင်မြင်စေရန် လူတိုင်း အလုပ်လုပ်ကြရမည်။
၇၉။ ပြည်ထောင်စုကြီးကိုကာကွယ်ရန်, လူမျိုးတိုင်းတွင် တာဝန်ရှိသည်။
၈၀။ ကျွန်ုပ်တို့သည် တဦးပေါ်တဦး တယောက်ပေါ်တယောက် သံသယစိတ်မရှိသင့်ပါ။

ကန့်သတ်

၀၁။ လူတိုင်း လူတိုင်း အခက်အခဲရှိမည်၊ ယင်း အခက်အခဲပြဿနာကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းသင့်သည်။
၀၂။ လူတိုင်းသည် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရမည်၊ ရည်ရွယ်ချက်မရှိသောသူသည် အကန်းနှင့်တူသည်။
၀၃။ လောင်းကစားခြင်းကို ကပ်မတော်သားတိုင်း အထူးရှောင်ကြဉ်ရမည်။
၀၄။ တပ်မတော်သားတိုင်းသည် အထက်အမိန့်ကို နာခံရမည်။
၀၅။ စစ်စည်းကမ်းအပြင် ပါတီစည်းကမ်းကို လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်။
၀၆။ တပ်မတော်သားများသည်အခြားလူများထက်ကျန်းမာရေးပိုမိုကောင်းမွန်ရန်လိုအပ်သည်။
၀၇။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၏ ရည်မှန်းချက်သည် သာယာဝပြောသော လူ့ဘောင်သစ်ကို တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်သည်။
၀၈။ စား ဝတ် နေရေး ဖူလုံမှသာ လုပ်သားပြည်သူအပေါင်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာမည်။
၀၉။ အိမ်ထောင်စုတိုင်း တနိုင်မွေးမြူရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်သင့်သည်။
၉၀။ စိုက်ပျိုးသီးနှံများကို ပိုမိုထွက်ရှိရန်အတွက် ဓာတ်မြေဩဇာကို အသုံးပြုသင့်သည်။
၉၁။ ရာသီဥတုကောင်းမွန်စေရန် သစ်တောများကို ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရမည်။
၉၂။ ရာသီဥတုကောင်းမွန်မှသာ စိုက်ပျိုးရေး အောင်မြင်ပေမည်။
၉၃။ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတွင် ဆန်စပါးအပြင် အချို့ဒေသတွင် ဝါ၊ ပဲ၊ ပြောင်း၊ နှမ်း စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြပါသည်။
၉၄။ မွေးမြူရေး အရေးကြီးသကဲ့သို့ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည်လည်း နိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးပါသည်။
၉၅။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် မျိုးကောင်း မျိုးသန့် ရှာဖွေမွေးမြူနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။
၉၆။ တိရစ္ဆာန်များ ရောဂါမဖြစ်ပွားရန် ကာကွယ်ဆေး ထိုးသင့်သည်။
၉၇။ မွေးမြူရေးစိုက်ပျိုးရေးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှစားနပ်ရိက္ခာလည်း ပိုမိုထွက်ရှိလာမည်။
၉၈။ တောင်သူလယ်သမားများအတွက် ကျွဲနွားများသည် မရှိမဖြစ်သော အရာဖြစ်သည်။
၉၉။ အချိန်အခါမဟုတ် ရွာသောမိုးကြောင့် ကောက်ပဲသီးနှံများ ပျက်စီးရသည်။
၁၀၀။ ရေသည် သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံးအတွက် မရှိမဖြစ်သော အရာဖြစ်သည်။
၁၀၁။ ဒီဇင်ဘာလသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အားကစားလဖြစ်သည်။
၁၀၂။ အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားကို ကိုယ်နှင့်မကွာယူဆောင်ပါ။
၁၀၃။ ပြည်ထောင်စုနေ့သည် ၁၉၄၇–ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၂)ရက်နေ့မှ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်။
၁၀၄။ လူတို့၏ ပင်ကိုစိတ်ထားသည် မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် ဆောင်ရွက်တတ်သော သဘောရှိသည်။
၁၀၅။ စည်းရုံးရေးသည် အရေးကြီးသောအရာဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ကန့်သတ်

စာပိုဒ်ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း

၁။ ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ် သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ယခုအခါ လူဦးရေ သန်းပေါင်း သုံးဆယ်ကျော်ရှိပေသည်။ အဆိုပါ သန်းပေါင်းသုံးဆယ်ကျော်အနက် လူငယ်ဦးရေမှာ ဆယ်သန်းကျော်ခန့်ရှိရာ၊ လူငယ်အင်အားသည် နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ထက်ဝက်ခန့်မျှ ရှိပေသည်။ လူငယ်တို့သည် နိုင်ငံတော်အတွက် နောင်တချိန်တွင် ပခုံးပြောင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည့်သူများ ဖြစ်သည်။

၂။ ယနေ့ နိုင်ငံတော်သည် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်းညီညွတ်ရေးကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ၊ စာပေ၊ စကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်း စသည်တို့ကို ဥပဒေနှင့်ဖြစ်စေ၊ အများအကျိုးနှင့်ဖြစ်စေ မဆန့်ကျင်လျှင် လွတ်လပ်စွာ ပြုစုပျိုးထောင် ဆောင်ရွက် ပေးထားလေသည်။

၃။ ပြည်သူ့တပ်မတော်သားများသည် ပါတီ၏ အမာခံကျောရိုးဖြစ်ပြီး စစ်ဆင်ရေးတာဝန်ကိုသာမက ဆိုရှယ်လစ်စနစ် တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများကိုပါ ထမ်းဆောင်ယင်း နယ်မြေဒေသအသီးသီး လူတန်းစားအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရသူများ ဖြစ်သည်။

၄။ အလုပ်သမား ဆိုသည်မှာ မိမိ၏ ကာယ၊ ဉာဏအားကို အသုံးပြုလုပ်ကိုင်၍ ရရှိသော လုပ်အားခဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုနေကြသူ လုပ်သားပြည်သူ အားလုံးပင် ဖြစ်သည်။ အခြားသူများက လုပ်အားကိုခေါင်းပုံဖြတ်၍ နေထိုင်စားသောက်သူများနှင့်မတူ ကွဲပြား ခြားနားပေသည်။

၅။ ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ်ကို တည်ဆောက်ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လုပ်သားပြည်သူများ၏ စားဝတ်နေမှု ပြည့်စုံဖူလုံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး နှင့် ယဉ်ကျေးမှုများပါ တိုးတက် ခံစားနိုင်ရေးအတွက်ပင်ဖြစ်သည်။

၆။ မြေရှင် အရင်းရှင်စနစ်ကို အားကျသည့်အတွေးအခေါ်၊ နိုင်ငံခြားကို အထင်ကြီးပြီး မိမိနိုင်ငံနှင့် လူမျိုးများကို အထင်သေးသည့် အတွေးအခေါ်များပျောက်ပြီး၊ မိမိနိုင်ငံနှင့် လူမျိုးကို ချစ်မြတ်နိုးသည့်စိတ်ကို မွေးမြူသင့်သည်။

၇။ ဘာသာ စာပေနှင့် စကားပြော သင်ကြားရာတွင် လွယ်ကူလှသည့် အလုပ် မဟုတ်ပါ၊ တက်ရောက်သင်ကြားသူ သင်တန်းသားများအနေနှင့်လည်း စိတ်ပါဝင်စားမှုရှိပြီး သင်ခန်းစာကို စနစ်တကျ မှန်မှန်ကြိုးစားသင်ယူမှုသာ၊ တိုင်းပြည်နှင့် တပ်မတော်အတွက် သာမက မိမိအတွက်ပါ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိပေသည်။

၈။ တပ်မတော်ပညာရေးကျောင်းတွင် ဖွင့်လှစ်သင်ကြားလျက်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားဘာသာ စာပေနှင့် စကားပြောသင်တန်းသည် စာပေနှင့်စကားပြောကိုသာ သင်ကြားပေးသည် မဟုတ်၊ သက်ဆိုင်ရာ လူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းများကိုလည်း သင်ကြားပေး လျက် ရှိသည်။

၉။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ စုပေါင်းနေထိုင်ကြသဖြင့် ပြည်နယ် ပြည်မ မခွဲ ခြားပဲ ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှုနှင့် ပြည်ပအန္တရာယ်ကို စုစည်းသောအင်အားဖြင့် တွန်း လှန် ကာကွယ်ကြရမည်။

၁၀။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေအများစုမှာ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြု နေကြသော တောင်သူလယ်သမားများဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေး စနစ် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် တောင်သူလယ်သမားများကို စနစ်တကျ ပညာပေးရမည်။

၁၁။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်း နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား လုပ်သား ပြည်သူများသည် စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် တက်ညီလက်ညီ ကြိုးပမ်းခဲ့ကြခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေး ရရှိခဲ့သည်။

၁၂။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေး ရရှိခဲ့သော်လည်း တောင်သူလယ်သမားများနှင့် အလုပ် သမားများဖြစ်ကြသော တိုင်းရင်းသား လုပ်သားပြည်သူများမှာ လွတ်လပ်ရေး၏ အမွေ အနှစ်ကို ခံစားရခြင်းမရှိပါ၊ ယခုအခါတွင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွား အတွက် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို တည်ဆောက်လျက် ရှိပါ သည်။

၁၃။ အားလုံး စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန် ဆိုသည်မှာ၊ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု တခုလုံး တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး၊ တပြည်လုံး၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး စသည့် လုပ်ငန်းများတွင် လူမျိုးဘာသာ ခွဲခြားခြင်းမရှိပဲ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်ပင် ဖြစ်သည်။

၁၄။ သောင်းကျန်းသူများကို အမြစ်ပြတ်သည်အထိ ချေမှုန်းသွားနိုင်ရန်မှာ တပ်မတော်နှင့် ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့တို့ကိုသာ အားကိုး၍မဖြစ်၊ ပြည်သူလူထုကပါ လက်တွဲပါဝင်ပြီး တခဲ နက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲ ဝင်စဉ်ကပင် တပ် မတော်နှင့်ပြည်သူ ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်လာခဲ့သော အစဉ်အလာအတိုင်း ဆိုရှယ် လစ် ခေတ်ပြောင်းတော်လှန်ရေး အောင်မြင်သည်အထိ လက်တွဲမဖြုတ်ပဲ၊ ဆောင်ရွက်သွား ရန် လိုအပ်ပါသည်။

၁၅ တောတွင်း သောင်းကျန်းသူများ၏လမ်းစဉ်သည် လက်နက်အားကိုးဖြင့် ပြည်သူလူထုကို ခြိမ်းခြောက်၍ လုယက်စားသောက်ကာ ၎င်းတို့အာဏာရရှိရေးအတွက် ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး စသော မည်သည့်ကိစ္စကိုမျှ ထောက်ထားခြင်းမရှိပဲ ဘာမဆို လုပ်သူဖြစ်သည်။

၁၆။ ပြည်ထောင်စုကြီး အဓွန့်ရှည်စွာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးနှင့် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ် အောင်မြင်ရေးအတွက် ကိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ချစ်ကြည်သွေးစည်း ညီညွတ်မှုကို တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအသီးသီးမှ မရမနေ ကြိုးပမ်းတည်ဆောက်ရမည်သာတည်း။

၁၇။ တော်လှန်ရေးအစိုးရသည် လူလူချင်း ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ကြီးစား သွေးစုတ်ခြယ်လှယ်သော စီးပွားရေးစနစ်ဆိုးများကို အပြီးတိုင်ဖျက်သိမ်း၍ တောင်သူလယ်သမား အလုပ်သမား လူတန်းစားအကျိုးကို ရှေ့ကန်းတင်ကာ သာယာစိုပြည်သော ဆိုရှယ်လစ်လူ့ဘောင်သို့ ချီတက်လျက်ရှိသည်။

၁၈။ တောတွင်းရောင်စုံသူပုန်တို့သည် ယနေ့တိုင် ပြည်သူ့အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများကို ဘာတခုမှ မလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါ၊ ပြည်သူ့ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းများကိုသာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြ၏။ ထို့အပြင် သက်ဦးဆံပိုင်ခေတ် နယ်ရှင်ပယ်ရှင်များအပြင် ၎င်းတို့အလိုနှင့်ဆန့်ကျင်လာသူဟူသမျှ ယောကျ်ားမိန်းမမရွေး ကလေးလူမမယ်မကျန် ရက်ရက်စက်စက်သတ်ဖြတ်ကာ လူသတ်ဝါဒလမ်းစဉ်ကိုလည်း ကျင့်သုံးခဲ့ကြ၏။

၁၉။ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်တွင် တပ်မတော်နှင့် လုပ်သားပြည်သူတို့၏ ပူးပေါင်း တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် တော်လှန်ရေးအဖျက်သမား သောင်းကျန်းသူများသည် ဖရိုဖရဲဖြစ်ကာ ဒဏ်ရာရသူများ ကျဆုံးသူများ လက်နက်ချ အလင်းဝင်သူများအဖြစ် ပြိုကွဲလျက်ရှိသည်။

၂၀။ အချင်းချင်း သဘောကွဲလွဲမှုဆိုတာကတော့ နည်းနည်းပါးပါးတော့ ရှိမှာပဲ၊ ဒါပေမယ့် သူတပါးနိုင်ငံက ကိုယ့်နိုင်ငံကို လာရောက်စော်ကားလို့ အသက်စွန့်ပြီး မလျော့တမ်း ကာကွယ်တိုက်ခိုက်ဘာကတော့ အားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော အလုပ်မျိုးဖြစ်သည်။

၂၁။ တိုင်းသူပြည်သားလူအများသည် ဥမကွဲသိုက်မပျက် တညီတညွတ်တည်း စည်းကမ်းတကျ ရှိဖို့ လိုအပ်သည်။ မလိုသည့်လူများက ဘယ်လိုတိုက်တိုက် ရှိရှိ မိမိတို့ အဓိကပန်းတိုင်ကို မျက်ခြည်ပြတ်မခံပဲ လမ်းမလွဲအောင် ကြိုးစားဖို့လိုအပ်သည်။

၂၂။ ကိုယ့်အမျိုးအကျိုးကို လာထိသည့်လူတွေကိုတော့ အတွင်းကလူ ဖြစ်ဖြစ်၊ အပြင်ကလူ ဖြစ်ဖြစ် တိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းရမှာပဲ၊ ဒါက ငါတို့အမျိုးရဲ့ရန်သူအဖြစ် နှိမ်နင်းခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သူမည်ဝါလူမျိုးဆိုပြီး နှိပ်စက်နှိမ်နင်းတာမဟုတ်ဘူး။

၂၃။ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးဆိုတာ ဘယ်ကဲ့သို့သောညီညွတ်ရေးကိုခေါ်ပါသနည်း၊ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးဆိုသည်မှာ ခေါင်းဆောင်များသာ ညီညွတ်ခြင်းကို မဆိုလို၊ လူမျိုးဘာသာ ယောကျ်ားမိန်းမ ဂိုဏ်းဂဏမရွေး တနိုင်ငံလုံး ပြည်သူပြည်သား လူထုတခုလုံး အပြောမဟုတ် အလုပ်နှင့်တကွ အမျိုးသားတို့၏ လုပ်ငန်းများတွင် သောင်းသောင်းဖြဖြ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ညီညွတ်ကြသည်ကို ဆိုလိုသည်။

၂၄။ ပြည်သူ့တပ်မတော်သား အပေါင်းတို့သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ တဝန်းလုံးရှိ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူအပေါင်း၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး

အတွက် တောတောင် အရပ်ဒေသအသီးသီးသို့ သွားရောက် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြသူများ ဖြစ်ကြပေသည်။

၂၅။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အခိုင်အမာ တည်ဆောက်နိုင်မှသာ နိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်မှုကို အစွန့်ရှည်စွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်ပေမည်။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ် ရည်မှန်းချက်များသည်လည်း အလျင်အမြန်အကောင်အထည် ပေါ်လာပေမည်။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတို့၏ စီးပွားရေး နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေး ယဉ်ကျေးမှု စသည်တို့သည်လည်း တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာနိုင်မည်ဟု လမ်းစဉ်ပါတီက ယုံကြည်ပေသည်။

၂၆။ ကျေးရွာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် မြေယာကော်မတီများသည် ဌာနဆိုင်ရာ များနှင့်လည်းကောင်း၊ ကျေးရွာ လူထုနှင့်လည်းကောင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

၂၇။ တိုက်ယင်းစည်းရုံး၊ စည်းရုံးယင်းတိုက်ဆောင်ပုဒ်နှင့်အညီ ရန်သူကိုချေမှုန်းရေး၊ လုပ်သားပြည်သူများကို စည်းရုံး၊ လုပ်သားပြည်သူများကို တသားတည်းရှိအောင် စည်းရုံးနိုင်ရေး၊ တော်လှန်ရေး အဖျက်သမားများ ရန်သူကို ချေမှုန်းတိုက်ခိုက်ကြရန် ကျွန်ုပ်တို့ ပြည်သူ့တပ်မတော်သား အားလုံး၌ တာဝန်ကိုယ်စီ ရှိကြပေသည်။

၂၈။ (၂၅)ကြိမ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ကို ကြိုဆိုသည့်အနေဖြင့် အလယ်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်မှ ဦးစီးသည့် တပ်မတော်သားများနှင့် ပြည်သူလူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော လူထုအင်အားကိုးထောင်ကျော်တို့သည် မတ်လ (၈) ရက်နေ့က ထောက်ကြန့် လှည်းကူးကားလမ်းပေါ်ရှိ ပါလာချောင်း တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်အားပေး ဆောင်ရွက်ကြသည်။

၂၉။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအသီးသီးတို့သည် မိမိမြတ်နိုးကြသည့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာနှင့် စောင့်ထိန်းအပ်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို သီးခြားဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ရှိသည်။

၃၀။ လွန်ခဲ့သည့် မေလ (၂၀) ရက်မှ ဇွန်လ (၂၁)ရက်အတွင်း နမ်းခမ်းနှင့် ကျိုင်းတုံမြို့နယ်ဒေသများတွင် သောင်းကျန်းသူ (၇၄) ယောက်တို့အား လက်နက် ခဲယမ်း မီးကျောက်များနှင့်အတူ တပ်မတော်မှ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့သည်။

၃၁။ စုပေါင်း ဦးဆောင်မှုနှင့် တဦးချင်း တာဝန်ခွဲဝေမှုကို မှန်ကန်စွာ သဘောမပေါက်လျှင် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရာ၌ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တွင် တိမ်းစောင်းလွဲချော်မှုဖြစ်တတ်ပေသည်။ စုပေါင်းဦးဆောင်မှုဖြစ်၍ တဦးချင်း တာဝန်ယူရန် မလို ဟူသော အတွေးအခေါ်တွေသည် လည်းကောင်း၊ တဦးချင်း၌သာ တာဝန်ရှိ၍ အဖွဲ့လိုက် စုပေါင်းတာဝန်ခံယူခြင်းသည် မလို ဟူသည့် အတွေးအခေါ်တွေသည်လည်းကောင်း မှားယွင်းပေသည်။

၃၂။ ရပ်မိ ရပ်ဖများ ခင်ဗျား၊ ကျွန်တော်တို့ တပ်မတော်သားတွေအနေနှင့် ဒီဒေသ ဒီရပ်ရွာကို လာရောက်တဲ့ကိစ္စကတော့ အခြားမဟုတ်ပါဘူး၊ အဓိကရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ရပ်မိ

ရပ်ဖ၊ ရွာမိရွာဖများရဲ့ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို ရန်သူ့ဘေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖို့ပါပဲ။

၃၃။ အစိုးရလက်လှမ်းမှီသည့် နေရာဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသော ပြည်သူတို့သည် မိမိဘဝ လုံခြုံရေးနှင့် တိုးတက်မှုအခွင့်အလမ်းများကို ရရှိခံစားခဲ့ကြရပြီး အစိုးရလက်လှမ်း မမှီသော ကျေးလက်ဒေသများရှိ လုပ်သားပြည်သူတို့မှာကား တောတွင်း လက်နက်ကိုင် ရောင်စုံ သူပုန်တို့၏လက်အောက်ဝယ် အမျိုးမျိုးသော နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုတို့နှင့်သာ ရင်ဆိုင်နေကြရသဖြင့် မိမိတို့ဘဝ သာယာဖွံ့ဖြိုးမှု အခွင့်အလမ်းများနှင့် ကင်းဝေးခဲ့ကြရပေသည်။

၃၄။ ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေး စီမံကိန်းအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အလုပ်လုပ်နိုင်သူတိုင်း မိမိလုပ်နိုင်သောအလုပ်ကို လုပ်ကြရမည်၊ အလုပ်လုပ်သူတိုင်းသည်လည်း ရရှိသော အကျိုးစီးပွားများကို မိမိတို့ ကာယ ဉာဏစွမ်းအားအလိုက် ရရှိခံစားရပေမည်၊ သို့ရာတွင် လောကတွင် လူအားလုံးသည် ညီတူညီမျှ မဖြစ်နိုင်၊ တဦးနှင့်တဦး ကာယ ဉာဏ ဝီရိယချင်း မတူညီကြသောကြောင့် မတူသောအရည်အချင်းအလိုက် ခြားနားမှု ရှိပေသည်။

၃၅။ အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အာဇာနည် ခေါင်းဆောင်ကြီးများ အသက်ပေး တည်ဆောက်ခဲ့သည့် လွတ်လပ်ရေး အဓွန့်ရှည်စွာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရန်အတွက် တိုင်းရင်းသား လုပ်သားပြည်သူအားလုံးတို့က ဥမကွဲ သိုက်မပျက် တညီတညွတ်တည်း စည်းကမ်းရှိရှိ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်၍ ဗိုလ်ချုပ် မျှော်မှန်းခဲ့သည့် သာယာဝပြောသော ဆိုရှယ်လစ်လောကသို့ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် မရောက်ရောက်အောင် ကြိုးပမ်း ချီတက်ကြရမည်။

၃၆။ ဆိုရှယ်လစ်လူ့ဘောင် တည်ဆောက်နိုင်ရန် သယ်ဆောင်ရမည့် အင်အားစုများမှာ တောင်သူလယ်သမား၊ အလုပ်သမားတို့အခြေခံသော လုပ်သားပြည်သူများဖြစ်ပေသည်။ အရင်းရှင်စနစ်တွင် လုပ်သားပြည်သူများသည် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း၊ သူတပါး၏ ခြယ်လှယ်ခြင်းတို့ကို ခံရပြီး၊ ပဒေသရာဇ်မြေရှင်၊ အရင်းရှင်လူတစုသာ လက်ဝါးကြီးအုပ် အမြတ်ထုတ် ကောင်းစားကြသည့်အတွက် ယင်းစနစ်သည် မတရားသောစနစ် ဖြစ်ပေသည်။ မတရားသောစနစ်ကို တိုက်ဖျက်ပြီး လုပ်သားပြည်သူများ ခေါင်းပုံအဖြတ်ခံရခြင်း၊ အခြယ်အလှယ်ခံရခြင်း ဘဝဆိုးက လွတ်မြောက်ရန် ဆိုရှယ်လစ်လူ့ဘောင်ကို တည်ဆောက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

၃၇။ ခြယ်လှယ်နေးကိရိယာသဖွယ်ဖြစ်သည့် ဗျူရိုကရေစီယန္တရားကိုဖျက်သိမ်းပြီး၊ သစ်လွင်သည့် လုပ်သားပြည်သူများ အာဏာပိုင်စိုးသည့် ဆိုရှယ်လစ်ဒီမိုကရေစီ ယန္တရားကို အခြေတကျ ဖော်ဆောင်နေသည့် ယခုကဲ့သို့သော အချိန်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ ပြည်သူ့တပ်မတော်သားများ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ကျေးရွာ/ရပ်ကွက် ပြည်သူ့ကောင်စီမှအစ

ဗဟိုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအထိ ထိုက်ထိုက်တန်တန် လေးစားမှုပြုရမည်။ အကာအကွယ်ပေးရမည်။ ဤကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ပြည်သူတို့၏ ဆန္ဒကို လေးစားရာ ရောက်သည့်အပြင် ပြည်သူ့တပ်မတော်သား ပြည်သူ့ရဲများ ပီသသထက် ပီသလာပေလိမ့်မည်။

၃၈။ ကျွန်ုပ်တို့ တပ်မတော်သားများသည် စစ်ရေးတာဝန်သာမက နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ခိမ်ခန့်ခွဲရေး စသည့် တာဝန်များကိုပါ ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်နေကြရပါသည်။ ဆိုရှယ်လစ်စနစ် တည်ဆောက်ရေးဆိုသည်မှာ လွယ်ကူသည့် လုပ်ငန်းမဟုတ်ပဲ၊ အင်မတန်ပင် ခက်ခဲနက်နဲသော လုပ်ငန်းဖြစ်သကဲ့သို့ တပ်မတော်နှင့် ပြည်သူ၏ ဘဝအာမခံချက်လည်း ဖြစ်သောကြောင့် မဖြစ်မနေ ကြိုးစားတည်ဆောက်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

၃၉။ တောင်သူလယ်သမားများသည် ဈေးနှုန်းဟူသောမက်လုံးကြောင့် ရှိရှိသမျှသော မြေကွက်ပေါ်တွင် တလက်မမကျန် တအားကျုံး၍ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နေကြသော်လည်း စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အားနည်းမှု၊ စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ အားနည်းမှု၊ ရာသီဥတုဖောက်ပြန်ခြင်းစသော အခက်အခဲများနှင့် ပြဿနာများသည် လယ်ယာကဏ္ဍ ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်ရေးတွင် အတားအဆီးများ ဖြစ်နေပေသေးသည်။

၄၀။ နိုင်ငံတော်၏ မူဝါဒသည် သမဝါယမစီးပွားရေးကို တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေး ဒုတိယမဏ္ဍိုင်အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး၊ တိုင်းပြည်၏ ဦးဆောင်ပါတီဖြစ်သည့် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီသည်လည်း သမဝါယမစနစ်ကို အမြဲတစေ ဂရုပြု လမ်းညွှန်မှုပေးနေသောကြောင့် ဖော်ဆောင်သူများက စွမ်းအားအပြည့် ဖော်ဆောင်သွားရန်သာ လိုအပ်ပေသည်။

၄၁။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီသည် ဆိုရှယ်လစ်လောကသို့ စည်းရုံးချီတက်ရာတွင် အလုပ်သမား၊ တောင်သူလယ်သမား အသိပညာရှင် အတတ်ပညာရှင် လုပ်သားပြည်သူမိဘများကိုသာမက၊ လူငယ်လူရွယ်များကိုပါ စည်းရုံးဦးဆောင်သွားရန် ခံယူထားသည့်အလျောက် လူငယ်အဖွဲ့အစည်းကို စည်းရုံးလှုပ်ရှားသွားရန် လမ်းစဉ်လူငယ်စည်းရုံးရေး ဗဟိုကော်မတီကို ၁၉၇၀ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၄)ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၄၂။ ပါတီနှင့် လယ်သမားအစည်းအရုံးတို့၏ စည်းရုံးမှုကြောင့် ကျွန်းကုန်းကျေးရွာ ကေတရာကျော် အထူးအထွက်တိုးစပါး စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ခေတ်မြေသြဇာကို မယ်မယ်ရရ မသုံးစွဲနိုင်၊ သဘာဝမြေသြဇာကိုသာ အဓိက အားထားစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ စပါးရိတ်သိမ်းပြီးသည့်အခါ စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးသူ ဦးကြီးတိုင်း တဧက အနည်းဆုံး (၈၂) တင်း ရရှိခဲ့ကြသည်။

၄၃။ ယနေ့ ရင်ဆိုင်နေရသည့် လက်နက်ကိုင် သောင်းကျန်းသူများအား အထင်ကြီးရန် မလိုပါ၊ အထင်ကြီးဖို့ရန် မလိုအပ်သော်လည်း အထင်သေးပြီး ဥပေက္ခာပြုထားလျှင်လည်း မဖြစ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ပါတီအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်သူ့ကောင်စီ အဆင့်ဆင့်တို့နှင့် တပ်မတော် လက်တွဲကာ သောင်းကျန်းသူများကို ပြည်သူ့အင်အားဖြင့် ချေမှုန်းသွားရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄၄။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် နိုင်ငံတော်၏ မနအင်အားကို တိုးတက်စေ၍ ပြည်သူလူထုအများ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေနှင့် နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်ရန် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်ရေးစွမ်းအား ကြီးမားလာစေပြီး၊ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်မှုကို အဓွန့်ရှည်စွာ တည်မြဲခိုင်ခံ့စေ၍၊ ပြည်သူတို့၏လူမှုရေး အဆင့်အတန်းကို မြင့်မားစေရန် ဖြစ်ပေသည်။

၄၅။ ယခင် ဓနရှင်ပါလီမန်ခေတ်၏ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဆိုသည်မှာ မြေရှင် ဓနရှင် များ၏ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင်မူ တောင်သူလယ်သမား၊ အလုပ်သမား၊ အသိပညာရှင် အတတ်ပညာရှင် အစရှိသည် တိုင်းရင်းသား လုပ်သား ပြည်သူ လူတန်းစားအလွှာအသီးသီး၏ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၄၆။ "မြန်မာနိုင်ငံသည် ချစ်စကို ရှည်စေ၊ မုန်းစကို တိုစေ ဟူသော မူအရ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများနှင့် အိမ်နီးချင်းကောင်း ပီသစွာ မိတ်ဝတ်မပျက် ဆက်ဆံသွားမည်သာ ဖြစ်သည်" ဟူ၍ ဒုတိယအကြိမ် ပါတီညီလာခံတွင် တင်သွင်းသော နိုင်ငံရေးအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများနှင့် အိမ်နီးချင်းကောင်းပီသစွာ မိတ်ဝတ်မပျက် ဆက်ဆံခဲ့သည်ကို ပြည်သူနှင့် ပြည်သူ့တပ်မတော်သားတို့၏ မှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုက အထင်အရှား မီးမောင်းထိုးပြနိုင်ခဲ့သည်။

၄၇။ ပြည်သူအတွင်းမှ ပေါက်ဖွားလာသော ပြည်သူ့တပ်မတော်သည် ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် ပြည်သူတို့နှင့် လက်တွဲမဖြုတ် ရှိခဲ့သည့် အစဉ်အလာအတိုင်း ယနေ့ ဆိုရှယ်လစ် ခေတ်ပြောင်း တော်လှန်ရေး ဆင်နွှဲရာတွင်လည်း တပ်မတော်နှင့်ပြည်သူ၊ ပြည်သူနှင့်တပ်မတော်သည် တသားတည်း ရှိနေပေသည်။

၄၈။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လူနေမှုစနစ်တွင် လူအားလုံးသည် ညီတူညီမျှမဖြစ်နိုင်၊ လူတဦးနှင့်တဦးသည် ကာယ၊ ဉာဏ၊ ဝီရိယခြင်း မတူညီနိုင်၊ ထို့ကြောင့် မတူသော အရည်အချင်းအလိုက် ခြားနားချက်များ ရှိပေပိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း မြင့်လွန်းသူက မြင့်ပြီး နိမ့်လွန်းသူက နိမ့်ခြင်းမရှိစေဘဲ ဆူကြုံ နိမ့် မြင့် နည်းနိုင်သမျှနည်းစေရအောင် နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာဖြင့် စီမံဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသည်။

၄၉။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးပေါင်းစုံနေထိုင်လျက်ရှိသောနိုင်ငံဖြစ်ပြီး စည်းလုံးညီညွတ်မှု အစဉ်အလာရှိသော နိုင်ငံတနိုင်ငံ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသော နိုင်ငံ၏ အားသည် ယင်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ စည်းရုံးနေသရွေ့ မည်သည့်ရန်သူမှ ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

ပေးစာများ ရေးသားခြင်း

၁။ သူငယ်ချင်းထံပေးစာ ရေးသားခြင်း။
၂။ မိဘထံ ပေး စာ ရေးသားခြင်း။
၃။ အထက်လူကြီး/အရာရှိထံ ပေးစာ ရေးသားခြင်း။
၄။ ဖိတ်စာများ ရေးသားခြင်း။

စာစီစာကုံး ရေးသားခြင်း

၁။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ကျောင်း အကြောင်း။
၂။ ကျွန်ုပ်၏ အကြောင်း။
၃။ ကျွန်ုပ်တို့ ရွာ အကြောင်း။
၄။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဆရာအကြောင်း။
၅။ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းသည် အင်အား။
၆။ ပြည်ထောင်စုနေ့ အကြောင်း။
၇။ ယဉ်ကျေးမှု ထုံးဓလေ့ဆိုင်ရာအကြောင်း။

ဝူဝ်းဧလာႇမ်ာင်းမူခ်ာင်း

မ်ာင်းမူခ်ာင်းကာခ်ရူဝ်လ်ုယာ်ခ်သူင်တူဝ်ခိုင်ႇ ခံ.လဝ်းယူ,တီႇခိုဝ်ခဝ်ဝူဝ်းတူဝ်ခိုင်ႇ သေဧလာႇ၊ ဝူခ်ႇဝ[ႇ "တူဝ်ခိင်းဂဝ်ခံ.ခဂ်ာ်းခ[ႇဧလာႇ ခဝ်ဝူဝ်းသမ်.ပေ[းကမ်,တင်ႇ လံႇငုဂ်.ဝံ.ယူ,တ[,မသ, တီႇပိုခ်ႇ" ခံကေ[ႇ၊ မပ[းဝူခ်ႇဝ[ႇမ်ခ်ႇလိုင်ႇခင်ခံသေ ယဝ်ႇ မ်ာင်းမူခ်ာင်းပီခ်ကာခ်မီးလ်ုကီး လူသေလ၊တ်ႇဝ[ႇ "ကေ[း-ဝူဝ်း-ပေ[းဝ[ႇတူဝ်ဂဝ် ခ[ႇခဂ်ာ်းခ[,ဂေ[ႇ လ၊တ်ႇဧလာႇ၊ ဂဝ်ခ[ႇတေ လုဂ်.တီႇခိုဝ်ရှဂ်ာ်းရူဝ်မ်ုးသေမိခ်ဥ[, ဥ[ႇ" ခံကေ[ႇ၊ ဂမ်းခခ်ႇဝူဝ်းသမ်.ခိုခ်ာင်းတွဝ်,ဝ[ႇ "လွင်ႇလဝ်ႇဂဝ်, လဝ်းယူ,တီႇ ခိုဝ်ခဝ်ဂဝ်ခ[ႇခံ.ဂဝ်ခ[ႇယင်းကမ်,ရူ. ယ[,ပေမံႇလ်ုပုခ်ႇတ[,ဂဝ်ခ[ႇ"ဝ[ႇခံယဝ်ႇ၊ တီႇခ်ုးလေ[းဂ[. ခံ. တူဝ်လဝ်ႇ ဂဝ်,လင်, ကထ၊င်,ယ်ု, တူဝ်လဝ်ႇဂဝ်, မိုခ်ခင်, ဝ[ႇ "ဂူခ်ာင်း ခိုင်ႇဂေ[. ဂိုဝ်းထ၊င်,ခိုင်ႇလွင်ႇ" ခံကေ[ႇ။

"ခေ[ႇထ၊မ်"

၁။ မ်ာင်းမူခ်ာင်းရှ်တ်းသင် ?
၂။ မ်ာင်းမူခ်ာင်းပူခ်ႇမ်ခ်ႇကီႇသင် ?
၃။ မီးလ်ုကီးလူမိုဝ်ႇလ်ု ?
၄။ မ်ာင်းမူခ်ာင်းလ၊တ်ႇဟီႇဝူဝ်းကီႇသင် ?
၅။ ဝူဝ်းသမ်.ခိုခ်ာင်းတွဝ်,လ၊တ်ႇသင် တီႇမ်ာင်းမူခ်ာင်း ?
၆။ လွင်ႇဝံ.ဂ၊င်လ်ုဂူခ်ာင်းဧလာႇ သတ်ႇတဝ[,ခဝ် ပီခ်လိုင်ႇရှိုဝ် ?

ဂူခ်ာင်းယွခ်ာင်းကာခ်က[.

မိုဝ်ႇရွခ်, ကွခ်ခံ. မီးဂူခ်ာင်းယွခ်ာင်းဂေ[.ခိုင်ႇကေ[ႇ၊ ဂူခ်ာင်းယွခ်ာင်းဂေ[.ခံ.ဝ[ႇ "ပေ[းဂဝ်ယ၊မ်းရှ်တ်း ဂူခ်ာင်းက[.သေ ဒခးတေလံႇငိုခ်ာင်းလိုဝ် သေခံ." လွမ်းခင်, မခ်ာင်းလံႇကဂျ၊မ်,လိုင်ႇခံသေဧလာႇ၊ မခ်ာင်းတ်မ်ႇလိဂ်ႇဝံ.တီႇခိုဝ် လေ,ခ[ကာခ်ခိုင်ႇ ဝ[ႇ "ဂူခ်ာင်းက[." ခံသေကဝ်ရွံႇခေ[းမခ်ာင်းဝံ.ယူ,ယဝ်ႇ၊ ဂူခ်ာင်းယွခ်ာင်းတ၊င်,ဂေ[.ကာခ်

ပီၼ်ယၢၼ်ႇ,သူ, မၼ်းၼၼ်ႉ ၼီးၵၢင်လွၵ်ႈ ႁဵုႁိုၼ်ႈ ႁူႉလွင်ႈမၼ်းယၢမ်းႁဵတ်းၵူၼ်းယွၼ်း
ၵၼ်ၵျ.ၼၼ်ႉဧလႈ ဥုႈၼင်ႈယူႇ,တီႈႁိမ်းမၼ်းၼၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႈ၊ မိူင်ႈၵၼ်ပူႇ,သထေး
ဢေ.ၶိုင်ႈ ယႄႇမုႈဧလႈ ပၼ်ငိၼ်းတီႈၵူၼ်းယွၼ်းၵၼ် ယၢမ်းႁဵတ်းၵူၼ်းၵျ.ၼၼ်ႉ
ပၵ်.ၶိုင်ႈလိူင် ၵူၼ်းယွၼ်းၵၼ်ပီၼ်ယၢၼ်ႇ,သူ,သမ်.လၢတ်ႈဝုႈ"ၵူၼ်းဢေ.ၼ်.ကမ်,
ကျ.သေ ၵိတ်းၶုႈ၊ မၼ်းပီၼ်ၵူၼ်းလီၼ် ၵႃႈ" ၼ်ယဝ်ႈ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉၵူၼ်းၵၼ်
ယၢမ်းႁဵတ်း ၵူၼ်းယွၼ်း ၵၼ်ၵျ.ၼၼ်ႉ လွၵ်ႈလမ်ၵွၵ်, တေႈသျ.သေဧလႈ ဝႆ,လူး
ဢေ.ၵၼ်ပီၼ် ယၢၼ်ႇ, သူ, သေယဝ်ႉ၊ ႁိုတ်းထု.သိၼ်, လၢတ်ႈဝုႈ "ႁွႆး! ၵူၼ်း
ၵၼ်လၢတ်ႈ ကမ်, လိုဝ်ႈကမ်,လွႆႈ လိူင်ႈမွႆးၼ်. ၵဝ်ၼ်.ကျ.မုးယူႇ,တုႇသေ,ၵိူဝ်ႈ၊
မိူဝ်ႈလီဝ်ဧၵုႈၵဝ် ယင်းတိုၵ်. ကျ.ဝ်.ယူႇ" ဝုႈၼ်ၵေႃႈ၊ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ပူႇ,သထေး
သမ်.လၢတ်ႈဝုႈ "ၵူၼ်းကျ. ၼဝ်ၼ်. ကမ်, ထၢင်ႈ လၢတ်ႈ သိင် ငၢမ်း ႁူႈပီ,လႆႈ"
ဝုႈၼ်ယူႇ,ယဝ်ႈ။

"ၶေႈထၢမ်"

၁။ ၵူၼ်းယွၼ်းၼ်.ႁူပ်ႈသင်ၸလႈ ကဝ်တူဝ်လိၵ်ႈၵၼ်တမ်ႈဝ်.ဝုႈ"ၵူၼ်းကျ."
ၼၼ်ႉ ႁူႈၶေႈမၼ်းဝ်. ?
၂။ လွမ်းၶင်, မၼ်းကဝ်တူဝ်လိၵ်ႈ ၵၼ်တမ်ႈဝ်.ဝုႈ "ၵူၼ်းကျ." သေ ႁူႈ
ၶေႈ မၼ်းဝ်.ၼၼ်ႉ ကျၢမ်, မၼ်းၵွင်, မျၢင်, မုး ထိုင်တီႈယူႇ,ႁုး ?
၃။ ၵူၼ်းယွၼ်းယၢင်, မေ.ၶဝ်ႈပဝ်းလိူင်ႁိုဝ်၊ ႁူပ်ႈသင် ?
၄။ ၶိူင်ႈၶဝ်သွင်ဢေ.ၼၼ်. ပွင်သမ်.လၢတ်ႈကမ်,လိုဝ်ႈကမ်,လွႆႈ ?

ၵျဧလႈမုလိၼ်

ၵျတူဝ်ၶိုင်ႈၵၢပ်ႈကဝ်ႁူၼ်.ၶိူဝ် တီႈႁိုၼ်း ႁိုၼ်းၶိုင်ႈသေယဝ်ႉ၊ လဝ်း ယူႇ,တ်ႈ
ၶိူဝ်ဂိင်,မ်.ယူႇ,ၵေႃႈ၊ မုလိၼ်တူဝ်ၶိုင်ႈ ႁူပ်ႈ ပိုဝ်ႈၶ်ႈဂိၼ် ႁူၼ်.ၶိူဝ်ၼၼ်ႉ ဧလႈ
မုးယူႇ,လမ်လမ် ႁိၼ်တူလုံးၵုတူဝ် ၼၼ်.ယဝ်ႉသေ လၢတ်ႈဝုႈ "လဝ်ႈၵဝ်,ၼ်.ၵီၼ်,
ဧပ.မုး ပီၼ်ၶူၵ်.ႁၢင်ႈလီၼေႈ,-လိၶ်ႈငိၼ်းသိင်လဝ်ႈၵဝ်,လုႈ" ၼ်ၵေႃႈ၊ ၵျၼၼ်.
ဢေႈပီၼ်ၵၼ်လူမ်းသိူဝ်းလွမ်းငၢမ်းၵၼ်မုလိၼ် ယွင်ႈၶိုၼ်ႈသေလၢတ်ႈၼၼ်.ဧလႈ

ဒ္ဍင် "ကၠၣ်....ကၠၣ်" ခဲယူၤယဝ်ၤ. မူဝ်ၤခဲခဲ ဂမ်ၤလီၢ် ဂ့ၢ်ခဲၣ်ခိဝ့်တူၢ်ၤမၠၤခိဝ်လီၢ်ယူၤ, ကၠၣ်. ဂမ်ၤခဲခဲ မၠလီၢ်ကၢဲလ့ၢ်ဂူတၢ်. ခဲခဲ ဂၠၣ်ဂံၢ်ၤကၢ်ဂ့ၢ်ခဲၣ်ခိဝ့်ခဲခဲ သဲဒၠ, လူၤတီၤယူၤ တူဝ်ထဝ်ၤဂဝ်, ခွဲၤထီၢ်ခဲ, ယူၤယဝ်ၤ.

"ခဲၠၣ်ထၢမ်!!

၁. "ထဝ်ၤဂဝ်ခဲဂီၢ်ခဲ, ဧပမၠၤ ပီၢ်ခဲၣ်ခဲၣ်ဂ်ၢၤဂၢ်ၤလီၢ်ခၠ," ဍၢမ်ၤကၢခဲခဲ. လိဝ်ၤလ့ၢ်ၤဂ့ၠၤ ပၠၤကမ် လိဝ်ၤလ့ၢ် ဂၠၣ်ဂ့ၢ်ပိဝ်ၤသင် ?
၂. မၠလီၢ်ထၢင်ယ်သံၢ်ဂၠသၠ,ယၠ,ယူၤဧတၤဂ့ၠၤ ?
၃. ဂ့ၢ်ပိဝ်ၤသင်ဧလၤလံၤဒ္ဍင် ဝၠၤမၠလီၢ်လ့ၢ်ဂူတၢ် ?
၄. ပၠၤမၠလီၢ်လ့ၢ်ဂူတၢ်. ဂၠသမ်.ပီၢ်ခဲၣ်ခဲၣ်.မိဝ်ၤထိင်ဂ့ဝ် ?
၅. ဂ့ၢ်ပိဝ်ၤသင် မၠလီၢ်ကွၢ်,ဂ့ၠ,လူၤခွဲၤထီၢ် ?
၆. မူဝ်ၤတိၢ်.ကွၢ်,ဂ့ၠ,ခွဲၤထီၢ်,ခဲခဲ ထၢင်,မၠလီၢ် ဝ့ၢ်မ်ခဲၤဂၠထိင်ဂ့ဝ် ?
၇. ထၢင်,ဂၠဝ့ၢ်မ်ခဲ မၠလီၢ်ထိင်ဂ့ဝ် ?

ဂူခဲၤထဝ်ၤဂၠၣ်.ခိဝ်ၤဧလၤတၢၤတၢ်

ဂူခဲၤထၢ်ၤဂၠၣ်.ခိဝ်ၤ ဧကၠၤယိဝ်ၤသဲ မူဝ်ၤတိၢ်.ခိဝ်ၤမၠၤယၢ်ဝ် ပွၢ်ၤ တၢၤဂ်ၤ ခဲခဲ. ပီၢ်ကၢခဲဂ့ၢ်ခၠ,ဧလၤ ချူၤတမ်ၤမတ်. ယိဝ်ၤသဲယဝ့်, ခၢင်ၤဂ့ၠ တၢၤဂ်ၤတၢ် ဧလၤဝၠၤ" ခဲဂ့ဝ် တလွၢ်ၤဂၢင်ၤတၢၤဂ်ၤတၢ်. ခၠ.ခဲလ့ၢ်ခဲခဲ.ဒ္ဍင် ကဝ်ခၠၤဧလၤ" ခဲကၠၣ်. မူဝ်ၤခဲခဲ.ဂမ်ၤလီၢ် ယီတၢ်ယၢ်ဝ်မၠၤသဲထၢမ်ဝၠၤ "ထဝ်ၤဂဝ်,လူဝ်,လွင်ၤလ့ၢ်" ခဲဧလၤ. ဂူခဲၤထဝ်ၤခဲခဲ.ဂၠၣ် ဂူဝ်ဧဂ့ သခဲ,သခဲ, သံၢ်သံၢ်သဲဧလၤ "ကၠ....... ယီတၢ်ကူလံၤ....ခ်ခဲၤတၠၤယွၢ်ၤပခဲမတ်.ယိဝ်ၤခဲ. ဂ့ၢ်ယၢ်ဝ်ခိဝ်ဂ့ၢ်မၠ, ဂဝ်ခၠၤသဲ ဂမ်ၤခၠၤ" လၢတ်ၤဧခဲခဲ,ခဲကၠၣ်. မူဝ် လိဝ့်ခဲ, ခဲခဲ,ဂဝ်, ဂူခဲၤဧလၤတူဝ် သတ်.ထဝၠ,ကၢခဲဝၠၤခဲ. ပၠၤဝၠၤမိဝ်ၤတိၢ်. ခၠ.မၠၤ ခၢင်ၤဂ့ၠတၢင်ၤတၢ်ယူၤသဲထၠ. ဂၠၣ် တီၤဧတ.မခဲၤဧတ. ပၠၤဝၠၤထိဝ်ဘိၤ တလံၤတၢ်ဧတ.ထိင် ပီၢ်ကၢခဲဂူဝ် ခၠ,ခၠ,ယူၤယဝ်ၤ.

ကၠံသတ်

"ၶေႃႈထၢမ်"

၁။ ၵူၼ်းထဝ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈၶၢင်းမိူဝ်ႈၶိင်ႉလႆ ?
၂။ ၵူၼ်းထဝ်ႈၵေႃႉၶႅ် ၶၢင်းပုၼ်ႈတႃႇသင် ?
၃။ ၵေႃႉၵၼ်ယဵဝ်မႃးၶၼ်ၶ် လၢတ်ႈသင် ?
၄။ ၵူၼ်းထဝ်ႈၶၼ်ၶ် ၶိုၼ်းလၢတ်ႈသင် ?
၅။ ၵွပ်ႈသင်ၼလႈ ၵူၼ်းထဝ်ႈၶၼ်ၶ် သမ်ႉၶိုၼ်းလၢတ်ႈလိူင်ႉၶၼ်ၶ် ?
၆။ မိူဝ်ႈၵၼ် ၵူၼ်းႁဝ်းၶႃႈတူဂ်းယၢၼ်မႃးၶၼ်ၶ်ႉဢ်ႉလၢတ်ႈလိူင်ႉႁိုဝ် ?
၇။ လွင်ႈၵၼ်ၶၢင်းလိူင်ႉၶႅ်ၶ်ႉတီႈၼတမၼ်း မီးၵၢင်လႆသယေႃႈလိူင်ႉႁိုဝ် ?

ပေႃးၵၢမ်ႇလိ–ၵမ်ႇလႆႈတူဂ်းဝီ

သၢင်ႇသီႈလူင်တူဝ်ၶိုင်ႈ ၵၼ်ယူႇ တီႈၶိူဝ်လွႆလုၵ်ႈ ၶိုင်ႈၶၼ်ၶ်ႉဢ်ႉဢ်ႉၵဝ်တႃႇ တူဝ်သတ်းၵၼ်မီးတီႈလွႆၶၼ်ၶ်ႉသေ ၵိၼ်ယူႇၵေႃႈ၊ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈပိၼ်ၶႅ်ၼလႈ တူဝ်သတ်း ၶဝ်တၢင်းသိင်ႈၵွၼ်ၵၼ်တိူင်ႇ ပၢင်ႇ ၵုပ်ႇ ႁုမ်ၵၼ်သေယပ်ႉ၊ ၶင်ႇႁိုဝ် ပေႃးတေၵမ်ႇ လႆႈပီၼ်တုၵ်ႉၶႃႉတၢင်းသိင်ႈၶၼ်ၶ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်တပ်းတတ်းဝႆႉပုၼ်ႈတႃႇ တေလႆႈၵူႇ ၶၢမ်ႇထၢင်းသၢင်ႇသီႈၵိၼ်တူဝ်ထဝ်ႈၵဝ်ႇၶိုင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈတူဝ်(ဝၼ်းတူဝ်တူဝ်)ႁွင်းယွႆႇ ႁွင်းမၼ်းၵေႃႈ၊ မိူဝ်ႈတူဝ်သတ်းၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ်လၢတ်ႈ ၼၶ သၢင်ႇသီႈလွင်ႈၵၼ်တေ မႃးၶၢမ်ႇတၢင်းသၢင်ႇသီႈၵိၼ်ၶိူဝ်ၶဝ် ၶိုင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈတူဝ်ၶၼ်ၶ်ႉ၊ သၢင်ႇသီႈၵေႃႈ ပိၼ်ၵၼ်မိၼ်ႈလႆၶေႃႇသေၼလႈ ၵိၼ်ၶိူဝ်တူဝ်သတ်း ၵၼ်မႃးသူင်ႇ ပၼ်မၼ်းဝၼ်း တူဝ်တူဝ်ၶၼ်ၶ်ႉယူႇယဝ်ႈ။

ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ တူဂ်းၼလႉပၢင်တႃႇထဝ်ႈတူဝ်ၶိုင်ႈတေလႆႈႁူႇၶၢမ်ႇတၢင်း သၢင်ႇသီႈၵိၼ်ၵေႃႈ၊ ပၢင်တႃႇထဝ်ႈၶၼ်ၶ်ႉသမ်ႉဝူၼ်ႉဝႃႈ "ၶင်ႇႁိုဝ်တူဝ်သတ်းၶဝ် တၢင်းသိင်ႈ ပေႃးတေၵမ်ႇလႆႈတုၵ်ႉၶႃႉၶၼ်ၶ်ႉ တူဝ်သတ်းၶဝ်တၢင်းလႆႇ လႆႈၵွၼ် ၵၼ်ၵူဝ်ၼႁယူဝ်ႇ သေႇၶမ်ႉယမ် သၢင်ႇသီႈလူင်ၶႅ်ႉယူႇယဝ်ႈ၊ သၢင်ႇသီႈလူင်တေၵဝ် တႃႇၵဝ်သေ တေၵိၼ်ၵဝ်ယဝ်ႈ၊ ၵဝ်ၵေႃႈတေလႆႈတႃႇၵူလိုၼ်းယဝ်ႈ၊ ၵဝ်ၼတႉၵမ်ႇပေႃး လူဝ်ႇ ယူဝ်ႇ ႈသေႇ ၶဝေႉယမ်ႇမၼ်း၊ တီႈမၼ်းၵေႃႈၵမ်ႇပေႃး လူဝ်ႇၶူႇလိမ်ႇလဝ်ႉၵမ်း

လံာ်" ဂျၢမ်ၤလီၤလိုၣ်ခဲသေ ခ့ၣ်ၤလံၣ်လံၣ်ယူၤယဝ်ၣ်၊ မ့ၣ်ပၢၣ်တၢ်ၣ်ထဲၣ်ဃီာ်ရှတ်ၣ်တိၣ် သၢင်ၤသိၣ်လူၣ်ခဲခဲၣ်. သၢင်ၤသိၣ်လူၣ်ခဲခဲၣ်.ဂၢၣ် ပီခဲကခဲတ့ၣ်မံၣ်သံၣ်လိုတ်ၣ်ခံၣ်ဂီခဲ ခ့ၢၤယဝ့ၣ်ဒလၣ်၊ ပီခ့ၣ်ဧတၢၣ်သၢ.သေ ထၢမ်ပၢၣ်တၢ်ၣ်ဝၢၣ် "ဂ့ၤဝံၣ်ပိုဝ်ၣ်သၣ်ဒလၣ် မိုၣ်တူဂ်ၣ် လိုခဲၣ်တၢခဲၤခဲ." ကၢၣ်၊ ပၢၣ်တၢ်ၣ်ထဲၣ်သမ်.တ့ၤဝ်ၤဝၢၣ် "ယိုခဲ.သီၣ်ခၢမ်ၤသေဂမ်ၣ် ခၢၣ်၊ လ့ၣ်ၣ်လံၣ်တူဂ်ၣ်လိုခဲၣ်ခဲ. ကမ်ၤ ဃိဝ်ၣ်ကပ်ၢ်ၣ်ဂဝ်ခၢၣ်၊ တိၣ်ပ့တ်ၣ်တၢင်ၣ်ခဲခဲ. သၢင်ၤသိၣ်တၢင်ၤတူဝ်လ့ပ်ၣ်ဂဝ်ခၢၣ်ဝံ.ကၢၣ်၊ ဂဝ်ခၢၣ်ဝၢၣ်ဝံ.သိတ်ၣ်လၢၤပုခဲၣ်တၢၤဧတ ခိုခဲၣ်မၢၣ်တိၣ်မခဲၣ်ဒလၣ် မခဲၣ်ပံ့ၤဂဝ်ခၢၣ်မၢၣ် ပုခဲၣ်တၢၤဧတလံၣ်မၢၣ်လၢတ်ၣ်ဒခဲလဝ်ၣ် သၢင်ၤသိၣ်လူၣ်ၡဝ်ၣ်ကၢၣ်" ခဲယူၤယဝ်ၣ်။ ဂမ်ၣ်ခဲခဲ.သၢင်ၤသိၣ်သမ်.ကွဂ်ၤ ဧတၢၣ်သၢ. ခ့ၢၤသေဒလၣ်လၢတ်ၣ်ဝၢၣ် "တူဝ်ကခဲလေၢၤ ဂၢၣ်လူလံၢတၢခဲၤခဲ.မီၣ်တိၣ်လို၊ ဒခဲဂဝ် ဂမ်ၣ်လံာ်ဒလၣ်"ခဲသေ၊ ပၢၣ်တၢ်ၣ်ထဲၣ်သမ်.ဝၢၣ် "ဂဝ်ခၢၣ်ဧတဒခဲခၢၣ်၊ လ့မ်ၣ်မၢၣ်ခၢၣ် ဒလၣ်၊ ဂဝ်ခၢၣ်ကွ့ခဲလဝ်ၣ်သၢင်ၤသိၣ် ၡဝ်ၣ်ခ့ၢၤ လူၣ်လီၣ်ကခဲမီၣ် တူဝ်သတ်ၣ်ခဲခဲ.လံၣ် ယူၤခၢ" လၢတ်ၣ်ခဲင်ခဲသေဒလၣ်၊ ပၢၣ်တၢ်ၣ်ရှုင်ကဝ်သၢင်ၤသိၣ်ခဲခဲ.သေခ့ၢၤလူၣ်တိၣ် ခဲမ်.မေၢၤကခဲခိုင်ၣ် ကခဲခဲမ်.မခဲၣ်သ့ၣ်လိဝ်.ယူၤခဲခဲ.ကၢၣ်၊ ယၢမ်ၣ်ခဲခဲပၢၣ်တၢ်ၣ် သမ်.လၢတ်ၣ်ဒခဲသၢင်ၤသိၣ် လူၣ်ဝၢၣ် "တိၣ်ခ့ၣ်ၣ်ခဲမ်.မေၢၤခဲ.မီၣ်တူဝ်သတ်ၣ်ကခဲလ့ပ်ၣ် ဂဝ်ခၢၣ်ဝံ.ခဲခဲ့ကၢၣ်" ဂမ်ၣ်ခဲခဲ.သၢင်ၤသိၣ်လူၣ်သမ်.ဂူမ်ၣ်တူလုံၣ်ခ့ၣ်ၣ်ခဲမ်.မေၢၤခဲခဲ့ ဒလၣ်လံၣ်ရှခဲဂေၢ.ငဝ်ၣ်တူဝ်လဝ်ၣ်ဂဝ်ၤကၢၣ်၊ ဂ့ၤဝံၣ်ပိုဝ်ၣ်လံၣ်ရှခဲဂေၢ. ငဝ်ၣ်တူဝ်လဝ်ၣ် ဂဝ်ၤတိၣ်ခ့ၣ်ၣ်ခဲမ်.မေၢၤခဲခဲ.ဒလၣ် ဂူဝ်ၣ်ထၢင်ၤဂေၢ.ငဝ်ၣ်တူဂ်လဝ်ၣ်ဂင်ၤခဲခဲ.ပီခဲယၢ ခဲၤသူၤမခဲၣ်ယဝ့ၣ်သေ၊ တၢၤဧတတိုဂ်ၣ်ဧတၢၣ်ကပ်တၢ်ပ်တ်ၣ်ခဲခဲ. ဝီခဲသ့ၣ်ၤဒလၣ်လူမ် ခဲမ်.ဓသတၢ်ခ့ၢၤယူၤယဝ်ၣ်။ ။

"ခၢၣ်ထၢမ်"

၁။ လဝ်ၣ်ဂဝ်ၤထၢင်ၤသၢင်ၤ သိၣ်ကမ်ၤကုဂ်ၤ လီကဝ်ဘၢ်တူဂ်သတ်ၣ်ဓသဂီခဲခိုဝ့် ခဝ်ၡၢၣ် ?
၂။ တူဝ်သတ်ၣ်ခဝ်တၢင်ၣ်သိင်ၣ်ခဲ. တိၣ်ပၢင်ဂုမ်ခဲခဲ့တ်ပ်ၣ်ကတ်ၣ်သင် ?
၃။ ထၢင်ၤသၢင်ၤသိၣ်မ်ခဲၣ်လို် လွ့င်ၣ်တ်ပ်ၣ်တတ်ၣ်ဂ့ၤဝံၣ်သင် ?
၄။ ပၢၣ်တၢ်ၣ်ထဲၣ်ခဲ. ဂ့ၤဝံၣ်သင် ကမ်ၤယူဝ်ၤသေၤခဲဝ်.ယမ်သၢင်ၤသိၣ် ?
၅။ ကဂျၢမ်ၤတၢင်ၣ်ပ့င် ပၢၣ်တၢ်ၣ် လီ ကမ်ၤလီ ဂ်တ်ၣ်ရှိဝ်ရှု. ?

မ့လိခ်ကခ်လၢ်းလိၡ်

မ့ုဝ်ႆဂ္ဂခ်ႇကွခ်ခ်. မီးလၢင့်ပ်ၢးလူၚ် ကခ်ပီးကူတ်. တူဝ်ခိုၚ်ႆယူႇတိႆထိုခ်ႇ လူၚ်ထိုခ်ႇ ခိုၚ်ႆကေ့ႆ၊ မ့လိခ်ခဝ်ကခ်ယူႇ တိႆရှိမ်းထိုခ်ႇ ခခခ်.တူလုံး တူဝ် လၢင့်ပ်ၢးလူၚ်ခခခ်.သေ ကွခ်ဂခ် လၢတ်ႆလ့ဂခ်ဝ့ႆ "သၚ်လိုဝ့်ဝ့ႆလၢင့်ပ်ၢးလူၚ် ခ်.တ်ၢဂ္ဂပ်ႆ သေသမ်ႇ သေပိုၚ်လိုၚ်တၢၚ်း ဂိခ်ရှဝ်းပုခ်ႆ တ့ႇသိႇရှ့ႆလိုခ် ဧတ. တေပီခ် ကခ်ဂုမ်ႇလုမ်ႇဝ်.ယူႇယဝ်ႆ" ခ်ကေ့ႆ၊ မ့လိခ်ကခ်လၢ်းလိၡ်တူဝ်ခိုၚ်ႆ သမ်.ဝ့ႆ "မိဂ်.သူလုံႇတၢၚ်းလ်ၢခဝ်ကိုလုံး" "ယ့ႇပေမ်ႆလို့ခိလို့တ့. ခၚ်ရှိုဝ်တေ လ်ႆဂိခ် ခိုဝ့်လၢင့်ခခ်ႇ ဂဝ်တေခိုၚ်ကိုဝ်ႆ" လၢတ်ႆခၚ်ႇခ်သေ ဍ့ႇလူးလၢင့်ပ်ၢး လူၚ်သေယဝ့် "လဝ်ႆမျၢတ်ႆ လူၚ်ရှဝ်း တူလုံးဂဝ်ခ့ႆ ဂွခ်ႇလူး" လၢတ်ႆခၚ်ခ်ကေ့ႆ၊ ဂမ်းခခ်ႇလၢင့်ပ်ၢးသမ်.ခိုခ်းထၢမ်မ့လိခ်ဝ့ႆ "မ့ုံးပီခ်ယို့ ? လုဂ်.တိႆတၢၚ်းလို့မ့း" ခ်ဧလႆ၊ မ့လိခ်တွဝ်ႇလၢတ်ႆ ဍ့ႇဝ့ႆ "ဂဝ်ခ့ႆဧတ.ပီခ်မ့လိခ်ကေ့ႆ တူဝ်သတ်း ခဝ်တၚ်းလ်ၢ ကခ်ယူႇ တိႆခ့ုံးထိုခ်ႇလူၚ်ခ်. ကွခ်ဂခ်တိုၚ်ႇ ပၢၚ်ႇ ဂခ်သေယဝ့်၊ တ်ပ်းတတ်းဝ်.လွၚ်ႆ လူဝ်ႇ ခုခ်ရှေ့ခမ်းကခ် တေကူပ်.ပိုဝ်ႇ ယွၚ်း ငမ်းခဝ်ခခ်. ယဝ့်၊ လဝ်ႆရှဝ်းခ်. တိမ်ထူခ်ႆခမ်.ဂတ်. တၢၚ်းခ်ခ်ႇ ပုခ်ႆထ့ႇတေ ကုပ်.ပိုၚ်ႇ ယွၚ်းငမ်းဧလႆ တူဝ်သတ်းခဝ်တၢၚ်းသိၚ်ႆ ကွခ်ဂခ် လိုဂ်ႆကဝ် လဝ်ႆရှဝ်းဂိုတ်းခုခ် ရှေ့ခမ်း" ခ်ကေ့ႆ၊ "လွၚ်ႇဝ့ႆခၚ်ႇရှိုဝ် ပေ့းတေကမ်ႇ တခ်းပူခ်.ယၢမ်းလိ၊ ယၢမ်းကခ် တေမျှဂ်ႆ ကဝ်လဝ်ႆ ရှဝ်းဂိုတ်းမုခ် ခခခ်.မ့းလွမ်းဂဝ်ခ့ႆ ဂမ်းလိဝ် ဧလႆ၊ ဂဝ်ခ့ႆတေဧခပေခ် တၢၚ်းခ့ႆ" လၢတ်ႆဧခခၚ်ႇ ခ်ယဝ်ႆ၊ လၢင့်ပ်ၢးလူၚ် ဂေ့ႆကိုဝ်းထၢၚ် ပီခ်ကခ် လိုဝ်ႆလို့ႆယဝ့် ဧလႆလွမ်းဍ့ႇ ပ့ႆလၚ်မ့လိခ်ဂမ်းလိဝ် ယူႇယဝ်ႆ၊ ဂမ်းခခ်.လၢၚ်း ပ်ၢးလူၚ်ဂေ့ႆ ခမ်ကုၚ်သေ၊ လူမ်ကုၚ်တ်ၢဍ့ႇယဝ်ႆ။ မ့လိခ်ခဝ်ဂေ့ႆ ကွခ်ဂခ်ယ့.ဂိခ် ခိုဝ့်လၢင့်ပ်ၢးလူၚ် ခခခ်.ယူႇယဝ်ႆ။

"ခေ့ႆထၢမ်"

၁။ မ့လိခ်ခဝ် ကွခ်ဂခ် ဝ်.လို့ခိုဝ် လၢင့်ပ်ၢးလူၚ် လိုၚ့်ရှိုဝ် ?
၂။ ဂ္ဂပ်ႆသၚ်ဧလႆမ့လိခ်ခဝ်ဝ်.လို့လိုၚ့်ခ် ?
၃။ လၢင့်ပ်ၢးလူၚ်ရှူ.လို့ကျၢမ်ႇ တၢၚ်းပွၚ်မ့လိခ်ရှ့း ?
၄။ မ့လိခ်ထဝ်ႆ လူၚ်ခ်.ကျၢမ်ႇ ပွၚ်သၚ်သေ၊ ဂိုတ်းသၚ် ?
၅။ လဝ်ႆဂဝ်ႇကျိုဂ်ႆ ဂၢခ်ကခ်မခ်း ဂိုတ်းခခခ်.ယူႇရှ့း ?

လူင်ႇဝၢၼ်ႇၵဝ်ၶႃႈ

ဝၢၼ်ႇၵဝ်ၶႃႈၶႅ. မီးတီႈမိူင်းတႆး ပွတ်းႁွင်ႇ ၶွင်းၼမ်ႉဝိင်းမိူင်းယႆ၊ ယၢၼ်ၵႆ ဝိင်းမိူင်းယႆ ႁႃႈလၵ်း၊ တင်ႈဝႆႉၶိူဝ် သိၼ်ႈတၢင်း မိူင်းယႆလႃႈသိဝ်ႈ ၶႃႈၵေႃႈ။ ပိၼ်ဝၢၼ်ႇၵမ်ႉ ပေႃးလိၵ်ႉပေႃးယႂ် ဝၢၼ်ႇၶိုင်ႈသေ လိုဝ်ႈဝၢၼ်ႇၼတႄႉႁွင်ႉ "ဝၢၼ်ႇ ပၢင်ႇလူင်" ၶႃႈ။ တၢင်းဢၢင်ႈ လၵ်းပၼ်ႇ မူၼ်း မီးမွၵ်ႈ (   ) လၵ်းၶႃႈ။ လင်ၵျိၼ်း ပွင်း မီးမွၵ်ႈ (   )သေ၊ ၵူၼ်းပွင်း မီးမွၵ်ႈ (   )ၵေႃႉၶႃႈ။

သိၼ်ႈတႃႈသႆၢတၢင်း လူင်ႇၵပ်းသိုပ်ႇ ဝၢၼ်ႇ ၵဝ်ၶႃႈၶႅ. ပိၼ်တၢင်းလိၼ် ၵူလိုဝ်းၶႃႈ၊ ဝၢၼ်ႇၵဝ်ၶႃႈၶႅ. ငိပ်းဝႆႉၶိူဝ်တၢင်းၵႃး ဢႃႇမိူင်းယႆ လႃႈသိဝ်ႈၶႃႈ။ ၵႃးလူင်ၵႃးၵွၼ် ၵၼ်လတ်း ဢႃႇၶွင်းဝၢၼ်ႇ ၵဝ်ၶႃႈၶႅ. ၵမ်ႉထၢတ်ႉသေပွၵ်ႈၶႃႈ။ လွမ်းသွင်ၶၢင်ႈ တၢင်းၵႃးၶွင်း ဝၢၼ်ႇၵဝ်ၶႃႈၶႅ. မီးဝႆႉသိင်ႉ ၶဝ်ႈ သိင်ႉ ယၵ်းၼလႈ သိင်ႉၶႆ၊ ၵုၼ်ႉၵူႈ မိဝ်းမိဝ်း ၶမ်ၶႃႉၶႃႈ၊ ပိၼ်တီႈၵႃးၵိုတ်း လိုဝ်ႈတီႈၶိုင်ႈၶႃႈ။ ၵူၼ်းၵၼ်ယူႉ သဝ်းတီႈဝၢၼ်ႇ ၵဝ်ၶႃႈၶႅ. တႆးၶမ်သေပိူၼ်ႈ၊ မၢၼ်ႈ၊ ၶၢင်၊ ၼၶႃႉ၊ ၵႃးလႃးၵေႃႈ မီးၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်းယူႉၶႃႈ။ ၵမ်ႈပႃႈ ၶမ်ပိုင်ႈ ၵိင်ယႃႉ သႃႉပုတ်ႉထႃႉၶႃႈ။ ၵူၼ်းၵၼ်ပိုင်ႈ ၵိင်ယႃႉသႃႉ တၢင်ႉမိဝ်းၼတႄႉ ၵမ်ႉပေႃး မီးၶႃႈ။

ပေႃးတေတူလိုဝ်း လူင်ႇမၢၵ်ႈ မီးလမ်း ႁိတ်းၵိၼ်ၵၢၼ်လွင်ႈ ယုၵ်ႉသွမ်ႈႁႂ်ႈ ၶေႃး၊ သူၼ် ၵမ်ႈၶမ်ၶႃႈ။ ႁႂ်ႈၼလႈ ၶေႃးၼတႄႉၶူပ်ႉ ပိယုၵ်ႉ သွမ်ႈၶိုင်ႈႁွင်းၵူလိုဝ်း ၶႃႈ။ လူင်ႇယုၵ်ႉသွမ်ႈၼတႄႉ ၶူပ်ႉ ပိသွင်သၢမ်ႁွင်းၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ယုၵ်ႉ သွမ်ႈယူႉ ၶႃႈ။ တူၼ်ႈလိုဝ်း ၵၼ်ယုၵ်ႉသွမ်ႈ တီႈဝၢၼ်ႇ ၵဝ်ၶႃႈၶႅ. ပိၼ်တူၼ်ႈၶဝ်ႈ၊ တူၼ်ႈ ၶိင်ႈ၊ တူၼ်ႈတွင်၊ ၶိင်၊ ၵႃႉလူး၊ ထူဝ်ႉၶဝ်ႈ၊ ၶဝ်ႈၵၢပ်ႉ၊ ၶဝ်းၵျႃင်ႉ၊ ယၵ်းမီ၊ ထူဝ်ႉလိၼ်၊ မၢၵ်ႉဝၢၵ်ႈၼလႈ ယၵ်းယိူဝ်ႈ ၶေၢင်းၶိဝ်ၵူႈ မိဝ်းမိဝ်းၶႃႈ။ ၵုၼ်ႉ ၵွၵ်ႉ တီႈၶွင်း ဝၢၼ်ႇ ၵဝ်ၶႃႈၼတႄႉ ပိၼ်ၶိင်ႈ၊ တွင်မၼ်၊ ၶိင်၊ ၵႃႉလူး၊ ထူဝ်ႉ လိၼ်၊ ထူဝ်ႉၶဝ်ႈ၊ ၶဝ်ႈ ၵျႃင်ႉ၊ ယၵ်းမီ၊ ၶဝ်ႈပိုၵ်ႉ ၶဝ်ႈသၢၼ် လိုဝ်းၶႅ.ၵေႃႈ။

ၵုၼ်ႈ သၢင်းၼတႄႉ ပိၼ်ၵိူဝ်၊ ၶမ်.မၼ်းၵိၼ်၊ ၶမ်.မၼ်းတႆႈ၊ ၶမ်.မိၼ်၊ ပႃႉ ႁိင်ႈ၊ ထူဝ်ႉလိုင်၊ မၢၵ်ႈထႆ။ ၶူဝ်းၶွင်ႈတၢင်း မႆၶဝ်ယဝ်ႈ။ လိုဝ်သေၶႅ. ၵိူဝ်ဝၢၼ်၊ ၶမ်.ထၢၼ်၊ ပႃႉၵိဝ်ႉ၊ ယႃႈယႃႉၼလႈ လေႈတမ်ႈ ၶဝ်ၵေႃႈ ပိၼ်ၵုၼ်ႉၶဝ်ႈပုၼ်ႈ တႃႉ ဝၢၼ်ႇ ၵဝ်ၶႃႈ ယူႉယဝ်ႈ။

တၢ်ရှူဝ်ဝၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋခၢ်. မီးဂျင်းမုခၢ် လဝ်ႋလင် ခိုင့်ႋကေၠႋ။ ဂျင်းမုခၢ် လဝ်ႋခၢ်. လိုဝ်ႋသိင်ယ့်, ဧတ.ဧတ်.၊ တူခၢ်ခမ်း လဝ်ႋသြၠႋတေၠႋ, ကခၢ်ခင်ႋဂျင်း ခၢ်.လ့်လီ၊ လ့်ယၢဝ်း၊ တူလ်ုးၡခၢ်မ့ူဝ်းခေၠႋ ယ့်ႋဍၢင်ႋဧတ.ဧတ.။ မခၢ်းလဝ်ႋယုလ်ု, ပီခၢ် “ဂျင်းလုက်ႋ တီခၢ်ႋယၠ. (ဂျင်းပရၡီ.တၠ.,” သေ လုမ်းလၠးပ့်.ပၠးလုက်ႋကွခၢ်, ကခၢ် ယၢခၢ်၊ လုက်ႋကွခၢ်, ကခၢ်ကမ်, မီးပေၠႋဧမႋခဝ်၊ သွခၢ်ပခၢ်လိက်ႋ လ်ၢးဧလႋ လွင်ႋရှူ. တၢင်းမေၠ ဂူႋမိဝ်းကေၠႋ။ လုက်ႋဂိခၢ်းမခၢ်း လဝ်ႋ ခူပ်.ပီ မီးသွင်သၢမ် ပၢက်ႋတၠႋသေႋယူႋယဝ်ႋ။ ဂျင်းသွခၢ်လိက်ႋ လခၢ့်ဂၢင်ဂေၠႋ မီးတၢ်ႋခၢ်း၀ၢင်းဂျင်းမုခၢ် လဝ်ႋ တၢ်ႋရှူဝ်ဝၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋကေၠႋ။

တၢ်ႋဂၢင်ဝၢခၢ်ႋဂဝ်ခၠႋ မီးသိင်, သမၠ.ဝၠယၠႋမၠ. ဂူခၢ်းဂိခၢ်သိင်ခိုင်ႋခၠႋ။ ခခၢ်းပခၢ်ယၠႋ ယၠဂေၠႋ ယုလ်ု,ဝ်.တၢ်ႋ ဂိမ်းသိင်, သမၠ.ဝၠႋယၠႋမၠ. ဂူခၢ်းဂိခၢ် ခခၢ့်ခၠႋ။ ရှူင်းလ်ၢး (ရှူင်းတူလ်ုးလိက်ႋ) ဂေၠႋ ယုလ်ု,ဝ်. တၢ်ႋဂၢင် ဝၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋသေ ဂူခၢ်း ဝၢခၢ်ႋခဝ် လိပ်ႋဂိခၢ်း လူ လ်ႋ လိက်ႋဂူႋ မိဝ်းမိဝ်းယူႋ ဂူႋဝခၢ်းယဝ်ႋ။ တၢ်ႋဝၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋခၢ်. မီးဂၢတ်ႋၡၠႋဝခၢ်းခၠႋ။ ဂၢတ်ႋၡၠႋဝခၢ်းကခၢ် ဝၠႋခၢ်. ၡၠႋဝခၢ်းလင်, ပီခၢ်ဝခၢ်းဂၢတ်ႋ ခိုင်ႋဝခၢ်းခၠႋ။ ပေၠးဝခၢ်းဂၢတ်ႋ ဝိင်းယ့် ပီခၢ်ဝခၢ်းဂၢတ်ႋ တၢ်ႋ ဝၢခၢ်ႋဂဝ်ခၠႋယူႋယဝ်ႋ။

တၢ်ႋၥၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋခၢ်. ပေၠးဧေ မၠးတူလ်ုးလွင်ႋ ရှူမ်ႋလူမ်ႋယိုင် လ်ႋတမ်း လ့်ဧတ.ဧတ.ခၠႋ။ ပူႋဧဂႋ ဝၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋခၢ်. ပီခၢ်ခေၠ. သၢင်ဂဝ်ခၠႋခၠႋ။ လိုဝ်ႋ ပီခၢ်လုင်း သၢင်ႋလၠ.ခၠႋ။ ဂမ်ႋယွပ်ဧတ. ရှူင့်ပူႋဧဂႋ လုင်းသၢင်ႋ လၠ.ခၢ်ကေၠႋ။ ဂူခၢ်းဝၢခၢ်ႋ ခဝ်ဂေၠႋ ခပ်.ယမ့်မခၢ်းဧတ.ဧတ.။ ရှူဝ်ပဝ်ႋဂွင်ႋ လီႋဝၢခၢ်ႋ ပီခၢ်လုင်း လၠႋလိင်ႋ။ ယူႋမ်ၢပီခၢ် လုင်းသၢင်ႋ မူခၢ်းကေၠႋ။ ပုခၢ်ႋတၠႋကဝ် ပုခၢ်ႋယွခၢ်းလွင်ႋ ဂိတ်ႋဧခဧၡ. ဂၢင်ႋဧတ. ပီခၢ်မူႋ လုမ်းသိုက်း ဂူခၢ်းမ့ူင်း ကခၢ်လုင်းခူခၢ့် လ်ၢးကွခၢ်ရှူဝ် ဝ်.ခခၢ့်ခၠႋကေၠႋ။ မူႋလုမ်းသိုက်း ဂူခၢ်းမ့ူင်းဝၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋခၢ်.ၡၢပ်ႋ ထၢမ်းပုခၢ်ႋ ယွခၢ်း ယိခၢ်ႋလီငၢမ်းခေၠႋ ဧလႋ တၢ်ႋဝၢခၢ်ႋဂဝ်ခၠႋ ပီခၢ်ကခၢ်ဂတ်း ယိခၢ်ဂိခၢ့်ခွခၢ်း သေ သၠႋယၠႋမ့်ႋ ရှူဝ်ႋဂိုခၢ်း ခွခၢ်ႋဧတ.ဧတ.။ ဂူခၢ်းခ်ႋမၠးယူႋ မၠးသဝ်းတၢ်ႋဝၢခၢ်ႋ ဂဝ်ခၠႋ မီးတင်းခမ်ခၠႋ။

ကနံ့သတ်

လ္ဂင်ၭသြုၩဂဝ်ခုၭ

သြုၩဂဝ်ခုၩ ခဝ်မိးသၢမ် ဂေါႉခုၭ။ ပေါးဝုၭတေလံၭ တမ်ၭဧခ လ္ဂင်ၭသြုၩ ဂဝ်ခုၭသၢမ်ဂေါႉ ခံႉလိုင် ဂေါႉခိုင်ၭပ်ခ်သြုၩ လ်ၢးကွ္ဂင်ၩမျၢတ်ၭ၊ ဂေါႉခိုင်ၭပ်ခ် သြုၩလ်ၢးလိင်ၩယေၩ၊ ထိင်ၭဂေါႉခိုင်ၭသမ်ႉ ပ်ခ်သြုၩ လ်ၢးကေး လုခ်ၩခုၭကေုၭ။ သြုၩဂဝ်ခုၭသၢမ်ဂေါႉခံႉ ပ်ခ်သြုၩကခ်သ္ခ်ပခ်ဂဝ်ခုၭ ယုၩသုၩလိဂ်ၭလ်ၢးတံး ဧလၭ ဂၢမ်းလၢတ်ၭတံးကေုၭ။ သြုၩတင်းသၢမ်ဂေါႉခံႉ တူခ်ၭလ္ဂ်လိ၊ လ္ဂ်ယၢဝ်း၊ ကမ်ၩတူလုံး ခေုၭလိဂ်ႉခေုၭယ္ဂ်ၩ၊ လ္ဂင်ၭသ္ခ်ဧခဂေုၭ လိထူခ်ၭဧတႉဧတႉ။

ကွ္ခ်တၢင်းသုတ်းဂဝ်ခုၭ တေသပ်းလ်င်းဧခ လ္ဂင်ၭသြုၩဂဝ်ခုၭ သြုၩလ်ၢး ကွ္ဂင်မျၢတ်ၭခုၭ။ သြုၩလ်ၢးကွ္ဂင်မျၢတ်ၭခံႉပ်ခ်တံးမဝ်း၊ လုၩတိႉသ်ခ်ၭဝိမိုင်းတံးပွ္တ်း ရှ္ဂင်ၩခုၭ။ မိးလ္ဂ်သူင်ရှ္ဂင့်ဂၢမ်းခုၭ။ တၢင်းတမ်ၩ တၢင်း သုင့်တေမိးမွ္ဂ်ၭ ၡုၭပေၩ လိူဝ်သေ၊ ကသၢဂ်ၭ မိးမွ္ဂ်ၭ သၢမ်သိပ်းပ်ၢခုၭ။ ခေုၭတု ခ္ဂိုဝ့်ခင်ခၢဝ်သေ ပ်ခ်ဂူခ်း လဝ်း ကခ်ထုဂ်ႉခေုၭတု ခေါင်းယိင်းခဝ်ဂေါႉ ခိုင်ၭယူၩယဝ်ၭ၊ ဂူလုံးဂံုၭၡခ့်တေုၩ မိုဝ်ၭလ်ဝ်ဧတႉ ကမ်ၩပ်ၩဧတၩခေုၭဂွ္ဂိခ်း၊ ပ်ခ်မဝ်လူင် ဂူခ်းလ်ဝ်းဂေါႉ ခိုင်ၭယူၩ ကေုၭ။ မခ်းခံႉ ဂၢမ်ၭပုၭခမ် ဂံႉဂံႉခုင်ၭခူဝ်းတံးဂူလုံး၊ ကမ်ၩသူၭဒုင်ၭယုၭ တူင်ၩခုၭ။ သြုၩ လ်ၢးကွ္ဂင်ၩ မျၢတ်ၭခံႉ မဂ်ႉတၢင်းဂိခ်တၢင်းယ်မ်ႉ ကခ်လိသေ၊ ပုခဝ်ၭတမ်ဧတႉ တိုခ်းကမ်ၩ မဂ်ႉလုးလုးခုၭ။

သြုၩဂဝ်ခုၭသြုၩ လ်ၢးကွ္ဂင်ၩမျၢတ်ၭခံႉ တၢင်းခံၭလ္ဂ်လိ၊ ကိၭသင်ကမ်ၩ ဝုၭ ကမ်ၩမေုလုၭလိၭၡ်တ်း၊ ပေုးၡ်တ်းဂေုၭ ခံၭလ္ဂ် လိဂ်ႉလိဂ်ႉယဝ့် လင်ၩ ၡ်တ်းကေုၭ။ ခမ်ႉဂတ်ႉတၢင်းခ်ခ်ၩ လ္ဂင်ၭသ္ခ်ဧခ ယုၩသုၩလိဂ်ၭ လ်ၢးတံးဧလၭ ဂၢမ်းလၢတ်ၭ တံးဂေုၭ တမ်ထူခ်လိငၢမ်းယူၩယဝ်ၭ။ ကမ်ၩရှ္ဂိင်ကမ်ၩ ခေါခ်းဂံႉသ္ခ်ၡဝ်းခုၭ ရှ္ဂင့် ဂၢမ်းတံးကေုၭ။

သြုၩဂဝ်ခုၭ သြုၩလ်ၢးလိင်ၩ ယေၩဧတႉ ပ်ခ်ဂူခ်း မ်ဝ်းတံးလူင်။ လုၩတိႉ မိုင်းယ် မိုင်းတံးပွ္တ်းရှ္ဂင်ၩခုၭ။ မိးလ္ဂ်သူင်တမ်ၭလိဂ်ၭခုၭ။ တၢင်းတမ်ၩ တၢင်းသုင် တေ မိး မွ္ဂ်ၭၡုၭပေ လိူဝ်လိူဝ်သေ၊ ကသၢဂ်ၭမိးမွ္ဂ်ၭသၢမ် သိပ်းခုၭ။ ခေုၭတု ခ္ဂိုဝ့် ခင်ခၢဝ်သေပ်ခ် ဂူခ်းရၢင်းလိတု၊ လိယဂ်ႉလိတူလုံးဝံႉဧတႉဧတႉခုၭ။ မိးခေုၭ ဂွ္ဂိခ်းသေ လုဂ်ၭလၢင်းဂေုၭမိးယူၩကေုၭ။ သြုၩလ်ၢးလိင်ၩယေၩ ခံႉဧ ၭဂမ်ၭပုၭ

ခမ်ဂ်ႉခုင်ႈၶူဝ်းတဵမ်း မိူၼ်ၶင်ႇၸဝ်ႈလႆၢးၵွင်ႇ မျၢတ်ႈၶင်ႇ ဂဝ်ႇၵေႃႈ၊ ၸဝ်ႈလႆၢး လိင်ႇယေႇၶႆႉ ဂ်ႉဂ်ႉလၢတ်ႈၼၶ ႁဝ်းၶႃႈ လွင်ႈႁူႉတၢင်းႁၶ်ၼလႈ လွင်ႈထုင်းလၢမ်ႇ ပီႈၶႄင့်တဵမ်းၶဝ်ၵေႃႈ။

ၸဝ်ႈဂဝ်ၶႃႈ ၸဝ်ႈလႆၢးလိင်ႇ ယေႇၶႆႉ မေႃႇၵူၼ်းပႃႈၶၢႈပႃႈလင်း မေႃႇၶႆႈ လွႆလိုၵ်ႉ၊ တၢင်းလၢဝ်ႈတၢင်း လၢလီ၊ ခမ်ႉဂတ်ႉတၢင်းၶ်ၶ်ႇ လွင်ႈသွၶ် ၼၶယေႃႇ သႃႇလိုၵ်ႈ လႆၢးတဵမ်းၼလႈ ၵၢမ်းတဵမ်းၵေႃႈ ဢျူႉၵူဝ်ႉလႃႉလီၶေႃႇၶႃႈ။ မၢင် ပွၵ်ႈ မၢင်လွႆ မၶ်းဂ်ႉၶႆႈၼၶ ၵပုမ်ႇတဵမ်း မိူဝ်ႈၵွၶ်ႇ ၵေႃႈ။ ၸဝ်ႈလႆၢးလိင်ႇ ယေႇၶႆႉ မီးတူၶ်ႈလွႆႉလီ သိူဝ်ႈယူဝ်းၼတႃႉၼတႃႉ။ မီးတူၶ်ႈလွႆလုၵ်ႈ လၢင်းသေမေႃႇၵီးလူပိူၶ်ႈ ၶေႃႇယူႇယဝ်ႈ။

ၼပႃႈတေလႆႈသဝ်း လႅင်းၼၶ လွင်ႈၸဝ်ႈဂဝ်ၶႃႈၸဝ်ႈ လႆၢးၵေႃးလူၶ်ႇထိုင်၊ ၸဝ်ႈလႆၢးၵေႃးလူၶ်ႇၶႆႉ ပီၶ်ၵူၶ်းမိဝ်းတဵမ်းထုင့် လီၶ်ပိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈၵေႃႈ။ ၸဝ်ႈ လႆၢးၵေႃး လူၶ်ႇၶႆႉပီၶ်လႃႇတီႉ ဂဝ်ႈလၵ်းတိၵ်ႉၵျီးယၶ်ႇ ၵုင်ႇၵေႃႈ။ မၶ်းၶႆႉ ပီၶ်ၵူၶ်းၵယၢတ်ႈ ၵမ်ႇလွႆႈၶႃႈ။ ပီၶ်ၵူၶ်းသိုၵ်းသၢမ်မႆၢ (ႁူဝ်သိုၵ်းလူင်) ၵေႃႉ ၶိုင်ႈၶႃႈ။ ၸဝ်ႈဂဝ်ၶႃႈၸဝ်ႈ သၢမ်မႆၢၵေႃးလူၶ်ႇၶႆႉ ပီၶ်ပေႃႈၵိူၶ်း မီးလုၵ်ႈ လၢင်းၶၢင်းမေႃးၶႃႈ။ တၢင်းတိၵ်ႉမ်ႇ တၢင်းသုင် တေမီးမွၵ်ႈႁူႈပေႇ ပႆၢသီႇပိၵ်ႉသေႃ၊ ၵသၢၵ်ႈသမ်ႉ မီးမွၵ်ႈသၢမ်သိပ်းသီႇပီၵေႃႈ။ ၸဝ်ႈၵေႃးလူၶ်ႇၶႆႉၶေႃႈတႃႇၶိူဝ်ႉၶင် ၶႃဝ်လႅင်သေၶေႃႈ ယၢၵ်ႇဝၢတ်ႈ ဂၢင်းသိမ်ႈ၊ ၶူႈၶင်လိမ်လိမ်၊ တူဝ်ၶိင်းယွႆႇယၢဝ်း ၶႃဝ်သုင်ႁၢင်ႈ လီတႃႇ၊ ပီၶ်ၵၶ်ထုၵ်ႇၶေႃႈ တႃႇၶၢင်းယိင်းၶဝ် မိုတ်ႈၵိုဝ်းယူႇၼတႃႉ ၼတႃႉၶႃႈ။

ၸဝ်ႈသၢမ် မႆၢၵေႃးလူၶ်ႇၶႆႉ ဂတ်ႉၶ်ၶ်ႇ လွင်ႈသွၶ်ၼၶလီငၢမ်း၊ တူၶ်ႈ လွႆၵေႃႈ လီၶေႃႇ။ သိူဝ်ႈယူဝ်းၼတႃႉၼတႃႉၵေႃႈ။ မၶ်းၶႆႉႁၵ်ႉၶိူဝ်ႁဝ်းၶႃႈ ၵူၶ်း ပၢင်ႇသွၶ်ၶေႃႇ၊ ဂ်ႉသင်ႇသွၶ်ပၶ်ႈ ပွၶ်းပၶ်ႁဝ်းၶႃႈ ၵူၶ်းပၢင်ႇသွၶ်ၶိူႈယူႇလီလီ၊ ၶိူႈႁဝ်းၶႃႈ တူလႆးလိၵ်ႈတႃႇသေႇၵေႃႈ။ ၄

ၸဝ်ႈဂဝ်ၶႃႈ သၢမ်ၵေႃႉၶႆႉ မေႃႇယူႇသိူၵ်ႈသမ်ႇ ဂဝ်းသိုပ်ႇ ပိူၶ်ႈၵူႈၵေႃႉ၊ ၸဝ်ႈၶဝ်ၶင်ႇဂၶ် ထုၵ်ႇမေႃႇယေႃး ၵၢမ်းႁၵ်ႉပိင်းမိုတ်ႈ ၵိုဝ်းဂၶ်ၼတႃႉၼတႃႉၶႃႈ။ ၵူပ်ႈပိူဝ်ႈၸဝ်ႈ ၶဝ်လိူဝ်းၶႆႉ သွၶ်ပၶ်လီၶေႃႇၼလႈ ႁဝ်းၶႃႈ ၵူၶ်းပၢင်သွၶ်တၢင်း မူတ်းၵေႃႈ မေႃႇလၢတ်ႈၵၢမ်းတဵမ်း မေႃႇတၵ်ႉမ်ႈလိၵ်ႈတဵမ်း မႃးလီလီယဝ်ႈ၊ ဂဝ်ၶႃႈၵမ်ႇ လိူမ်းလႆႈ ႁုင်ႇမုၶ်ၸဝ်ႈ ၶဝ်သေပွၵ်ႈၶႃႈ။

ကၼ်ႉသတ်

ဝၼ်းမိူင်းယႂ်ႇႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ်

ဝၼ်းလိူၼ် ယေႃႇ ယေႃႉ ဝႃႇ ရီႇ သိပ်းသၢင်ဝၼ်းၼႆႉ ၼင်ႇ ငၢၼ်မိူင်းမၢၼ်ႈ ႁပ်းၶႃႈတၢင်ႇတတ်းဝႆႉ ပၼ်ဝၼ်းမိူင်းယႂ်ႇႁူမ်ႈ တုမ်ၵၼ်ၵေႃႈ။ ႁူပ်ႈသၢင်ၼေႈလႆႈ တၢင်ႇတတ်းဝႆႉလိူင်ႈၼႆႉလိူင် ဝၼ်းမိူင်းယႂ်ႇႁူမ်ႈ တုမ်ၵၼ်ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ မိူင်းမၢၼ်ႈတင်း လိူင်ႈမိူင်းၶဝ် သၢၼ်မိူဝ်းၵၼ်သေ ၵတ်းၶင်ႇၵတ်ႈ၊ မႆႈၶင်ႇမႆႈ၊ မီးၵေႃႈမူၼ်ၵၼ် ၵမ်ႇမီးၵေႃႈမူၼ်ၵၼ်၊ လႃႉႁူမ်ႈၶီလီႁူမ်ႈလၢမ်ႇ၊ ၼိူဝ်လိူၼ်ၼေႈ တီႈ လိူင်ႉလိၼ်ပိင်း တင်းသၢင်ယႂ်ႇသၢင်ပႃႈ ယႂ်ႇသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇၵၼ်သေ ဝၼ်းၼႆႉ လူင်းလႆးမိုဝ်းၵၼ်ဝႆႉ ၼေႈ လႆႈပေႃႇပၼ်မႃး ဝၼ်းမိူင်းယႂ်ႇႁူမ်ႈတုမ် ၵၼ်ယူႇယဝ်ႈ။

ပေႃးယဝ်ႉမႃး ဝၼ်းမိူင်းယႂ်ႇႁူမ်ႈ တုမ်ၵၼ်ၵူႈပွၵ်ႈၵေႃႈ ႁပ်ႉၶႃႈပၼ်ၵၼ် လႆႈၶိူၼ်းၶုၵ်းလွင်လႆႈ ပိူၼ်ႈလွတ်ႈလဵဝ်းသၢဝ်းၶေႃယူႇယဝ်ႈ။ လွင်ႈဝၼ်းမိူင်းယႂ်ႇႁူမ်ႈ တုမ်ၵၼ်ႁပ်ႉၶႃႈၼႆႉ ၼင်ႇပိူၼ်းလွတ်ႈလဵဝ်းသဝ်းၶေႃၼၼ်ႉ ပၼ်ၵၼ်လမ်ႇ လွင်ႈဝႆႉ ပွတ်းၵႂၼ်ႇ တၢၼ်ႈၼိူင်ႈၶႃႈ။ လွင်ႈလႆႈပေႃႇပၼ်မႃးဝၼ်း မိူင်းယႂ်ႇႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ်ၼႆႉ တေလႆႈ သပ်းလဵင်းၼၶပေႃး လွင်ႈ ၵူၼ်းမိဝ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵူၼ်းၵိူၵ်းမိူင်းၶဝ် လႆႈႁိုတ်း မႃး ပုၼ်ႈတႃႇလွင်ႈလွတ်ႈလဵဝ်းသဝ်းၶေႃလင်ႇ တေတၢမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႈ၊ ယၢမ်းၼၼ် ၼင်ႇငၢၼ်ႇ မိူင်းမၢၼ်ႈၼႆႉ ၵူၼ်းမိဝ်းမၢၼ်ႈၶဝ်ၵေႃႈ မီးဝႆႉႁေႃၶမ်းသေ၊ မုၼ်ႁေႃ ၶမ်း ၵေႃႉၵုပ်ႉ ပိူင်ႇယႂ်းငမ်းဝႆႉယူႇ၊ ၵူၼ်းၵိူၵ်းမိူင်းၶဝ် ၵၼ်ပိၼ်ၶၢင်၊ ၶျၢင်း၊ ယၢင်း၊ တႆး၊ ယၢင်းလဵင်၊ မွၼ်းၼေႈရၼ်ႇ ၶဝ်ၵေႃႈမီးဝႆႉ လိူင်ႈမိူင်း ႁင်းယဝ်ႉႁင်း မၼ်းသေ ၵုပ်ႉပိူင်ႇယႂ်းငမ်းႁူႉ ႁင်းယဝ်ႉႁင်းမၼ်းလီလီ ငၢမ်းငၢမ်းယူႇယဝ်ႈ။ ႁူႉၵႃႈမိူဝ်ႈထိုင်မႃး ၵၢပ်ပၢၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း သီႇပေႃႉၼၼ်ႉ ၼင်ႇငၢၼ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႈ ၼႆႉ ပၼ်ၵၼ်လႆႈတူၵ်းၵႂႃႇ ၶိုၼ်းမိုဝ်းၵႃးလႃးၶႃႈယိုၵ်ႇ ၵိၼ်းၵလိတ်ႈ ၶဝ်ယူႇယဝ်ႈ။ လႆႈပၼ်ၶႃႈပိူၼ်ႈမႃးယူႇယဝ်ႈ၊ ၵူၼ်းမိဝ်းမၢၼ်ႈၼေႈ ၵူၼ်းၵိူၵ်းမိူင်းၶဝ်ၵေႃႈ ႁူပ်ႈ ပိူဝ်ႈၵမ်ႇၼႆႈ ၶၢမ်ႇပၼ်ၶႃႈၼေႈ ယူႈၵတ်ႉၼၼ်ႇ ၶဝ် ၵႂၼ်ၵၼ်ၶတ်းလွၵ်ႉႁူမ်ႈလႆႈၶိူၼ်း "လွတ်ႈလဵဝ်းသဝ်းၶေႃ" ၶိူၼ်းယူႇယဝ်ႈ။

ဝႆးသိူၵ်းၵမ်ႇ ယႃႉပွၵ်ႈသၢင်ယဝ့်ၼၼ်ႉ ၵူၼ်းမိဝ်းရၼ်ႇ ၵူႈၵုၵ်ႉတမႃႉၼေႈ လဝ်ႈဢေႃးသြႃလၢမ်ႇ ၶဝ် ႁႃလႆႈ တႃႇ တိူၵ်းၵပ် လွတ်ႈ လဵဝ်းသဝ်းၶေႃၶိူၼ်းၼၼ်ႉ ယဝ့်ႈ။ ၵူၼ်းမီးလွၵ်ႈႁၵ်ႉလိူင့်ၶိူင်း ယူႈၵႂၼ်ႁူဝ် ၵူၼ်းၵိူၵ်းမိူင်းၶဝ်ၵေႃႈ သိူပ်ႇတိူၵ်း ၵႃႉယူႇတိူၵ်းတိူၵ်းယဝ်ႈ။ ၵၼ်လႆႈတၢင်ႇမႆႈဝႆႉ လွင်ႈပွႆးတိူၵ်းၵပ် လွတ်ႈလဵဝ်းသဝ်း ၶေႃၼၼ်ႉ ပၼ်မူႇလုမ်းလူင် ၵၼ်လွမ်သိူၵ်းၵႂၼ်ႇ သၢၼ်းၵွၼ်ႁူဝ်ဝႆႉ ၼၼ်ႉယဝ်ႈ၊

ႁွပ်ႇပိုဝ်ႇမူႉလုမ်း ကၢၼ်လွမ်သိုၵ်းလူင်ၵွင်ႉ သၢၼ်းၵွၼ်ႁူဝ်ဝႆႉ ၶၼၼ်ႇတိုၵ်းပ်တ်းလႄႈ လူင်ပွင်လိုင်ႇ ၵ၊းလ၊းၶၼ၊ႇယိုၵ်ႉ ၶဝ်ၵေ၊ႇထိုင်တီႇ လႆႇပၢၼ်လွတ်ႇ လ်ဝ်းသဝ်းၶေ၊ ယဝ်ႇ၊ ႁွႆးၵ၊ႇလိုင်ႇမိူင်းၶဝ်ၸတ. ၵမ်ႉပႆႉၶႆႇပၢၼ် လွတ်ႇလ်ဝ်းသဝ်းၶေ၊၊ ၶႆႇသိုပ်ႉ ၵုပ်.ၷ၊ႉဝႆ.ယူႉႁွၼ်ႉ။

ၵၢၼ်မီးလိုၵ်ၵဝ်ၵၼ်ဝ၊ႇ ပ၊းၵၼ်လိုဝ်ႇ လိုႇၵၢၼ်ပ်ၼ်လွမ်သိုၵ်း လူင်ၵွင်ႉ သၢၼ်းလင်ႉ ၶတ်းလိုၶေ၊ႇၸလႈ၊ မိူင်းမၢၼ်ႇတင်းလိုင်ႇမိူင်း သိုပ်ႉသၢၼ်မိုၵ်းၵၼ်သေ၊ တၢင်းမိူင်းလူင်ၶၼၼ်ႇ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၵွင်ႉ သၢၼ်းၵွၼ်ႁူဝ်ဝႆႉ၊ တၢင်းမိူင်းတႆး လဝ်ႇ ယႁ၊.မိူင်းပွၼ် လဝ်ႇလၢမ်ႉထုၼ်း ၵွၼ်ႁူဝ်ဝႆ.သေ၊ မိူဝ်ႇပီသၵ်းၵရိတ်ႇ ႁိုင်သၢမ် ပၢၵ်ႉလိတ်းၶီႇ၊ လိူၼ်သၢမ်လွင်ႇ လိတ်းၶမ်ႇ၊ ဝၼ်းပုတ်ႇယၢမ်း ၵၢင်ၶွႆသိပ်းမွင်း ၶၼၼ်ႇ (၁၂-၂-၁ ၄၇) ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၼ် လွင်ႇယွမ်.သိင်ပိင်း ပၢၵ်ႉၵၼ်တီႇဝိင်းပၢင် လူင် ၵၢၼ်မီးတီႇၶွႆးမိူင်းတႆး ပွတ်းလၼ်းသေၸလႈ လွမ်းၶင်ႉလႆႇလိုၵၼ်ၶၼၼ်ႇ လႆႇ လူင်းလႆၢးမိုဝ်း ႁိတ်း "လိၵ်ႇမၼ်ႇၵိၼ်ႉ ပၢင်လူင်" ဝႆ.ယူႉယဝ်ႇ။

ၸတႉတင်ႇၵဝ်မိူဝ်ႇဝၼ်းလူင်းလႆၢးမိုဝ်းၵၼ် တီႇပၢင်လူင်မ၊းတေ၊ႉ ထိုင်ယၢမ်း လိဝ်ၶႆ. လႆႇပေ၊ႉပ်ၼ်မ၊းဝၼ်း လိၵ်ႇမၼ်ႇ ၵိၼ်ႉပၢင်လူင် ၵမ်ႉၶၼၼ် "ဝၼ်းမိူင်း ယွမ်.ႁူမ်ႇတုမ်ၵၼ်" ၶႆယူႉယဝ်ႇ။ လွင်ႉဝ၊ႇ ဝၼ်းၶၼၼ်ႇႁဝ်းၶ၊ႇ တ်ပ်းတတ်းဝႆ.ပ်ၼ် "ဝၼ်းမိူင်းယွမ်.ႁူမ်ႇ တုမ်ၵၼ်" မီးၶင်ႉၶႆယဝ်ႇ။

ႁိတ်းလိုင်ႇၶႆသေၸလႈ လိုင်ႇမိူင်း တင်းမိူင်းလူင်ၶဝ်ယူႉ ၶိူဝ်လိၼ်လိဝ်။ ၵိၼ် ၶမ်.ၵၢၼ်လိဝ်ၵၼ်သေ၊ ၵတ်းၶင်ႉၵတ်း မႆႇၶင်ႉမႆႇ၊ ဝႆ.မိူၼ်ၶင်ႉပီႇ ၵွၵ်ႉၶွင်ႇ ပ်ၼ်ၵၼ်လိုလိဝ် သိင်လိဝ်ၵၼ်၊ တေယူႉၷ၊ႉ ယွမ်.သိင်ပိင်းပၢၵ်ႉၵၼ်ၵၢၼ်ဝ၊ႇၶၼၼ်ႇ ပိုၼ်ၶၢဝ်ၸၶ ပ၊ႇၶေ၊ႇပ၊ႇတ၊ယူႇ ၶၢၵ်ႇမိူင်း ၶဝ်ဝႆၢယူႉယဝ်ႇ။

ဝၼ်းၵၢၼ်လိုင်ႇမိူင်းၸလႈ မိူင်းလူင် ႁူမ်ႇႁူမ်းပ်ၼ်လိုတ်ႇလိဝ် သိင်လိဝ်ၵၼ်ၶၼၼ်ႇ ၶင်ႉႁိုဝ်တေပ်ၼ်ဝႆ. တီႇမၢတီႇတွင်းၵေ၊ႇ ၵွၼ်ၵၼ်ႁိတ်းဝႆ. သဝ်ႁိၼ်ယွမ်.ႁူမ်ႇတုမ် ၵၼ် တီႇဝိင်းပၢင်လူင် မိူဝ်ႇပီ ႁိင်ၵဝ်ႇပၢၵ်ႉသီႉ သိပ်းလိတ်းၶီႇ၊ လိူၼ်ယေႉယေ၊ႉ ဝ၊ႉရိႉသိပ်းသွင်ဝၼ်းယူႉယဝ်ႇ။

ၸတႉတင်ႇၵဝ် ဝၼ်းၶၼၼ်ႇမ၊း ပီႇၶွင်ႇလိုင်ႇမိူဝ်းႁဝ်းၶ၊ႇ တင်းသိင်ႇၵေ၊ႇ ပ်ၼ် ၵၢၼ်လီႉဝ၊းပ၊းယွမ်.ၵၼ်ဝႆႉ ယူႉၸတ.ၸတ.ၵေ၊ႇ။ လွင်ႉဝ၊ႇပေ၊း ပ်ၼ်မ၊း "ဝၼ်း မိူင်းယွမ်.ႁူမ်ႇ တုမ်ၵၼ်" ႁူႇပွၵ်ႇလိုင် ႁၵ်းၶ၊ႇလင်ႉ ႁိတ်းပၢင်ၵၼၢၼ်း ၵၼ၊း ဝၼ်းမိူင်းယွမ်.ႁူမ်ႇ တုမ်ၵၼ်ယူႉတ၊ႉသေႉယဝ်ႇ။ မိူဝ်ႇၵွၼ်တၢင်းၸတ. လူင်ပွင်လိုင်ႇ ႁွင်ႉလီႉလုၵ်.ယိုၼ်ႇ ၶဝ်ၸလႈသင်၊ မိူဝ်ႇလိဝ်လူင်ပွင်လိုင်ႇႁွင်ႉလီႉ ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်ၸလႈ

သင် ၵႂၼ်ႁူဝ်ၼေႃမ်းၼႄႈသေ၊ ပေႃးလမ်မႃး ဝၼ်းမိူင်းယွမ်ႉ ႁူမ်ႈတူမ်ၵၼ်လိူင် ၵဝ်
တင်းလွမ် ပိဝ် မိူင်းယွမ်ႉႁူမ်ႈတူမ်ၵၼ် တေႃႇၵဝ်တီႈၼႄႇ ဝိင်းၼိူင်ႈတေႃႇ ၼႄႇ
ဝီင်းၼိူင်ႈ၊ ႁိူႈပေႃးလီႈယဵဝ်တီႈ ၼွင်းမိူဝ်းၵူၼ်းၵိူဝ်းမိူင်းၶဝ်လူင်ႇ သိင်ႈယွႆႉလင်ႇႁဵတ်း
ပၢင်ဝၼ်းပွႆး မိူင်းယွမ်ႉႁူမ်ႈတူမ်ၵၼ်ယူႇယဝ်ႈ။

တီႈပၢင်ပွႆးဝၼ်း မိူင်းယွမ်ႉႁူမ်ႈ တူမ်ၵၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၼင်ႇႁူဝ်ၵူၼ်းၵိူဝ်းမိူင်း
ၶဝ်တေလီႈထူပ်းႁူပ်ႉ လႃးၵၼ်ၼၼ်ႉ လူင်ပွင်လိူင်ႈၵွင်ႇလီႇၵူၼ်းမိူင်းလင်ႇ ၼိူင်ပွင်ဝီႉ
တဵမ်ထူၼ်ႈယူႇၼေႉၼေႉ။

လွင်ႇဝႃႈပေႃးယဵဝ်မႃး ဝၼ်းမိူင်းယွမ်ႉႁူမ်ႈ တူမ်ၵၼ် မိူဝ်ႈလိူၵ်ႈၵမ်ႇဝႃႈ ႁဝ်း
ၶႃႈၵမ်ႇလူဝ်ႇလိူမ်း လီတွင်းၵိူမ်းလီလီႈ ႁူႉၵႃႈၶၼ် လွင်ႈယွမ်းသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇၵၼ်ယူႇ
ယဝ်ႈၵေႃႈ။

ထူင်းမိူဝ်ႈၵႂၼ်ႇ

ၵူၼ်းတင်းလီ၊ ၵၼ်ယူႇသၢင်ႈသဝ်း ၵိၼ်ၼိူဝ်လီၼ်ၵမ်ႇယႃႇလူင်ၼီႉ၊ မဵဝ်း
ၼိူင်ႈၼႄႈ မဵဝ်းၼိူင်ႈ ႁၢင်ႈယၢင်ပၵ်းပိူင် ၶူဝ်းၼင်ႈတၢင်းမီ၊ လွင်ႈယူႇလွင်ႈၵိၼ်
လိူဝ်းၼီႉၵမ်ႇ မိူၼ်ၵၼ်၊ ယိင်ႈထူင်းၼႄႈ ၶၢမ်းလၢတ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်ပိၼ်
ၵၼ်ပဵၵ်ႇပိူင်ႈ ၵၼ်ဝီႉၼမ်ၼေႉၼေႉ၊ လိူဝ်သေၼ်ႉ ၵၢဝ်ႈဝၢၼ်ႈ ပၢၼ်မိူင်းသမ်ႉ
လၢၵ်ႈလီႈၼႃႇ ပိူင်ႈမႃးတိၵ်းတိၵ်းၼႄႈ၊ လႄႈ ၵူၼ်းၵေႃႈ လၢၵ်ႈလီႈၼႃႉပိူင်ႈလွမ်း
ၼၢပ်ႈလွမ်းပၢၼ်ၼႂ်ႇ၊ လွင်ႇဝႃႈ ၵူၼ်းမဵဝ်းလီဝ် ၵၼ်ၵေႃႈ ၵူၼ်းမိူဝ်ႈၵႂၼ်ႇတင်းၵူၼ်း
မိူဝ်ႈလီဝ်ၼီႉ ၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်ယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵႂၼ်ႇ ၵႂၼ်ၼီႉလေႃးၼႃႉထၢတ်ႈၵေႃႈၵမ်ႇ
ပီႇႁူင်း ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်းၵေႃႈ ၵူႈႁူႉ လွမ်းၵဝ်ယိင်ႈၵဝ်ထူင်းမွၼ်ႇ ပူႇႁဵတ်း
မႃးယၢႈႁဵတ်းဝီႉ၊ သီႉၵိၼ်လွမ်းႁႂ်ႈလွမ်း ၵၢၼ်သေ၊ ယူႇမူၼ်ႈမူၼ်ႈ သိူဝ်းသိူဝ်း
ႁၢင်းၼွင်ႇၵင်းမၼ်းယဝ်ႈ။

ပိၼ်ၼင်ႇၼွင်း ၵူၼ်းမိူင်းတႆး မိူဝ်ႈၵႂၼ်ႇၵႂၼ်ၼီႉ ၶဝ်ၵီႉႁဵတ်းႁႂ်ႈ ႁဵတ်းၼႄး
သေ၊ ပေႃးမီးၶဝ်ႈပုၼ်ႈတႃႇ ၵူၼ်းႁူၼ်းတေႁမ်ႇ ၵိၼ်ပီၼိူင်ႈယွႆႉၵေႃႈ၊ ၶဝ်ၵမ်ႇ
ပေႃးမီႈလိူဝ်သင်၊ ယူႇၵိၼ်ၼႂ်းထွမ်ႇဝီႉ ၵတ်းၵတ်းယိၼ်ယိၼ်ယဝ်ႈ၊ ယၢမ်းၵၢင်
ဝၼ်း ၼူဝ်ႇႁဵတ်းၵၢၼ် ႁၢင်းယွၵ်ႁၢင်းမၼ်း၊ ပေႃးထိူင်ၵၢင်ၶမ်ႈမႃး၊ ၶဝ်ၵီႉၼႄႇၵုပ်ႇ

ဧလ,လိုင်းဂခ်၊ သုတ်.ခမ်.ခိုင်ႈ ကုမ်ပု.ကုမ်တွံ,သေ၊ လၢတ်ႈဧခခွပ် မွခ်ႈဂခ်၊ ၵုဂ်.ပိုင်းဂခ်ဧတ.ဧတ.။ ၵျီခ်းခိုင်ႈဧလႈ ၵျီခ်းခိုင်ႈ မီးသိတ်ႈလ႑,ခိုပ်ဂခ်၊ လွံႈဂခ် ထိမ်ဂခ်တ႑,သေ,၊ ခၢဝ်းၵျိတ်းၵျႈ ၵျိတ်းခႉးဂေႈ၊ လွံႈဂခ်တိ,မံ.ထယ႑,၊ ခၢဝ်းပၢတ်, ခဝ်ႈဂေႈ လွံႈဂခ်ဂူ႑,ပၢတ်, ဥ႑,ပေ႑.၊ ခၢဝ်းတေ႑.ဂေႈ လွံႈဂခ် တေ႑.သုံ,ယွင်သုံ,ယေး၊ ၵျိတ်းခံ မွခ်ႈမွခ်ႈသိုဝ်းသိုဝ်းဝံ.ယဝ်ႈ။ လိုဝ်သေခံ.ပေ႑း မီးယူႈမုံ,ဂူခ်း ဝၢခ်ႈ လုဂ်.တၢင်,တိႈသိ, လိခ်ခၢံ.မ႑းယူ, ခင်းဝၢခ်ႈခင်းသူခ်ခဝ် ဂေႈ၊ ဂူခ်းဝၢခ်ႈ ဂူခ်းသူခ်တင်းလၢံ၊ ယွမ်.ဂခ်လိႈမံ.လွံႈခ႑း မ႑းၵျိတ်းၵျီခ်းမုံ, ပခ်၊ လွံႈထိမ်ုလိမ် ခူဝ်းၵျီခ်း ယုခ်ဝၢခ်ႈ ခဝ်ႈပိုဂ်,ခဝ်ႈသၢခ်ဧလႈ ဂိုဝ်ထုဝ်,ခေဝ်ႈ မၢဂ်,ယိတ်းလိုဝ်းခံ.ယဝ်ႈ။

လိုဝ်သေ ဂူခ်းဝၢခ်ႈလိဝ် သူခ်လိဝ်ဂခ်၊ ၵုဂ်.ပိုင်းဂခ်ဂွံႈကမ်,ဂ႑းပ႑းတင်း ဂူခ်းကခ်ယူ,ဂိပ်, ကိပ်, လမ်ဝၢခ်ႈတုံႈ ခ႑းခိုပ်ဂခ် လိုဝ်းခခံဂေႈ ၊ပေ႑းမီး ခိဂ်,လိပၢင်လ႑.မ႑း၊ ခဝ်လွံႈထိမ်ဂခ် ပခ်ကိခ်ပခ်ၵျိင်းဂခ်၊ ဂူခ်းထဝ်ႈဂေႈ မ႑းကုပ်,မ႑းလၢတ်ႈ၊ လွံႈကဝ်ခႉးကဝ်တ႑ဂခ်၊ ဂူခ်းခုမ်,ဂေႈ မ႑းလွံႈမိုံ,လွံႈ ၵျင်၊ လွံႈလိင်ံလွံႈ လူဧတ.ဧတ.ဝ႑ႈဝ႑ႈယဝ်ႈ။ ပေ႑းမီးပွံးမီးလၢမ်း ယွမ်.ဂခ်မ႑း ခွခ်းခမ်ႈ၊ လွံႈထိမ်တေ႑, ပေ႑းယဝ့်ပေ႑းတူဝ်ႈ၊ ၵျိတ်းလိမ်ခူဂ်.လိမ်တူဝ်းမ႑း၊ ပ႑းတင်းသိင်, ဂွင်မွင်း ယၢမ်းမ႑းမူခ်ႈ မ႑းလူမ်း၊ မေ႑ဥၢမ်းၵျိတ်းဥ႑မ်း (ၵျူင့်ဥၢမ်း) ယွင်ႈတ႑,ခ႑. တၢင်းလူ,တိႈယူ, တခ်းသဝ်းဂခ်ယဝ်ႈ။ ဂွပ်ႈပိုဝ်ႈဂေ႑.ခိုင်ႈဧလႈ ဂေ႑.ခိုင်ႈ၊ ဝၢခ်ႈခိုင်ႈဧလႈ ဝၢခ်ႈခိုင်ႈ၊ မီးသိတ်ႈလ႑,ခိုပ်ဂခ်၊ ၵုဂ်.ပိုင်းဂခ်၊ ကမ်,ဝံ.ခႉး လိဂ်.ခႉးယုံ,ဧလႈ လွင်,ဝ႑ႈခႉးဝၢခ်ႈဂေႈ ၵျိုင်းခႉးမိုင်းဂေႈသုံ လုံဂူခ်းဂေႈ ကမ်,ခံႈၵျိတ်း ခိခ်ၵျိတ်းလၢခ်, တေ႑,ဂခ်၊ ကမ်,မီးယူႈလဂ်.ဂူခ်း လူခ်ယူႈကူခ်ဂူခ်းဂဝ်းဂခ်သင်ယဝ်ႈ။

တေမ႑းတူလုံးလူၵျီခ်း ဂူခ်းမိုဝ်ႈဂွခ်,ဂေႈ၊ ပိခ်ၵျီခ်းတုပ်ႈဂူင်,သုမ်,ပိုခ်ႈ၊ လုံႈလၢင်ႈဝံ.မ႑. ဂူဝ်း ဂုံး၊ ဝံ.ယေးခဝ်ႈပိုဂ်, တိုဂ်ႈခဝ်ႈသၢခ်၊ ခိုပ်ၵျီခ်းသမ်.ဝံ. ခူဝ်းၵျီခ်းခူဝ်းယေး လိဂ်းလ႑ယ႑.မိတ်ႈ ဂူႈသမ်,ဂူႈပိုင်၊ ယဂ်းတူဂေႈကမ်,မီးပေ႑း ခိုခ်ႈခူႈလံဂေႈ ပံယိဝ်ခင်းၵျီခ်း ဂမ်းလိဝ်ယဝ်ႈ။ ဂွပ်ႈပိုဝ်ႈကမ်, မီးယူႈလဂ်.ဂူခ်း လူခ်ဧလႈ ခူဝ်းယုံဂေႈကမ်,ၵျူင်ႈ ကမ်,ၵျံ။ လွင်,ဝ႑ႈၵျီခ်းခဝ်ဂေႈ ကမ်,လူဝ်,ဝံ. ယဂ်းတူသံင်ယဝ်ႈ။ ခူဝ်းခိုင်ႈတၢင်းမံခဝ်ဂေႈ ခိုင်ႈဂူခ်ၵျူင်,ယူင့်လူင်၊ ၵျတ်.သၢံလ႑, ပ႑, လၢမ်းမခ်း ယွခ်ႈဥ႑,တၢင်းခႉး ပေ႑းယၢဝ်း ပိခ်သွဂ်,၊ သိုဝ်ႈဧယးမွဂ်, လၢံးဂူင်း၊ သိုဝ်ႈၵျုဝ်ပူင်းတိင်ခုခ်ႈလုံ.၊ သိုဝ်ႈဝံၢႈခႉး ခိခ်ယူင့်လုံလိုဝ်းခံ.၊ သမ်,

သုပ်းသၵ်းတိၼ်ၶင်ႁူဝ်သင်ၵၢၼ်၊ ၼိၼ်းႁူဝ်တၢင်ႇၵုပ်ႉ၊ တိုဝ်းႁုပ်းၸေႇ၊ ႁူင်ႈႁိူဝ်း၊ မၢင်လိူဝ်းတိုဝ်း ၵုပ်းၸေႇ၊ ႁၢၵ်းသၢမ်သၼ်၊ ၼပ့ႁူၶမ်းမၢႆႇ၊ ၵီမ်ႈဝႆႉ၊ ပိၼ်ၵၢၼ်ႁၢင်ႈ လီမီးႁၢၼ်ႇၼတႃႉၼတႃႉယဝ်ႈ။

ၶေၢင်းယိင်းမိူဝ်ႈ ႁၶၼ်ႇၵၶၼ်ၶႆႉသမ်ႉ၊ လေႉၵၼ်ၶုင်ႈတၢင်းသိၼ်ႈ သမ်ႇယမ်ႉ သၢင်ႈ၊ သိၼ်ႈယၢၵ်ႇ တၵ်ႇတၢင်းၶၢင်ႈ၊ ယၢင်ႈပွႆႇတွင်ႇၶွင်ႈ ပိၼ်ၵမ်းပိၼ်ၵမ်း၊ ၼပ့ႁူၶမ်း ၵၼ်တွင်ၵေႃႉပေႃႉ ၼၼ်ႇႁုတ်းလီၼ်းသေ၊ ၶိပ်းပိၼ်း ပိမ်ႇထုမ်းသွင် ယႆႇၵီမ်ႈဝႆႉယဝ်ႈ။ သိူဝ်ႈၶဝ်ၵေႃႈ ပိၼ်သိူဝ်ႈၶေႃႈဝိတ်ႉတိၼ်ၵီႈ မီးတွင်ႇတွႆႈၵၶၼ်ႇ၊ ယၶၼ်ႇတွမ်းသႆင်ၶၢင်ႈ၊ ႁၢင်ႈၶႆႈမိူၼ်ၶင်ႇလၢမ်ႈ ယႆႈႁိူဝ်း၊ မၢင်လိူဝ်းၼိၼ်း ၼိၼ်း ႁူဝ်ယေႃႈလူဝ်၊ ၶိပ်းမၢတ်ႇႁူဝ်ၶတ်းၶမ်း၊ သမ်ႉတိုဝ်းႁုပ်းၵၢပ်ႇၵူင်ႇ ပိၵ်ႇသေးၵၶၼ်သေ၊ ၶႆႉၵေႃႈႁၢင်ႈ လီၼတႃႉၼတႃးယူႇ။ ယူႈပိၼ် လုၵ်ႈလၢင်းၵၢင် တဝ်ႈၵေႃႈၶမ်ႉ ယမ်ပေႃႈထဝ်ႈၼမ်ႈၼၵႇ၊ ပေႃးၽူႇပႃႈၶေႃႈပႃႈတႃႉ ယူႈယွႆႇၵူၼ်းလူင်လိူင်၊ ဝႆႉတူဝ် ၵၶၼ်တူဝ်ၶွမ်း ၵူမ်ႈၵူမ်ႈၵွမ်းၵွမ်းသေၼလႈၽူႇ။ ၶေႃႈယီးယႆးႁိမ်း ယႃႇတူၼ်ႈလူမ်း ၶၼ်ႇဝႆႉပိၼ်တီႈ ၶင်ႈပေႃႈထဝ်ႈငဝ်ႈ ႁူၶၼ်းသေ၊ ၶွၼ်ႇၵမ်ႇၽူႇၶဝ်ႈလိမ်ႁိမ်ၶင်ႈ လႃးလႃး၊ ၶမ်ႉတဝ်ႈၵိၼ်ၵေႃႈ ဝႆႉပၼ်ၶေႃႈၶေႃႈ၊ လႆႈၶမ်ႉတဝ်ႈပၼ်ၵူႈဝၼ်း၊ ထိုင် ယၢမ်းၵိၼ်ၶဝ်ႈၼေႃႈ ပေႃႈၼမ်ႈ ၵိၼ်ၵၶၼ်တၢင်း၊ လုၵ်ႈလၢင်းသမ်ႉၵိၼ်ထွမ်းယႆႇ လင်၊ ပေႃႈၼမ်ႈ လၢတ်ႈသင်ၵေႃႈ ထွမ်သူပ်း ၵဝ်ၽၢမ်းၼတႃႉၼတႃႉယဝ်ႈ။

လွင်ႈၽူႇတႃႈ ပႆႇတၢင်းၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးၵႃး၊ ရထႃး၊ ႁိူဝ်းမိၼ်၊ လၵ်ႉတိၼ် မိူၼ်ၶင်ႇမိူဝ်ႈလၵ်ႉ၊ ၽူႇတၢင်းလွႆ၊ ပႆႇတၢင်းလွႆၵေႃႈ လႆႈၶီႇလေႃႉၶီႇမႃႉၽူႇ၊ ၵူၼ်း ၵႃႉၵူၼ်းၶၢႆၵေႃႈလႆႈ တၢင်ႇဝူဝ်းတၢင်ႇမႃႉ ၵႃႉထွမ်းတၢင်းႁူလႆႈတၢင်းလွႆ၊ ၶၢဝ်း တၢင်းၶဝ် ပေႃးၵၢၼ်ႇႁူဝ် လိူၼ်မၼ်းယဝ်ႈ၊ လိူဝ်းမီးမႃႉၵေႃႈ တၢင်ႇမႃႉ၊ လိူဝ်းမီး ဝူဝ်းၵေႃႈ တၢင်ႇဝူဝ်း၊ လိူင်းၵၼ်ၵၶၼ်းလင် ၵၶၼ်းတၢင်ႇၶမ်ၶမ်သေ၊ ယေႈထုမ်းမီး ဝူဝ်းၵဝ်ႈ ၸေႃႈသိပ်းၸေႃႈ၊ ပေႃးလၵ်ႉယေႈၵေႃႉ မီးဝူဝ်းသင်သၢမ်သုမ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၶဝ် ႁၢင်ႈဝူဝ်း ထူဝ်းၵၼ် ၵၵ်ႇၽူႇၵႃႉၶၼ်ႉ၊ သိင်ႁိင်ႇႁူၶၼ်ႈမေႃးတိင်းတိင်းတွင်းတွင်း၊ သိင်ၶလွင်း မေႃးတုင်းတုင်း တၢင်းတၢင်း ဝူဝ်းပေႃးပိၼ်ယူင် ပိၼ်ၼၵထွမ်းတၢင်းၽူႇ ယဝ်ႈ၊ ၶူပ်ႇမိူဝ်ႈပွၵ်ႈၵႃႉမႃး ၼိၼ်းၶၶၼ်ႉၵေႃႈ၊ ၵူၼ်းႁိမ်းႁိၼ်း ႁိမ်းယေႈၵၶၼ်ၵၼ် မႃးႁပ်ႉမႃးတွၼ်ႈ၊ ထၢမ်လွင်ႈၶၢဝ်းတၢင်း ၵူၼ်းၵႃႉၵူၼ်းၶၢႆတၵ်ႉၶႅၢလွင်ႈ ၽူႇလီ မႃးႁူတ်ႈၵၼ်သေၼလႈ ၵိၼ်မူၼ်ႈႁူၼ်ႈ ၽၢမ်းၵၼ် ပိၼ်ၵၢၼ်ၵျူႇဝႆႉၼတႃႉၼတႃႉယဝ်ႈ။

ကၼ်ႉသတ်ႉ

လွင်ႈယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇၵၼ်ၶႆႉပိၼ်ၵီၼ်ၵိင်း

ၵူၼ်းမီးပိင်ႇလၢႆႇၶဝ် မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇလၢတ်ႈဝႆႉဝႆႈ- ႁူႈပိူၼ်ႈပေႃးလႆႈႁူႉၵႂႃႈၼၼ် "လွင်ႈယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇၵၼ်" ၼၼ်ႇၵဝ်တင်း ၶၢမ်းထူင်း (လွၼ်ႈၶၢမ်း) ၵၼ်ဝႆႈ "ဝူဝ်းယၢတ်ႇယူင် ပိၼ်ၼိုဝ်ႉ၊ ၵူၼ်းယၢတ်ႇလိုဝ်ႉလၢတ်ႈ ပိၼ်ပိူၼ်ႈ" ၼ်သေတမ်ႈၼေ ဝႆႉယူႇယဝ်ႈ။ ပေႃးကမ်ႇမီးလွင်ႈယွမ်ႉသိင်ပိင်း ပၢၵ်ႇၵၼ်လိုင်လွင်ႈလႆသေကမ်ႇဝႆႈ ထေကမ်ႇၵွင်ႇမျၢင်ႇ မႃးသေကမ်ႇၵႃး ယင်းတေလႆႈထူပ်းလၢႆးယေႃးၶိၼ် ၵူႈမိဝ်းမိဝ်း လူးၵွၼ်ႇၶႃႈ။

ပေႃးတေလႆႈ တိမ်ႈၼေပုင်ႇ တိၵ်ႈမၼ်းလိုင်၊ မိူဝ်ႈဝၼ်းၼၼ်ႉ မီးယူင်ဝူဝ်း ယူင်ၼိုင်ႈ ၵၼ်ယူႇတီႈပႃႇထူၼ်ႇ လူင်တီႈၼိုင်ႈၶႃႈ။ ယူင်ဝူဝ်းၼၼ်ႉ မီးလွင်ႈယွမ်ႉ သိင်ပိင်းပၢၵ်ႇ ၵၼ်ၼေတႉၼေတႉ၊ တီႈပႃႇထူၼ်ႇၼၼ်ႉ မီးသိုဝ်လူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ၊ သိုဝ်လူင် တူဝ်ၼၼ်ႉ ၼ်ႈၵိၼ်ၼိုဝ်ႉဝူဝ်း လိုဝ်းၼၼ်ႉ သေတႃႉၵေႃႈၵွပ်ႈပိုဝ်ႈၼုင်ဝူဝ်းၼၼ်ႉ မီးလွင်ႈ ယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇၵၼ်၊ ကမ်ႇယၢတ်ႇကမ်ႇယႃႈ ၵၼ်သေပွၵ်ႈၼေႈတိုၼ်းကမ်ႇတီႉ ၵိၼ်လႆႈယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈၼ်ၼေႈ သိုဝ်လူင်ၵေႃႈ ႁူႈဝူဝ်းလိုဝ်းၼၼ်ႉ ပေႃးတေကမ်ႇမီးလွင်ႈ ယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇ ၵၼ်ၼၼ်ႉႁႃ လွင်ႈလႆးမၼ်းသေ သေႃႇ သူၼ်းပၼ်ဝူဝ်းလိုင်း ၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႈ၊ ဝူဝ်းလိုဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ကမ်ႇယိၵ်ႉႁူႉလႆး ပရိႉၼေယႇသိုဝ်လူင်တူဝ်ၼၼ်ႉ ၼေႈယုမ်ႇယမ်ႇမ်ၼ်ႈ ၶၢမ်ႈကၼ်သိုဝ်လူင်သေႃႇ သူၼ်းလၢတ်ႈ ၶဝ်ၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႈ။ ဝႆးၼၼ်ႉဝူဝ်းတူဝ် ၼိုင်ႈၼေႈတူဝ် ၼိုင်ႈၵေႃႈကမ်ႇ ထုၵ်ႇၵၼ်သေ၊ ပိၼ်ကၼ်တိၵ်ႇ ယႆးယူႇယႂ်ႉယူႇ မၼ်းႁိတ်းၼၼ်ယဝ်ႈ၊ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈၼိုင်ႈတီႈ ယူႇၼိုင်ႈတူဝ်ၼေႈ၊ သိုဝ် လူင်ၵေႃႈ လင်ႇႁတ်းတီႉလွပ်း ၵိၼ်ၼိုဝ်ႉဝူဝ်း ၼိုင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈတူဝ်ယဝ်ႈ၊ ကမ်ႇပေႃး ႁိုင်ပေႃးၼၢၼ်း ယူင်ဝူဝ်းလိုဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ မူတ်းသိင်ႈၶူၵ်ႇယူႇယဝ်ႈ။

ပုင်ႇတိၵ်ႈမၼ်းထိင်ႈ ၵၼ်ၼိုင်ႈလမ်း မိူဝ်ႇၼၼ်ႉ မီးပီႈၼွင်ႉၵၼ် ထုၵ်ႇမေႃႇ ယေႃးၶၢမ်းၵၼ်ၼႃႇၼေႈ ယႂ်ႉၵေႃႈ ကမ်ႇႁတ်းမႃး ယိတ်းယိၵ်ႇ ၶတ်းၶဝ်လႆႈသေ ပွၵ်ႈၶႃႈ။ မီးၵူၼ်းၶေႃႉၼိုင်ႈ ကမ်ႇမီးလွင်ႈၼႃႇ လူဝ်ႇၶဝ်ပီႈၼွင်ႉၼေႈ လင်ႇႁိတ်း လႆးပရိႉၼေယႇသေ လၢတ်ႈႁူႈၶဝ်ပီႈၼွင်ႉကမ်ႇ မ်ၼ်ႈၵၼ်ယဝ်ႈ၊ ယၢမ်းၼၼ်ၶဝ်ပီႈ ၼွင်ႉၵေႃႈ ကမ်ႇမီးလွင်ႈ ယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇ ၵၼ်ၼေႈ ၶၢမ်းၼမ်တေႃႇ ၵၼ်သေ

ယၢတ်ႇယႃႈ ၵၼ်ႁၢႆႉ ယူႇၵေႃႉမိူင်းမိူင်းယူႇယဝ်ႈ။ ယၢမ်းၵၼ်ႁိူင်မႃး ၶၼ်ႈၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ၼိူင်း ႁၼ်ၵၼ် တၢင်ႇတီႈၵေႃႈ ၵမ်ႇတွင်းၵၼ်၊ ၵမ်ႇႁူႉလၵ်းၵၼ်၊ မိူၼ်ၵၼ်တင်း ၵမ်ႇလႂ်ႈပီႈၼွင်ႉ ၵၼ်ယဝ်ႈ၊ ပိၼ်ပိူၼ်ႈႁၢႆႉယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈၼၼ်လႄႈ ၸင်ႇလႆႈမီးမႃးၵႂၢမ်း ထိုင်း (လွၼ်ႉၵႂၢမ်း) ၵၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ "ဝူဝ်းယၢတ်ႇယုင်ပိၼ်ၶိူဝ်ႉ၊ ၵူၼ်းယၢတ်ႇလိူဝ်ႉလၢတ်ႈ ပိၼ်ပိူၼ်ႈ" ၼႆယူႇယဝ်ႈ။

မိူၼ်ၼင်ႇၼႆယဝ်ႈ ပေႃႈဢမ်ႈလုၵ်ႈလၢင်း၊ ၵမ်ႇၵီးလူၼိူဝ်ၵၼ်၊ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈ ယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇ ၵၼ်၊ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈၵဝ်ၵၼ်ဝႃႈ ပႃးၵၼ်လိူဝ်ႈလႂ်ႈလိူင် တေပိၼ် မႃးလႆႈ ၶႄႈႁိူၼ်း မူၼ်ႈႁိူၼ်းၶိူင်ႈ ၵမ်ႇလႂ်ႈ။ ၶင်ႇႁိူဝ်ပေႃႈဢမ်ႈ လုၵ်ႈလၢင်းၵူၼ်း ႁိူၼ်း လိၵ်ၵၼ်တေ ၵွမ်ႇလွမ်ႈယွမ်ႉၵၼ်၊ ၶႄႈႁိူၼ်းတေမူၼ်ႈ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈတေၵိူၼ်း ၼွၼ်ႈ ၶမ်လိူဝ်မႃးၶၼ်ႉ ႁဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇယိပ်းတိူဝ်း လၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈ ၵၼ်ပိၼ် "လွင်ႈ ယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇ ၵၼ်ၶႆႉပိၼ်ၵီၼ်ႁိင်း" ယူႇတႃႇသေႇယူႇယဝ်ႈ။

မိူၼ်လိူင်ႉၼင်ႇ ၼႆၼင်ႇၵဝ်ႇ ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၼိူဝ်းႁဝ်းၶႃႈ ၵၼ်ယူႇသဝ်း ၵီၼ်ထင် ၶိုၼ်းမိူင်း ယွမ်ႉႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ် ၶိင်ႇငၢၼ်ႇ မိူင်းမၢၼ်ႈႁဝ်းၶႃႈၼႆၵေႃႈၵေႃႉၶိုင်ႈလႄႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ ၼိူဝ်းၶိုင်ႈလႄႈ ၼိူဝ်းၶိုင်ႈယူႇမိုတ်ႈမိုတ်ႈ ၵိုဝ်းၵိုဝ်းၵၼ်သေလိင်ႉလူ တူၼ်ႈ လႂ်ႈႁၵ်ႉလိူဝ်ႉၼိူဝ်း၊ တူၼ်ႈလႂ်ႈႁၵ်ႉမိူင်းယွမ်ႉ ႁူမ်တုမ်ၵၼ်သေယဝ်ႉယူႇ ယွမ်ႉသိင်ပိင်း ပၢၵ်ႇၵၼ်ႁၢႆႉ၊ ၸင်ႇၶတ လႆႈၵၢင်းယၢၼ် တင်းယေးၶိၼ် သိူဝ်ၶၢၵ်ႈမိူင်း ၶူဝ်းၵီၼ် ယူႇယဝ်ႈ။

ပေႃးတေတူလ်းပိုၼ်း လွတ်းလိၵ်းၵွၼ်း ၶေႃႈႁဝ်းၶႃႈလိူင်၊ ႁွႆႈပေႃးပီႈၼွင်ႉ လိူဝ်ႉၼိူဝ်းႁဝ်းၶႃႈလႆႈ ပူၼ်ႉလွတ်ႈတွင်ႈမိူဝ်း လၶိတ်ႈလဝ်ႈၸိုၼ်းသၢႆးၶၢၵ်ႈ မိူင်းၶဝ်သေ ယွမ်ႉ မိူင်းယွမ်ႉႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ် ၶိင်ႇငၢၼ်ႇ မိူင်းမၢၼ်ႈႁဝ်းၶႃႈၵေႃႈ လႆႈမႃးလွတ်ႈ လိၵ်းႁွၼ်းၶေႃႈၼႆၵေႃႈ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈႁဝ်းၶႃႈၶင်ႇၵၼ် ၵမ်ႇလိၵ်ႇ ယေမိူင်းလူင်လႄႈ လိူင်ႈမိူင်းသေၵမ်ႇၵႃး ၵတ်းၶင်ႇၵတ်းမႆႈ ၶင်ႇမႆႈ၊ လႃႉႁူမ်ႈၶိလိႁူမ်ႈလၢမ်ႇ၊ ၶႆႇၵမ်ႇလိၵ်ႁၢင်းၵမ်ႇလူႉ၊ သၢၼ်မိူဝ်း ႁွင်ႉမိူဝ်းၵၼ်သေယဝ်ႉတိူၵ်းတေႃး ၶႄႈၵွၵ်ႇ ပိတ်ႈၵူၼ်းၶၢၵ်ႈ မိူင်းၶဝ်လႄႈ ၸင်ႇလႆႈမႃးလွတ်ႈ လိၵ်းႁွၼ်းၶေႃႈယူႇ ၶႃႈယဝ်ႈ။

မိူဝ်ႈတိူၵ်းၵွၵ်ႇ လုၵ်ႉယိုၼ်ႉၵျုပၢၼ်ႇ ယူႈၵျၢမ်းၶဝ်ၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈတပ်ႉ မတေႃႇလႄႈ ၵူၼ်းမိူင်းၶဝ် သၢၼ်မိူဝ်းတိူၵ်းတေႃးပိတ်ႈလႄႈ ပိၼ်ၵၼ်လႆႈ ၵွင်ႇ ႄပႉမႃးယူႇယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈပီ ႑႙႔႕ ၶီႈတေႃႇ ႑႙႔႗ ၶီႈၶႆႉၵေႃႈ ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၼိူဝ်း ႁဝ်းၶႃႈၶႆႉ ၵမ်ႇယိပ်းသုင်း လၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈသေ ၵဝ်တူၼ်ႈလႂ်ႈ ယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႇ ၵၼ်ၶႆႉလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ သၢၼ်ၶတ်း ၵူၼ်းၶၢၵ်ႈမိူင်း လဝ်ၸိုၼ်းသၢႆးလႆႈယူႇၵေႃႈ။

ပေႃးပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉ ၼိူဝ်းႁဝ်းၶႃႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈလႄႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵမ်ႇထုၵ်ႇမေႃ ယေႃးၵႂၢမ်းၵၼ်၊ ၵမ်ႇယွမ်ႉသိုင်ပိုင်း ပၢၵ်ႇၵၼ်လိူဝ် သိူဝ်ၶၢဝ်ႈမိူင်းၶဝ်တႃႇတေယိမ်ႉ ၵိုၼ်ဝၢၼ်ႈ မိူင်းႁဝ်းၶႃႈၼႆႉ ယၢင်ႇဝႆႉယူႇတႃႇသေႇယဝ်ႈ။ လွင်ႇဝႃႈ လွင်ႈ "ဝူဝ်း ယၢတ်ႇ ယုင်ပိၼ်ၼိူဝ်ႉ ၵူၼ်းယၢတ်ႇလိူဝ်ႉလၢတ်ႈ ပိၼ်ပိူၼ်ႈ" ၼႆႉတေလႆႈဝူၼ်ႉဝႆႉ ၵွၼ် တၢင်းသေယဝ်ႉ တေလႆႈၶတ်းလိူၵ်ႈ ပေႃးယူႇလႆႈၵတ်းလိူၼ်ႈ သႃႇယႃႇယူႇယဝ်ႈ။

ယိပ်းတိုဝ်းၵႂၢမ်း "လွင်ႈယွမ်ႉသိုင်ပိုင်း ပၢၵ်ႇၵၼ်ၼႆႉပိၼ်ၵိၼ်ႁိူင်း" တႃႇသေႇ တႃႇပၢၼ်သေယဝ်ႉ ပေႃးဝူဝ်းယၢတ်ႇယုင်ႈၵေႃႈ မေႃလၢင်ႈ ပိၼ်ၼိူဝ်ႉ ၵၼ်ႉဝႃႈၼၼ်ႉ တေလႆႈဝႆႉ သတိယူႇၼႆၵေႃႈ ပၼ်ၵႂၢမ်းၼွင်ယၢၵ်ႇ လၢၵ်ႈသွင်ႇယူႇယဝ်ႈ။

ၵူၼ်းမိူင်းယွမ်ႉႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ် ႁဝ်းၶႃႈ ၵူႈၵေႃႉၼႆႉႁိူဝ်ႈ ယွမ်ႉသိုင်ပိုင်း ပၢၵ်ႇ ၵၼ်တႃႇသေႇတႃႇပၢၼ်ၶႃႈတႃႉ။

ထုင်းလၢမ်ႇ ပီႈၼွင်ႉတႆး

ၵူၼ်းႁဝ်းၶႃႈၼႆႉ ၵၼ်ပိၼ်ၵယေးယႂ်ႇ ပိူင်လူင်မၼ်း မီးသၢမ်မဵဝ်းၶႃႈၵေႃႈ။

၁။ လိၵ်ႈလၢႆးပၢၵ်ႇပေႃႇ
၂။ ယႃႇသႃႇၵၼ်ပိုင်ႈၵိုင်
၃။ ထုင်းလၢမ်ႇ ပိၼ်သၢမ်မဵဝ်းၼႆႉ ၶႃႈယဝ်ႈ။

ၵူၼ်းမဵဝ်းလွႆႉသေၵမ်ႇဝႃႈ ပေႃးယင်းဝႃႈ ၵၼ်ပိၼ်ၵယေးယႂ်ႇ သၢမ်ပိူင်ၼႆႉ ၵမ်ႇမီးၶႃႈလိူဝ် တႃႇတေၺႃႈလိူဝ်ႉၼိူဝ်း ၼိုၼ်ႈယႂ်ႇမွႆႇသူင်ၸႃႇ ဝၼ်းတႃ မိူဝ်းၶေႃႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၸိူဝ်းပွင်သၢင်ႈ လႆႈသေၵမ်ႇၵႃး၊ လိၼ်းလၢႆးဝၢႆးၼႆႉ မႃးလိူဝ် လိူဝ်ႉၼိူဝ်းၵူၼ်း မဵဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ တၵ်းတေ ႁၢႆလၢႆၵႃႇလႆႈယူႇ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၼၼ်းတေႃႈယႃႇပေ ထၢင်ႇယိတ်းသေၵမ်းၶႃႈ။

လွင်ႇဝႃႈ မိူၼ်ၼင်ႇထုင်းလၢမ်ႇ ပီႈၼွင်ႉတႆးႁဝ်းၶႃႈ မီးဝႆႉၼၼ်ႉ လူဝ်ႇႁူႉလိူဝ် ၵၼ် ယူႇၸႃႉၸႃႉ ၶႃႈယဝ်ႈ။ ပေႃးႁူႉလိူဝ်ထုင်း လၢမ်ႇလိူဝ်ႉၼိူဝ်း ပီႈၼွင်ႉႁဝ်းၶႃႈ လီလီငၢမ်းငၢမ်းယဝ်ႉလိူဝ်၊ ၵၼ်ပိၼ်လွင်ႈ သိူၵ်ႈသမ်ႇၵပ်းသိူပ်ႇ ၵၼ်ၼႆၵေႃႈတၵ်းတေ

ၶိူမ်ႉလိၵ်ႈတူဝ်းတွၼ်း မႃးယူႇၸတႉၸတႉဝႃႈဝႃႈၶႃႈယဝ်ႈ။ ထုင်းလၢမ်ႇ ပီႈၼွင်ႉတၢႆး ႁဵဝ်းၶႃႈၶႅႉၵေႃႈ တင်ထုင်းလၢမ်ႇ ပီႈၼွင်ႉမၢၼ်ႈႁဵဝ်းၶႃႈ ၵမ်ႇပေႃးပိုၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ် လူင်လၢင် ၵႃႈၵိူဝ်ၶင်ႇၵဝ်ႇၶႃႈ။တီႈမိူၼ်ၵၼ်ၶၼ် မီးၵမ်ႉပႃႈၶမ်သေ၊ တီႈၵမ်ႇမိူၼ် ၵၼ် မီးၵမ်ႉပႃႈၵေႇ ၵူလုၺ်းၶႃႈၵေႃႈ။ ပုင်ႇတၢၵ်ႈမၼ်း....ပေႃးႁဵဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇႁူင်ႉလိုဝ်ႈ လၢတ်ႈတေႃႇၵၼ်ၶႃႈလိုင် "ၵဝ်....မ်ူး" ၵၼ်ဝႃႈၶၼ် ၵမ်ႇထုၵ်ႇ လီလၢတ်ႈၶႃႈ။ ႁဵဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇတူလုၺ်းၵွႆႇ ၵသၢၵ်ႈသေယဝ်ႉ ပေႃးတၢၼ်ႇလီ ႁူင်ႉ "လုင်း" ၵေႃႈႁူင်ႉ "လုင်း"၊ ပေႃးတၢၼ်ႇလီႁူင်ႉ "ပီႈ" ၵေႃႈႁူင်ႉ "ပီႈ"၊ ပေႃးတၢၼ်ႇ လီႁူင်ႉ "ပႃႈ" ၵေႃႈႁူင်ႉ "ပႃႈ"၊ ပေႃးတၢၼ်ႇ လီႁူင်ႉ "ၼွင်ႉ" ၵေႃႈႁူင်ႉ "ၼွင်ႉ"သေ၊ ႁူင်ႉၵႂႃႇလၢတ်ႈ ၵႂႃႇလိုင်လီၸတႉၸတႉၶႃႈယဝ်ႈ။ မၼ်းပဵၼ် လွင်ႈယၢၼ်ႇငေႈမိဝ်းၶိုင်ႈၵေႃႈ ပိူင်ၶိုင်ႈ၊ သမ်ႉႁဵဝ်းၶႃႈ လူဝ်ႇဝႆႉလွႆ မိူၼ်ၶင်ႇ ပီႈၵွၵ်ႇႁူမ်ႈတွင်ႉၼွင်ႉၵွၵ်ႇႁူမ်ႈသႆႈ ၶၶႅႉၵေႃႈ ပိူင်ၶိုင်ႈၸလႈ ႁဵဝ်းၶႃႈၶင်ႇၵၼ် ထုၵ်ႇလီႁိတ်းလွမ်း လွင်ႈယၢၼ်ႇငေႈထုင်းလၢမ်ႇ မီးဝႆႉၶၶႅႉသေ၊ လၢတ်ႈတေႃႇၵၼ်၊ သိူၵ်ႈသမ်ႇၵၼ် ၵႂႃႇဝၼ်း တႃႇမိူဝ်းၶေႈၶၶႅႉ ပဵၼ်ပိူင်လူင်မၼ်းၶႃႈယဝ်ႈ။ သင်လိူဝ်ႉဝႃႈ ႁဵဝ်းၶႃႈမီးတၢင်းလူဝ်ႇတၢင်း လၢတ်ႈၶႃႈ လိုင်ဝႆႉၶေႈတႃႇလီ၊ သူဝ်းလီသိင်ဝၢၼ်ႇသေ ၵႂၢမ်းလၢတ်ႈႁဵဝ်းၶႃႈၶၶႅႉ ၵူႈၵူၼ်ႈ ၵွၼ်ႇ ယၢၼ်ႇငေႈ၊ ၵူႈထုၵ်ႇႁူပိူၼ်ႈ ၵူႈသမ်ႇၵူႈပိူင်လီလီငၢမ်းငၢမ်း ၵၼ်ဝႃႈၶၶႅႉ လူဝ်ႇဝႆႉသတီႉလီလီ သေၵမ်းတႃႉ။ ၵႂၢမ်းၵၼ်ႁဵဝ်းၶႃႈ လၢတ်ႈၵႂႃႇလႆၵႂႃႇၶၶႅႉ ၵေႃႈပေႃးၶဝ် ၵမ်ႇပွင်ႇလႆ ၵမ်ႇသၢင်းလၢင်း ၶွင်းလႆၶွင်းၶေႃးၶႃႈလိုင်၊ ၶင်ႇၵိူဝ် တေပွင်ႇသယေႃး မၼ်းၶၶႅႉ ႁဵဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇဝႆႉလႆယႆႇလႆ ယၢဝ်းသေ လၢတ်ႈၸၶလီလီ ၶႃႈယဝ်ႈ။ ပေႃးႁိတ်းလိူင်ႉၶင်ႇၶႅႉ သေယဝ်ႉ လၢတ်ႈလႆၵႂႃႇ၊ ပိုင်ႈၵိုင်ၵႂႃႇၶႃႈလိုင် ထၵ်ႇတေတိမ် ထူၼ်ႈယူႇၵူႈမိဝ်းမိဝ်း ၵမ်ႇႁၢင်ႉၶႃႈယဝ်ႈ။

ၵျုၶၼ်းပီႈၼွင်ႉတၢႆး။ ။ၵျုၶၼ်းပီႈၼွင်ႉတၢႆး ႁဵဝ်းၶႃႈၵမ်ႈပႃႈၶမ်ၶႅႉၶွင်း ဝိင်းၵမ်ႇ ဝႃႈ၊ ၶွင်းဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈၶေႃးပၢင်ႇ သေၵမ်ႇဝႃႈ ႁိတ်းၶၢင်ဝႆႉ ထၢင်းႁူင်ႇတၢင်းလၢၼ်း ၶႃႈၵေႃႈ။ ယႃႇလၢၼ်း ၵၼ်ႁိတ်းဝႆႉ ႁၢၼ်ႉၵၼ်ၵမ်ႇ မီးမုင်းၶၶႅႉ ႁူင်ႉဝႃႈ "လၢၼ်း" ၶႃႈၵေႃႈ။ လၢၼ်းၶၶႅႉ ႁိတ်းဝႆႉတီႈၵၢၼ်ႈၸလႈ တႃႇတေတၢၵ်ႇသင်သင် သိင်ႇသိင်ႇၶႃႈယဝ်ႈ။ ၶွင်းၵျုၶၼ်းၶၶႅႉ ႁိတ်းဝႆႉသွင်ပွတ်းၶႃႈ။ ၶွင်းၵႃႈသွင်ပွတ်းၶၶႅႉ ယႃႇလူင်ၵၼ်ၶၼ်ႈဝႆႉ မိူင်ႈၵၢင်ၶၶႅႉ ႁူင်ဝႃႈ "ယႃႇတူၼ်ႈလူမ်း" ၶႃႈၵေႃႈ။ ၶၢၼ်း ယႃႇႁူင်ႇယႃႇတူၼ်ႈ လူမ်းၶၶႅႉ တၢပ်းတၢပ်းဝႆႉပဵၼ် ၶၢၼ်းတီႈၼွၼ်းၶႃႈ။ ၶၢၼ်းယႃႇ လၢၼ်းယႃႇတူၼ်ႈလူမ်းၶၶႅႉ တၢပ်းတတ်းဝႆႉပဵၼ် "ၶၢၼ်းၶိၵ်ႇ (ၵမ်ႇၶၶႅ)' ၵၢင် ၵျုၶၼ်း" ၶႃႈၵေႃႈ။ ၵျုၶၼ်းပီႈၼွင်ႉတၢႆး ၵမ်ႈပႃႈၶမ်ၶႅႉ "ယီးယွႆး" ၶႅႉႁိတ်းဝႆႉတီႈ

ႁၢင်ၶိူၼ်းၶႃႈ။ ႁူပ်ႈပိုၼ်ႈၼႆ ယႃႇႁူင်ႉယီးယွႆႈ၊ ယႃႇလၢၼ်းယႃႇတူၼ်ႈလုမ်း၊ ယႃႇ
ၼိူဝ်ယၵ်းတူၵၼ် ၶဝ်ႈၼင်ႈၶိူၼ်းၼၼ်ႉ တဵပ်းတတ်းဝႆႉပဵၼ်တီႈယူႇတီႈၼင်ႈ ပေႃႈလဝ်ႈ
ၶိူၼ်းၶႃႈ။ ႁႃႈတီႈ တီႈၼင်ႈပေႃႈ လဝ်ႈၶိူၼ်းၼႆႉ ယႃႇပေယူမ်ႈဝႃႈ ပီႈၼွင်ႉၶၵ်ႉ
ႁူၼ်ႉၶႃႈလႃႈ။ တေႃႈပဵၼ်ႁူၼ်းၼင်ႈၶိူၼ်း လိဝ်ႁၼ်ၵေႃႈယႃႉ၊ ပေႃးယင်းဝႃႈၼဝ်ႈ
လွတ်ႈလႆႈယူႉ,လိူင် တၵ်းတေၵမ်ႉလႆႈႁူႉယူႉ ႁူႉၼင်ႈၶႃႈ။ ႁႃႈတီႈႁိမ်းတီႈၼင်ႈ
ပေႃႈလဝ်ႈ ၶိူၼ်းၼၼ်ႉ လၢင်ႈမီးဝႆႉ ၼမ်ႉ.တဝ်ႈႁိၼ်၊ မွၼ်ႁူပ်၊ တဵပ်းၸိူး၊ မေႃႈယႃႈ၊
ယႃႉ.မိတ်ႈလဵၵ်ႉ လိူဝ်းၼႆ.ၵေႃႈ။ ၼူဝ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ယႃႉပေၵိင်ႉႁၢင်ႉႁူႉ ၵဝ်ယိပ်း၊ ၵဝ်
သိူင်းႁမ်းလဵဝ်။ သၢင်လိူဝ်ႉဝႃႈ မီးတၢင်းလူဝ်ႉ လိူင် ထုၵ်ႉလီလႆႈယွၼ်း ၵၼ်ၶၢင်ႉ ပီႈၼွင်ႉ
လဝ်ႈၶိူၼ်း ၵွၼ်တၢင်းသေ၊ လွင်ႉၵွႆႈႁဵတ်းသၢင်ႈႁူႉ ပဵၼ်ၵၼ်လီသေ ပိုၼ်ႈၶႃႈ
ယဝ်ႈ။ ပေႃးၵမ်ႉလႆႈ ၵၼ်ၶၢင်ႉပေႃႈလဝ်ႈၶိူၼ်း သေဢမ်ႇ ႁဵတ်းမၼ်ႈ ႁူႉၶႃႈလိူင်
မိူၼ်ႁၼ်တင်းၼႆႈ လူလႆ။ ၼႆႈႁိမ်တီႈယူႉ ပေႃႈလဝ်ႈ ၶိူၼ်း၊ မီးလွင်ႈၵမ်ႉ ၼပ်ႉယမ်
ပေႃႈလဝ်ႈၶိူၼ်းယဝ်ႈ။ ၶဝ်တေသွၼ်ႉဝႃႈ မႃးလိူင်ႉၼႆၶႃႈယဝ်ႈ။ ႁႃႈတီႈတူဝ်ႁဝ်း
ၶႃႈၼႆၵေႃႈ ၶဝ်တေ မၢတ်ႈပၼ် ႁူၼ်းၵမ်ႉႁူ. တီႈတမ်ႉ တီႈသုင်၊ ႁူၼ်းၵမ်ႉမီး
တၢင်းၵႃးၼေႉ၊ ႁူၼ်းတူၼ်ႈလွင်ႈၵမ်ႉ လီၶႃႈယဝ်ႈ။ သမ်ႁၵ်ႉဢလႈ ႁူပ်ယီးယွႆႈၼၼ်ႉ
ၵေႃႈ ယႃႉပေၵပ်တိၼ် ယၼ် (ယၼ်)၊ ယႃႉပေပေႃ.၊ ယႃႉပေႁႂ်ႉ၊ ယႃႉပေတွႆႉ
ၶႃႈတႃ.။ ၵၼ်ၼႆ.ၵေႃႈ ပေႃးႁဵတ်းမၼ်ႈ လိူင် မိူၼ်ႁၼ်တၢင်းယိပ်ႉ ယမ်ႈပေႃႈ
လဝ်ႈၶိူၼ်းၶႃႈယဝ်ႈ။ ပေႃးၼႆႈႁိၼ်ၼမ်ႉ.ၵေႃႈ ယွၼ်းႁိၼ်ၵဝ်သေၵမ်း။ ပဵၼ်သၢင်ဢလႈ
ဝႃႈၼႆ ၼမ်ႉ.တဝ်ႈႁိၼ် ပေႃႈလဝ်ႈၶိူၼ်းဢလႈ ၼမ်ႉ.တင်ႈႁိၼ် ပီႈၼွင်ႉၶၵ်ႉ,ၼႆ.ႁဵတ်း
ဝႆႉ.ႁၢင်းယွႆႉ ႁင်းမၼ်းဢလႈ ပေႃးၵမ်ႉႁူ.လိူင် ႁူဝ်ႁူႉႁိၼ်မၼ်ႈ ၼမ်ႉ.တဝ်ႈႁိၼ်
ပေႃႈလဝ်ႈၶိူၼ်းၼၼ်ႉ ၶႃႈၵေႃႈ။ ႁၢၼ်တႃႉတေထမ် ၼမ်ႉ.တဝ်ႈႁိၼ် လိူဝ်းၼႆ.ပဵၼ်
ႁၼ်ၵၼ်ၵယေးယွႆႉ,လူင် ၵၼ်ၼိူင်ႈၶႃႈယဝ်ႈ။ ႁၢၼ်ၵၼ်ၼႆ.ဢထ. ပဵၼ်ႁၢၼ်ဢမ်ႇ
လဝ်ႈၶိူၼ်း ၵေႃ.လဵဝ်ႁဵတ်းႁူလႆးၶႃႈ။ ၼမ်ႉ.တဝ်ႈပေႃႈ လဝ်ႈၶိူၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉ,ၵဝ်
တမ်းၶၵ်ႉ၊ ၼမ်ႉ.တဝ်ႈၶၵ်ႉ,ၵေႃႈ ၵမ်ႉ,ၵဝ်တမ်း ပေႃႈလဝ်ႈၶိူၼ်းၶႃႈ။ ပဵၼ်သၢင်ဢလႈ
ဝႃႈၼႆ မၢင်ပွၵ်ႈ မၢင်လဵၼ်ႈ. ၵမ်ႉ,လွမ်းႁူ.လႆႈဢလႈ ယူဝ်လၢင်ႈ ၶေႃးၶေႃးမီးႁူၼ်း
ၵၼ်ၵမ်ႉ,ၼႄႉ လူဝ်ႁဝ်း၊ ႁူၼ်းသီးၵေ.ႁဝ်း လိူဝ်းၼႆ. ပေႃးၶဝ်မႃးသိူဝ်. "ငူၼ်ႉ
သၢၼ်" သေ၊ ပေႃႈလဝ်ႈၶိူၼ်း ၵမ်ႉ,ဝႃႈ ပီႈၼွင်ႉၶၵ်ႉ, ၵမ်ႉ,ဝႃႈ ႁိၼ်ၼမ်ႉ.ဢလႈ
သပ်ႈသၢင်း ပေႃ,ပဵၼ်မႃး တၢင်,လိူဝ်ႉတၢင်, မိဝ်းလိူင်ၵၼ်ပဵၼ် ၵပ်ႉတႈယေးလူင်
ၼၼ်ႉ တၵ်းတေမႃးႁူင်ပၼ် ႁႃႈတီႈၼိူဝ်ႁူပ်ဢမ်ႇ လဝ်ႈၶိူၼ်း ၵမ်ႈႁၢင်ႉၶႃႈယဝ်ႈ။
ၼင်ႈႁၢင်ၶိူၼ်း ပႃႈဝၼ်းၵွၵ်ႉ,ၼၼ်ႉ ႁဵတ်းဝႆႉ.ၼီင်,ၽြႃးဢလႈ တၢင်းၼၼ်ႉလိူင် တဵပ်ႈ

တတ်းဝႆႉပၼ်ႇ "တၢင်းၶိူဝ်" ၼႆႉၵေႃႈ။ ၶိုၼ်းၵၢင်ၶိုၼ်းပႆႈ ဝၼ်းထိုၵ်ႉၼၼ်ႉ တိုပ်း တတ်းဝႆႉပၼ်ႇ "တၢင်းတိုၼ်ႈ" ၼႆႉၵေႃႈ။ တီႈတၢင်းတိုၼ်ႈၼၼ်ႉ ၵႆႉၵႆႉမီးၶႅင်ႈမေႃႈ ၶႅင်ႈဝၢၼ်ႈ ၼႆႉၵေႃႈ။ တီႈယႃႇတၢင်း လၢၼ်းၵၢင်ၶိုၼ်းၼၼ်ႉ ၵႆႉၵႆႉၵိတ်းဝႆႉတီႈႁိူၼ်း တီႈယူႇၵေႃႈ။ တီႈလၢၼ်း တၢင်းၵႂၵ်ႈ ယၵ်းတူၵၢၼ် ၶဝ်ႈၶိုၼ်းၵၢင်ၶိုၼ်းၼၼ်ႉ ပၼ် တီႈဝႆႉႁုပ်း၊ တူဝ်၊ လႅင်ႈၶႄႈ ၶူဝ်းလႅင်းၵမ်ႈယႂ်ႈၵေႃႈ။ သိုဝ်ႈယၵ်းတူၼၼ်ႉ ပၼ် ၸၼ်တႂ်ႈသေ၊ ပႆႈၶႂၵ်ႈၸၼ်တႂ်ႈၼၼ်ႉ ပၼ်တီႈတွတ်ႇသၵ်ႈတိၼ်ၼႆႉၵေႃႈ။ တၢင်း တူၵ်းတီႈတွတ်ႈသၵ်း တိၼ်ၼၼ်ႉ ၵႆႉမီးတီႈၶႂၼ်း မႃႊၵေႃႈ။ ပႆႈဝၼ်းတူၵ်းလၢၼ်း ၼၼ်ႉ ၵႆႉမီးၶႅင်ႈၼမ်ႉယူႇယဝ်ႈ။ ႁိုၼ်းတၢင်းၵမ်ႈယႂ်ႈ တီႈတိုၼ်ႈႁိုၼ်းၶဝ် တိုပ်းတတ်း ပၼ်ၶႂၵ်ႈဝူဝ်းၼႆႉ၊ ၵမ်ႉၼၼ်ဝႆႉ ၶူဝ်းလႅင်းတၢင်ႉ မိဝ်းၶဝ်ၵေႃႈ။ တိုၼ်ႈႁိုၼ်းၼႆႉ "တိုၼ်ႈလၢင်ႈ" ၵေႃႈႁွင်ႉယူႇယဝ်ႈ။

လႅင်ႈထုင်းလၢမ်ႉ ၶိုၼ်းႁိုၼ်းယေး။ ။လႅင်ႈထုင်းလၢမ်ႉ ၶိုၼ်းႁိုၼ်းယေးၵေႃႈ ႁဝ်းၼႆႉလူင်ႉႁူႉဝႆႉ ယူႇၸေႃႉၸေႃႉ ၼႆႉယဝ်ႈ။ ပေႃးႁဝ်းၼႆႉ ႁူႉၶႄႈတီႈႁိုၼ်း ပီႈၼွင်ႉတႆး ႁဝ်းၼႆႉလိုင်၊ မိူဝ်ႈပႆႉၼိုၼ်ႈမိူဝ်း ၶိူဝ်ႁိုၼ်းၼၼ်ႉ လႅင်ႉပီႈၼွင်ႉလဝ်ႈႁိုၼ်း ယၢင်းႁိုၼ်းၵမ်ႉယၢင်းႁိုၼ်း (မီးႁိုၼ်းၵမ်ႉ မီးႁိုၼ်း) ၼၼ်ႉ လူဝ်ႉႁူင်ႉထၢမ်တူဝ်းၼႆႉ ယဝ်ႈ။ ပေႃးလႆႈႁူႉဝႆႈ ပီႈၼွင်ႉလဝ်ႈႁိုၼ်း ယၢင်း (မီး) ယူႉၼႆႉလိုင်လူဝ်ႉ ယႂ်ၼ်း ၵၼ်ၶၢင်ႉသေ ပုၼ်ႈတႆႉႁိုင်ႈ ၼိုၼ်ႈလႆႈ ၶိူဝ်ႁိုၼ်း ၼႆႉၵေႃႈ။ ပေႃးယႂ်ၼ်းၵၼ်ၶၢင်ႉလႆႈ ယႆႉ လႅင်ႉႁိုင်ႈ ၼိုၼ်မိူဝ်းၶိူဝ်ႁိုၼ်းၼႆႉတႃး။ ပေႃးႁဝ်းၼႆႉၼိုၼ်ႈ မိူဝ်းၶိူဝ်ႁိုၼ်းၼၼ်ႉ သႂၵ်းတိၼ်၊ ၼိူဝ်းတိၼ်ႁဝ်း တေလႆႈထႂတ်ႉဝႆႉ။ တီႈတိၼ်ၶူဝ်လႆ၊ ၵမ်ႉၼၼ်တီႈႁူဝ်ၶူဝ် လႆၵမ်ႉၼၼ် တီႈထႂတ်ႉသၵ်းတိၼ်ၼၼ်ႉ ယူႉယဝ်ႈ။ ႁုပ်းလႅင်ႈၶႄႈ တူဝ်ႁဝ်ၼႆႉ လိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ တေလႆႈပုတ်းဝႆႉ။ တီႈဝႆႉႁုပ်းတူဝ် ၶဝ်ၼၼ်ႉယဝ်ႈ၊ တိုၼ်းၵမ်ႉလီ တိုဝ်းၵႅင်ႈၶဝ်ႈၶိုၼ်းႁိုၼ်း လႃးလႃးၼႆႉ။ ၵူလိုဝ်းႁႂ်ႈပေႃးပၼ် ၵူၼ်းသိုၵ်းၸေႃႉႁႂ်ႉ ပိုဝ်ႈလူဝ်ႉယၢင်ႈ ၵမေႃးယူႉတႃႉသေ၊ ၵူႈယၢမ်းၶႄႈ ပေႃးၵိတ်းလႅမ်းလႆႈၵေႃႈ ၵိတ်း၊ ပေႃးၵမ်ႉၵိတ်းလႅမ်းလႆႈၵေႃႈ ၵႃႈတီႈပီႈၼွင်ႉလဝ်ႈ ႁိုၼ်းၼၼ်ႉ။ လၢတ်ႈၶႄ လႅင်ႈတၢင်းမၼ်းသေ ယႂ်ၼ်းၵၼ်ၶၢင်ႉတိုဝ်း သႂၵ်းတိၼ် ၶဝ်ႈၵေႃႈလႆႈယူႉၼႆႉ။ ပေႃး ႁဝ်းၼႆႉ ပႃးၶူဝ်းလႅင်း၊ ပႃးၵႂင်ႈလႅဝ်းၶဝ် ၼိုဝ်ႉႁိုၼ်းပီႈၼွင်ႉတႆးလိုင် လူဝ်ႉလႆႈၵဝ် ႁူင်ႉဝႆႉ၊ ႁိုဝ်ႈဝႆႉၵမ်ႉၼၼ် ထမ်းဝႆႉၵႃႈတီႈယႃႇတၢင်း လၢၼ်းၼၼ်ႉယူႉယဝ်ႈ။ ပေႃး ပၼ်ၵူၼ်း သိုၵ်းၸေႃႉ တူဝ်းၵၢၸႄႉၵၼႄႉ သၢင်မၼ်းသေ ထုၵ်ႉလီ ယႂ်ၼ်းၵၼ်ၶၢင်ႉ လိုၵ်ႉႁိုဝ်ၼ်ၵေႃႈ တူဝ်းတူဝ်းၵိတ်းသၢင်ႈ ၼိုၼ်ႉၼႆႉတႃႉ။ ပေႃးၵမ်ႉလိုဝ်ႈ ၵူၼ်း

သိုၵ်းၼၼ်ႉ တိုၼ်းလူဝ်ႇ ၵ်တ်းလွမ်းၶင်ႇၵႃႈ ထုင်းလၢမ်ႇမီးဝႆႉၶၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႈ။ ႁွင်ႈ၊ လိၵ်ႈၵၢၼ် ႁဝ်းၶႃႈပႃးမႃးၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီၵၢၼ်ႈ၊ ပေႃးၵၢၼ်ႈ လုပ်ႈလုပ်ႈ ၵမ်းၵမ်းယူႇၶႃႈလိုၼ် မၼ်းမိူၼ် ပေႃး ၶင်ႇၵမ်ႇယုမ်ႇ ၸဝ်ႈႁူၼ်းသေ ၵမ်ႇၵႃး၊ ၵၢပ်ႈတေၼ်ႈၵ်တ်း လွင်ႈၵမ်ႇလီ တေႃႇပီႈၼွင်ႉ ၸဝ်ႈႁူၼ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ လူဝ်ႇလူဝ်ၶႃႈယဝ်ႈ။

ပေႃးႁဝ်းၶႃႈယဵၼ်ႇမိူၼ်း ၶိူဝ်ႇႁူၼ်းယဝ်ႉ ၸူးၶူဝ်းလိုၼ်းသေ၊ သမ်ႉလူဝ်ႈမႃးၶင်ႈ လၢတ်ႈတေႃႇ ၸၵ်ႉၶႆ (ၸၵ်ႉၵမ်ႇ လီၵမ်ႇ လႃႉ) ပီႈၼွင်ႉၸဝ်ႈ ႁူၼ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ ယႃႇပေလိုမ်းလႃးလႃးၸႃႉ။ တီႈတၢင်းႁွင်ႇယိူးယွႆႈၶၼ်ႉ ပၼ်တီႈၶင်ႈပေႃႈၸဝ်ႈ ႁူၼ်း၊ တၢင်းၵွၵ်ႇယိူးယွႆႈၶၼ်ႉ ပၼ်တီႈၶင်ႈ လုၵ်ႈထၢႈလူင်၊ ၼၵ်ႉမုၼ်ၸဝ်ႈမုၼ် ထၢင်းၶဝ်ၵေႃႈ လႆႈၶင်ႈတၢင်းၵွၵ်ႇ ယိူးယွႆႈၶၼ်ႉ ၶင်ႇၵဝ်ႇၶႃႈယဝ်ႈ။ ၶေႃႈတၢင်း လၢၼ်းယိူးယွႆႈၶၼ်ႉသမ်ႉ ပၼ်တီႈၶင်ႈ ၼၵ်ႉၵုၼ်းထၢႈ၊ ပေႃးၼၵ်ႉၵုၼ်းထၢႈမီးၶမ် လိုၼ် ထႅဝ်ႈၵွၼ်ၵၼ်ၶင်ႈ တီႈထိုင်ႇလၢၼ်း တၢင်းၵွၵ်ႇယိူးယွႆႈ ၵမ်ႇၶၼ်ထႅဝ်ႈ ၶင်ႈတီႈတၢင်း ၶိုဝ်ၶၼ်ႉၶႃႈ။ တီႈထိုင်ႇလၢၼ်းတၢင်း တူၵ်းယိူးယွႆႈၵမ်ႇၶၼ်တီႈ ထၢင်းတူၵ်းယိူးယွႆႈၶၼ်ႉၼၼ်ႉ ပၼ်တီႈၶင်ႈ လုၵ်ႈယိင်းသၢဝ် ၶဝ်ၵေႃႈ တီႈၶေႃႈ တၢင်းတူၵ်းယိူးယွႆႈၵမ်ႇၶၼ် တီႈထိုင်ႇႁွင်ႇလၢင်းတူၵ်းယိူးယွႆႈၶၼ်ႉ ပၼ်တီႈၶင်ႈ ၼမ်ႈၸဝ်ႈႁူၼ်းၶႃႈၵေႃႈ။ တီႈႁူၼ်းပီႈၼွင်ႉတႆး ၶဝ်ၶႆႉ တီႈၶင်ႈ ယွၵ်ႉမၼ်း ႁွပ်ႈပိုၼ်ႈ တပ်းထတ်းဝႆႉယူႇၼေႈ ႁဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇ မေႃတူလုမ်း တူလုမ်းသေၶင်ႈယူႇယဝ်ႈ။

ပေႃးပၼ်ၶၵ်ႈ ၵူၼ်းထၢႈ ၼုင်ႈၶၼ်းၶိုၼ်း တီႈႁူၼ်းပီႈၼွင်ႉတႆးလိူင် ႁဝ်းၶႃႈ လူဝ်ႇယူႇလူဝ်ႇၸွမ်း ၵႃႈတီႈၵၢၼ်ပီႈၼွင်ႉၸဝ်ႈ ႁူၼ်းၼမ်းဝႆႉသိူဝ်ႇဝႆႉၶၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။ ၶၵ်ႈၵုၼ်းထၢႈၼၼ်ႉ တေႃႇၸွမ်ႈ တီႈၵၢင်ႁူၼ်းပႃႈတၢင်း ၶိုဝ်ၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႈ။ ပေႃးပၼ်ၶၵ်ႈ ၵုၼ်းယိင်းၼၼ်ႉ တေႃႇၸွမ်ႈ ပိင်ႇသဝ်လွမ်ၵူလုၵ်းယဝ်ႈ။ ၸူဝ်းႁူၼ်း ယိုၼ်ဝၢၼ်ႇ ၵၢၼ်မီးၶွၼ်းႁူၼ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ ၶၵ်ႈၵေႃႉၶိုင်းထေ ၵမ်ႇလႆႈလႆႈလီးၼွႆႇ ၵၵ်ႉယိပ်း ၵၵ်ႉၵိမ်း၊ တေၵမ်ႇလႆႈၼွႆႇတိုဝ်ႉ ၼွႆႇၵဝ်းလႃးလႃးၶႃႈ။ ပေႃးမီးတၢင်း လူဝ်ႇၼၼ်ႉ ထုၵ်ႉလီယွမ်း ၵၶႃင်ႉၵွမ်ႇ တၢင်းယူႇယဝ်ႈ။ သမ်ႉၶွင်းၶၼ်းတီႈၸွမ်ႈ (လုၵ်ႈတီႈၸွမ်ႈ) ပီႈၼွင်ႉၸဝ်ႈႁူၼ်းၵေႃႈ ၸၵ်းတေ ၵမ်ႇလႆႈလွမ်ၼၵ်ႈတူလုမ်း ယိမ်ႈ တူလုမ်းလႃးလႃး ၵၢၼ်ဝူႈၶၼ်ႉ လူဝ်ႇယၢင်ႈသတိလီလီယဝ်ႈ။

ၵၼ်သၢတ်

ပေႃးၵိၼ်ၼမ်ႉၼိင်ႈၼူမ် (ၼမ်ႉသူႉယႃႈယိူင်ႈ) သေၵမ်ႇဝႃႈ၊ ၵိၼ်ၶဝ်ႈၵူမ်း ပီႈၼွင်ႉလဝ်ႈႁူၼ်း သေၵမ်ႇဝႃႈ၊ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႈ ႁဝ်းၶႃႈၼႆႈၵိၼ် တၢၼ်ႇႁိုဝ်သေတႃႉ ၵေႃႈလႆၢးယဝ်ႈ ပေႃးယၢင်းဝႃႈ ၵူၼ်းထဝ်ႈၵူၼ်းၵေႇ ပီႈၼွင်ႉလဝ်ႈႁူၼ်းၶဝ်ပႆႉယိပ်း ပႆႇၵိၼ်လိူင် ယႃႇပေႁူမ်ႈယိပ်း ၵႂၼ်ႇတၢင်းၶႃႈ။ ၶဝ်ယိပ်းယဝ့် ၵမ်းၼိုင်ႈသႂၵ်ၵမ်း လင်ႇ လႂင်ႈၵူႈၵိၼ်ၼတႉလီသေပိူၼ်ႈ ၶႃႈၵေႃႈ။ တီႈၼွင်းႁူၼ်းၼွင်းယေးၼၼ်ႉ တိုင်ႈ ပီႈယိပ်လႆ၊ ယိပ်လူမ်းလႆ ယႃႇပေတိုင်ႈ၊ ယႃႇပေယိပ်သေၵမ်း။ ပီႇယိပ်ၼႆႉ လွမ်း ၵိဝ်ႇလွမ်းငၵ်ႈၵေႃႈ တိၼ်းၵမ်ႇလႆႈတိုင်ႈ၊ ပီႈၼွင်ႉတၢင်းတၢင်ႇတီႈ ၵမ်ၼတႉၼတႉၶႃႈ ယဝ်ႈ။ ၵူလိုၼ်းၵေႃႈ ယၢမ်းမိူဝ်ႈမီးပွႆး မီးလၢမ်းလႆ ယၢမ်းႁူႉၼလ် ၼွင်းႁၢႆႈၼွင်းၼေႃးလႆ ၵမ်ႇၼၼ် ၼွင်းထိူၼ်ၼွင်းၼိုဝ်းလႆၼတႉ တိုင်ႈလႆႈ၊ ယိပ်လႆႈယူႇၶႃႈ။ သမ်ႉထိုင်ႈမိဝ်း ၼိုင်ႇ ၵဝ်မေႃႈတူင်း တိၵ်းၼမ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလိၵ်ႈတၢင်းၶႃႈ။ မိူဝ်ႈဝၼ်းၵၢတ်ႇဝိင်းလႆ၊ ဝၼ်းသိၼ်လႆ ၵၼ်ပိၼ်ဝၼ်းယႆႇ ဝၼ်းလူင်လိူဝ်းၼႆႉၵေႃႈ ယၢမ်းၵၢင်ၼႂ်လဝ့်လဝ့်ၼၼ်ႉ တိၵ်းၼမ်ႉ တမ်ၶဝ်ႈသေၵမ်ႇဝႃႈ၊ ႁူႉၵၢၼ် ႁူႉငၢၼ်းသေၵမ်ႇဝႃႈ၊ ႁိတ်းၵၢၼ် ႁိမ်းႁူၼ်းႁိမ်းယေး သေၵမ်ႇဝႃႈ၊ လႃႇၵၼ် လင်ၵၼ်၊ ယိတ်းၵၼ်မေႃးၵၼ် လိူဝ်း ၼႆႉၵေႃႈ တၵ်းသေၵမ်ႇလႆႈႁိတ်းၶႃႈ။ လူဝ်ႇၵမ်လွမ်းယူႇ ၼတႉၼတႉၶႃႈယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵူၼ်း ထဝ်ႈၵူၼ်းၼၵ်ႈ ၶဝ်ယၢင်းတိုၵ်ႉ ၼင်ႈယူႇၼၼ် ပေႃးႁဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇႁူႉပႃႈ ၼႃႈပႃႈတႃႇ ၶဝ်ၶႃႈလိူင်ယႃႇ ပေလုၵ်ႉသေပႆႁူႉၶႃႈတႃႉ။ လူဝ်ႇၵူမ်ႈၵွမ်း၊ ယွၼ်း ၵၢင်ႇသေ သူပ်းႁဝ်းၵေႃႈ လူဝ်ႇဝႃႈ "ၵၼ်ႇတေႃးၶႃႈ ၵၼ်ႇတေႃးၶႃႈ" ၼႆသေ ႁူႉလီၼတႉၼတႉယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵူၼ်းထဝ်ႈ ၵူၼ်းၵေႇၶဝ် ယၢင်းတိုၵ်ႉၼင်ႈယူႇၼၼ်ႉတၵ်း တေၵမ်ႇလႆႈႁူႉလုၵ်ႉပိၼ်းႁူဝ် ပိၼ်းၼေႃးၶဝ်ၶႃႈ။ ၶဝ်ၼမ်ႉထၢင်းၵိၼ်၊ မၢၵ်ႇမႆႉမၢၵ်ႇ တွၵ်ႇ လိူဝ်းၵၼ်ပီႈ ၼွင်ႉလဝ်ႈႁူၼ်း ၶဝ်လိင်ႉႁဝ်းၶႃႈၼၼ်ႉ ယႃႇပေၼူမ်တူလိုဝ်းပႃႈ ၼေႃးၶဝ်ၶႃႈ။ ပေႃးၵမ်ႇၵိၼ်လႆ၊ ပေႃးၼူမ် တူလိုဝ်းလႆ ၵၼ်ၼႆႉၼတႉ မၼ်းမိူၼ်ၵၼ် တၢင်းၵီႈယၢင်ႈၶဝ်၊ ၵမ်ႇယူမ်ႇလႆၶဝ်ၼႆၵေႃႈ ပိၼ်လႆႈယူႇၶႃႈၼေႈ၊ ၶဝ်ၵမ်ႇလူမ်း လႆသေၵမ်ႇၵႃး ပွၵ်ႈတေမႃးၵေႃႈ တိၼ်းၵမ်ႇလိင်ႉလူ ထိင်ႈသေပွၵ်ႈၶႃႈယဝ်ႈ။ လႂင်ႇဝႃႈ ပေႃးႁဝ်းၶႃႈၵမ်ႇမၵ်ႉၼႆၵေႃႈ လႂင်ႈလူလိူၵ်ႈၵမ်ႇမၵ်ႉၼၼ်ႉ လူဝ်ႇလၢတ်ႈ ၼေလီလီယူႇၶႃႈယဝ်ႈ။

တီႈၼွင်းၵၢင်ႁူၼ်း ပႂတ်းတၢင်းၼိူဝ်ၼၼ်ႉ တေၵမ်ႇလႆႈ ထူမ်ႇၼမ်ႉလႆၢးသႂ်၊ ၵမ်ႇလႆႈလိၼ်းတိၼ်လူး၊ ၵမ်ႇလႆႈၵဝ် ၼူဝ်းၼင်ႈတၢင်းမႆႈ ႁူႉၵႂင်ႉဝႆႉ၊ ယၢင်ဝႆႉ၊ ပႆးဝႆႉ လႃးလႃးၶႃႈ။ တီႈယိူးယၢင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ။ တၵ်းတေၵမ်ႇလႆႈ ၵဝ်တိၼ်ယၢင် (ယၼ်)၊ ၵမ်ႇလႆႈယိပ်ႈ၊ ၵမ်ႇလႆႈတွႆႈ၊ ၵမ်ႇလႆႈပေႃႉ၊ ၵမ်ႇလႆႈတူပ်း၊ ၵမ်ႇလႆႈ

တူမ်ႈၶမ်ႇလၢႆးသွႆႈ၊ ထုၵ်ႇလီၵမ်ယူႈၼႄႇၼႄႇၶႃႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပတ်းယူႇတိုၵ်ႉၶိူင်ႈၶိူင်ႈ ၶၼ်ႈၶေႃႉ တေလႆႈပတ်းယူႇလွႆးလွႆး၊ ယႃႈပေပၼ်ယူႇ လႆႈတိုၵ်ႉလႃႇပိူၼ်ႈသေၵမ်း။ ၵမ်ႈသၢင်ႈထုၵ်ႈၼႄႉ ယူႇလႆႈတိုၵ်ႉလႃႇပိူၼ်ႈ ၵႃႈၶႃႈလိူဝ်၊ တေလႆႈတွင်းပၢၼ်ႈဝႃႈ "ၵၼ်ႈတေႃႇၶႃ ၵၼ်ႈတေႃႇၶႃႈ" ၼႆယူႈယဝ်ႉ။ ၵေႃႇၵၼ်လႆႈၶၢမ်ႈတင်းယူႇတိုၵ်ႉ ၶၼ်ႈၼႄႉ ၶိူင်ႈလွႆၶိူင်ႈၶေႃႈမၼ်း တိူၼ်းၵမ်ႈလီသေၵိတ်းယူႈၶႃႈယဝ်ႉ။ လွင်ႈပတ်းယူႇၼၼ်ႉ ဝႆႉသတိႉလီလီၶႃႈတႃႉ။

လွင်ႈႁွတ်းပွႆးႁွတ်းလၢမ်း။ ။ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၶိူင်းတႆးႁဝ်း ၶႃႈၼၼ်ႉၵမ်ႈပႃးၶမ်ႇ ၼႄႉ ပိၼ်ၵူၼ်း ၵူဝ်းၵႂႃႇ (ပိူင်ႈၵိူင်) ပုၵ်ႉထႃႉယႃႈသႃႈၶႃႈၵေႃႈ။ ၵူလ်းၵႃႈပီႈ ၼွင်ႉတႆး လိူဝ်းၵၼ်ၵူဝ်းၵႂႃႇ ယႃႈသႃႈတၢင်ႈမိဝ်းၵေႃႈ မီးယူႈၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်း ၶႃႈ။ ၶဝ်လိူဝ်းၶၼ်ႈၼႄႉ ႁမ်ႉပိၼ် ၵူၼ်းၵူဝ်းၵႂႃႇ ယႃႈသႃႈၶရိႉယၢၼ်ႈ (ယႃႈသႃႈ ယေးသျူႉ) ၵူလ်းၶၢင်ႈၵဝ်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ပီႈၼွင်ႉတႆးႁဝ်းၶႃႈ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႈ ၵူဝ်းၵႂႃႇ ပုၵ်ႉတႃႉယႃႈသႃႈ မိူၼ်ၵၼ်သေတႃႉၵေႃႈ မီးဝႆႉလၢႆးၵိူင်းယူႈၶႃႈၵေႃႈ။

႑။ ၵိူင်းတေႃး ၵမ်ႈၶၼ်ႈ ၵိူင်းယေႃးၶေႈ (ယောနေဂိုဏ်း)
႒။ ၵိူင်းယူၼ်း (ယွမ်းဂိုဏ်း)
႓။ ၵိူင်းလေႃးတိႉ (ဇောတိဂိုဏ်း)
႔။ ၵိူင်းသူႉထမ်ႈမႃႈ (သုဓမ္မာဂိုဏ်း)
႕။ ၵိူင်းသျူလႆႈၵျၢၼ်ႈ (ရွှေကျင်ဂိုဏ်း)
႖။ ၵိူင်းမိူင်ႈၵျေႃႈ (မြိုင်ကျော်ဂိုဏ်း)
႗။ ၵိူင်းပွႆးၵျွင်း (ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း) မီးလိတ်းၵိူင်းယူႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၵိူင်း ၵမ်ႈမိူၼ်ၵၼ်ၶႃႈၼႄႉ လွင်ႈၵျၢင်ႉထၢင်းၵမ်ၶဝ်ၵေႃႈ ႁၢမ်ႉပိူင်ႈၵၼ်ယူႈ ၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်းၶႃႈယဝ်ႉ။

ပီႈၼွင်ႉတႆး ၵၼ်ၵူဝ်းၵႂႃႇ ၵိူင်းသူထမ်ႈမႃႈၼႄႉ ၵိူင်းသျူလႆႈ ၵျၢၼ်ႈၶဝ်ၶႄႉ ၶမ်ၼႄႉၼႄႉ။ လိူဝ်းၵၼ် ၵူဝ်းၵႂႃႇ ၵိူင်းလေႃးတိႉသမ်ႉ ႁူင်ႉဝႃႈတႆးလေႃးတိႈ ယဝ်ႉ။ ထႆးလေႃးတိႉၶဝ်ၶႄႉ ၵမ်ႉၵိၼ်ၶိူဝ်ႉ ပႃႇလႃးလႃး၊ ၵိၼ်ယၵ်းၶိဝ်ၵူလ်းယူႈ ယဝ်ႉ။ ၵမ်ႈပႃႈၶမ်ယူႈ ၶေႃႇၶေႃႇၵေႃႈ။ ပီႈၼွင်ႉတႆး ၵိူင်းယူၼ်း ၵၼ်ယူႈတိႈၵိူင်း တိုင်၊ တႃႈၶိႈလိၵ်းသမ်ႉ မုၼ်လဝ်ႈၶဝ်ယၢမ်း ၵၢင်ၶမ်ႈ မီးၵၢၼ်ႇၵွင်ႉ ၵဝ်သွမ်းလႆႈယူႈ ယဝ်ႉ။ သီသၢင်ႈၵၢၼ်းၶဝ် လဝ်ႈၵေႃႈ ပိၼ်လိူင်ၶုမ်ႈ ၵမ်ႈၶၼ်လိူင် ၼၵ်ႈဝႆႉယူႈ ၶႃႈယဝ်ႉ။

ၵူၼ်း ပီႈၼွင်ႉၵၼ်ယူႇ တီႈထုင်ႉလိၼ်ပိင်းၶဝ်၊ ၵူၼ်းမိဝ်းမၢၼ်ႈၶဝ်ဝႃႈ-ပီႈၼွင်ႉ တႃႇၶႅၼ်ႇၵူဝ်းၵႂႃႇ (ယီ၊ ယီတ်ႈ၊ ယိုဝ်ႇ၊ လုင်ႈ) ၶႅၼ်ယူႇယဝ်ႈ။ ၵၼ်ပီႈၼွင်ႉထုင်ႉလိၼ်ပိင်း ၶဝ်၊ ၵူၼ်းမိဝ်း မၢၼ်ႈၶဝ် တၢင်ႇပီႈၼွင်ႉတႃႇႁဝ်း ၵူဝ်းၵႂႃႇ (ယီ၊ ယီတ်ႈ၊ ယိုဝ်ႇ၊ လုင်ႈ) ၶႅၼ်ႉ ပိၼ်ၵၼ်ထၢင်ႇ ယိတ်းယူႇငတႉငတႉယဝ်ႈ။ ပီႈၼွင်ႉတႃႇ လၢဝ်းပုၵ်ႉထႃႉယႃႇသႃႇ ၶဝ်ၶႅၼ်ႉ ၵူဝ်းၵႂႃႇပိုင်ႈၵိင် ပုၵ်ႉထႃးယႃႇသႃႇၵူလ်း၊ တိုၼ်းၵမ်ႇၵူဝ်းၵႂႃႇ "ယီ၊ ယီတ်ႇ၊ ယိုဝ်ႇလုင်ႈ" သေၵိတ်းလႃးလႃးၶႃႈ။ တီႈႁိုၼ်းပီႈၼွင်ႉတႃႇၶဝ် ၵမ်ႇမိူးၶိင်ႇယီ၊ မိူးၶိင်ႇ ယႃႈၵူလ်းၵေႃႈ။ ၶူပ်ႇပီလင်ႇ ၶိုင်ႈပွၵ်းငတႉ ၵႂၼ်ၵၼ်တၢင်ႇယီ၊ ၵၼ်ပိုင်ႉဝၢၼ်ႈပိုင်ႉ ၶႃး၊ ၶုၼ်လိတ်ႇ၊ ၶုၼ်ယူၼ်၊ ၶူၼ်လူမ်းၵူလ်း။ ၵၼ်ၶႅၼ်ႉငတႉ ဝ်ႉမိုၼ်ၶင်ႇသယႃး ထုင်းလၢမ်ႇ မၼ်းၵူလ်းၶႃးၵေႃႈ။ ၵႃႈပွႆးယီလိူင်ႉၶင်ႇ တီႈထုင်ႉလိၼ် ပိင်းငတႉ ၵမ်ႇယၢမ်ႈမီးမႃးၶႃႈ။

ယွၼ်ႉလူလ်ႈ လွင်ႈႁိတ်းပွႆးယႂ်ႇ လၢမ်းလူင်ငတႉ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈပိၼ်းပွႆးယႃး ပိၼ် လဝ်ႈၵူလ်းၵူလ်းငလႈ တင်းပွႆပီႈၼွင်ႉမၢၼ်ႈ ၶဝ်ၶႅၼ်ႉၵမ်ႇပေႃးပိုင်ႈ ၵၼ်ၵႃႈႁိုဝ်ၶႃႈ။ လွင်ႇဝႃႈ ပွႆးလၢမ်းၵၼ်ႁိတ်းလူမ်းၶိင်ႇလႆ ၶႃႇၶႅၼ်ႉၶႅၼ်ႉ ပိၼ်ပွႆး ၵၼ်ပၼ်းၵႃႈတီႈ တိူဝ်ႈၶႅၼ်ႉယူႇၶႃႈယဝ်ႈ။

၁။ ပွႆးလိူၼ်သီႇ	တပေါင်းပွဲတော်
၂။ ပွႆးသၢင်းၵျၢၼ်ႇ	သင်္ကြန်ပွဲတော်
၃။ ပွႆးလိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်း	ညောင်ရေသွန်းပွဲတော်
၄။ ပွႆးပျၢၼ်ႇလိၵ်ႈထမ်းလဝ်ႈ	စာပြန်ပွဲ/ပရိယတ္တိစာပြန်ပွဲ
၅။ ပွႆးႁၵ်ႉသွမ်းတေႃႇသွမ်းၵူး	ဝါဆိုပွဲတော်
၆။ ပွႆးလူႇလိၵ်ႈလူႇပျႃး	ဘုရားရုပ်ပွားတော်နှင့် ဓမ္မကျမ်းစာ ပူဇော်လှူပွဲ
၇။ ပွႆးၵႂၵ်ႇဝႃႈ	သီတင်းကျွတ်ပွဲတော်
၈။ ပွႆးသၢင်ႇၵၢၼ်းၶိၼ်း	ကထိန်ခင်းပွဲတော်
၉။ ပွႆးလွင်းသွမ်းလူင်	ဆွမ်းတော်ကြီးကပ်လှူပွဲ
၁၀။ ပွႆးသီႈပိတ်ႈသႅင်ၶိဝ်	မြသပိတ်ဆွမ်းကြီးလောင်းပွဲ
၁၁။ ပွႆးၵိၼ်ၶဝ်ႈမႂ်ႇ	ကောက်သစ်စားပွဲ
၁၂။ ပွႆးၶိုၼ်ႈႁိူၼ်းမႂ်ႇ	အိမ်သစ်တက်ပွဲ
* ပွႆးငလႃး	* ဘုန်းကြီးပျံပွဲ
* ပွႆးဝၢတ်ႈ	*
* ပွႆးလုတ်ႇလူဝ်	* သနပ်ခါးတုံးဖြင့် ဘုရားမီးပူဇော်ပွဲ

ပွႆးလိူဝ်း ၵၼ်ၸမေႃး တီႈၶိူဝ်ၶႄႉ လႆႈႁွင်ႉဝႃႈပွႆးယႂ်ႇ ပွႆးလူင် (ပွႆးယႂ်ႇ လၢမ်း လူင်) ၶႃႈၵေႃႈ။ ပၢင်ႇသေၶႄႉၵမ်ႇၵႂႃး ပွႆးၵိၼ်ၶဵၵ်ႇ၊ ပွႆးၶၢမ်ႇသၢင်ႇ ၶၢမ်ႇလၢင်း လိူဝ်းၶႄႉၵေႃႈ မီးယူႇၶႃႈ။ ယၢမ်းယွင်း ယင်းတိုၵ်ႉႁဵတ်းပွႆးႁဵတ်း လၢမ်းယူႇၶၼ်ႉ သင်လိူဝ်ႉဝႃႈ ႁဵၼ်းၶႃႈႁူတ် ယဵၼ်ႉၶူႇလိုၼ် ၶၢင်ႇႁိူဝ်ပေႃးတေၵမ်ႇ ပၼ်ၵၼ်ၶတ်းတေႃ ပိူၼ်ႈၶၼ်ႉ လူဝ်ႇဝႆႉသတီႉသေ သၢင်ႇၸၢင်ႇ ယူႇၸႃႉၸႃႉ ၶႃႈယဝ်ႈ။ ၵၼ်ပိၼ် ၼိုင်ႈတၢင်းယိဝ်းလူႇရိႉယႃႇ ႁွင်၊ မွင်း၊ သိင်ႇ၊ တိင်ႇ၊ စီႇ လႃႉၶူႇၵၼ်ႁိူဝ်ႇၵၼ်တိုင်ႈ လိူဝ်းၶၼ်ႉ ယႃႇပေၶူႇသေႉသွမ်း သေၵမ်း။ ယႃႇပေၵိုင်ႉၵၢင်ႉ ၶူႇယိဝ်း၊ ၶူႇၵမ်း၊ ၶူႇတွႆႇ၊ ၶူႇႁိူဝ်ႇ၊ ၶူႇတိုင်ႈ၊ ၶူႇပဝ်ႇသေၵမ်း။ ပိၼ်သင်ၸႄႈ ဝႃႈၶႄႉ မၢင်မိဝ်း မၢင်မိဝ်းၶႄႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမီးထုင်း လၢမ်ႇၶႃႈၸႄႈလူဝ်ႇဝႆႉသတီႉၸႃႉၸႃႉၶႃႈ။ ၵူႉပမႃႇ မၼ်း မိူၼ်ၶၢင်ႇ ႁွင်ၵိၼ်ႈယၢဝ်းၶႄႉ တၵ်းတေၵမ်ႇလႆႈ ၶၢမ်ႈၶႃႈ။ ပေႃးၶၢမ်ႈလိုင် ႁူဝ်သိင်မၼ်းလူႉၵေႃႈ။ မွင်းၵေႃႈတၵ်းတေ ၵမ်ႇလႆႈငူပ်ႉဝႆႉၶႃႈ။ ပေႃႉငူပ်ႉဝႆႉလိုင် ႁူဝ်သိင်မၼ်း ၵႃႉၶႃႈၵေႃႈ။ ပီႈမၢၵ်ႇၶမ်ႉတဝ်ႈၶႄႉၵေႃႈ ပေႃၵိၼ်ယၵ်းမိႇ ႁေႃသေ တိုင်ႈလိုင် ႁူဝ်လိၼ်ႉမၼ်း ငေႃးၶႃႈၵေႃႈ။ လိူဝ်းၶႄႉၸႃႉ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႈ လိုဝ်ႈသေ ၵမ်ႇလိုဝ်ႈသေ ၵေႃႈယႃႇ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈပိူၼ်ႈ ၵဝ်ႁဵတ်းဝႆႉထုင်းလၢမ်ႇ သေယုမ်ႇယမ်ဝႆႉ ၶၼ်ႉၸႄႈ ႁဵဝ်းၶႃႈ လူဝ်ႇဝႆႉသတီႉၸႃႉၸႃႉၶႃႈ။ မၢင်မွၵ်ႇ မၢင်လႂ်ပေႃးလႃးမိူဝ်ႈ ႁဵဝ်းၶႃႈ မဝ်းလဝ်ႈ မဝ်းၵိဝ်ႇၶၼ်ႉၵေႃႈ ယႃႇပေၶူႇၵဝ်း၊ ၶူႇယႃႉ၊ ၶူႇလႃႇ၊ ၶူႇမေႃးသေၵမ်း။ တူဝ်လႂ်သူပ်း ၶၢမ်းႁဵဝ်းၶႄႉ လူဝ်ႇဝႆႉသတီႉလီလီသေၵမ်း။ ႁဵဝ်း ၶႆႈႁဵတ်းလိုင်ႉ ႁိူဝ်ၵေႃႈႁဵတ်း၊ တိုၼ်းၵမ်ႇလူဝ်ႇ ထွၵ်ႈတေႃႇၶေႃႇယႂ်ႉ၊ ၶဝ်တေ တၶိူင်ႇ သင်လႆႈ ၵႂႃႈတီႈၶိူဝ်ႁဵဝ်း ပေႃးဝႆႉလႂ်လိုင်ႉၶႄႉသေ ႁဵတ်းၶူႇလိုင် ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈတူဝ်ႁဵဝ်း သေၸႄႈ ပိူၼ်တေပိၼ် လႂ် ၵမ်ႇၸၢမ်းသႃႈၶူႇ ၶႃႈယဝ်ႈ။ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႈ ယူႈယႂ်ႇ ႁူၼ်းလူင် (ႁူၼ်းထဝ်ႈ ႁူၼ်းၸဵဝ်ႇ) ၶဝ်ၵမ်ႇလႃႉ၊ ၵမ်ႇၸၼ်း၊ ၵမ်ႇဝႃႈ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ လႆၵွၼ်ႇလႆၵိႈၸႄႈ ယိူၼ်ႉလႂ်ယူႇ ၶူႇယူႇႁဵတ်း ၶၼ်သေတႃႉၵေႃႈ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ႁဵဝ်းၶႃႈ ႁဵတ်းႁူတ်း ၵမ်ႉမၼ်းပွင်ႇ မၼ်းပိၼ်ၵူႇၶႃႈၸႄႈ ၵႂႃႈတီႈၶိူဝ် ႁဵဝ်းၶႄႉ ပိူၼ်ႈတၵ်းတေၵမ်ႇ မီးမိတ်ႉတႃႇတြႃး သေၵိတ်းၶႃႈယဝ်ႈ။ ပေႃးပိၼ်ၶႄၸႃႉႁူၼ်း ၶႄႈထဝ်ႈတႃၸႄႈၶဝ်၊ ႁူၼ်းၶုမ်ႉၶဝ်တၢင်းသိင်းၵေႃႈ ၶိူင်းလႂ်ၶိူင်းၶႃးၶဝ် ႁူႉတေ သွၼ်ႇဝႃႈ "ႁူၼ်းၵေႃႉၶႄႉ ၵမ်ႇသၢင်းၵိၼ်ႁဵဝ်း၊ ၵမ်ႇလေႇမၢတ်ႈ ၶၢတ်ႈၵႂႃးႁဵဝ်း၊ မီးလႂ် ၶႆႈလေႃႇၵႂႃး လူလႆႁဵဝ်း" ဝႃႈလိူင်ႉၶၢင်ႇ ၶႄၶႃႈယဝ်ႈ။ ပေႃးပိၼ်မႃးလိူင်ႉၶႄ ၸႃႉ ၵၼ်ႁဵဝ်းၶႃႈမိုင်ႈမွင်း ၵၢင်းၵၢၼ်းၵိၼ်း ဝႆႉၶၼ်ႉၵေႃႈ ပုၼ်ႈတႃႇႁူႈပေႃး တိမ်ႉထူၼ်ႈပိင်းလိူဝ် ၶၢင်ႇလိူဝ်ၶၢင်ႇ ၶေႃးၶၼ် တိုၼ်းတေ ၵမ်ႇပိၼ်လႆႈ ၶႃႈယဝ်ႈ။

ပျႃင်ႉသေၶႅ်ႈ ၵမ်ႉၵႃး ပုၼ်ႈတႃႇႁႂ်ႈ ပီႈၶူင့်လိုဝ့် ၼိုဝ်းႁဝ်းၶႃႈတင်းသိင်ႈ သမ်ႉ ပေႃးတေ ယွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႉ ၵၼ်၊ လီႉဝႃးပႃး ယွမ်ႉၵၼ်၊ ၵဝ်ၵၼ်ဝႃႈ ပႃးၵၼ် လိုဝ်ႈလိုဝ်ႈ၊ ပိၼ်လိုတ်ႈလိဝ် သိင်လိဝ်ၵၼ်ၶၼ်ႇၵေႃႈ ၵူပ်ႈပိုင်ႈႁဝ်း ၶႃႈသေလႄႈ၊ ထေပိၼ်သိၼ်ႈ ပိၼ်ၶၢမ်၊ ၸႂ်ႉတၢပ်ႉ ၶတ်းတိၼ် ၶတ်းမိုဝ်းဝံႉယဝ့်သေ၊ တၵ်းသေ ၵမ်ႉထိုင်တီႈလႆႈ ယူႉၵၼ့်ဝႃႈၶၼ့် ၶိၼ်းတေႃႈ ပွင်လိုဝ်ႉသေၵမ်းတႃႉ။

ပီႈၶူင့်တႆးၶဝ်ၶႅ်ႈ လွင်ႈၵိတ်းပွႆး ၶၢမ်ႉသၢင်ႉ ၶၢမ်ႉလၢင်း၊ ပွႆးလူႉလိၵ်ႈလူႉ ပြႃးၶႅ်ႈ လိုဝ်းၵၼ်ပိၼ်လႆႈၶၼ့် ၵိတ်းၵေႃႉလိဝ်၊ ၵမ်ႉၶၼ်ၽူမ်ႈၽူမ်းၵၼ် ပိၼ် ဝၢၼ်ႈ ပိၼ်ဝၢၼ်ႈသေ ၵိတ်းပွႆးယွႆႉလၢမ်း လူင်ယူႉယဝ်ႈ။ မိုဝ်ႈၵိတ်းပွႆး ၶၼ့် ၵေႃး ၵၼ်ၵဝ်ပုၼ်ႈယွၼ်း၊ ၵမ်ႉၶၼ် လဝ်ႈပွႆးၶဝ် ၵိတ်းပၢင်ပွႆး (မၢၼ်ႉတၢပ်ႈ) တီႈ ႁိမ်း ၵျင်းမုၼ် လဝ်ႈလိုဝ်၊ တီႈႁိမ်းၵွင်းမူးလိုဝ်၊ တီႈၶူင်းပၢင်ႉ ၵူင်ႈၶႄးလိုဝ်တေႃႈ။ တီႈၼိုင်ႈ ၵၢင် မၢၼ်ႉတၢပ်ႈၶၼ့် ၵိတ်းဝံႉ ၼိင်ႉပြႃးငလႈ တီႈဝံႉၼူဝ်း လူႉ ၶဝ်ၵေႃႈ။ တီႈၼိင်ႉ ပြႃးၶၼ့် ၶတ်းယႃႇယႃႉ လမၢတ်ႈ ၵိတ်းယႃႇမၼ်းဝံႉ ႁၢင်ႈလီႁၢင်ႈငၢမ်းသေ ႁူႉ ၶူလႆႈလူး ၼိင်ႉပြႃးဝံႉယူႉယဝ်ႈ။ လွမ်းၶၢင်ႈ ၼိင်ႉပြႃးၶၼ့် ၵဝ်တူၼ်ႈၵွႆး၊ တူၼ်ႈ ၵူလ်ႈၶဝ်၊ တူၼ်ႈၼိင်ၶဝ် မတ်ႉၵျႂ်ႈလဝ်းဝံႉ ႁႂ်ႈပေႃးႁၢင်ႈလီတႃႇယူႉယဝ်ႈ။ တီႈယၵ်း တူၶဝ်ႈၶူင်း မၢၼ်ႉတၢပ်ႈ ၶၼ်ၵေႃႈ ဝံႉၼိင်ႉၶမ်ႈ ၵိၼ်ၵေႃႈ။

မိုဝ်ႈပႂ်ႈထိုင်ဝၼ်းပွႆးၶၼ်း ၵူၼ်းၵၼ်မေႃလၢတ်ႈ ၺၢမ်းသူပ်းလီ သိင်ဝၢၼ် ၶဝ် ၺႃႇမွၵ်ႉဝံႉ ပီႈၶူင့် တႃႇတေမႃး ၶဝ်ႈပွႆးၶဝ်ယူႉယဝ်ႈ။ လႆႈပႃးၵဝ်လၵ်ႉလႃႉ ငလႈ ၶဝ်ႈမုၼ်းၵျႃ၊ ၵမ်ႉၶၼ် လၵ်ႉလႃႉငလႈ ထုပ်ႉၶိင်ႈသေ ၺႃႇမွၵ်ႉ ၵူၼ်း ပႃးၶဝ်ႈပွႆး ၶႃႈၵေႃႈ။ ဝၼ်းၶဝ်းပွႆး (ဝၼ်းၵဝ်သၢင်ႉလွင်း) ၶၼ့် ၼူဝ်းလူႉ ၵူႈ မိဝ်း မိဝ်းၶၼ့် ၵဝ်မႃးဝံႉ တီႈဝံႉၼူဝ်းလူႉသေ၊ ပၢင်းၵဝ်သၢင်ႉလွင်း ၶဝ်ၶိႈငၶႉမႃးယူႉ ၶူင်းမၢၼ်ႉ တၢပ်ႈ တီႈယႂ်တီႈမၼ်းယူႉယဝ်ႈ။ ထုင်းလၢမ်ႉ ပီႈၶူင့်တႆး ႁဝ်းၶႃႈၶႅ်ႈ ပေႃႈငမ်ႈၶဝ် ၵၼ်တေ ၵဝ်လုၵ်ႈၶဝ် ၵိတ်းသၢင်ႉလွင်း ၶၢမ်ႉသၢင်ႉ ၶၢမ်ႉလၢင်း ၶၼ့် လႆႈႁႃပေႃႈၵွၵ်ႉ ငမ်ႈၵွၵ်ႉလူင်သေ ၵၢပ်ႈပၼ်လုၵ်ႈၶဝ် တႃႉၵိတ်းသၢင်ႉ လွင်းယူႉယဝ်ႈ။ ၵၼ်ပိၼ် ပေႃႈၵွၵ်ႉ ငၶႈၵွၵ်ႉ လူင်သၢင်ႉလွင်းၶၼ်ၵေႃႈ၊ လႆႈႁႃ ၼူဝ်းၶူင်ႈ တၢင်းမံပုၼ်ႈတႃႉ သၢင်ႉလွင်းယူႉယဝ်ႈ။ မိုဝ်ႈပွႆးၶၢမ်ႉ သၢင်ႉပႂ်ႉယွႆႉၶၼ် ၵၼ်ပိၼ် ပေႃႈၵွၵ်ႉလူင်သၢင်ႉ လွင်းၶၼ့် လႆႈပႂ်ႉယူႉတီႈႁိမ်းသၢင်ႉလွင်းတႃႉသေႉ ယူႉယဝ်ႈ။

မိူဝ်ႈဝၼ်း ယၢတ်ႉၼမ်ႉ ယမ်ႈမူၺ်ၼၼ်ႉ ပၢင်းၵဝ်မုၼ် လဝ်ႈၶဝ်ၵျႃႉမႃတီႈ မၢၼ်ႈတၢပ်ႈသေ ၼုင်ႈပၼ်သၢင်ႇၵၢၼ်း သၢင်ႇလႄင်း ၶဝ်ယူႇယဝ်ႈ။ ဝၼ်းၼႆႉၵူၼ်း မႃႉပွႆးၶဝ်တင်းသိင်ႈ၊ လဝ်ႈပွႆးၶဝ်တင်းသိင်ႈ ပိၼ်ၵၼ် မူၼ်ႈသိူဝ်း လူင်လၢင်ယူႇ ၵူႈၵေႃႉ ၼႃႈယဝ်ႈ။ ပေႃးၼုင်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်းယဝ်ႉ ၵၼ်ပိၼ် လဝ်ႈသၢင်ၶဝ်ၼၼ်ႉ ပၢင်းမိူဝ်း တီႈၵျႄင်းမုၼ်လဝ်ႈ သိမ်းပၢင်ပွႆး ယူႇယဝ်ႈ။

ပီႈၼွင်ႉတႆး ၶဝ်ၼႆႉႁၵ်ႉတိုၵ်ႈပွႆးသင် ၵမ်ႇဝႃႈယွမ်ႉသိင်ပိင်း ပၢၵ်ႇၵၼ်ၼေႇၼႃႈ။ မိူဝ်ႈယၢမ်း တိုၵ်ႉႁၵ်ႉတိုၵ်ႈပွႆးယူႇၼၼ်ႉ ပုၼ်ႈယွၼ်း ယႂ်ႇမၼ် ႁၵ်ႉတိုၵ်ႈႁႃႇမၼ်ႈလီၼေႇၼေႇ။ လီပျႃႉၼမ်ၼေႇၼေႇၼႃႈ။

ၶဵၵ်ႉလီပၢင်ၵႃႉ။ ။ပီႈၼွင်ႉတႆးႁဝ်းၼႃႈ ပေႃးသိင်ႈၵၢမ်ႇ ၼႃႈထိုင် လႆႈသႂ်ႇ, ပၼ်ငိုၼ်းမၢတ်ႈၼိုင်ႇ, တီႈၼွင်း သူပ်းတူဝ်ၵူၼ်း တၢၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ။ တူဝ်ၵူၼ်းတၢၼ်ၼၼ်ႉ ၵၢပ်ႇၼမ်ႉပၼ်သေ လၢႆႈၼူဝ်းမႂ်ႇ, ပၼ်ယူႇဝႆႉၵမ်ႇၵႃး ဢမ်းဝႆႉလီလီငၢမ်းငၢမ်းၼႃႈ ၵေႃႈ။ ပေႃးတၢၼ်လီတၢၼ်ငၢမ်း ၼႃႈထိုင် ၶဵၵ်ႇလီပၢင်ၵႃႉ (မႃႇသႃႇပၢင်သွမ်း) မၼ်း ၵမ်ႇၼၼ် တူဝ်တၢၼ်မၼ်းၼၼ် ဝၼ်းၼိုင်ႈလႂ်၊ သၢမ်ဝၼ်းလႂ်၊ ႁႃႈဝၼ်းလႂ်၊ လိတ်း ဝၼ်းလႂ် ဝႆႉတီႈႁိူၼ်းသေ ပေႃးဝၼ်းမၼ်းမႃးယဝ်ႉ လင်ႇပုၼ်ႈတူဝ်မၼ်းယူႇယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈဝၼ်း ပုၼ်ႈတူဝ်မၼ်းၼၼ်ႉ ပေႃးႁဝ်းၼႃႈၼူဝ်ႇသူင်ႇ ၵူၼ်းတၢၼ် ၵႃႈတီႈပႃႇႁဝ်ႈ သေ ၼိုၼ်းပွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ တေၵမ်ႇလႆႈလူးႁိူၼ်ႁိူၼ်း တူဝ်လင်ႈၵဝ်ႇ, ၵမ်းလိဝ်ၼႃႈ။ တေလႆႈၼိုၼ်းၼူဝ်ႇ, ၼဝ်ႉတီႈႁိူၼ်း မႃႇသႃႇပၢင်သွမ်း မိူဝ်ႈၵႂႃႈၼၼ်ႉသေ၊ လွင်ႇၵွႆႈ ၼိုၼ်းမႃႉတႂ်ႈႁိူၼ် ႁဝ်ၼႃႈ၊ ၵမ်ႇၼၼ် ၵမ်ႇၸႂ်ႈၼိုၼ်းမႃ ၼဝ်ႉတီႈႁိူၼ်း မႃႇသႃႇ ပၢင်သွမ်း မိူဝ်ႈၵႂႃႈၼၼ်ႉသေတႃႉၵေႃႈ လႆႈယူႇ၊ ၵူလုမ်းၵႃတေလႆႈ ၼူဝ်ႇၵၢပ်ႇၼမ်ႉလႂ်၊ သုၵ်ႈတိၼ်သုၵ်ႈ မိုဝ်းလႂ်သေ လွင်ႈၵွႆႈ ၼိုၼ်းမႃး လူးႁိူၼ်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇၵေႃႈ။ မိုဝ်ႈ ယဵၼ်မႃး တီႈႁိူၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ယႃႇပေႁုင်ႉၵၢင်ႉ ၼူဝ်ႇၵုမ်းႁူပ်ႉ, လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇသေၵမ်း၊ တေလႆႈသုၵ်ႈတိၼ်သုၵ်ႈမိုဝ်း ၵႂၼ်တၢင်းယဝ်ႉလင်ႇ ၵုမ်ႈႁူပ်ႉလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇလႆႈၵေႃႈ။ မိူဝ်ႈပႆႇသုၵ်ႈတိၼ် သုၵ်ႈမိုဝ်းယဝ်ႉၼၼ်ႉ၊ ၼူဝ်ႇႁိူၼ်းၵေႃႈ တၵ်ႉတေၵမ်ႇလႆႈၶဝ်ႈၵမ်း လိဝ်ၼႃႈ။ ဝၢႆးပုၼ်ႈတူဝ် ၵူၼ်းတၢၼ်ယဝ်ႉ လႆႈလိတ်းဝၼ်ၼၼ်ႉ သမ်ႉႁိၼ်းသွမ်းလိတ်း မၼ်းပၼ်ယူႇယဝ်ႈ။ ဝၢႆးႁိၼ်းသွမ်း လိတ်းယဝ်ႉ ထိုင်မႃးလူၼ်သိပ်းၵိတ်းလႂ် ယၢမ်း မိူဝ်ႈငိုၼ်းတွင်း လူင်ႇလူၵ်ႉၵုၵ်ႉလႃႉ, ၼၼ်ႉသမ်ႉ လႆႈႁိၼ်းပၼ် ၵူဝ်ႇလၢႆးမၼ်း ယူႇယဝ်ႈ။

ပေႃးပိၼ် ၵူၼ်းတႆးႁူင် တႆးလႃႉၼႄ ၼမ်ႉတႆးၵူမ်လိူဝ်း ၶႆႉၼေႃႉၶူႈလိူင် လႆႈၵဝ်ႁူဝ်ႇ ယင်ပိတ်ႈၵမ်း လိဝ်ၶူႈယဝ်ႈ။ ပၢင်သွမ်းမၢၼ်းၵေႃႈ ပေႃးထိုင်လိတ်း ဝၼ်းမူး၊ လွင်ႇၵွႆႈႁူဝ်ႇႁဵတ်း ပၼ် သွမ်းလိတ်းမၢၼ်းၵူႈတီႈ လလွပ်ႈၵေႃႈ။ သမ်ႉ ပေႃးပိၼ် ၵူၼ်းတႆးလူး မိူဝ်ႈဝၼ်းသၢင်း ၵျၢၼ်ႇတူၵ်း ၼႄႈ ဝၼ်းၶဝ်ႈ ၶူႈလိူင် ထၵ်းတေ လႆႈၵဝ်ႁူဝ်ႇပိတ်ႈ ၵမ်းလိဝ်သေၵမ်ႇၵူး၊ ၶေႃႈလိၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇယႃႉလႆႈ ၵမ်ႇၼုတ်းလႆႈၼႄႈ ၵူၼ်းတႆးၶၢင်ႉ တေလႆႈၵဝ်ႁူဝ်ႇတွတ်ႈတူၵ်းၶမ်ႉလိူဝ်၊ လုၵ်းလဝ်လိူဝ် ၶူႈၵေႃႈ။ ပၢင်သွမ်းမၢၼ်းၵေႃႈတေလႆႈႁူဝ်ႇႁဵၼ်းပၼ် တီႈလလွပ်ႈၶင်ႇၵဝ်ႇၵေႃႈ။

ပေႃးပိၼ် မုၼ်လဝ်ႈသင်ႇၶူႇ ယႁၢၼ်း ၶဝ်ၼေႃႉ ၶႆႈဝႆႉလႆးဝၼ်း၊ ၶႆႈဝႆႉၵူႈ ႁိုဝ်ၵေႃႈလႆႈ ယူႇၶူႈ။ ပေႃးမုၼ်လဝ်ႈ သင်ႇၶူႇ ယႁၢၼ်း ၵမ်းလွၼ်ႇ လိူင်လႆႈ တွႆႇလီးသေႇ ပၼ်ၵၢၺၢၵ်ႈ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၶဝ် လိဝ်ယူႇယဝ်ႈ။ တူဝ်တႆး မုၼ်လဝ်ႈ ၶၼ်ႉ ၵိူင်ႇၵၢင်ႇလႆႈထူပၼ် ၶူၼ်ႁူဝ်မၢၼ်း လဝ်ႈသေ လႆးပၼ်သၢင်ႇ ၵၢင်ၵၼ် မွႆႇ ယူႇယဝ်ႈ။ ပေႃးယဝ်ႉ လႆႈၼမ်း ဝႆႉႁၢင်ႈလီ ႁၢင်ႈငၢမ်းသေ ၵဝ်တူဝ်တႆးမၢၼ်းလဝ်ႈ ဝႆႉတီႈၵၼ်ထွတ်ႈ ၵၼ်မျၢတ်ႈ ၶၼ်ယူႇယဝ်ႈ။ ၵမ်ႇၶၼ် တေလႆႈ ၵဝ်ၶျူးလူင်း တီႈႁၢင်းလူင်သေ ၵဝ်ႁူဝ်ႇ မိူဝ်းဝႆႉ ပူႈတီႈ ႁၢင်းၶိၵ်ႉ ပၢၼ်ႇၶၼ် ၶူႈယဝ်ႈ။ ၵၼ်ၶႆႉၵေႃႈ လွမ်းလူလိုႈ သင်ႇၶူႇယႁၢၼ်း ၶဝ်လဝ်ႈၼႄႈ ထၵ်ႉၵူႇၵမျူး ယွမ်ႉၵၼ်သေဝႆႉၵေႃႈ။ ၵၶၢၼ်းၵၼ်ဝႆႉ ၵူႈတီႈႁူင် ၶိၵ်ႈပၢၼ်ႇၶၼ် တေယဝ်ႈ ၶူႈလိူင် ၵၼ်ပိၼ်တူဝ်တႆး မုၼ်လဝ်ႈၶၼ် ၵဝ်ၵွၵ်ႇၵူႈတီႈ ႁူင်းၶိၵ်ႉပၢၼ်ႇသေ ၵဝ်မိူဝ်းတၢင်ႇဝႆႉ ၵူႈတီႈၶိူဝ်လေႃႉလူင်၊ ၵမ်ႇၶၼ် ၵူႈတီႈလိူမ်လူင်ၶူႈၵေႃႈ။ ပၢင်သွမ်းမုၼ်လဝ်ႈပွၵ်ႈ ၶႆႉၼေႃႉ လႆႈႁူင်ႇဝူႈ "ပွႆးလေႃႉ" (ဘုန်းကြီးပျံပွဲ) ၶူႈၵေႃႈ။ ပေႃးပွႆးလေႃႉၶၼ် ၵၶၢၼ်းမၢၼ်း ၶေႉယဝ်ႉၶူႈလိူင် ၵၼ်ပိၼ်တူဝ်တႆးမုၼ် လဝ်ႈ ၶၼ် ၵဝ်သၢင်း ၵျူဝ်ႇယွႆးပိတ်ႈသေ၊ လုပ်ႉမၢၼ်ႈလဝ်ႈ တဝ်ႈလိူဝ်းၵၼ်ၵိုတ်းယူႇ ၶၼ် ၵဝ်သုၢင်း သွႆႇၶွႆးတုမ်ႇမူဝ်ဝႆႉ တီႈသၢင်း ၶျင်းမုၼ်လဝ်ႈယူႇယဝ်ႈ။

ပေႃးတေတူလိုးလိၵ်ႈ လႆးပႆၵမ်တႆး ႁဝ်းၶူႈလိူင်၊ မီးဝႆႉလိတ်းမိဝ်းယူႇယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈလိဝ်တႆးၵူႈၵေႃႉ တႆးၵူႈဘီႈႁူမ်ႈ ၵၼ်ယိပ်းတိူဝ်း "လိၵ်ႈတႆးႁူမ်ႈတူဝ် ႁူဝ်မ်းတႆးႁူမ်ႈၶေႃႈ" ၵၼ်ယိပ်းတိုင်းယူႇ ယၢမ်းလိဝ်ၶႆႉၶူႈၵေႃႈ။

လိူဝ်းၵၼ် ၼၶမူးတီႈၶိူဝ်ၶႆႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈပိၼ်ဝႆႉထုင်း လၢမ်ႇတႆး ႁဝ်းၶူႈ ၼႄႈထုၵ်ႇလိႁဵတ်း လွမ်းယူႇၼတႉၼတႉ ၶူႈယဝ်ႈ။ ပိၼ်သင်ၼႄႈ ဝူႈၶႆႉ ယၢမ်း ယွင်းမိူဝ်ႈလိဝ်ၶႆႉ လူင်ပွင်လိူင်ႈႁွင်ႇ လိူဝ်ႇၵူၼ်း မိူင်းႁဝ်းၶူႈၵေႃႈ ၵွၼ်ႁူဝ်လူဝ်း လွၢၼ်းသေ ယၢင်ႈၶိုၼ်ႈ လွမ်းသိၼ်ႈတၢင်းပႆသူဝ် ၼသျူႇလိတ်ႉယူႇၶႆႉ ၶင်ႇႁိုဝ်ပီႈၶွင်ႇ

လိူင်ႉၼိူဝ်းႁဝ်းၶႃႈ ၵၼ်ယူႇသဝ်းၵိၼ်ထႅင်ႈ ၼင်ႈသိုင်ႇတိူင်းမိူင်း ယွမ်ႉႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ်တင်း သိၼ်ႈ တေယွမ်ႉသိၼ် ပိၼ်းပၢၵ်ႇၵၼ်ၼႂ်ႇ, ဝၼ်းတႃႇမိူဝ်းၼႃႈၼၼ်ႉ "ယိင်ႈထုင်း ၵမ်ႇ ၼၼ် ထုင်းလၢမ်ႇ" ၼႆႉ တီဝ်းတတ်းဝႆႉ ပိၼ်ၵၼ်ၵေးယွႆႇပိူင်လူင်မၼ်းယူႇယဝ်ႈ။ လွင်ႇ ဝႃႈ ထုင်းလၢမ်ႇပီႈၼွင်ႉတႆး ႁဝ်းၶႃႈၼႆႉ ယူႈလႆႈယွႆႈသေၵမ်ႇဝႃႈ လူဝ်ႇႁူထိုင်သေ ၵမ်ၵႃး၊ လူဝ်ႇတွင်းဝႆႉ၊ လူဝ်ႇႁွတ်းလွမ်းလွႆႈထိမ်ပၼ် ၵူႈၶိင်ႇၵူႈယၢမ်းၵၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ ယူႈလႆႈ ယွႆႈသေၵမ်ႇဝႃႈ ၼၼ်းတေႃး ဝႆႉလႆၽၵ်ႉလိူင်ႉၼိူဝ်း ၸလႈဝၢၼ်ႈမိူင်းသေ ယႃႇပေလူင် ပေလိမ်းသေၵမ်း။ လွင်ႈသိူၵ်ႈသမ်ႇ ၵပ်းသိုပ်ႇႁဝ်းၶႃႈ ၼင်ႇႁူဝ်ပေႃး တေတီမ်ထူၼ်ႈ၊ တေၶိုၼ်ႈ ယႂ်ႇမုင်ႇသုင် ႁၵ်ႉပိင်းၵၼ် ၼႂ်ႇမိူဝ်းၼႃႈၼၼ် လူဝ်ႇယုမ်ႇ ယမ်ထုင်းလၢမ်ႇပိူၼ်ႈသေ ႁွတ်းလွမ်း ၵူႈၵေႃႉၵူႈ ၵူၼ်းသေၵမ်း ၶႃႈတႃႉ။ ။

ပူႇထဝ်ႈၼၢႆးထဝ်ႈ

မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ မီးပူႇထဝ်ႈ ၼၢႆးထဝ်ႈသွင်ၵေႃႉၼႂ်ႇ ႁွတ်းႁိူၼ်းတီႈၼွၵ်ႈ ဝၢၼ်ႈသွင် ၶႃႈၼႂ်ႇပွႆႉ ႁိူၼ်းၵူႈဝၼ်း၊ ၵေႃႇႁွတ်း ၶဝ်ႈပေႃးသုၵ်းလိူင် မႃးယဝ်ႈ။ ထိုင်မႃးဝၼ်း ၼိုင်ႈပူႇ ထဝ်ႈၼၢႆးထဝ်ႈ ၵမ်ႇတၼ်းၵႂ်ႇၸလႈ၊ လိူဝ်ႉလၢၼ်လၢႆးၵွၼ်ႇ ၶဝ်ၵၼ်မီး လိုဝ်ႈလၢႆးၶမ်းၼၼ်ႉ ၼႂ်ႇပွႆႉႁိူၼ်းၵေႃႈ။ လၢႆးၶမ်းၼေႃႈ ၼႂ်ႇၼွင်ၼၼ်း လပ်းဝႆႉၼင်ႈႁိူၼ်း တင်းဝၼ်း၊ ယိုဝ်ႇမၼ်းတိုၼ်ႇမႃးၼူၵ်ႉသမ်ႉပေႃးသၵ်း ၵဝ်ႁူင်းၶဝ်ႈၼင်ႈႁိူၼ်းၼႂ်ႇမူတ်း ယဝ်ႈ။ လၢႆးၶမ်းၵေႃႈၵူဝ်ပူႇ ၶဝ်ၼၢႆးၶဝ်ထႃႉၸလႈ မၼ်းလႅင်ႇၼႂ်ႇလူးမေႃၵၢင်ၵေႃႉ ၼိုင်ႈႁူႈၼႂ်ႇ ပိုတ်းၼူၵ်ႉလိူဝ်းၼၼ်ႉ တႃႇၵေႃႈ။

မေႃၵၢင်ႇသမ်ႉဝႃႈ "ၵဝ်ၵမ်ႇၼႆႈပိုတ်း"
လၢႆးၶမ်းသမ်ႉၼႂ်ႇလူးၼူ–ႁူႈမႃးၶူဝ်းသၢႆၵၢင်ႇ ၶႃတ်ႇၼူၵေႃႈဝႃႈ "ၵဝ်ၵမ်ႇ ၼႆႈၶူဝ်း"
လၢႆးၶမ်းသမ်ႉၼႂ်ႇလူးမိဝ်း–ႁူႈမႃးၶူဝ်းၼူတၢႆးမိဝ်းၵေႃႈဝႃႈ "ၵဝ်ၵမ်ႇၼႆႈၶူဝ်း"
လၢႆးၶမ်းသမ်ႉၼႂ်ႇလူးမႃ–ႁူႈမႃးၶူဝ်းမိဝ်းတၢႆးမႃၵေႃႈဝႃႈ "ၵဝ်ၵမ်ႇၼႆႈၶူဝ်း"

ထၢႆးခမ်းသမ်.ၶူ၊, လူးၶွၼ်—ၵႂ်ႇမႃးပေ.မုတ်ၢၶွၼ် ဂေႃႇဝႃႇ "ဂဝ်ကမ်, ခ်ႇပေ."
ထၢႆးခမ်းသမ်. ၶူ၊,လူးႁၢႆး—ၵႂ်ႇမႃးမ်ႇၶွၼ်ႁၢႆးဂေႃႇဝႃႇ "ဂဝ်ကမ်,ခ်ႇမ်ႇ"
ထၢႆးခမ်းသမ်.ၶူ၊,လူးခမ်.—ၵႂ်ႇမႃးႁွတ်းႁၢႆးမွတ်,ခမ်.ဂေႃႇဝႃႇ "ဂဝ်ကမ်, ခ်ႇႁွတ်း"
ထၢႆးခမ်းသမ်. ၶူ၊,လူးခဝ်,ၵိုၵ်း—ၵႂ်ႇမႃးၵူၼ်, သႂ်,ခမ်.ယင်, ၵိုၵ်းသမ်.ဝႃႇ "ဂဝ်ကမ်,ခ်ႇၵူၼ်,"
ထၢႆးခမ်းသမ်.ၶူ၊,လူးလၢင်ႇ—ၵႂ်ႇမႃးယိပ်,ခင်,ၵိုၵ်းဂၢၼ်ႇလၢင်ႇလင်,ဝႃႇ "ပေႃး မ်ႇၶွၵ်းကွၵ်,ခေမ်ခမ်တိၼ်ဂဝ်ဝ်. ဂဝ်တေယိပ်,ပၼ်ယူ"
ထၢႆးခမ်းလင်,ၶွၵ်းကွၵ်, ခေမ်ခမ်တိၼ်လၢင်ႇခၼ်ႇယဝ်ႉ။
ဂမ်းခၼ်ႇလၢင်ႇဂေႃႇလၢင်,ၶူ၊,ယိပ်,ယင်,ၵိုၵ်း
ယင်,ၵိုၵ်းသမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးယိပ်,ဂဝ်—ဂဝ်တေၵူၼ်,သႂ်,ခမ်."
ခမ်.သမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးၵူၼ်,သႂ်,ဂဝ်—ဂဝ်တေၶူ၊,ႁွတ်းႁၢႆး"
ႁၢႆးသမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးႁွတ်းဂဝ်—ဂဝ်တေၶူ၊,မ်ႇၶွၼ်ႇ"
ၶွၼ်ႇသမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးမ်ႇဂဝ်—ဂဝ်တေၶူ၊,ပေႁွဝ်မု"
မုသမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးပေ.ႁွဝ်ဂဝ်—ဂဝ်တေၶူ၊,ၶူပ်းမိဝ်း"
မိဝ်းသမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးၶူပ်းဂဝ်—ဂဝ်တေၶူ၊,ၶူပ်းခူ"
ခူသမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးၶူပ်းသၢႆဂၢင်,ဂဝ်—ဂဝ်တေၶူ၊, ၶူပ်းသၢႆဂၢင်,ခၢတ်ႇ"
မေဂၢင်,သမ်.ဝႃႇ "ယူပေမႃးၶူပ်းသၢႆဂၢင်,ဂဝ်—ဂဝ်တေၶူ၊, ပိုတ်းခူၵ်."
ဂမ်းခၼ်ႇခူၵ်.လင်,ဝႃႇ "ယူပေမႃးပိုတ်းႁဝ်း—ႁဝ်းတေကဝ်ႁွင်းခဝ်ႇသူမႃးတၼ်း ပၼ်လႄ" ဝႃႇခၼ်သေယဝ်ႉ၊ ခူၵ်.ကဝ်ႁွင်းခဝ်ႇထၢႆးခမ်းမႃးသူင်,ခိုၼ်းသိင်ႇသိင်ႇယဝ်ႉ။

ပိတ်ႇခေႃႇမိူင်း

ပေႃးခ်ႇႁူ.တၢင်းႁွင်, တၢင်းလၢၼ်းလိုင်၊ မိူဝ်ႇဂၢင်ၼ်ႇဝၼ်း ၸတ,လ.ကွၵ်, မႃးခၼ်ႇ၊ ဝ်ၢးခေႃႇၶူ၊,လူးဝၼ်းသေ၊ လိၼ်းမိူဝ်းတၢင်းသွင်ၶွၼ်တ.။ မိူဝ်းယၢ,ၶူ၊ ခၼ်ႇ ပိၼ်တၢင်းလၢၼ်း၊ မိူဝ်းယၢ,သၢ.ခၼ်ႇ ပိၼ်တၢင်းႁွင်,၊ ပႃႇခေႃႇကၼ်ဝ်ၢ, ခေႃႇလူးယူ,ခၼ်ႇ ပိၼ်တၢင်းကွၵ်,၊ ပႃႇလင်သမ်.ပိၼ် တၢင်းတူၵ်းယဝ်ႇ။

ကန့်သတ်

လိူဝ်သေၶဝ်ႉ ဝူင်ႈ ၵၢင်တၢင်းႁွင်ႇ ၼႂ်း တၢင်းၵွၵ်ႇ ၶဝ်ႈ ႁွင်ႉလႅင်ႇ ႁွင်ႇ တၢင်းၵွၵ်ႇ၊ ဝူင်ႈၵၢင်တၢင်း ၼွၼ်းၼႂ်း တၢင်းၵွၵ်ႇ ၶဝ်ႈ ႁွင်ႉ လႅင်ႇ ၼွၼ်းတၢင်းၵွၵ်ႇ၊ ဝူင်ႈၵၢင်တၢင်းၼွၼ်း ၼႂ်းတၢင်းတူၵ်း ၶဝ်ႈ ႁွင်ႉလႅင်ႇ ၼွၼ်းတၢင်းတူၵ်း၊ ဝူင်ႈၵၢင် တၢင်းႁွင်ႇ ၼႂ်း တၢင်းတူၵ်း ၶဝ်ႈ ႁွင်ႉလႅင်ႇ ႁွင်ႇ တၢင်းတူၵ်း ၵေႃႈ။

သင်ဝႃႈ မီးၶွင်းထူၼ်ႈ ၶွင်းၼိူဝ်းႁူတ်ႈယူႇ ၶွင်းႁူလ်ႈယႂ်ႇလႂ်လူင်ၼႂ်း ၵမ်ႇႁူႉ ဝၼ်းတူၵ်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ လိူင်တူလ်းၶိမ်ႇလီႉလႅင်ႇ တေႁူႉလႂ်ႈၵေႃႈ၊ ၶိမ်ႇလီႉၶဝ်ႉႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ မၢၼ်းပႃးထၢတ်ႈ ၼမ်ႈလိၵ်ႈၼႂ်း လီႉလူးယႃႇႁွင်ႇယူႇ တိၵ်းတိၵ်းယဝ်ႈ။

ပေႃးဝၢၼ်ၵၢင်ၶမ်ႈ ၵၢင်ၶိူၼ်းၼႂ်း ၶိမ်ႇလီႉၵေႃႈၵမ်ႈ မီးလိူင်တူလ်းလၢဝ် လၢင်ႉၵေႃႈ လႂ်ႈယူႇၵေႃႈ။ လၢဝ်လၢင်ၶဝ်ႉ ယၢမ်းလႂ်သေၵမ်ႇဝႃႈ လၢဝ်သွင်လုၵ်ႈ ငဝ်ႈ မၢၼ်းၶဝ်ႈ လီႉၼၶ ၸူႇတၢင်းႁွင်ႇ သိူဝ်သိူဝ်တႃႇသေႇၵေႃႈ။

လွင်ႈယွမ်ႉသိၼ်ပိၼ်းပၢၵ်ႇၵၼ်

မိူဝ်ႈၵႂၼ်ႇ မီးမူးသိူဝ်းလႃႈထူၼ်ႈ လူင်ၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ ၼႂ်ႇႁႃယိူဝ်းတူဝ်ထူၼ်ႇ တူဝ်ၼိူဝ်းသေ၊ ၶၢလိၼ်ႇလုၵ်ႈ လိၼ်ႇမေးမၢၼ်း ၵူႈမိူဝ်ႇ ၵူႈဝၼ်းၵေႃႈ။ မၢၼ်းမီးလုၵ်ႈလၢႆး ႁႃႈၵေႃႉလိူဝ်ႈ လၢႆးၵၢႆ၊ လၢႆးယီႈ၊ လၢႆးသၢမ်၊ လၢႆးသီႇ၊ လၢႆးငူဝ်ႉၵေႃႈ။ ထိုင်မိူဝ်ႈ လုၵ်ႈလၢႆး မၢၼ်းယႂ်ႇ မႃႈၵႃႈသုင်မႃးၶဝ်ႈ၊ ၶဝ်ႇႁိုဝ်လုၵ်ႈလၢႆးမၢၼ်း တေႁူႉလွင်ႈ ထူၼ်ႇ လွင်ႈၼိူဝ်း၊ လွင်ႈပိူဝ်ႉ၊ လွင်ႈမိူဝ်း၊ လွင်ႈယိူဝ်းၵွင်ႈ ယိူဝ်းၵၢင်ႇၶဝ်ႈ၊ မၢၼ်း ႁွင်ႉလုၵ်ႈလၢႆး မၢၼ်းတင်းႁႃႈၵေႃႉသေ၊ လွမ်းမၢၼ်းၸႃႇၶွင်းထူၼ်ႇ တႃႇသေႇၵေႃႈ။ ၶဝ်ႉၵူလ်းၵမ်ႇၵႃးၶဝ်ႇႁိုဝ်လုၵ်ႈ လၢႆးမၢၼ်းႁႃႈၵေႃႉတေ ၼမ်ႇယူႇႁၵ်ႉႁၵ်ႉပိၼ်းပိၼ်း ၵၼ်ၶၼ်ႉ၊ ဝၼ်းၶိုင်ႈမၢၼ်း ႁွင်ႉလုၵ်ႈလၢႆး မၢၼ်းတင်းသိၼ်ႈသေ၊ လွႆႉၶဝ်ၵဝ်မႃး ၶွၼ်ႉယိူၼ်းၶိုင်ႈၵေႃႉ ၶိုင်ႈလိမ်ႈ ၾူႈၶဝ်ႁၢၵ်းတူလ်း၊ ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉၵေႃႈႁၢၵ်းလႂ်ႈ ငၢႈ ငၢႈငိမ်ႈငိမ်ႈ ႁင်းၶွင်ႁင်းမၢၼ်းၵူႈၵေႃႉယဝ်ႈ။

ၵမ်းၼၼ်ႉ ၵူႈၶဝ်သမ်ႉလႆႉ ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉၼိူင်း ၸူႉႁူမ်ႈ ထိင်ႈၼိုင်ႈၵေႃႉ ၼိုင်ႈလိုမ်ႈ၊ ၵဝ်ႇမႃးမၢတ်ႉႁွမ်း ၵၼ်သေယိူၼ်ႈ ပၼ်ၵေႃႉၼိုင်ႈယဝ်ႉၵေႃႉ ၼိုင်ႈႁိုဝ်ႈ ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉႁၢၵ်ႈတူၺ်း မၢတ်ႉယိုၼ်းၵေႃႈ။ တၢင်းႁူႈၵေႃႉ ယႂ်ႇၵေႃႈၵမ်ႉႁၢၵ်ႈလႆႈ ၸလႈပေႃႈၶဝ်ထင်ႉဝႃႈ "လုၵ်ႈထႅဝ်း ပေႃႈတၢင်းသိင်ႈၵိုၺ်း........ႁူပ်ႈပိုၼ်ႈပေႃႈၼၼ်ႈႁိုဝ်ႈ သူပီႈၼွင်ႉႁၢၵ်ႈတူၺ်း မၢတ်ႉယိုၼ်းၼႆႉယဝ်ႈ၊ ပေႃးသူႉပီႈၼွင်ႉႁူႈၵေႃႉ လီႉဝႃးပႃး ယွမ်ႉၵၼ်ယူႉတႃႉသေႉ ယွၼ်ႇၵေႃႈတေၵမ်ႉ ႁႅတ်းမႃးလူလႆ၊ ၸေႃႉၵႃးၸပ.ၵိၼ်ၼိူဝ် သူပီႈၼွင်ႉ—ၸၢမ်းၵူၼ်းထဝ်ႈဝႃႈ "ဝူဝ်းယၢတ်ႉယုင်ပိၼ်ၼိူဝ်ႉ....ၵူၼ်းယၢတ်ႉ လိူဝ်ႉပိၼ်ႈ လၢင်ႈလူလႆ" ၸၢမ်းၼေႃႈၼႆႉ ယွၼ်ႇယူႉပေလိုမ်း၊ ၵႂၼ်ၵၼ်တွင်း ၵိုမ်းဝိူႉၼွင်း လွင်ႈၵူႈ ၵေႃႉၼႂ်ႈ"ဝႃႈၼင်ႉၼႆၵေႃႈ။

မႃလိၼ်ယိူင်ႈသၢင်ႈသီႈ

မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇၵႂၼ်ၼၼ်ႉ မီးသၢင်ႇသီႈလူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ ယူႇၼႂ်းထမ်ႈၼိူဝ်လွတ်ႈတီႈၼိုင်ႈ ၵေႃႈ။ ပေႃးမၼ်းတေႁူၵ်ႇ ႁူၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်လိူင် မၼ်းၵႂၢၵ်ႇမႃးယူႇတီႈႁိမ်းပၢၵ်ႈ ထမ်ႈသေ ၼုတ်ႇမၢၼ်ႁူင်ႉသၢမ်ၵမ်းလၢင်ႇ လွမ်တူၺ်းၵူႈယႃႉ ၵူႈတၢင်းသေထုၵ်ႇလီ ၸူႉႁူၵိၼ်တၢင်းလႆႈ ၵေႃႈလွင်ႇႁွႈၸူႇယဝ်ႈ။ ၵူႈပိၼ်လၢင်ႉလူင်လူင်ထိူၼ်ႇ တိူင်ၸၢင် ယိူးယၢၼ်းၵၼ်မီးၼႂ်း ထိူၼ်ႇၼွႆးၼိူဝ်းၼၼ်ႉ မၼ်းၼႂ်ႈၵိၼ် တူဝ်လႆႈၵေႃႈ လိူၵ်ႈၸူပ်း ၵိၼ်ႁိတ်းၼၼ်ႉ ၵူႈဝၼ်းၵူႈဝၼ်းၵေႃႈ။ ပေႃးမၼ်းၵိၼ်ၼိူဝ်ႉၵိမ်ႇယဝ်ႉသမ်ႉလူင်းၸူႉ ၵိၼ်ၼမ်ႉၵူႈတီႈၼွင် ၵၼ်မီးတိၼ်လႂ်ၼၼ်ႉသေ ၼိူၼ်းၼိူၼ်ႈမႃးၼွၼ်း ယူႇၼႂ်းထမ်ႈ ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ထိုင်မႃးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ သၢင်ႇသီႈလူင် ၸူႉၵိၼ်ၼိူဝ်ႉ တူဝ်ထိူၼ်ႇ ၵိမ်ႇ ယဝ်ႉသေ ၵၢင်ႈလူင်းၸူႉ ၵိၼ်ၼမ်ႉ.သမ်ႉၸူႉ ယူႇမႃလိၼ်တူဝ်ၼိုင်ႈ၊ မႃလိၼ်ၸိၼ်းႁူဝ်သၢင်ႇ သီႈလူင်ၼေႃႉၵမ်ႇ လၢင်ႈပႆႈၸူႉ တၢင်းလႆ၊ ၼႂ်ၼ်းႁၢင်မႃးလူး သၢင်ႇသီႈလူင်၊ သၢင်ႇသီႈလူင်ထၢမ်ဝႃႈ "မႃလိၼ် မႂ်ႇမႃးႁဵတ်းသင် ?"မႃလိၼ်ဝႃႈ "ၵေႃႈ....ၶဝ်

ခၢၤမၤယွၢ်း ဂ့ၢ်တၢ်ခၢၤလ့ၤသၢင်သိၤ လူၤ်ခၢၤ” သၢင်သိၤလူၤ်ဂၢၤ ပၢၤဂၢ်ခၢ်မ့ၢ်. ယၥ်ကွၢ်မၤလိၢ်မၤ်ၤဝၢၤယူ, လွံၤမၢ်ၤခွ်ၤထ်ၤကၤ. ဝံၤခၢၢ် သၢင်သိၤလိ်ၤဂၢ် ခိၢ်ဝ့သၢ်ဂၢၤ ကၢ်ဂိၢ်ၤကၢ်လိ့မၢ်ၤသ်. ပၢ်မၤလိၢ်ဂၢ်ဂူၤဝၢ်ၤ ဂူၤဝၢ်ၤ ဇလၤရိၢ်မၤမၤလိၢ်သ်. ပၤၤပိၤမူၢ်ၤဝံ.ယူယၥ်ၤ။

မၢင်ပွၢ်ၤ မၢင်လိ် သၢင်သိၤလူၤ်ဝၤ “မၤလိၢ်ကိုလ်ၤ....မ့ၢ်ၤခံၤဂၢ်ခိၢ်ဝ့သၢ်ဂၢၤ ဍၤလွံတူလ်ၤ သၢမၤလၢတ်ၤ ဂဝ်ဇလၤ ဂဝ်တၢဍၤတိ.ပၢ်မ့ၢ်ၤ” မၤလိၢ်ဂၢၤဍၤ လွံတူလ်ၤတူဝ် သတ်ၤခွ်ၤထိုၢ်သ ခံၤဂၢ်တူဝ်လိ်ဂၢၤ မၤလၢတ်ၤ သၢင်သိၤ၊ သၢ်သိၤသ်.ဍၤ လွံပ်ၤပၢ်မၢ်ၤကၤ။ ကမ်ပၤၤရိၢ်ပၤၤခၢၢ်ၤမၤလိၢ်ဂၢၤ ဂွ်ပိုဝ်ၤလိ်ၤ ဂိၢ်ခိၢ်ဝ့ကိမ်, လိခၢ, ဇလၤ မၢ်ၤထၢင်တူဝ် မၢ်ၤခိုၢ်. မိၢ်ခၢ် သၢင်သိၤ၊ ကမ်ပၤၤဂူဝ်ယမ်ယိသၢလၢတ်ၤဝၤ “ခွ်ၤထိုၢ်, လူၤ်ခံ.ကၢ်ရှၢ.သၢ ပိုၢ်ၤခံ.မိၤသၢင်သိၤဇလၤ ဂဝ်ဂူလ်ၤယပ်ၤ” ဝၤခၢ်ခ်ကၤ။

ယၢ်ဝ်မၤဝၢ်ၤခိုၢ်ၤ မၢ်ၤလၢတ်ၤ ဟိၤသၢင်သိၤလူၤ်ပၤ “မိုဝ်ၤကိဝ်ခံ.ဂဝ်ခၢၤ ဂၢၤမိၤတၢင်ၤရှၢ. တၢင်ၤဂတ်.မိၢ်ထိုၢ်ခၢ်, သၢင်သိၤလူၤ်ယၥ်ၤ၊ မိုဝ်ၤခံ.သၢင် သိၤလူၤ် ခံၤဂၢ်တူဝ်သၢ်ဂၢၤ လၢတ်ၤခၢၤဇလၤ ဂဝ်ခၢၤတၢဍၤတိ.ပၢ်” သၢင်သိၤ ဝၤ “ကံၤကိုလ်ၤမၤလိၢ် ကွၢ်ခၢ်, မ့ၢ်ၤခံ.ဂူလ်ၤ ယၤပၢသ်ခၢ,ယၢ်ဝ်....မ့ၢ်ၤကမ် တိ.ကဝ်ပိုၢ်ၤလိ်ၤ” မၤလိၢ်ဂၢၤ ကမ်ခံၤခၢမ်, ဍၢမ်ၤသၢင်, သိၤဇလၤလၢတ်ၤဝၤ “ပၤၤကမ်ယုမ်ဂၢၤ ဂဝ်ခၢၤတၢဍၤ ဟိ.လၢင် ပၢ်” ဝၤခံသၢကွၢ်, ဍၤရှ လၢင်ယၥ်ၤ။ မၤလိၢ်ဍၤ, ရှၢ်လၢင်လူၤ်ဟူဝ်ခိုၢ်ၤယူ, တ်ၤရိၢ်ၤလၤဂၢခ်၊ မၢ်ၤဂၢၤ ကူဝ်ၤတၢင်ၤရှၢ. တၢင်ၤရှ်ၤမၢ်ၤမသၢလုၢ်.ခိၢ်ဝ်ရိၢ်ၤ လၤဂၢခ်ဝ်ခ်သ့, ရွၢ်ၤရှဝ်လၢင် ဂမ်ၤလိဝ်၊ ဂူလ်ၤဂၤတိခ်မၢ်ၤသ်. ပလၢတ်ၤသိခ် တူၢ်ၤဍၤပၤ ခၢၤလၢင်ဇလၤ လၢင်လူၤ်တူၢ်ၤလ့ခၢ, ယုၢ်.တိခ်မၢ်ၤသၢယိပ်သ့, မၤလိၢ်ကၤ။ မၤလိၢ်ဂၢၤ တံၤထင်တိၤ ဍၤတိၤခၢ်ၤဂမ်ၤလိဝ်ကၤ။ ။

ကန့်သတ်

ကမ်ႇလီလ်ၼ်ႈၶမ်ႉလ်ၼ်ႈယှ'း

ၶမ်ႉၶႆႉပ်ၼ်တီႈ ပိုင်ႈၵူၼ်းႁဝ်းပိူင်ၶိုင်ႈ၊ ပေႃးကမ်ႇလႆႈဢိၼ်ၶဝ်ႈလ်တ်းဝၼ်း ကမ်ႇတႆ၊၊ ပေႃးကမ်ႇလႆႈ ဢိၼ်ၶမ်ႉသၢမ်ဝၼ်း တေကမ်ႇၼၢမ်ႇလႆႈ၊ တီႈကမ်ႇမီး ၶမ်ႉၶၼ်ႉႁႂ်ႈၵေႃႈကမ်ႇၶႆႈယူႇ၊ တေႁူင်ၶဝ်ႈႁူင်ယၵ်းၵေႃႈ ပေႃးကမ်ႇမီးၶမ်ႉကမ်ႇ လၢင်ႈႁူင်၊ ၵူၼ်းႁဝ်းၶႆႉ ပေႃးကမ်ႇလႆႈဢိၼ်ၶမ်ႉ ပေႃးကမ်ႇလႆႈကၢပ်ႇၶမ်ႉလိူင် တေကမ်ႇယူႇလီမီးႁ်ုင်း၊ လူင်ႇဝႃႈၶမ်ႉၶႆႉပ်ၼ်တီႈ ၵိုင်ပိုင်ႈၵူၼ်းႁဝ်းယဝ်ႈ။ ၵူလ်ႈ ၼႃႈ....ပေႃးလ်ၼ်ႈႁိူဝ်ႇ ၵွၵ်ႇၼလႈပႆ တၢင်းလ်တ်ႇမႆႈ မႃးၶၼ်ႉ ကမ်ႇထုၵ်ႇလီလ်ၼ်ႈ ၶမ်ႉဢိၼ်ၶမ်ႉ ၵမ်းလ်ဝ်။ ထုၵ်ႇလီလိူဝ်ႈ ႁိူဝ်ႉသေ ႁိူဝ်ႇယၢၼ်ယဝ်ႉလင်ႇ ဢိၼ်ၶမ်ႉ ကၢပ်ႇၶမ်ႉတႃႉ။ ပေႃးကမ်ႇၶၼ် လၢင်ႈပ်ၼ်ႁိူဝ်ႇ လူမ်လွႆၶႃဝ်လွႆ လိူဝ်းၶႆႉၵေႃႈ။
ယှ'းၶႆၵေႃႈ ပ်ၼ်တီႈပိူင်ႈ ၵူၼ်းႁဝ်းပိူင်ၶိုင်ႈၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ၼၢဝ်းၵတ်းၶႆႉပေႃး ကမ်ႇၵွမ်ႇယှ'း ကမ်ႇယူႇလႆႈ၊ တေႁူင်ၶဝ်ႈႁူင် ယၵ်းၵေႃႈ ပေႃးကမ်ႇမီးယှ'းကမ်ႇ လၢင်ႈႁူင်၊ ၵူလ်းၵႃႈ....ယႃႇပေလႃႈလီႈ လ်ၼ်ႈယှ'းလႃးလႃး၊ ယှ'းၶႆႉပေႃးကမ်ႇ ၶပ်ႉယမ်မၼ်းလိူင် လၢင်ႈမႆႈႁိူၼ်း မႆႈယေး၊ လၢင်ႈမႆႈဝၢၼ်းမႆႈ သူၼ်ၵေႃႈ။
ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၶႆၼလႈ ၶမ်ႉတင်းယှ'းၶႆႉ၊ ပေႃးမေႃလွႆႉ မေႃတိူဝ်းၵေႃႈ ပ်ၼ် ပူၼ်ႈပၢင်ႈ ကၽွဝ်းၵူၼ်းႁဝ်းၼတႉၼတႉ။ ပေႃးကမ်ႇမေႃလွႆႉမေႃတိူဝ်း လၢင်ႈပၼ် ယေးၶ်ၼ်ပုၼ်ႈတႃႈ ၵူၼ်းႁဝ်းၵေႃႈ။

ႁိူင်ႈတ်း

ၶိူင်းမိူင်းယွမ်ႉႁူမ်ႈ တုမ်ၵၼ်သူၵ်ႇ သေႃႇ လိတ်ႉလွမ်လိူင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႈၶႆႉမီးမိူင်း တ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ မိူင်းၼၢင်၊ မိူင်းယၢင်း၊ မိူင်းယၢင်းလ်ၵ်၊ မိူင်းမွၼ်း၊ မိူင်းရၶိုင်၊ မိူင်းၶျၢင်း လိူဝ်းၶႆႉၵေႃႈ။ ဝႆႉသေမိူင်းမၢၼ်ႈ လိူင်ႈတ်းၶႆႉ ပ်ၼ်မိူင်းကၼ်ယွႆႇၵၢင်ႈ သေပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။ ယႂ်ႈႁူင်ႇလိူင်ႈ တ်းၶႆႉမီးမိူင်းၼၶႇ၊ ယႂ်ႈကွၵ်ႇ မီးမိူင်းလၢဝ်း၊ ယႂ်ႈ လၢၼ်း မီးမိူင်းယၢင်းလ်ၵ်၊ ယႂ်ႈတူၵ်းမီးမိူင်း မၢၼ်ႈၵေႃႈ။ သယႃႇဝႃႉယိင်ႈယှႃႉ ၶၼႈလိၼ်မိူင်းတ်းၼလႈ မိူင်းမၢၼ်ႈကမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်၊ ၶၼေႈလိၼ် မိူင်းမၢၼ်ႈၶႆႇပၢင်ႇ

ၵေႃႈ ပၢင်ႇပိင်းၵေႃႈပိင်း၊ မိူင်းတႆးၶႄႇ မီးႁူၺ်ႈမီးလႄႈ၊ မီးတူၶၼ်ႈမႆႇ တူၶၼ်ႈတွၵ်ႇ၊ တူၶၼ်ႈမွၵ်ႇ တူၶၼ်ႈမၢၵ်ႇၼႄႈ မေႃႇငိုၶၼ်း မေႃႇၶမ်း မေႃႇသိင်၊ လိူဝ်သေၶႄႇရႃႇ သီႇၵူႉတူႉ တၢင်းမႆႈ တၢင်းၵတ်းၶႄၵေႃႈ ယိင်ႇၵၼ်လီယူႇလီသဝ်းၼေႉၼေႉၵေႃႈ။
ႁွပ်ႈၶႄႉၼႄႈ ပေႃးထိုင်ၶၢဝ်းမႆႈ မႃးၵူၼ်းမိူဝ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵမ်ႈယွင်ႈႁၵ်းၶူဝ်းလူဝ်း ၵၼ်မႃးလိူဝ်ႈ မႃးသဝ်းၵႃႈတီႈ မိူင်းတႆးၵေႃႈ။

လိုင်ႈတႆးၶႄႇၶၢဝ်း ၵတ်းၵေႃႈႁွႆႈပေႃး ၵတ်းလူင်ၵတ်း လၢင်မိူၼ်လိူင်ၶၼ်ႇ၊ မိူင်းၵျႃႇ ပၢၼ်ႇ၊ မိူင်းၵိင်းၵလ်တ်ႈ ၶဝ်မူလ်ပေႃး ၵၢမ်ႈၶႄႇသွင် သၢမ်သွၵ်ႇၶၼ်ႉ ၵေႃႈ ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ၊ ၶိုၼ်းလိုင်ႈတႆးၶႄႉတီႈ ၵၼ်ၵတ်းသေပိူၼ်ႈ ပိၼ်ဝိင်းတူၶၼ်ႈတီး (တွင်ႇၵျိုး)၊ ဝိင်းၵလေႃး၊ ဝိင်းလႄႈမူလ်၊ ဝိင်းၵူတ်ႉၶႃ၊၊ ဝိင်းမိူင်းၵူတ်ႈၵေႃႈ။ ပီႈၶွင်ႇ လိူဝ်ႇၶိူဝ်း ၵူၼ်းၵိုၵ်းမိူင်း လိူဝ်းၵၼ်ယူႇသဝ်းၵိၼ်ထၼ်ၶိူင်း လိုင်ႈတႆးၶႄႉမီးတႆး၊ ထႆး၊ လိုၵ်ႇ၊ ၶိုၼ်၊ ယူၶၼ်း၊ ပလွင်ႈ (ၵူၼ်းလႄႈ)၊ ပၵူဝ်း၊ ၶၢင်၊ ၶျၢင်း၊ ယၢင်း၊ ဝႃႉ၊ လႄႈလႃႉ၊ မ်ၶၼ်း၊ လႃးႁူႇ (မူးသိူဝ်း) လီႈသေႃး၊ ၵီႇၵေႃႈ၊ ထၶူႉ၊ တႆးၶွင်၊ ၼၶႇ ၵူဝ်းၵၢင်ႇ လိူဝ်းၶႄႉၵေႃႈ။

တူၶၼ်ႈလိူဝ်း ၵၼ်ယုၵ်ႈသွမ်ႈၶိူင်း မိူင်းတႆးၶႄႇ ပိၼ်တူၶၼ်ႈၶိင်ႈ၊ တူၶၼ်းတွင်၊ တူၶၼ်ႈၵႃႇ ယီႇ၊ မၢၵ်ႇလွၵ်း၊ မၢၵ်ႇၵေႃႈ၊ ၶွၵ်ႈသေၶႄႉ ယၢင်ယီႇ (ၵႃလူး)ထူဝ်ႇ လိၶ်၊ ထူဝ်ႇၶဝ်ႈ၊ ၶဝ်ႈၵျင်ႇ၊ ၶဝ်ႈၵၢပ်ႇ (ၶဝ်ႈၼၶႇ၊ ၶဝ်ႈယွႃႉ၊ ၶဝ်ႈလလီႇ) ၵူလ်ႈ၊ ငႃး၊ ပႃးဝၢင်းယႃႈလုတ်ႇ ယႃႈမွႆႇ၊ ယၵ်းမီႇလိူဝ်းၶႄႇ ၵေႃႈယုၵ်ႇယူႇၵေႃႈ။
မၢင်တီႈၵွၵ်ႇၶမ်ၼႄႈ သမ်ႉပေႃးလႆႈ ၵဝ်ၵူႇၶႃတီႈ ထုင်ႉလိၶ်ပိင်းၵေႃႈ။

တၢင်းၵၢင်ႈၶေႃႈ လိၶ်မိူင်းတႆးၶႄႇ မီးလၵ်းပၶ်ႇမူၶ်းပွင်း ( )
ၵေႃႈ၊ ၵူၼ်းပွင်းၼေႉ လွမ်းၶင်ႇလွၵ်းမႆၢလလၢင်းမိူဝ်ႈပီ တူဝ်ၶၼ်ႉ လႆႈႁူႉ ဝႃႈမီး ( )ၵေႃႈ။ ။

ၵႃလမ်လၢင်ႈလၵ်ႉ

မိူဝ်ႈႁွၶ်ႇ မီးၵႃလမ်တူဝ်ၶိုင်ႈ မိၶ်ၼူႇလပ်းၶိူဝ်သွင်ႇ ယွႆးၵႃႈတီႈၶိူဝ်ႁူၶ်း ႁူၶ်း ၶိုင်ႈသမ်ႉလႃးမိူဝ်ႈ ၵၢၶိူဝ်ႉၵၢပႃႇႁူမ်ၶႃႇၼႄႈ မၶ်းၶႆႈလိုၵ် "ႁႂ်ႈပေႃးလႆႈ ၵူၶ်ယၵ်း လိူဝ်းၶႄႇ တေလႆႈႁၢတ်းႁိူဝ်" ယူႇၵမ်းၶိုင်ႈမၶ်း လႆႈႁၶ်ၵႃၼၵယုင်ၶိုင်ႈ

မီးၵိမ်းသႂ်, ယႃႇၶၼၼ်ႇၼလႆ မၶၼ်းဝူၶၼ်ႇဝႆ "ပေႃးၵဝ်လႆ ႁဵတ်းၵေႃႉၵၼၵလိူဝ်း ၶႅ်ႉလိုင်တေလႆ ၵိၼ်လီလီယူႇ" ၶႅ်ၼလႆ မၶၼ်းလင်ႇၶူႇယွၼ်း ႁဵတ်းၵေႃႉ ၵၼၵ ၶဝ်ယဝ်ႈ။

ၵၼၵဝႆ "လိူဝ်ႇၶိူဝ်းႁဝ်းၼလႆ တၢင်းၵိၼ်ႁဝ်း ၵေႃႈၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်မိူင်းတေ ႁဵတ်းႁိုဝ်ယူႇ လွမ်းႁဝ်းလႆ" ၵလမ်သမ်ႉဝႆ "ၵမ်ႇပီၼ်သင် သူၵိၼ်လိူင်ႇႁိုဝ်ယူႇ လိူင်ႇႁိုဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်တေယူႇ လွမ်းလိူင်ႇၶၼ်ႇ" ၵၼၵလိူဝ်းၶၼ်ႇ လင်ႇပၼ်ႇမၶၼ်းယူႇ လွမ်းၶဝ်ပေႃး ၶဝ်ၵႂၵ်ႇႁႃ ၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်ၵေႃႈ ၵလမ်လွမ်း၊ ပေႃးဝၼ်း ၶမ်ႈ လင်ႇ ၶိုၼ်းမႃးၶႂၼ်း လွမ်းၵၼၵၶဝ်ယဝ်ႈ။

ထိုင်မႃးၶ်ႂၶိုင်ႈ ၵလမ်လႆ ႁၼ်ၵူၼ်းႁူင်ၶဝ်သိုဝ်ႇ ၶိူဝ်ႇသိုဝ်ႇ ပႃမႃးႁူင်ဝံႉ ၶ်ႂးမေႃႈ ၵလမ်မီးလွ်ၶႆ ၵိၼ်ၶေႃႇၼလႆ လၢတ်ႈၵၼၵၶဝ်ဝႆ "မိူဝ်ႈၶႅ်ႉၵဝ်တႂ်ႇ ၵိၼ်းၶေႃႇၼလႆ ၵမ်ႇလွမ်းၶူႇ ႁႃၵိၼ်တၢင်း ၵိၼ်တီႈၶႂၵ်ႈလႆႈယဝ်ႈ၊ တေၵိုတ်း ပႂ်ႉယူႇတီႈႁိူၼ်း ၵူၺ်းယဝ်ႈ" ၵၼၵၶဝ်ၶိုၼ်းသႂ်, လၢတ်ႈၵလမ်ဝႆ "ပေႃးမႂ်း ၵိုတ်းယူႇတီႈႁိူၼ်း မႂ်းဝံႉသတီႉလီလီ ယႃႇပေလၵ်ႉၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်ၵူၼ်း၊ ၵူဝ်မႂ်းတုၵ်ႉ ၶႃႉၵိူဝ်ႈ" ဝႆႈၶႅ်ႉသေၵႂၵ်ႇၶူႇႁႃတၢင်းၵိၼ်ယဝ်ႈ။

ဝႃးသေၵၼၵ (ၵၵိုဝ်ႇ၊ ၵၶူဝ်ႇ) တၢင်းလႆမိၼ်ၵႂၵ်ႇၶူႇယဝ်ႇသေ၊ ယႂၼ်းမိူဝ်ႈ ၵူၼ်းႁူင်ၶဝ်ႈ ၶူႇယႃႈၶႅ်ႉၶၼၼ်ႇ ၵလမ်လင်ႇဝႆ "ၵမ်းၶႅ်ႉၵဝ်တေလႆ ၵိၼ်ၶိူဝ်ႇၵိၼ် ပႃယဝ်ႈ" ဝႆႈၶႅ်သေမိၼ်ၶဝ်ႈ ၶူႇၶ်ႂးသႂ်,ယႃႇယဝ်ႇ လဝ်းၵိမ်းမေႃႈ ယၵ်းသေႁူင်ႇ "ၵႃႈ....ၵႃႈ" ၼလႆ ၵူၼ်းႁူင်ၶဝ်ႈ လႆ ငိၼ်း သိင်မၼ်းႁူင်ႇသေလ်ၶ်ႈ မႃးၵိုတ်းယၵ်း တူတီႉၵဝ်ၵလမ်ယဝ်ႈ။ ။

ၵႃႈ ယီႈ သၢမ် သီႇ ငူဝ်ႇ
(လိူင်း)

မိူဝ်ႈၵူၼ်ႇ မီးပီႈၶႂင်ႇၵႂၵ်ႇ ၵၼ်ႁႃႈၵေႃႉ ယူႇလွမ်းၵၼ် ၶူႇမႃးၵိၼ်ၶႂၼ်း ႁဵတ်းၵၢၼ်လွမ်းၵၼ် တႃႇသေႇၵေႃႈ။ လိုဝ်ႈပီႈၵႃႈလူင် ႁွင်ႇထႃးၵႃႈ၊ လိုဝ်ႈၶႂင်ႇ တၢမ်းႁွင်ႇ ထႃးယီႈ၊ လိုဝ်ႈၶႂင်ႇၵၢင် ႁွင်ႇထႃးသၢမ်၊ ၶႂင်ႇတၢမ်းထႃး သၢမ်သမ်ႉႁွင်ႇ ထႃးသီႇသေလိုဝ်ႈ ၶႂင်ႇလိုၼ်းသမ်ႉႁွင်ႇ ထႃးငူဝ်ႇယဝ်ႈ။ ဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶဝ်ပီႈၶႂင်ႇၵႂၵ်ႇ ၶူႇႁႃပႃမႃးၵေႃႈ။

ၵႃႈ — ၶိုၼ်းႁဝ်းႁႃႈၵေႃႉပီႈၼွင်ႉၶဝ်ႉ ၵဝ်ပီၼ်ၵေႃႉ ယွၼ်ႉသေပိူၼ်ႈ။ ၵဝ်ပီၼ်ၵေႃႉၵႂၼ်ႁူဝ် ဝၢၼ်ႉၼႃ။ ႁူပ်ႈၶဝ်ႉသူတေလႆႈ ၵဝ်လွင်ႈၵဝ်ဝႃႈၵိုဝ်ႈ။ ပႃႈႁဝ်းၶဝ်ႉ ၵဝ်ၶႆႈထိူင်ႉၵဝ်ၵိုဝ်ႈ။

ယီႈ — ၵမ်ႉလွင်ႈ၊ ပေႃးၵမ်ႉမီး ၵဝ်ၶတ်းႁူဝ်ၵိုဝ်းလီလီ၊ ပႃၶဝ်ႉၵေႃႈၵမ်ႉလႆႈ။ တေလႆႈၵဝ်လွင်ႈၵဝ်ဝႃႈၵူၺ်း။ ၵဝ်ၶႆႈႁူင်ၵဝ်ၵိုဝ်ႈ။

သၢမ် — ပေႃးၵဝ်ၵမ်ႉ ၵဝ်ၼၼ်ၵူႈ တေလႆႈပႃမႃးၵမ်ႉလွင်ႈ။ လူဝ်ႉၵဝ်လွင်ႈ ၵဝ်ဝႃႈၵိုဝ်ႈ။ ၵဝ်ၼတေႃႉၵဝ်ၶႆႈ တူမ်ႈၵဝ်။

သီႉ — မိူဝ်ႈမၼ်း ၶမ်ၼၶၶႅင်ႈ ပေႃးၵဝ်ၵမ်ႉ လူပ်းႁၵ်းၼတေႃႉ တေလႆႈႁႃး။ လူဝ်ႉၵဝ်လွင်ႈၵဝ်ဝႃႈ သိၼ်ႈသိၼ်ႈယဝ်ႈ။ သၼ်ယိၼ်ႉ ၵဝ်ၼတေႃႉၵဝ်ၶႆႈလေႃးၵဝ်ၵိုဝ်ႈ။

ငူဝ်ႉ — လိုဝ်းသူၶဝ်ႉ၊ သူဝႃႈပႃၶဝ်ႉၼဝ်း ဝႃႈသၼ်ဝႃႈ၊ ယွင်ၵေႃႈ ၵမ်ႉၶႆႈၵဝ်မႃး။ ပႃၶဝ်ႉပီၼ်ယွင်ၵေႃႉၵဝ်မႃး ?

တၢင်းသိၼ်း — ပီၼ်လႃးငူဝ်ႉၵဝ်မႃးၵိုဝ်ႈ။

ငူဝ်ႉ — ၵိုဝ်ႈ၊ ႁူပ်ႈၶဝ်ႉ သူလူဝ်ႉလႆႈ ၵဝ်ၵၢင်လွင်ႈၵဝ်ဝႃႈၵိုဝ်ႈ။

တၢင်းသိၼ်ႈ — ၼတေႃႉၵိုဝ်ႈမိူဝ်း။

ငူဝ်ႉ — ၼတေႃႉမၼ်း၊ ႁဝ်းၶဝ်ႉပီၼ် ပီႈၵူၵ်ႉၼွင်ႉ တၢမ်းၵၼ်ၵူၺ်း။ ၵိူႈပေႃး လႆႈပႃၶဝ်ႉမႃးၵေႃႈ ႁဝ်းၵႂၼ် ၵဝ်ပုၼ်ႈယႂၼ်းယွင် ပုၼ်ႈယႂၼ်း မၼ်းမႃး။ တီႈယွင်တီႈမၼ်း ႁဝ်းလႆႈႁၵ်းမႃးၵူႈၵေႃႉ။ ႁဝ်းလီဝ်ႉ လွင်လိၼ်သေ၊ သိူပ်ႉၵိူႈမၼ်းလီၵူႈ၊ မိူဝ်ႈၶေႃႈၵူၺ်းယဝ်ႈ။ ၵႃးယႃႉ ဝႃႈထိုင်ႉ။ ယီႈၵေႃႈယႃႉဝႃႈႁူင်။ သၢမ်ၵေႃႈ ယႃႉဝႃႈတူမ်ႈ။ သီႉၵေႃႈယႃႉဝႃႈလေႃး။ ၵဝ်လႃးငူဝ်ႉၵေႃႈၵမ်ႉဝႃႈၵိၼ်ယဝ်ႈ။ ႁဝ်းပိၼ်ႈ ပႃႁဝ်းသေ ၵႂၼ်ၵၼ်ၵဝ်မၢၵ်ႉ ၶိူဝ်သူမ်ႈ၊ ယၵ်းမီႉယိူၵ်ႉ၊ ယၵ်းၵီး ႁူမ် မၢၵ်ႉယိတ်း၊ ထူဝ်ႉၶဝ်ႈၼလႈ ၵိူဝ်မႃးတမ်ပီၼ်ၶမ်ႉယိတ်းၵပ်း ၶဝ်ႈၶိဝ်ႁဝ်းၵိၼ်၊ တေပီၼ်ယၵ်းဝၢၼ် ႁဝ်းၼတေႃႉၼတေႃႉ။

တၢင်းသိၼ်ႈ — ၵိုဝ်ႈ လီၵိုဝ်ႈ။

ငူဝ်ႉ — ယွမ်ႉၵၼ်လႆႈ ႁဝ်း။
တင်းသိင်ႈ — ယွမ်ႉယဝ်ႈ။
လူဝ်ႇတွင်း — ပီႈၶွင်ႉၵၼ် ယႆႇပေၵ်ႈလႆႈ ပိၼ်လိူင်ႉၶႅင်ႇ ၼၢမ်းၵၼ်ဝႆႈ "ၵႃႈ ဝႆႈထီႇ၊ ယီႈဝႆႈႁူင်၊ သၢမ်ပုမ်လူင်ဝႆႈတူမ်ႈ၊ သံႇၶေႈသူမ်ႈဝႆႈ လေႃး၊ ငူဝ်ႉလုၵ်ႉငေႃးဝႆႈၵိင်" ၶၼ်ႉတႃႉ။

လၢင်ႉဢလႈၵူၼ်းတႃႈမွတ်ႇႁူၵ်းၵေႃႉ

မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ မီးၵူၼ်းတႃႈမွတ်ႇ ႁူၵ်းၵေႃႉၶၢင်ႈ ယူႇႁိူၼ်ႈတိူဝ်ႈ တူၼ်ႈမႆႉလူင်တူၼ်ႈ ၶိုင်ႈသေ ၵုပ်ႇၵၼ်ယူႇၵေႃႈ။ မိူဝ်ႈယွင်းၶၼ်ႉ ၵူၼ်းၵေႃႈၶိုင်ႈ ၶေႃႈလၢင်ႉလူင်တူဝ် ၶိုင်ႈ လိပ်ႈမႃး ႁိမ်းၵူၼ်းတႃႈမွတ်ႇ ႁူၵ်းၵေႃႉၶၼ်ႉ သေလိူဝ်ႈ ႁူဝ်ႉယူႇၵေႃႈ။ ၵမ်း ၶၼ်ႉ ၵူၼ်းတႃႈမွတ်ႇ ၶဝ်လႆႈ ငိၼ်းသိင် လၢင်ႉဢလႈထၢမ်ဝႆႈ "ႁွႆႈ ! သိင်ၵၼ်ၶႅ ႉ မႃးမီးယူႇ တီႈႁိမ်းႁဝ်းၶႅ ႉ" လဝ်ႈလၢင်ႉလင်ႇ ၶိုၼ်းတွပ်ႇဝႆႈ "ပိၼ်လၢင်ႉၶႃႈၵိူဝ်ႈ၊ ၵဝ်ၶႃႈႁေႃႈ မႃးၶႃႈၵိူဝ်ႈ၊ ၵမ်ႇလူဝ်ႇၵူဝ်ၶႃႈ" ၵူၼ်းတႃႈမွတ် ႁူၵ်းၵေႃႉၵေႃႈၵွပ်ႈ ပိူဝ်ႈၵမ်ႇတွၼ်ႉ ႁၼ်လၢင်ႉဢလႈ "မႃး....ႁဝ်းၼႂ်ႇလုပ်ႈၵမ်း တူလုမ်းတူဝ်လၢင်ႉ" ဝႆႈၶႅ သေယွၼ်း ၼၢမ်းၶၢင်း (ၵၼၢင်ႉ) တီႈလဝ်ႈ လၢင်ႉႁွႆႈလႆႈ လုပ်ႈၵမ်း တူလုမ်းတူဝ်လၢင်ႉ ၵေႃႈ။ ပေႃးဝႆႈၵူၼ်း တႃႈမွတ်ႇတင်းႁူၵ်းၵေႃႈၼႂ်ႇ လုပ်ႈၵမ်းတူလုမ်းတူဝ်လၢင်ႉယဝ့်လိူင် ၵူၼ်းတႃႈမွတ်ႇၵေႃႉၵၼ်ၼႂ်ႇ လုပ်ႈလႃးတူဝ်လၢင်ႉၶၼ်ႉဝႆႈ "လၢင်ႉၵၼ်ဝႆႈၶၼ်ႉမိူၼ် ယႃႈၵုတ်ႇ သူင်ဝႆႉၵိူဝ်ႇ "ၵေႃႉၵၼ် လုပ်ႈလႃးငေႃး'လၢင်ႉၶၼ်ႉသမ်ႉဝႆႈ" "လၢင်ႉၶႅ ႉ မိူၼ်လိၵ်း လီးဝႆႉၵိူဝ်ႈ" ၵေႃႈၼႂ်ႇလုပ်ႈလႃးငူင်း လၢင်ႉၶၼ်ႉၵမ်ႉဝႆႈ "လၢင်ႉၶႅ ႉ မိူၼ်ငူးလူင်ဝႆႉၵိူဝ်ႈ" ၵေႃႉလုပ်ႈလႃး ၶႃႈလၢင်ႉၶၼ်ႉ ၶိုၼ်းလၢတ်ႈဝႆႈ "လၢင်ႉၵၼ် ဝႆႈၶၼ်ႉ မိူၼ်သဝ်ႁူၼ်းဝႆႉၵိူဝ်ႈ" ၵေႃႉၼႂ်ႇလုပ်ႈလႃး မၢၼ်ႁူလၢင်ႉၶၼ်ႉသမ်ႉဝႆႈ "လၢင်ႉၶႅ ႉမိူၼ် တိပ်းပီးဝႆႉၵိူဝ်ႈ" ၵေႃႉလိူၼ်းလင်သုတ်း ၵေႃႉၵၼ်ၼႂ်ႇ ယိပ်းလႃး ႁၢင်လၢင်ႉၶၼ်ႉသမ်ႉ ၶိုၼ်းလၢတ်ႈဝႆႈ "ၼၢမ်းလိူဝ်းသူႁႃႈ ၵေႃႉလၢတ်ႈၶႅ ႉ ယိတ်းၵူႈ ၵေႃႈၵိူဝ်ႈ။ လၢင်ႉၶႅ ႉမိူၼ်ၵၼ်တင်း လိူၵ်ႈသိင်ႈၶိုင်ႈ ၵိူဝ်ႈ" ဝႆႈၶႅသေထိင်ၵၼ်ယူႇ ႁၢင်းၶဝ်တေႃႇထိုင် လဝ်ႈလၢင်ႉသမ်ႉ ပေႃးၶေႃႈ လၢင်ႉမၼ်း သေၵွၵ်ႇ ယၢၼ်ၶဝ် ၼႂ်ႇၵေႃႈ။

မၤလိခ်ကၢခ်ကမ်ၢ်မီးသ်တ်ၢ်လၤၢ်

မှိဝ်ၢ်ဂ္ခ်ၢ် ကွခ်ခခေ့် မီးမၤလိခ်တူဝ်ခိုင်ၢ် ဧလၢ် ၡၤဂိခ်တၢင်းတိၢ် ခ့်ုးထိုခ်ၢ် သေရွတ်ၢ် ယာ်ဝ်ဂူၤၢ်တိၢ် ဂှိမ်းယင်ၢ် ခမ်ဲ့ဧဂးကခ် ခိုင်ၢ်ကောၤၢ်။ မှိဝ်ၢ်ကခ်မၤလိခ် လှူင်းလ္မ်း ယင်ၢ်ခမ်ဲ့မၤးခခေ့် မခ်းလံၢ် ၡခ်ပၤလှူင် ခဝ်လှုလ်ုး လိခ်ၢ်ခမ်ဲ့ယှူၢ် မှူခ်ၢ်မှူခ်ၢ် သှိုဝ်းသှိုဝ်းတိၢ် ခ့်ုးကှိုင်ၢ် ခမ်ဲ့တိၢ်ခိုင်ၢ်ကောၤၢ်။ ပိဂ်ဲ့သမ်ဲ့ဝၤၢ်မၤလိခ် တွင့်မ်ၢ်ခံၢ် ဂိခ်ပၤလှိုဝ်း ကခ်မီးယှူၢ် ခ့်ုးခမ်ဲ့ခခေ့် သေတၤဲ့ဂေၤၢ် ဂ္ဝ်ၢ်ပှိုဝ်ၢ်မခ်း ကမ်ၢ်မေၤလှုလ်ုးခမ်ဲ့၊ ကမ်ၢ်မေၤလမ်ခမ်ဲ့ဧလၢ် ကမ်ၢ်လၢင်ၢ်တိဲ့လ္ဝ်းဂိခ်ပၤကောၤၢ်။ မၤလိခ်သှိုဝ်ၢ် လှူင်းလ္မ်းယင်ၢ်ခမ်ဲ့ဂူၤၢ် ကမ်ၢ်ပေးရှိုင်မခ်းလံၢ် ၡခ်မှူခ်ၢ်လှူင်တူဝ် ခိုင်ၢ်ဧလၢ် မၤလိခ်လၢတ်ၢ်ဝၤၢ် "တ်းဂေၤဲ့လှူင်မှူခ်ၢ် ကှူလ်ုး ဂၤၢ်တိၢ်ရှိမ်း ခှိုဝ်ခခေ့် ဂဝ်လံၢ်ၡခ်မၤး ပၤလှူင်ခဝ်ကှိုဝ်ၢ်ဂဝ်တေဒူၤၢ် ဧခပခ်လံ ပေးလ္ဝ်းလံၢ်မၤး ၡၤးဧယ မ်ာ်ၢ် ၵခ်ဂိခ်ဂေၤဲ့ခိုင်ၢ်၊ မှူခ်ၢ်လှူင်ဂေၤၢ် ယှုမ်ၢ်ယမ်ၢ်ဒူၢမ်း မၤလိခ်သေကွခ်ဂခ် ဒူၤၢ်လှူး ကှိုင်ၢ် ခမ်ဲ့တိၢ်ကခ် မီးပၤခခေ့်ယဝ်ၢ်၊ မှိဝ်ၢ်ကခ်မှူခ်ၢ် လှူင်လမ်လှူင်းဂူၤၢ် ခ့်ုးခမ်ဲ့သေခှူပ်း ဂၢပ်ၢ်ပၤမှိုင်းလှူင် တူဝ်ခိုင်ၢ်ဂ္ဂ်ၢ်ခမ်ဲ့မၤးခခေ့် ဂ္ဝ်ၢ်မခ်းခံၢ်ဂိခ် တူဝ်လိဝ်ၡင်း ကှူလ်ုးမခ်းဧလၢ် ဂှိတ်းလှၢခ်ၢ် လၢတ်ၢ်ဝၤၢ်" ဂှိုး တ်းဂေၤဲ့ ပၤမှိုင်းလှူင် ခံဲ့တူစ်ယှိၢ်ခၤၢ် ၡၤးရှိဝ်ၢ်တှူလ်ုး တေမီးလံၢလ္ဒ့ဲ့ လဝ်ၢ်ဂဝ်ၢ်ဒူၤၢ်ၡၤလှိုဂ်ၢ်ခှိုဝ်းမၤးဧလၢ် ဂဝ်ခၤၢ်တေပ္ဲ့ပၤဝံ့"

မှူခ်ၢ်လှူင်ဂေၤၢ် လ္မ်းခင်ၢ် မၤလိခ်လၢတ်ၢ်ခခေ့် ယှုမ်ၢ်သေ ခဝ်ၢ်ယှုမ်းဒူၤၢ်ၡၤ လှိုဂ်ၢ်ခှိုဝ်းကောၤၢ်။ မှိဝ်ၢ်မှူခ်ၢ်လှူင် ယင်းတှိုဂ်ဲ့ဒူၤၢ်ၡၤ လှိုဂ်ၢ်ခှိုဝ်းယှူၢ်ခခေ့် မၤလိခ် ဂၢပ်ၢ်ကဝ် ပၤလှူင်သေ ကွဂ်ၢ်ပံၢ် ဒူၤၢ်တိၢ်ဂံကောၤၢ်။ မှိဝ်ၢ်ကခ့် မၤလိခ်ယၤဲ့ဂိခ်ပၤ လှူင်ယှူၢ် တိၢ်ခ့်ုး ထိုခ်ၢ်တိၢ်ခိုင်ၢ်ခခေ့် ဂ္ဝ်ၢ်ပှိုဝ်ၢ် ဂှူဝ်မှူခ်ၢ် လှူင်လမ်းလ္မ်းမၤးတၢင်း လင်ဧလၢ် ခဧတ်ၢ်ဂိခ် ပၤလှူင်ကဝ်ဂၢင်ၢ် ပၤခမ်ဂှုင်ခေၤး သေယှူၢ် ယၢပ်ၢ်ခၢခ်လ္ဂ် ယှူၢ်ယဝ်ၢ်။

ဂမ်းခခေ့် မၤလိခ်လင်ၢ် ဒူၤၢ်လှူးခှူဂ်ဲ့ ဂျီးလၢင်ၢ် ဂၤၢ်သေလၢတ်ၢ်ဝၤၢ် "တ်း ဂေၤဲ့လှူင်ခှူဂ်ဲ့ ဂျီးလၢင်ၢ် ဂၤၢ်ကှူလ်ုး၊ ဂၢင်ၢ်ပၤ ခမ်ခေၤး ဂဝ်ခၤၢ်ဝံ့ဧလၢ် သင်လှိုဂ့် ဝၤၢ်လခ်ကွဂ်ၢ် ပခ်လံၢ်ဂၢင်ၢ် ပၤလှိုင် ဂဝ်ခၤၢ်တေပခ် ဂၤၢ်ခခ်မခ်းကောၤၢ်။ ခှူဂ်ဲ့ ဂျီးလၢင်ၢ် ဂၤၢ်ဂေၤၢ် ဂ္ဝ်ၢ်ပှိုဝ်ၢ် မီးလ္ဂ်ကီးလှူခှိုဝ် မၤလိခ်သေကမ်ၢ် ဂၤးသမ်ဲ့ယှုမ်ၢ်ယမ်

ၶၢမ်းမႆလိၼ် ၵၼ်ဝႆႈတေပၼ်ၵႆႈ ပၼ်ၶၼ်မၼ်းၼေလႈ၊ လိူဝ်ႉမႆလိၼ်ၶွၼ်းပိၼ်ႈ တၢၵ်ႉႁႃၵႆႈ သူပ်းသေလၼ်ၵွၵ်ႉ ပဵတ်ႈၵၢင်ႈ ပႆၵၼ်ၶမ်ယူႉ တီႈႁူင်ၶေႆးမႆလိၼ် ၶၼ်ႇၵေႆႈ။

ဝႃးၶၼ်ႇၶူၵ်ႇ ၵျီးလၢင်ႉၵႆႉၵေႆႈ ယွၼ်းၶၼ်တီႈမႆလိၼ်၊ မႆလိၼ်သမ်ႇ ဝႆႈ "ၶူၵ်ႇၵျီးလၢင်ႉ ၵႆႉၵူလုၵ်း၊ မူဝ်ႈၵႈႁွပ်းႁူဝ်မူင်းတၢင်းလူၵ်ႈ မီးၶုင်းသူပ်းၵဝ်မူဝ်ႈ ယၢမ်းၶၼ်ႇ ၵဝ်ၵမ်ႉၶူပ်းၵိၼ်မူင်းၶၼ်ႇ သမ်ႇပေႆးပူၼ်ႇ တီႈၶေႆႈယဝ်ႈ၊ မူင်း ယၢင်း တေလႆႈ တင်ႉ ၵျေးလူးၵဝ်ႁွၼ်ႉၵူဝ်ႈ"

ၶူၵ်ႇၵျီးလၢင်ၵႆႉၵေႆႈ "ၵေႆႈ....ၵီးလူၼေလႈ လွႈထိမ်တူဝ်သတ်းၵၼ်ၵမ်ႉ မီးသိတ်ႈလႆႉၶၼ်ႇ.....ၵမ်ႉမီးၵျူဝ်း ပုၼ်ႈပၢင်ႈသင်ၶေႆႉ" ဝႆႈၶင်ႉ ၶၼ်သေမိၼ် ၵွၵ်ႉၶူႆႉထၢင်ႉတီႈယဝ်ႈ။

လၢႆးတႅမ်ႈလိၵ်ႈပၼ်

ၵႃႈတီႈ ၵူၼ်းႁဝ်း ၵဝ်းသိုပ်ႉၵၼ်ၶႅၼ်ႇ

၁။ တေႃႉၶေႃႈလႃးၵၼ် တူဝ်ထူပ်းသူပ်းလၢတ်ႈ

၂။ ၶေႃႈၵမ်ႉ တေႃႉ ပႆၵမ်ႉထိုင်ၼႄႈ လႆႈယိၼ်ႈ လိၵ်ႈ ထွင်လၢႆးလူးၵၼ် ပဵၼ်သွင်ၵၼ်ၶႅၼ်ႇယဝ်ႈ။ ၼင်ႈၵႃႈသွင်ၵၼ်ၶႅၼ်ႇ ယိပ်းတိုဝ်း ပိူင်လွင်ႈၵေႃႈယႃ၊ ၶၢင်ႉႁိုဝ် ယႂ်ႉၶိုင်ႈၼႄႈ ယႂ်ႉၶိုင်ႉ ၵေႃႇၶိုင်ႈၼႄႈ ၵေႃႇၶိုင်ႈ ပေႃးတေႃတၵ်ႉလၵ်းလၵ်ႈ ငၢႆႈ၊ ႁူႇႁၼ် ၵႃင်လိုၵ်ၵၼ်ၶၼ်ႇ ပဵၼ်ၵၼ် လမ်ႉလွင်ႈၼတႇၼတႇယဝ်ႈ။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈ တူဝ်ထူပ်း သူပ်းလၢတ်ႈၶႅ.၊ ယႂ်ႉၶိုင်ႈၵမ်ႉပွင်ႉလွင်ၼႄႈ ထၢမ်မႃး၊ ၶိုၼ်းၼမ်းသပ်း လၵ်း ႁၵ်ႈလၵ်ႈၶၼ်ႇ ငၢႆႈယူႉ။ ၵွႆးၵႃႈယၢမ်း မိူဝ်ႈယူႉၵေႃႇတီႈ ၵေႃႇတၢင်းသေလွင်ႇ လိၵ်ႈထွင် လၢႆးလူး ၵၼ်ၶၼ်ႇ ၵမ်ႉႁူႇ ႁၵ်ႈပေႃႁူႇ၊ ၵမ်ႉလၵ်ႈလၵ်ႈ ႁၵ်ႈပေႃးလၵ်ႈ လၵ်ႈၶၼ်ႇ တၵ်းပွႆး ယၢပ်ႉလိူဝ် ၵမ်ႉႁၢင်ႇယူႉယဝ်ႈ။ ထွင်ႈဝႃႈ လၢႆးတႅမ်ႈလိၵ်ႈပၼ် တင်းသင်ႈၶႅၼ်ႇ ထုၵ်ႉလီမေႃတႅမ်ႈ လီလီယူႉယဝ်ႈ။

ပေႃႇတေတႅမ်ႈလိၵ်ႈ ပၼ်လူးၵၼ်လိူင် လီႁူႇ၊ လီတွင်းလွမ်းၶၢင်ႉ မၢႆမီႈပႃး မီးတၢႆႈတွၼ်ႈၶဵၼ်ႇတေႃႇ။

၁။ "ႁိူၼ်းတီႈယူႉၼႄႈ မၢၵၶၼ်း" သွင်မဵဝ်းၶဵၼ်ႇ တၵ်းတေလႆႈ တႅမ်ႈ ၵွၼ် တၢင်း တီႈၶိူဝ်ၶႄႈလေႈ ယႂ်ႉၶူႃ၊ မွၵ်ႈၶႄႈလေႈသၢမ်တူဝ်ႇ ၶိုင်ႈတူဝ်ႇ ၶၶၼ်ႇ မီးလၢႆထဵဝ်ၵေႃႈ တႅမ်ႈပဵင်းၵၼ် ၵူႃႉၼႄႈ။

၂။ "ၶေႃႈတၵ်ႉ" ၵၼ်ၶဵၼ်ႇ တေလႆႈဝႆႉ ယၢၼ်ၵၼ်တၢင်း "ႁိူၼ်းတီႈယူႉ" ၵေႃႇတႅမ်ႈၼႄႈ "မၢၵၶၼ်း" မွၵ်ႈပဵၵ်ႉ ၶိုင်ႈၵမ်ႉၶၶၼ် ထဵဝ်ၶိုင်ႈသေ ၼတႉလႃႇတႅမ်ႈ ယႂ်ႉတၢင်းသၢႆႇၼႄႈ။

၃။ "တူဝ်ယိုၼ်" ၵၼ်ၶဵၼ်ႇၵေႃႈ တေလႆႈယၢၼ်ၵၼ် ၶိုင်ႈထဵဝ်၊ လိူင်ၶၢင်ႉ "ႁိူၼ်းတီႈယူႉ မၢၵၶၼ်း ၶေႃႈတၵ်ႉၶၶၼ်ႇသေ တႅမ်ႈယႂ်ႉသၢႆႇမိုဝ်း ပဵင်း ၵၼ် တင်း "ၶေႃႈတၵ်ႉ" ၶၶၼ်ႇၼႄႈ။

၄။ “ၶေႃႈယိုတ်း” ၵၼ်ၶၼ်ႇ တၵ်းတေလႆႈ တႅမ်ႈယႃႇၶူႊ မွၵ်ႈသၢမ်တူပ်ႉ ၶိုင်ႈတူပ်ႉယဝ်ႈ။

၅။ “ၶေႃႈလူပ်း” ၵၼ်ၶၼ်ႇ ပိၼ်လၢႆးမိုဝ်းယဝ်ႈ။ လၢႆးမိုဝ်းၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇ ၵေႃးလႆႈ တႅမ်ႈလိုဝ်ႈငေႃႉ တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ ၵမ်ႇၶၼ်ၶေႃႈလိုဝ်ႈပႃႇၵမ် ၵူၺ်း၊ ပျင်ႇၶေၶၼ်ႇ ထၵ်းတေၵမ်ႇလႆႈတႅမ်ႈသင် ယူႇယဝ်ႈ။

လိပ်ႈႁၶ်းတူလ်း လိၵ်ႈပၼ်လူး ၵၼ်တႅမ်ႈငၶဝ်ႇ ပႃႈတွႆႈၶၼ်ႇငလႈ၊ တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇၵေႃႈ ယိုၵ်းၵျင်ႇတႅမ်ႈ တူလ်းတေႃႉ။

၁။ လိၵ်ႈပၼ်လူး ပေႃႈငမႈ

၂။ လိၵ်ႈပၼ်လူး ညြႃႇ

၃။ လိၵ်ႈပၼ်လူး ပူႇငဂႇ/ႁူပ်ပဝ်ႈႁွင်ႇလီႇယွမ်ႇဝၢၼ်ႈ

၄။ လိၵ်ႈပၼ်လူး ၶုၼ်

၅။ လိၵ်ႈယိတ်ႈ မွၵ်ႇၶိုၼ်ႈပၢင်ၵုမ်

၆။ လိၵ်ႈပၼ်လူး တၢႆးၵေႃႉ

၇။ လိၵ်ႈပၼ်လူး မုၼ်လဝ်ႈ

၈။ လိၵ်ႈသင်ႇ မုၶ်ႇ/ၶူဝ်းၶွင်

၉။ လိၵ်ႈသၢင်ႇထိုင်

၁၀။ လိၵ်ႈၶွပ်ႈလွႆ

လိၵ်ႈပၼ်လူး ပေႃႈမႄႈ

ပၢင်သွၼ်ယႃႇသႃႇတံး
ႁူင်းတပ်ႉမတေႃႇ ပိင်ႇလႃႇယေး
ဝဵင်းမေႇမဵဝ်ႉ။

မႃ်ဝၼ်း ၁–၉–၇ ။

ထိုင်....

ပေႃႈမႄႈလဝ်ႈ တင်းသွင်ၵေႃႉ၊

ၶႃႈႁဝ်း ၵေႃႉပၼ်လုၵ်ႈလၢႆး လၢႆးၵူမ်ႈၼူဝ်း ၶုၵ်းလွၵ်ႉ လံႈၶၢႆႈလွၵ်ႉထိုင် ပေႃႈမႄႈ လဝ်ႈတင်းသွင် ယူႇ ၵူႈယၢမ်းၼႄႈ၊ လွင်ႇတၵ်းမီးတင်း လိၵ်ႈလီ လၢႆးမႃၼ်ႇ ယိၼ်ႈႁၢတ်ႈ ပၼ်ထိုင်မႃးလူး ပေႃႈမႄႈႁဝ်းၶႃႈ ႁၼ်ႈပေႃးလံႈ ငိၼ်းလီ လူယ်ႈၶႃႈၵေႃႈ။

လုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႈ ႁူပ်ႈပိူဝ်ႈ မုၼ်ၶိုင် ၽြႃးၽြႃး သင်ႇၶႃႈ ပေႃႇမႄႈ ဢႃႇသမႃး ႁႃႈပႃးၼႄႈ ပၼ်ၵၼ်ယူႇလီ ၵိၼ်ဝၼ် ယေးၵၢင်း ယၢၼ်ႇ ၵၢင်းယူႇၵူႈလဝ်ႉ ၶၼ်ဝၼ်း ၶမ်ႈၶႃႈၵေႃႈ။ ၶေင်ႇႁိုဝ်ပေႃႈ မႄႈလဝ်ႈၵျေးလူး သွင်ပႃး ႁိုဝ်ႈယူႇလီ ၵိၼ်ဝၼ် ၵတ်းယိၼ်လွၵ်ႉၶၼ်ႉ ၶႃႈႁဝ်းၵေႃႉ ပိၼ်လုၵ်ႈ လၢႆးယွၼ်း သူးပၼ်ယူႇၵူႈလဝ်ႉ ၶၼ်ဝၼ်းၶမ်ႈ ယူႇၶႃႈၵေႃႈ။

ယၢမ်းလဵဝ် ၵေႃႉပိၼ်လုၵ်ႈလၢႆး မႃးမီးၵႃႈတီႈဝဵင်းမေႇ မဵဝ်ႉၶႄႉသေ၊ လံႈမႃး သွၼ်ၵႂၢမ်ယႃႇသႃႇလိၵ်ႈ လၢႆးတၢႆးၼႄႈ ႁၢမ်းလၢတ်ႈ တၢႆးယူႇၶႃႈ။ လိၵ်ႈတၢႆးၼႄႈ ႁၢမ်းတၢႆးၶႄႉ ပေႃးထွမ်ႇၵပ်၊ တူလ်းၵပ်လၢႆ၊ ႁူလ်းၼေႃႉ ၶႃႈလိုၵ် ႁူပ်းထၢင်ႇဝႃႈ တေင်ႈသေထႃႉၵေႃႈ ဝေႃးတူဝ်လဝ်ႈ ၵပ်ႇၵမ်ႇ ပံႈလံႈမႃးသွၼ် ၵပ်တူလ်း တေပ်ႇႁူႉ။ လွင်ႈလူလ်ႈလိၵ်ႈတၢႆး ႁၢမ်းတၢႆးၶႄႉ ၵွင်းႁူင်းဝႃႈ ယၢပ်ႇၼေႉၼေႉၶႃႈၵေႃႈ။ ႁူလ်းၵေႃႈ ၶႆႈယၢပ်ႇၵႃႈႁူပ်ယၢပ်ႇ ၶေင်ႇႁူပ်ပေႃးတေ ပိၼ်ပုၼ်ႈ ပၢင်ႈဝၼ်ႈ မိူင်းၶၼ်ႉ ၶေင်ႇၵႃႈသြႃႇႁဝ်းသွၼ် မွၼ် လၢတ်ႈပၼ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ လုၵ်ႈလၢႆး ပႃးလွၵ်ႉပႃးၶေႃးသေ ၶတ်းလွၵ်ႉ သွၼ်

ကဝ်တႃႇသေႇယူႇၶႃႈၵေႃႈ။ လွင်ႈဝႃႈ မိူဝ်ႈလဝ် လုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႈ လိၵ်ႈတႆး ၸလႈ ၶူၼ်းတႆးၶဝ်ႇ မေႃလၢတ်ႈ၊ မေႃထွမ်ႇ၊ မေႃတႅမ်ႈမၼ်း ၸတႃႉၸတႃႉ ယဝ်ႈ။ သင်လိူဝ်ႇဝႃႈ ပေႃးႁဝ်းၶႃႈ လႆႈမိူဝ်ယူႇၵႂႃႈတီႈၵေႈ ပီႈၼွင်ႉတႆးၶႃႈ လိူင် ၵမ်ႇႁိူင်ၵမ်ႇ ၶႅၼ်းၶႅၼ်း ထၵ်းတေ ၶၼ်းမေႃၶူႈ လီလီငၢမ်းငၢမ်း ယူႇၵၼ် ဝႃႈၶႂၼ်ႇ ယုမ်ႇယမ်ဝႆႉ ယူႇၶႃႈၵေႃႈ။

လွင်ႈတၢင်း မီးၶႂၼ်ႇၶဝ် ၵူၺ်းၶႃႈ၊ မိူဝ်းၶႃႈ မၼ်းလႅင်ႇ တေတႅမ်ႈ ထႅင်ႈၵေႃႈ။

ႁႂ်ႈယူႇလီ ၵိၼ်ဝၢၼ် ၼွၼ်သေၵမ်းၶႃႈ—

လုၵ်ႈႁၵ်ႉ—လၢႆးၵိုမ်ႈၼိူဝ်း

လိၵ်ႈပၼ်ၸူးသြႃႇ

ပၢင်သွၼ်ယႃႇသႃႇတႆး ၵထူးမၢၼ် (၁)
ႁူင်းထပ်ႉမသေႃႇပိင်ႇလႃႇယေး
ဝဵင်းမေႇမဵဝ်ႈ။
မႃဝၼ်း ၂—၉—၇၉။

ထိုင်....

သြႃႇလူင်ႁဵၼ်းၶဝ်ၶႃႈ၊

ၶႃႈႁဵၼ်းၵေႃႉ ပီၼ်တပ်ႉပေး လႃႉထုၼ်း ပီၼ်ၵၼ်ၶုၵ်းလွႆလႆႈၶႆႈလွႆ ထိုင် ၵမ်ႇလူင် ၵမ်ႇလိူမ်း သြႃႇလူင် ႁဵၼ်းၶဝ်ၶႃႈၸလႈ လႆႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈမႃး ၸူးသြႃႇႁဵၼ်းၶဝ်ၶႃႈ။

ၶႃႈႁဵၼ်းၵေႃႈ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈလႆႈပိုင်ႈ ၶိင်ႇၵၶႅၼ်ႇ ထႃႉႁူႈယိုင်ႈၶႃႈၸလႈ ပီၼ်ၵၼ်လႆႈယူႇလီၵတ်းယဵၼ်ယူႇၵေႃႈ။ ၶႅၼ်ႇႁိုဝ်သြႃႇလူင်ႁဵၼ်းၶဝ် ထေႃယူႇ လီသေ၊ ႁႂ်ႈၵၢင်လွႆ တႅမ်ထူၼ်ႈ မိူၼ်ၶႅင်ႇလွႆ ၶႅင်ႇၶႃႈၶဝ်ႈၵေႃႈ ၶႃႈႁဵၼ်း

သူးတွင်းတိူင်ႇ ဢႃဝ်ႇပၼ်ယူႇ ၵူႈလဝ့်ၼင့်ဝၼ်း ၼမ်ႈၼႃႈၵေႃႈ။ မိူဝ်ႈသိဝ်ၼႆႉ ၼႃႈႁဝ်း လႆႈမႃးယူႇၵႃႈတီႈ ဝီင်းမိူင်းယႆ၊ တီႈတပ်ႉပႆတိၼ် ႁူၵ်ႈသိပ်းလဵတ်း ၼႆႉၼႃႈၵေႃႈ။ ဝႆးသေၼႃႈႁဝ်း လႆႈယႃတ်ႇယၢၼ် ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၶဝ်မႃးၼႆႉ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႈ ၶုၵ်းလွၵ်ႇလႆႈ ၼႆႈလွၵ်ႇထိုင် ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၶဝ် တၢၼ်ႇၵိူဝ်သေတႃႉ ၵေႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵၢၼ်ငၢၼ်း ၵေႃႈၵမ်ႇတၼ်ႈလႆႈ သေပွၵ်ႈၼႃႈၼေႈ တူဝ်ၵမ်ႇ ယဵဝ်မႃးလႆႈတီႈ ၸိူဝ်ႇလူင်ႁၵ်းၶဝ်၊ ၵွႆးလႆႈမီးလိၵ်ႈၵွၼ်ႇ ယိုၼ်ၼိူင်ႈတၢင်တူဝ် သူင်ႇထိုင်မႃႉ လူးမိူၼ် ၼင်ႈယၢမ်းလဵဝ်ၼႆႉၼႃႈယဝ်ႈ၊ ၵူလိုၵ်းၵႃႈ ပႃးဝႃႈ ထိုင်ပီၼႃႈ ယႃႉမိူဝ်ႇမႃး၊ ၼႃႈႁဝ်းတေယွၼ်း တူလိုၵ်းၵုၼ်ၸဝ့်သေ ပႃးလႆႈၼႃႈ ထိုင် ၼႃႈႁဝ်းတေမႃႈလွင်း ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၶဝ်ယူႇၵေႃႈ။ သၢင်လိူဝ်ႇဝႃႈ သပ်ႈ သၢင်း ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၼႃႈ ယဵဝ်မႃးၵႃႈတီႈ မိူင်းတႆးပွတ်းႁွင်ႇ ဝီင်းမိူင်းယႆၼႆႉ ၼႃႈထိုင် ၼၼ်းတေႃႈ ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၼႃႈ မႃးၼေႉလွင်း ႁပ်းၼႃႈသေၵမ်း ၵၼ် ဝႃႈၼၼ့် ၼႃႈႁဝ်းၵေႃႉ ပၼ်တပ်ႉပေး တပၢၼ်း ႁၼ်ႈလႆႈယွၼ်း ယိတ်ႈမွၵ်ႇ ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၶဝ်ယူႇၼႃႈ။ ၼႃႈႁဝ် တေပွႆႉမုင်ႈမွင်း ႁပ်ႉႁူင်းၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်း ၶဝ်ယူႇ ၵူႈယၢမ်းၼႃႈၵေႃႈ။

ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၼႃႈ လိၵ်ႈတႆးၼေႈ ၵၢမ်းတႆး ၵၼ်ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၶဝ် သွၼ်ပၼ်ဝႆႉ လိူဝ်းၼၼ့် ၼင်ႇၵိူဝ်တေၵမ်ႇ လိုမ်းလႆႈၵေႃႈ ၼႃႈႁဝ်းၵႆႉတီႈမ်ႈ၊ လူ၊ တူလိုၵ်းယူႇတႃႇသေ သေၵမ်ႇၵႃး တင်းပီႈၼွင်ႉတႆးၶဝ်ၼႆႉၵေႃႈ ၼႃႈႁဝ်း ၵမ်းၵမ်း ၸူႇၵုပ်ႇၸူႇၵၼ်ႈ တူဝ်ထူပ်းသူပ်းလႃတ်ႈယူႇ ၵူႈဝၼ်းၼႃႈၵေႃႈ။ ၸၢမ်းၵၼ်ၼႃႈႁဝ်း လႃတ်ႈၼၼ့် ပီႈၼွင်ႉတႆး ၶဝ်ပွင်ႇလွင်ႉယူႇ၊ ၸၢမ်းၵၼ် ပီႈၼွင်ႉတႆးၶဝ်လႃတ်ႈ လိူဝ်းၼၼ့်ၵေႃႈ ၼႃႈႁဝ် ပိၼ်ၵၼ် ပွင်ႈလိူင်းလွၵ်ႇ လီငၢမ်း ယူႇၵေႃႈ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်း ဝႆးၵွင်ႇမျႃတ်ႈ၊ ဝႆးဝိင်ႇယႅ ၸၢင်းႁူဝ် သိုၵ်းလူင်ၵေးလုၼ်ႈ သွၼ်ပၼ်ၼေႈ ၼႃႈႁဝ်းလႆႈမေႃဝႆႉ လိၵ်ႈတႆးၸၢမ်း တႆးၼႆႉ ပိၼ်ၵၼ်လူမ်းသိုပ်းသေ တၢင်ႇၵျေးၸူးၼိုဝ် ၸိူဝ်ႇလူင်ႁပ်းၶဝ် ၵမ်ႇ သိုတ်း ၵမ်ႇသိင်ႈလႆႈ သေပွၵ်ႈၼႃႈယဝ်ႈ ဝႆးၼၼ်းမႃႉလင်ႇ ထႅတ်ႇမိၼ်ႈၵပ်း သိူဝ်ႇထိင်ႈၼႃႈ။

တပ်ႉပေး—ဝႆးၵိူမ်းၼီဝ်း

လိၵ်ႈပၼ်ၶူး ပူႇၼေႃႇ / ႁူဝ်ပဵၼ်ႈႁႅင်ႇ လီႇယွမ်ႇ ဝၢၼ်ႈ

ပၢင်သွၼ်ယႃႇသႃႇတႃး
ၵျင်းတပ်ႉမတေႃႇ ပိင်ႇလႃႇယေး
ဝိင်းမေႇမိူင်ႉ။

မႂ်ႇဝၼ်း ၃–၉–၇၉။

ထိုင်....

ပူႇၼေႃႇလူင်းလႃႉ
ဝၢၼ်ႈၶွင်မူဝ်
ၼၶႇဝိင်းမွၵ်ႇမႆႇ။

ၶႃႈႁဝ်း ၶုၼ်သိုၵ်း လူဝ်သၢင်ႇၶမ်း ၵီဝ်ႉၶိုင်ႈ ဝိင်းမေႇမိူင်ႉ မီးလိၵ်ႈ ပွင်ႇလႅင်းမႃး တီႈပူႇၼေႃႇ လူင်းလႃႉႁဝ်း၊ ဝၢၼ်ႈၶွင်မူဝ် ငၼ်းလူလၢႆႈသေ ၵမ်းၶႃႈ။

လွင်ႈတၢင်း မီးၶႃႈလိုင်၊ မူႇလူမ်းၵူၼ်း ပၢင်သွၼ် ၵၼ်ၶိုၼ်ႈ ယႃႇ သႃႇတႃး မီးယူႇတီႈတပ်ႉ ပိင်ႇလႃႇယေး၊ ဝိင်းမေႇမိူင်ႉၼႆႉ၊ ငူင်ႈတေမႃး ႁဵဝ်းၶႃႈတေမႃး ႁဵတ်းၵၢၼ် ပၼ်ႁိုင်း တီႈဝၢၼ်ႈ ပူႇၼေႃႇလူင်းလႃႉ ႁဵဝ်းၶဝ် ၵေႃႈ။ ၶူဝ်ၼေႈတၢင်း ၵၼ်မီးတီႈၶွင်း ဝၢၼ်ႈပူႇၼေႃႇ ႁဵဝ်းၶဝ်ၼႆႉ တိုၼ်း ၵမ်ႇလီ၊ ၶႃႇမႃး ယၢပ်ႇယူႇၼေႉၼေႉယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈပူဝ်ႈၼႆႉ တႃႇတေမေး ၶူဝ်မေးတၢင်းၶၼ်ႉ ၼၼ်းတေႃႈတူဝ် ပူႇၼေႃႇၵွၼ်ႁူဝ်သေ ၼိုင်ပွင်ဝ်ႉ မႃႉၶဝ်၊ သိမ်ႇလႆႈ လိၵ်ႈလိူဝ်ႈယႃႉ မိတ်ႈၶဝ် တိမ်ထူၼ်ႈသေၵမ်းတႃႉ။ လွင်ႈၵိၼ် တၢင်းယႅမ်ႉၼေႉ ၵမ်ႇလူဝ်ႈၼိုင်ပွင်သၢင်ဝႆႉ၊ ႁဵဝ်းၶႃႈတေပႃးမႃး ႁဵင်းယွႆႈႁဵင်း မၼ်းယူႇၶႃႈၵေႃႈ။

ၵၼ်ႈသတ်း

ဝူင်ႈတေမႃး လိူၼ်သိပ်းလွင်သိပ်းၶမ်ႈ (၁၅-၉-၇၉) ဝၼ်းလႄႈ၊ ၵၢင်ၶွႆႈလဝ်ႉလဝ်ႉ ႁဝ်းၶႃႈတေမႃး ႁိတ်းၵၢၼ် ပၼ်ႁႅင်း ၼမ်းၼွပ်ႇၼမ်းတၢင်း တီႈၶွႆးဝၢၼ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႈ လင်ႇလႆႈပွင်ႇလိၵ်ႈမႃး မိူၼ်ၶၼ်ႇယၢမ်းလိဝ်ၶၼ်ႉ ၶႃႈယဝ်ႈ။

ၸၢႆးသိုၵ်းလူင် သၢင်ႇၶမ်း
ပူႈၵွၼ်ႁူပ် ၵူၼ်းပၢင်သွၼ်

လိၵ်ႈပၼ်လူးၶွၼ်/ၵၢယ်ႇသျှမ်ႉ

တပ်ႉၽေ (သွင်)
တပ်ႉပိုတ်ႇၶမ်ႉ (၂သၢမ်သိပ်းသၢမ်)
ဝဵင်းတၢင်ႇယၢၼ်း
မိူင်းတႆးပွတ်းႁွင်ႇ။
မႂ်ႇဝၼ်း ၄-၉-၇၉။

ထိုင်....

ပူႈၵွၼ်းတပ်ႉ
တပ်ႉမတေႃ၊ ပိင်ႇလူႇၽေး
ဝဵင်းမေႇမိဝ်ႉ။

ၶႃႈႁဝ်း ၵေႃႉႁၢၼ် ထၢႆးသၢင်ႇလွတ်ႈ မီးလိၵ်ႈ ၶဝ်ႉယမ်ႈသေလႄႈ တိမ်ႈလိၵ်ႈ မႃးထိုးပူႈၵွၼ်း တပ်ႉႁဝ်းၶႃႈၵေႃႈ။ ၶႃႈႁဝ်းလႆႈပၢတ်ႇယၢၼ် တပ်ႉမတေႃ၊ ပိင်ႇလူႇၽေး မႃးၶႂ်ႈ ပိၼ်ၵၢၼ် ႁိုင်ၶႃႈ ၼေႉၼေႉၶႃႈယဝ်ႈ။ ၶိုၵ်ႈလူဝ်ႇလႆႈၶႂ်ႈလူဝ်ထိုင် ဝူၼ်ႉၸွပ်ႈပူႈၵွၼ်း တပ်ႉလႄႈ ၵူၼ်းတင်းတပ်ႉယူႇၵေႃႈ။

ယူႇၵႂၼ်းတပ်ႉၵိၵ်ႈပုၼ်း ၵူၼ်းတင်းတပ်ႉ ယူႉလိၵိၼ်ဝၢၼ်ၵတ်းယဵၼ် ၵျၢမ်းသုႉယူႉ ၵူႈၵေႃႉ ၶုႈႁိုဝ်ၶေႃႈ ? ၶုႈႁပ်း တင်းယူႇၵႂၼ်းတပ်ႉႁပ်း ၶုႈပိၼ်ၵၢၼ် ယူႉလိၵိၼ်ဝၢၼ် လႂတ်ႈပေႃးလႂတ်ႈယၢၼ်ႉ ယူႉၵူႈလဝ်ႉၼင်ဝၼ်း ၶမ်ႈၶုႈၵေႃႈ။ ယူႇၵႂၼ်း ထပ်ႉၶုႈ ဝၢႆးၶုႈႁပ်း လႆႈသႂၼ်ၵၢဝ် လိၵ်ႈတႆး ၶၢမ်းတႆး တီႈတပ်ႉယူႇၵႂၼ်းတပ်ႉ မုၼ်းယဝ်ႉၼႆႉ၊ ၶုႈႁပ်းၵေႃႈ ၵဝ်းသိုပ်ႉ လၢတ်ႈတေႃႉ ပီႈၼွင်ႉတႆးၶဝ်လႆႈ ငၢႈငၢႈငမ်ႈငမ်ႈ ယူႉထေႉထေႉၶုႈၵေႃႈ။ ၵၼ်ၼႆႉထေႉ ပိၼ်ႁုင်ႉမုၼ် (ႁုင်ႉၵျေးလူး) ယူႇၵႂၼ်းတပ်ႉလေႈ ၸုႉလူင် ယုႉသုႉတႆး ၶဝ်ၶုႈယဝ်ႈ။ ၶုႈႁပ်း ၵမ်ႉလိုမ်းလႆႈ ႁုင်ႉမုၼ် ယူႇၵႂၼ်း တပ်ႉလေႈ ၸုႉလူင် ယုႉသုတႆးၶဝ် သေပွၵ်ႈၶုႈယဝ်ႈ။

ယူႇၵႂၼ်းတပ်ႉၶုႈ ၶုႈႁပ်းၼႆႈယႂၼ်းပၼ် ၵၵျၢမ်ႉ ပုၼ်ႈတုႉ ပၢင်း သႂၼ်ယုႉသုႉတႆး ၵိတ်းၼိုင်ႈၶုႈ၊ ၼင်ႉႁိုဝ်ၵူၼ်း ၵၼ်မုးၼိုၼ်ႈ ပၢင်သႂၼ် ယုႉသုႉတႆး ၶဝ် တေၵတ်ႉ ၼႆႉ ယၢႉလၢတ်ႈ ၶၢမ်းတႆး ယွၼ်းယွၼ်းၼၼ်ႉ ထေႈသင်၊ ၼင်ႉႁိုဝ်သိင်တႆး ပုးတေထေႈႁူ ၵူၼ်းပၢင်သႂၼ် ၶဝ်ၼၼ်ႉထေႈ သင်၊ ၼင်ႉႁိုဝ်ပုး တေၵမ်ႉၵၢ လႂင်ႈယၢႉလၢတ်ႈ ၶၢမ်းတႆး ၼၼ်ႉထေႈ သင် လူဝ်ႉႁူၵူၼ်းပၢင်သႂၼ် ၶဝ်ၵ်ႉၵ်ႉ လႆႈထူပ်းလုးတႆးသေ လၢတ်ႈၶၢမ်းတႆး ၼမ်ၼမ်ၼၼ်ႉ ထုၵ်ႉလီ ၼိုင်ပႂင်ပၼ်ယူႉၶုႈယဝ်ႈ။ ပိၼ်သင်ထေႈ ဝုႈၼ်ပုး ၵူၼ်းပၢင်သႂၼ်ထေႈ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ပီႈၼွင်ႉတႆးၶဝ် ၵမ်းၵမ်းလႆႈထူပ်းလုးၵၼ် ၶုႈလိူင် ၵူၼ်းပၢင်သႂၼ်ၶဝ်ၵေႃႈ တေလႆႈယၢမ်ႈငိၼ်း သိင်ၶၢမ်းလၢတ်ႈတႆး ၵူႈမိဝ်းမိဝ်း၊ တေလႆႈငိၼ်းထိမ်သိင်မဝ် သိင်ၶၵ်း သိင်ဝ်ႉသိင်ဝၢင်းတႆး ယၢၼ်ႈ ယၢၼ်ႈယူႉၶုႈၵေႃႈ။ သင်ယိင်ႉၵဝ်ၶုႈထေႈ ႁၼ်မၢၼ်ႈ လိူင်ၼင်ႉၼႆထေႈ လႆႈယႂၼ်းပၼ်ၵၵျၢမ်ႉ မုးတီႈယူႇ ၵႂၼ်းတပ်ႉၶုႈယဝ်ႈ။

ၸုႉလူင်ၶဝ် ၵၼ်သႂၼ်ထေ ပၼ်လိၵ်ႈတႆး ၶၢမ်းတႆးမိူးယူႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လႂင်ႈသႂၼ်ထေ လီထေႉထေႉယူႉၵေႃႈ။ သိင်ၸုလူင်ၶဝ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ထေႉၵူၼ်း ပၢင်သႂၼ်ၶဝ် လႆႈငိၼ်းယူႉၵူႈဝၼ်း၊ ယၢမ်ႈလႆႈ လၢတ်ႈတေႃႉ ၵၼ်ယူႉၵူႈ ဝၼ်ထေႈ သိင်ဝ်ႉသိင်ဝၢင်း ၸုႉလူင်ၶဝ်ထေႉ ထေႈႁူၼႃႉၶုႈယဝ်ႈ။ ပုး ပိၼ်လႆႈထေႉ ၵၼ်ၸုႉလူင်ၶဝ်သႂၼ်ထေဝ်ႉ လိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵူၼ်းပၢင်သႂၼ်ၶဝ် သမ်ႉ လူဝ်ႉလႆႈ ၶုႉထူပ်းတူဝ်တႆး ထိင်ႈၼမ်ၼမ်ၶုႈလိူင် ၼၼ်းတေလီလူဝ်

မႃး၊ တေၶိုၼ်ႈ ယႂ်ႇတူဝ်းတွၼ်ႈမႃး၊ ၵူၼ်းပၢင်သွၼ်ၶဝ် တေမီးလွင်ႈႁတ်း လၢတ်ႈ ႁတ်းလႃသေလႄႈ တေလိဝ်းၵွင်ႇမျၢင်ႇ ထိုင်တီႈမႃႉ ငၢႆႈငၢႆမ်ႈယူႇ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႈ တေၵမ်ႇယိတ်းၶႃႈ။

တူဝ်ၶႃႈႁဝ်း မိူဝ်ႈတေႇလႃႉ လူင်းပၢင်သွၼ်မႃးၶၼ်ႈ ဝိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႈ လႆႈထူပ်းလႃးတၢႆး ယူႇသေတႃႇၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႃးၶႆႈႁတ်းလၢတ်းၶႂၢမ်းတၢႆးလီလီ၊ ပေႃးလၢတ်ႈၶႂႃႇ ပၼ်ၵၼ်ၵူဝ် ၵမ်ႇယၢၼ်ႈသိင်တၢႆး၊ ၵူဝ်ၵမ်ႇပွင်လီၼ်းၵၼ် ပၼ်လိူင်ၶၼ်ယူႇၶႃႈယဝ်ႈ။ တင်းတၢႆးၶႃႈ ႁဝ်းလႆႈထူပ်းလႃး တႃႇသေႇသေ ယွင်ႈလိူဝ်ႇ ႁတ်းလၢတ်ႈႁတ်းလႃတေႃႇၵၼ် ၶမ်ၶမ်ယူႇယဝ်ႈ။

ၶၢင်ႇႁိုဝ် ၵူၼ်းပၢင်သွၼ်ၶဝ် တေၵမ်ႇပၼ်မႃး လိူင်ၶၢင်ႇၶႃႈႁဝ်းၶႂ်ႉ ထုၵ်ႇလီ ၼိုင်ပွင်ဝႆႉပၼ် ၵူၼ်းပၢင်သွၼ်ၶဝ်ၵႃး မၼ်းယူႇတေႉတေႉၶႃႈယဝ်ႈ။

ႁဵၼ်ႈယူႇ လိၵ်ႈၶၼ်ဝၢၼ်ၵၼ်သေၵမ်း။

ၵေႃႉႁၢၼ်—လႆႈသၢင်ႇလွတ်ႈ

လိၵ်ႈယိတ်ႈမွၵ်ႇ ၼိုၼ်ႈပၢင်ၵုမ်

တပ်ႉငဝ်ႈ တပ်ႉပႆတိၼ်မႆ၊ ႁူၵ်းသိပ်းလီတ်း

ဝဵင်းမိူင်းယႆ

မႆလိၵ်ႈ..........။ မႆဝၼ်း......ၶိုၼ်ႈ၊ လိူၼ်.... ...( )ဝၼ်း။

ယိတ်ႈမွၵ်ႇ ၼိုၼ်ႈပၢင်ၵုမ်ၶႃႈ

ၵူၼ်းလူင်ႁဝ်းၵေႃႈ၊

ပုၼ်ႈတႃႇ တေယုၺ်ႇသိၼ်ႇမိူဝ်ႈ၊ တီႈဝၢၼ်ႈ ပၢင်ႇလူင်ႇၶွင်း လိူၼ်တေမႃးၼႆႉ ထုၵ်ႇလႆႈၵုပ်ႇ ၵုမ်ၵၼ် မီးၸလႆႈ ၼၼ်းၵေႃႈ တူဝ်ၵူၼ်းလူင်ႁဝ်းၶဝ် ၵႂၼ်ၵၼ်မႃး ၼိုၼ်ႈပၢင်ၵုမ် ယႃႇႁႆႈလုတ်ႈ ႁၢမ်းသေၵမ်း ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇ ယိတ်ႈမွၵ်ႇမႃႉယူႇၵေႃႈ။

၁။ မႆႁုမ်ၵၼ် (ၵ) ယူႈၵွၼ်းတပ်ႉငဝ်ႈ မွၵ်ႇလၢတ်ႈၶေႃႈၼၢမ်း။
(ၶ) ၶႆႈလိူဝ်ႁႃမႆႉၶႃး ပုၼ်ႈတႃႇတေ ႁိတ်းသိၼ်ႇမိူဝ်ႈ။
(င) တႃႇၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်ယွႆႈယွႆႈယိမ်းယိမ်း။

၂။ တီႈ ႁူင်းႁဵၼ်း လူင်ပွင်လိုင်ႈလၼ်ႇသုင်၊ ဝဵင်းမိူင်းယႆ။

၃။ ဝၼ်း ၶိုၼ်ႈ၊ လိူၼ်.......( )ဝၼ်း။

၄။ ယၢမ်း ၵၢင်ၼႂ်ပီတ်ႈ မွင်းတေႃႇ၊ ၵၢင်ဝၼ်း သိပ်းသွင်မွင်း၊ ဝၼ်းတၢင်းၵၼ်ႈလိုဝ်ႈ။

ယူႈမီးပုၼ်ႈယွၼ်းတႃႇ ယုၺ်ႇသိၼ်ႇမိူဝ်ႈ
တပ်ႉငဝ်ႈတပ်ႉပႆတိၼ်မႆ (၆၇)
ဝဵင်းမိူင်းယႆ။

ၵၼ်ႈသတ်

လိၵ်ႈယိတ်ႈမွၵ်ႇၶိုၼ်ႈပၢင်ပွႆး
ယုၺ်ပၢင်ႇယွၼ်း

ပၢင်သွၼ်ယၢႆႇသၢႆႇတႆးၵထူႉမၢႆသွင်

ၵျွင်းတပ်ႉမတေႃႇပိင်ႇလၢႆႇယေး၊ ဝိင်းမေႃႇမိဝ်ႉ။

မၢႆလိၵ်ႈ..........။ မၢႆဝၼ်း........ၶိုၼ်ႈ၊ လိူၼ်..........( ) ဝၼ်း။

ယိတ်ႈမွၵ်ႇၶိုၼ်ႈ ပၢင်ပွႆးယုၺ်ႇပၢင်သွၼ်ၶႃႈ

ၵူၼ်းလူင်ၵုပ်းၶပ်ၶႃႈၵေႃႈ၊

တီႈၵျွင်းတပ်ႉမတေႃႇ ပိင်ႇလၢႆႇယေးၶၼ်ႉ တေယုၺ်ႇပၼ် ပၢင်သွၼ်လိၵ်ႈတႆး ၼလႈၵႃမ်းလၢတ်ႈတႆး ပုၼ်ႇတၢႆႇ ၵူၼ်းသိုၵ်းၶဝ် မီးၼလႈ၊ ၶၼ်းတေႃႈ တူဝ်ၵူၼ်း လူင်ၵုပ်းၶႃႈ ယုၵ်ႉတူဝ်ယေႃးၶိင်း မႃးၶိုၼ်ႈပၢင်ပွႆး ယုၺ်ႇပၢင်သွၼ် လိၵ်ႈတႆးၼလႈ ၶၢမ်းတႆးသေၵမ်းၶႃႈ။

၁။	တီႈ	ၵျွင်ႈလုၵ်ႈ ၵူင်းတေႃး၊ တပ်ႉၼယၵၶေႃႇရထႃႇ။
၂။	ဝၼ်း	၁၉၇၉ ၶိုၼ်ႈ၊ လိူၼ်ၵွၵ်ႈတူဝ်ႉပႃႇၶိုင်ႈဝၼ်း။
၃။	ယၢမ်း	ၵၢင်ၶုၼ် ပဵတ်ႇမွင်းတိမ်း။

တႃႇဝူၼ်ႇၶၢမ်ႇပၢင်သွၼ်ယၢႆႇသၢႆႇတႆး
ၵျွင်းတပ်ႉမတေႃႇပိင်ႇလၢႆႇယေး
ဝိင်းမေႃႇပိဝ်ႉ။